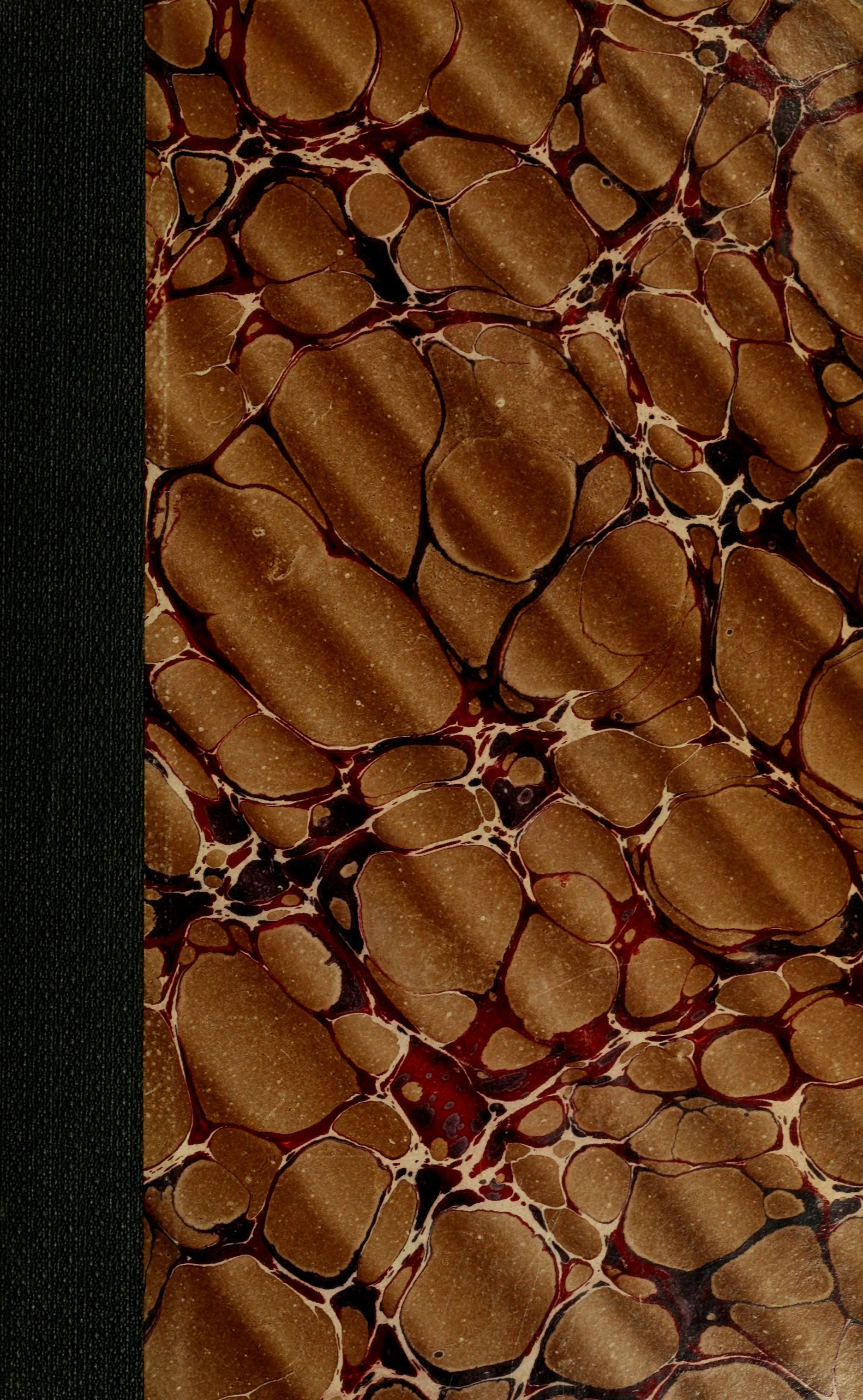
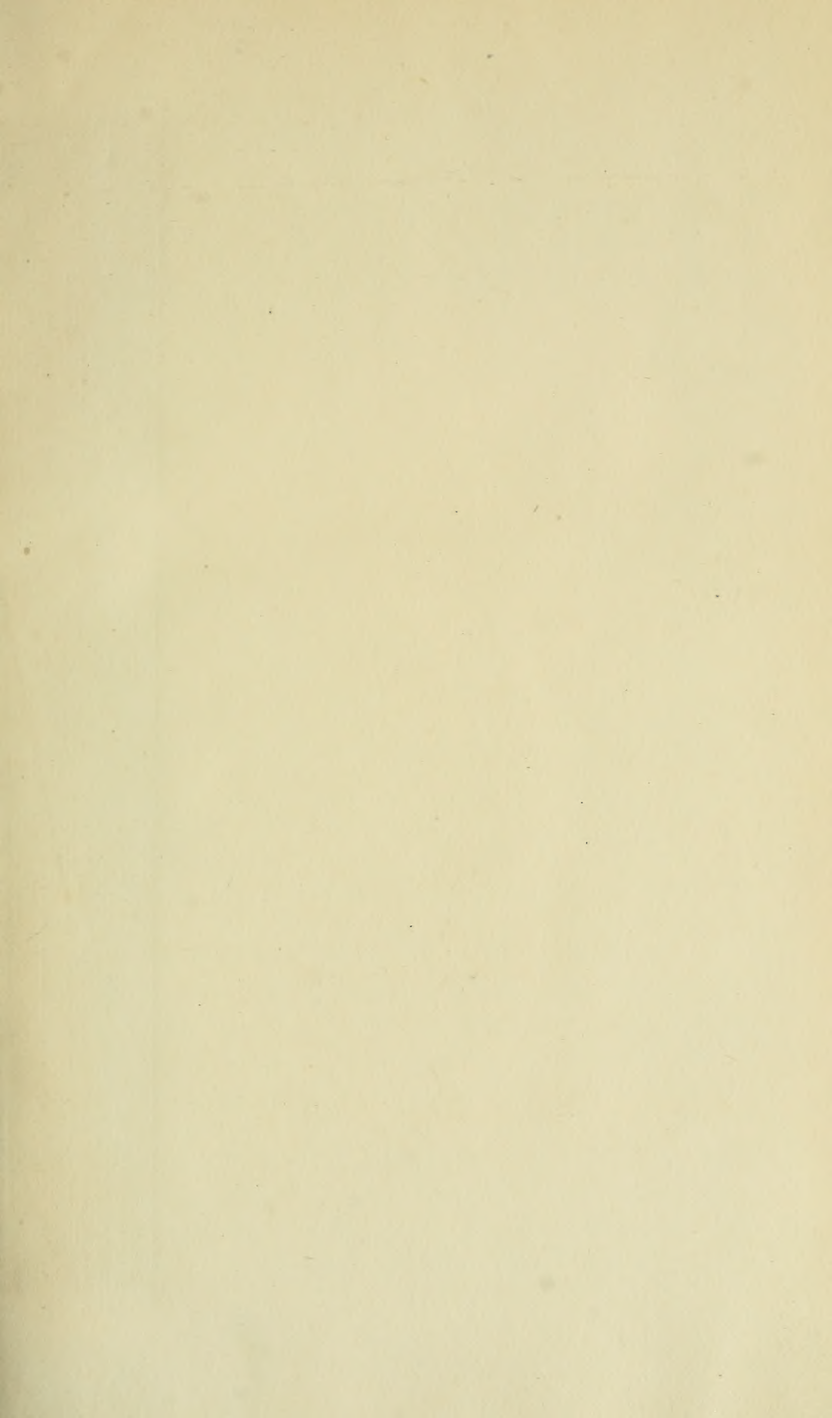
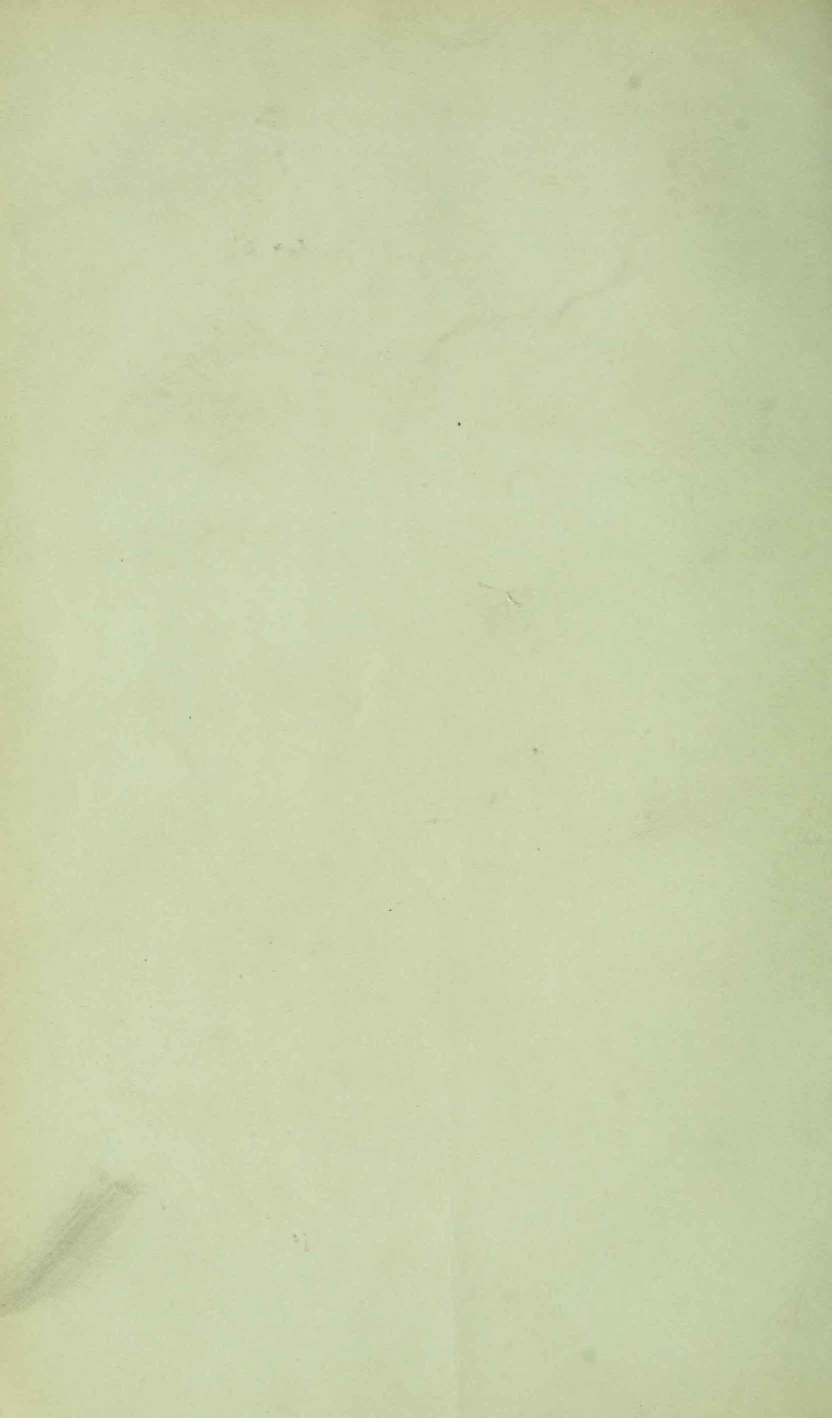

BOHUSLÄNSK FISKERITIDSKRIFT.

UTGIFVEN

AF

AXEL VILH. LJUNGMAN.

N:o 55—60. Januari—December. 1892.

Innehåll: Försäkringsföreningar för fiskare till hafsfiskets främjande. I (sid. 1—22). — Upplysningar och handlingar rörande svenska fiskerinäringens och särskildt bohuslänska hafsfiskets understöd och administration. II. 1891—1892 (sid. 23—115). — Särskild lagstiftning för hafsfisket vid rikets vestkust. I (sid. 116—145). — Lagstiftningen för hummerfisket. II (sid. 146—162). — Om anordnandet af offentliga rapporter under bohuslänska sillfisket (sid. 163—180). — Om betydelsen af s. k. sillrapporter. Af A. V. L. (sid. 181—194). — Göteborgs och Bohus läns fiskareförening. 1891—1892 (sid. 195—198). — Något om saltning af sill i Bohuslän. Af Ad. R. (sid. 199—207.) — Ordningsstadganden för bohuslänska skärgården. Första samlingen. I—VIII. (sid. 208—256). — Handlingar rörande åtgärder till samfärdselns förbättrande i bohuslänska skärgården. Tolfte samlingen. I—XXI (sid. 257—375). — Berättelse öfver Föreningens till bohuslänska fiskeriernas främjande verksamhet och förvaltning under nionde året af Föreningens tillvaro. 1892 (sid. 376—384).

Tillkännagifvande från Redaktionen.

Bohuslänsk Fiskeritidskrift utsänder härmed sin *nionde* årgång, hvars innehåll liksom de föregående årgångarnes afpassats efter det tidskriftens hela art bestämmande syftet att till förmon för bohuslänska skärgården bringa till stånd de offentliga åtgärder och inrättningar, som äro af nöden för de bohuslänska fiskarsamhällenas utveckling till den ekonomiska sjelfständighet, som

allena förmår uppbära ett varaktigt välstånd och en högt stående fiskebedrift. Tidskriften har dervid företrädesvis behandlat frågorna om en tidsenlig, ändamålet motsvarande *administration för bohuslänska hafsfiskebedriften* och om bohuslänska skärgårdens upphjelpande genom *förbättrad samfärdsel* samt börjat meddelandet af en serie kortare uppsatser rörande *lagstiftningen för hafsfisket.*

Då det ligger i Bohuslänsk Fiskeritidskrifts syfte att samla och genom offentliggörande både meddela åt samtiden och bevara åt efterverlden allt, som är af vigt för främjande af Bohusläns fiskerier och skärgård eller som är upplysande för dessas historia och utveckling; så vänder sig ock Redaktionen härmedels till allmänheten med anhållan att en hvar, som dertill är i tillfälle, benäget måtte till Redaktionen för samma ändamål insända 1:o) äldre handlingar, som lemna upplysningar om fiskerinäringens forna utöfning och betydelse, 2:o) domar, angående enskild egande rätt till fiske eller rörande fiskerinäringens utöfning och beskattning, 3:o) uppgifter, beträffande fiskens beredning till handelsvara och användning i hushållningen (fiskmatlagning m. m.), samt 4:o) upplysningar, angående fiskhandeln, fraktfarten å saltexport- och sillimporthamnarne m. m. dylikt. — De emottagna handlingarne skola efter begagnandet i oskadadt skick återställas.

Redaktionens adress är:

Doktor AXEL VILH. LJUNGMAN.

Varekil

Tidskriften utlemnas endast till ledamöter af Föreningen till bohuslänska fiskeriernas främjande, uti hvilken inträde kan vinnas genom insändande af den stadgade *årsafgiften* med **5 kr.** till Föreningens ordförande och skattmästare herr C. W. COLLANDER (adr. Uddevalla) eller ock till Redaktionen.

BOHUSLÄNSK

FISKERITIDSKRIFT.

UTGIFVEN

AF

AXEL VILH. LJUNGMAN.

IX.

1892.

N:o LV—LX.

GÖTEBORG.
GÖTEBORGS HANDELSTIDNINGS AKTIEBOLAGS TRYCKERI.
1892.

Innehållsförteckning:

Försäkringsföreningar för fiskare till hafsfiskets främjande. I ...... sid. 1.
Upplysningar och handlingar rörande svenska fiskerinäringens och särskildt bohuslänska hafsfiskets understöd och administration. II. 1891—1892. Af A. V. L. .... „ 23.
Särskild lagstiftning för hafsfisket vid rikets vestkust. I. Af A. V. L. „ 116.
Lagstiftningen för hummerfisket. II. Af A. V. L. .... „ 146.
Om anordnandet af offentliga rapporter under bohusländska sillfisket „ 163.
Om betydelsen af s. k. sillrapporter. Af A. V. L. .... „ 181.
Göteborgs och Bohus läns fiskareförening. 1891—1892. .... „ 195.
Något om saltning af sill i Bohuslän. Af Ad. R. .... „ 199.
Ordningsstadganden för bohusländska skärgården. Första samlingen „ 208.
Handlingar rörande åtgärder till samfärdselns förbättrande i bohusländska skärgården. Tolfte samlingen .... „ 257.
Berättelse öfver Föreningens till bohusländska fiskeriernas främjande verksamhet och förvaltning under nionde året af Föreningens tillvaro .... „ 376.
Berättelse öfver Orosts och Tjörns fiskeriförenings verksamhet under år 1892 .... „ 380.

Rättelser:

Å sid. 1,	rad. 27	uppifrån	*står:*	proposition till	*läs:*	proposition om.
„ „ 120,	„ 34	„	„	Stockholm 1890	„	Fjerde upplagan. Stockholm 1890.
„ „ 165,	„ 10	„	„	verkligen	„	verkligheten.
„ „ 218,	„ 27	„	„	styrelse,	„	styrelse eller drätselkammare.

Försäkringsföreningar för fiskare till hafsfiskets främjande.

I.

Under det senast förflutna halfva århundradet har i vårt land ofta nog framhållits vigten af att fiskarbefolkningens välstånd och fiskerinäringens uppblomstring främjades genom särskildt inrättande af föreningar till försäkring af fiskemateriel; och hafva sådana föreningar äfven flerstädes inom landet kommit till stånd, fast blott den för Göteborgs och Bohus läns skärgård inrättade ernått en i högre grad lifskraftig utveckling*). Först till följd af en i Riksdagens Andra kammare af Sven Nilsson i Efveröd år 1890 väckt motion (N:o 125) om höjandet af reservationsanslaget till "fiskerinäringens understöd" med 25,000 kronor i syfte att *åstadkomma och understödja* försäkringsföreningar för fiskemateriel blef saken emellertid föremål för en Riksdagens skrifvelse till Konungen och slutligen äfven offentlig utredning**). Såsom en fortsättning af denna utredning torde äfven vara att räkna det uppdrag åt sakkunnige män att utarbeta förslag till såväl reglemente för som bestämmelser om vilkoren för statsunderstöd åt dylika föreningar, hvilket föranledde afgifvandet af följande skrifvelse till statsrådet och chefen för Kongl. civildepartementet med dertill hörande förslag.

---

*) Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1890, sid. 113—123, 157—181; 1891, sid. 230—232. *(Utg. anm.)*

**) Bilagor till Kongl. Maj:ts nådiga proposition till statsverket år 1891. Sjette hufvudtiteln, sid. 130—132. — Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1891, sid. 116, 118, 175. — Upplysningar och handlingar rörande svenska fiskerinäringens och särskildt bohusländska hafsfiskets understöd och administration. Göteborg 1891, sid. 116, 118, 175. *(Utg. anm.)*

Till Herr Statsrådet och chefen för Kongl. civildepartementet.

Efter fullgörande af det uppdrag, vi undertecknade vid innevarande års början erhållit att utarbeta förslag till dels reglementen för föreningar till försäkring af hafsfiskemateriel, dels bestämmelser om vilkoren för statsunderstöd åt sådana föreningar, få vi härmed vördsammast öfverlemna ej mindre förslag till reglemente, afsedt att kunna tjena till ledning vid uppgörande af sådana reglementen för de skilda orternas hafsfisken*), än äfven utkast till bestämmelser om statsunderstöd åt fiskeriförsäkringsföreningar.

Vid förslagets utarbetande hafva vi så noggrannt som möjligt sökt taga hänsyn icke blott till svenska förhållanden och svensk erfarenhet utan äfven till erfarenheten från utlandet, i den mon nemligen den varit för vårt uppdrags fullgörande upplysande.

I öfverensstämmelse med åberopade erfarenhet hafva vi ock ansett oss böra antaga att de föreningar här i vårt land komma att blifva de mest vanliga, anlitade och trygga, hvilka försäkra antingen blott fiskefartyg och fiskebåtar eller ock jemte farkoster äfven fiskeredskap, under förutsättning att den tillika med farkost går förlorad. Det härmed öfverlemnade förslaget afser fördenskull allenast föreningar till försäkring mot s. k. "totalförlust" af sådan fiskemateriel, som användes för rörligt fiske i öppna sjön, men kan med mer eller mindre genomgripande förändringar göras passande äfven för sådan förening, som afser försäkring också af från farkost använd fiskeredskap mot s. k. "partiel förlust" eller af annorlunda använd fiskeredskap, i händelse särskilda föreningar för dylik försäkring mot förmodan skulle

---

*) Meningen är sålunda tydligen ej att förslaget allestädes skall möjligast troget följas, utan blott att det skall "tjena till ledning" vid uppgörandet af efter de lokala förhållandena lämpade reglementen.

(Utg. anm.)

kunna åstadkommas. Återförsäkringsföreningar synas oss deremot för närvarande åtminstone icke vara behöfliga*).

Förslaget är bygdt på försäkring mot fasta årspremier med begränsad ansvarsskyldighet för delegarne i det fall att årspremierna jemte reserverade medel ej förslå till ersättande af uppkomna förluster. Enligt vår åsigt är detta system mest egnadt att bereda delegarne trygghet såväl mot allt för stora opåräknade utgifter som för utbekommande af ersättning för liden förlust.

Då de olyckhändelser, mot hvilkas följder försäkringen meddelas, i hög grad vexla år från år, böra premierna naturligtvis beräknas så att de, efter medeltalsberäkning för en längre period, t. ex. tio år, kunna antagas motsvara genomsnittsförlusten under året, dervid hvad som sparas under ett gynsamt år reserveras för det ogynsammare. Det statistiska material, som stått oss till buds, har emellertid ingalunda varit nog omfattande att medgifva en tillförlitlig beräkning af premiesatsen. Likväl tro vi oss kunna antaga, att för en förening, hvilken ej ersätter redskap, som går förlorad annorledes än tillsammans med farkosten, en premiesats af en procent i allmänhet kan anses tillräcklig. För olika risker böra dock, allt efter de inom den särskilda orten rådande förhållandena, olika höga premiesatser lämpligen kunna fastställas inom en och samma förening.

På det att föreningarne i fråga må erbjuda större säkerhet åt delegarne och kräfva smärre förvaltningskostnader i förhållande till försäkringarnas antal och betydenhet, hafva vi ansett att i regeln hvarje förening bör omfatta ett helt läns hafskust samt att i de få fall, der hafsfiskets ringhet inom ett län försvårar en egen förenings inrättande, sam-

---

*) Jfr Bilagor till Kongl. Maj:ts nådiga proposition om statsverket år 1891. Sjette hufvudtiteln, sid. 130—132. — Jfr vidare: Mittheilungen der Section für Küsten- und Hochsee-Fischerei, 1886, sid. 164—165, 193—202; 1888, sid. 96—105. — Die Thätigkeit der Sektion für Küsten- und Hochsee-Fischerei seit ihrer Gründung (1885) bis zum Sommer 1890. Berlin 1891, sid. 9—10. *(Utg. anm.)*

manslagning med ett angränsande län må ega rum, För särskildt Kristianstads län torde dock möjligen vestkustens hafsfiske behöfva skiljas från ostkustens och enas med Hallands läns hafsfiske om en gemensam förening. För Kalmar län åter torde de befintliga förhållandena betinga en egen förening för Öland, skild från den för länets fastland.

Vidkommande det understöd i penningar, som staten kan anses böra lemna sådan förening, hafva vi tänkt oss, att det bör åsyfta att under åtminstone den första tiden af föreningens verksamhet, intill dess denna kan anses hafva vunnit nödig stadga, dels minska tungan af kostnaden för förvaltningen, dels ock, för den händelse ett synnerligen ogynsamt år skulle inträffa, innan förutgångna gynsamma år medgifvit samlande af en premiereserv, i någon mon aflägsna nödvändigheten att infordra tillskott från delegarne, i det staten skulle ikläda sig ansvaret för en viss begränsad andel af uppkommande brist.

I fråga om vilkoren för understödets beviljande tillåta vi oss erinra, att då, såsom vi förut anmärkt, den föreslagna minimipremiesatsen icke grundar sig på nog omfattande beräkningar, dess definitiva fastställande torde böra göras beroende af de utlåtanden, som kunna varda afgifna rörande förslaget.

Stockholm den 31 maj 1892.

Axel Vilh. Ljungman. Karl Herlitz.

Filip Trybom.

Förslag
till
reglemente för N. N. läns fiskeriförsäkringsförening.

---

§ 1.

N. N. läns fiskeriförsäkringsförening har till ändamål att åt egare af fiskebåtar, fiskefartyg och fiskeredskap inom N. N. län, i öfverensstämmelse med detta reglemente, meddela försäkring mot förlust af farkost och redskap.

Delegare är en hvar, som har försäkring i föreningen.

§ 2.

Föreningen träder i verksamhet, när delegare ingått i föreningen för en sammanlagd försäkringssumma af minst 00,000 kronor.

§ 3.

Till försäkring må ej annan redskap antagas än sådan, som användes ute till sjös från båt eller fartyg; (och må förty försäkring ej meddelas å för instängning af fisk afsedda, stående garn, ryssjor, bottengarn, strandsätt, kilnotar, stakagarn, mockor, pator med tillhörande notar, land- eller stängvadar eller annan redskap, som drages till eller invid land).

§ 4.

Å farkost eller redskap, som ej befinner sig i godt och fullt brukbart skick, må försäkring ej meddelas.

Försäkring af farkost innefattar jemväl tillbehör till densamma.

§ 5.

Å farkost må ej försäkring meddelas till högre belopp än 0,000 kronor.

Ej heller må försäkring meddelas till högre belopp än fyra femtedelar af det försäkrades värde.

§ 6.

I afseende å föreningens verksamhet är N. N. län indeladt i följande 0 distrikt:

— — — — — — — — — — — — — — — — —

§ 7.

För hvarje distrikt utser föreningens styrelse en och de inom distriktet bosatte delegarne en besigtningsman. Vid valet af den senare, hvilket eger rum på kallelse af och inför den af styrelsen utsedde besigtningsmannen, har en hvar delegare en röst.

På enahanda sätt utses en eller flere suppleanter för hvardera besigtningsmannen.

Besigtningsmän och suppleanter utses för kalenderår.

§ 8.

Vill egare af farkost eller redskap söka inträde i föreningen, har han att till besigtningsman i det distrikt, inom hvilket han är bosatt, ingifva skriftlig ansökan med uppgift å de till försäkring anmälda föremåls beskaffenhet, ålder och värde, å farkosts namn, der sådant finnes, och å antalet af redskap af hvarje särskild art.

§ 9.

När ansökan om försäkring inkommit, skola besigtningsmännen inom distriktet ofördröjligen anställa besigtning och värdering å de till försäkring anmälda föremål. Öfver denna förrättning, till hvilken sökanden bör kallas, skall protokoll uppsättas och, jemte ansökningen, inom fjorton dagar, efter det ansökningen inkommit, insändas till styrelsen, som har att så fort ske kan och sist inom en månad företaga ärendet till pröfning.

§ 10.

Öfver beviljad försäkring skall styrelsen utfärda försäkringsbref, upptagande

försäkringstagarens namn och hemvist,
försäkrad farkosts namn och nummer i föreningen,
försäkrad redskap till art, beskaffenhet och antal,
de försäkrade föremålens antagna försäkringsvärde och det belopp, som af föreningen försäkras å hvarje särskildt föremål.

§ 11.

Beviljad försäkring träder i kraft, när sökanden, mot erhållande af försäkringsbref, erlagt inträdesafgift samt årsafgift för tiden intill löpande kalenderårs slut.

Har sökanden begärt, att försäkringen må träda i kraft först med ingången af det följande året, skall, vid försäkringsbrefvets utlemnande, jemte inträdesafgift erläggas årsafgift för det följande året.

När försäkringsbrefvet utlemnas, skall detsamma förses med anteckning om tiden, då försäkringen träder i kraft.

§ 12.

Har, efter det försäkring beviljades, försäkradt föremåls värde ökats, och vill egaren i anledning deraf vinna förhöjning af försäkringsbeloppet, förfares så, som i §§ 8—10 är stadgadt om ny försäkring.

Beviljas förhöjning skall nytt försäkringsbref, lydande å det förhöjda försäkringsbeloppet, utfärdas och till försäkringstagaren öfverlemnas mot återställande af det äldre försäkringsbrefvet.

§ 13.

Försäkradt föremål skall till utrönande, huruvida det underhålles i godt och fullt brukbart skick, minst en gång hvarje år besigtigas så som i § 9 sägs.

Anmärkt bristfällighet skall vid den i § 24 stadgade påföljd afhjelpas, innan föremålet vidare användes.

§ 14.

Befinnes vid besigtning, att värdet af försäkradt föremål i följd af ålder eller vanvård eller af annan orsak nedgått under försäkringsvärdet, ege styrelsen besluta nedsättning af försäkringsvärdet och försäkringsbeloppet.

Förekommer eljes anledning, att försäkradt föremål nedgått i värde, som nu är sagdt, skall besigtning derå ofördröjligen anställas; åliggande det styrelsen samt besigtningsmännen inom distriktet att härom draga försorg.

Styrelsens beslut, hvarigenom försäkringsvärde eller försäkringsbelopp blifvit nedsatt, skall lända till efterrättelse från den dag, då det skriftligen delgafs försäkringstagaren, dock att hans afgifter till föreningen för det löpande kalenderåret beräknas efter det förutvarande försäkringsbeloppet.

§ 15.

Delegarnes afgifter till föreningen utgå såsom

a) inträdesafgift,
b) årsafgift och
c) tillskottsafgift.

§ 16.

Inträdesafgiften skall mot erhållande af försäkringsbref erläggas med 0 för hundrade af försäkringsbeloppet.

§ 17.

Årsafgiften utgår med 0 för hundrade af försäkringsbeloppet och erlägges förskottsvis första gången så som i § 11 är stadgadt och sedermera inom januari månad hvarje år.

Träder försäkring i kraft efter den 1 juni, må på styrelsens pröfning ankomma, huruvida och i hvilken mon nedsättning i årsafgiften för det löpande året må ega rum.

Erlägges ej förfallen årsafgift, vare påföljd, som i § 24 sägs; men föreningen ege ej utsöka beloppet.

§ 18.

Tillskottsafgift utgår i det fall, hvarom § 23 förmäler, med högst fem för hundrade af försäkringsbeloppet och skall efter utgången af det år, för hvars behof den upptages, erläggas inom tid, som styrelsen bestämmer.

Erlägges ej tillskottsafgift å rätt tid, åligger det den försumlige att gälda ej blott sex procent ränta från förfallotiden, tills betalning sker, utan ock derutöfver tio för hundrade af afgiftens kapitalbelopp.

§ 19.

Föreningen ersätter försäkrad farkost, när den gått förlorad genom stormflod, svår sjö, kantring, grundstötning, strandning, påsegling, pådrifning eller förlisning af annan orsak eller genom brand.

Försäkrad redskap, som gått förlorad, ersättes endast om jemväl den farkost, hvari redskapen funnits eller från hvilken den användts, varit hos föreningen försäkrad och gått förlorad genom sådan olyckshändelse, som nu är sagd.

Farkost eller redskap, som förloras under användning för annat ändamål än fiske, ersättes ej.

§ 20.

Förlust af försäkradt föremål skall anses hafva egt rum ej blott när föremålet gått helt och hållet förloradt, utan äfven när föremålet blifvit så skadadt, att kostnaden för iståndsättande, med inberäkning af bergarelön, vid besigtning uppskattats till två tredjedelar af försäkringsvärdet.

Har all underrättelse om farkost uteblifvit under 0 månader, då må ock farkosten med deri befintliga redskap anses hafva gått förlorad vid utgången af nämnda tid.

§ 21.

Anspråk på ersättning för försäkradt föremål, som gått förloradt, skall, så fort ske kan, skriftligen anmälas hos besigtningsman inom det distrikt, försäkringstagaren tillhör; och åligger det besigtningsmannen att med nästa post derom underrätta styrelsen.

Sker ej anmälan inom 0 månader, efter det olyckan timade eller efter utgången af den i § 20 sista stycket angifna tid, hafve försäkringstagaren förlorat rätt till ersättning.

Har olyckan timat vid främmande kust, skall, så vida ske kan, vid anmälan fogas protokoll öfver aflagd sjöförklaring eller, der sådan ej afgifvits, en af vitnen bestyrkt skriftlig redogörelse för tilldragelsen.

§ 22.

När anmälan inkommit, som i § 21 sägs, åligger styrelsen att ofördröjligen låta anställa undersökning rörande olyckshändelsen samt besigtning af det, som bergats.

Till biträde vid besigtning af farkost om 15 tons drägtighet eller deröfver ege styrelsen och försäkringstagaren kalla en eller, der de ej kunna om valet sig förena, hvardera en i skeppsbyggeri kunnig man.

Så fort ske kan, efter det protokoll, rörande undersökning och besigtning inkommit, har styrelsen att meddela beslut rörande det anmälda ersättningsanspråket.

§ 23.

Ersättning för förlust af försäkradt föremål utgår med det å samma föremål försäkrade belopp; dock ersättas redskap, som med en och samma farkost gått förlorade, ej med sammanlagdt högre belopp än 000 kronor.

Tima något år förluster af försäkrad egendom till sådant belopp, att de ej kunna ersättas af föreningens dertill

afsedda tillgångar, äro delegarne skyldige att erlägga den tillskottsafgift, som af styrelsen i öfverensstämmelse med § 18 beslutes.

Kunna ej ur dessa tillskottsafgifter jemte föreningens öfriga för ändamålet tillgängliga medel de under året uppkomna förluster till fullo ersättas, skola de till ersättning berättigade, hvar i förhållande till det honom tillerkända belopp, vidkännas bristen.

§ 24.

Föremål, som går förloradt, medan derå belöpande förfallen års- eller tillskottsafgift utestår ogulden, eller innan bristfällighet, som vid besigtning anmärkts, blifvit afhulpen, ersättes icke.

§ 25.

Har försäkringstagaren af uppsåt eller genom grof vårdslöshet orsakat förlust af försäkrad egendom, eller har han eljes öfvat svek mot föreningen, ege han ej utfå ersättning för förlusten.

§ 26.

Det åligger försäkringstagaren vid påföljd, som i § 25 sägs, att såvidt ske kan söka berga föremål, som lidit skada.

I det som bergas skall föreningen erhålla andel efter förhållandet mellan försäkringsbeloppet och hela försäkringsvärdet.

Det bergade skall, derest ej annorledes åsämjes, säljas å offentlig auktion.

§ 27.

Faststäldt ersättningsbelopp utbetalas i den mon föreningens tillgångar det medgifva.

På styrelsens pröfning ankommer att fordra säkerhet för återbäring af ersättningsbelopp, som utbetalas, innan bedömas kan, huruvida sådan brist kan komma att uppstå,

som de till ersättning berättigade enligt § 23 skola vidkännas.

Efter utgången af mars månad må ej med utbetalning af faststäld ersättning för förlust, som timat det föregående året, dröjas i vidsträcktare mon, än som föranledes deraf, att infordrade tillskottsafgifter icke influtit.

§ 28.

Försäkringstagare, som vill utträda ur föreningen vare sig helt och hållet eller för viss del af den egendom, han har försäkrad, skall derom skriftligen göra anmälan hos styrelsen före den 1 — —; hvarefter han med det löpande kalenderårets slut upphör att vara delegare i föreningen vare sig helt och hållet eller för den egendom, med hvilken han anmält sig vilja utgå.

Sker anmälan efter ingången af — — månad, qvarstår försäkringstagaren såsom delegare intill slutet af det följande kalenderåret och är följaktligen pligtig att erlägga den tillskottsafgift, hvaraf behof kan uppstå under sistnämnda år.

§ 29.

Mom. 1. Har försäkringsbref lemnats såsom pant för försträckning ur offentlig kassa eller annan allmän penningeinrättning, bör skriftlig anmälan derom göras hos styrelsen; skolande anmälningen vara af försäkringstagaren undertecknad och af två trovärdige vitnen styrkt.

Mom. 2. Har sådan anmälan skett, må, der förlust timat, styrelsen icke, utan att laga dom eller annat beslut af offentlig myndighet eller af skiljemän dertill föranleder, låta till annan än långifvaren utbetala större del af försäkringsbeloppet, än att hvad som innehålles motsvarar långifvarens anmälda fordran. Är försäkringstagaren, efter hvad i §§ 24—26 sägs, ej berättigad till ersättning, ege likväl långifvaren, att af försäkringsbeloppet utbekomma

hvad som svarar mot hans fordran; dock att, om styrelsen med allmänna posten i rekommenderadt bref till långifvaren afsändt underrättelse, att försäkringstagaren gjort sig skyldig till försummelse, som enligt § 24 medför förlust af rätt till ersättning, det åligger långifvaren, der han vill varda vid sin rätt bibehållen, att tillse, det förfallen afgift betalas eller anmärkt bristfällighet afhjelpes inom en månad efter det brefvet afsändes.

Mom. 3. Långifvare, hvilken gjort sådan anmälan, som i mom. 1 sägs, vare berättigad att genom styrelsens försorg erhålla underrättelse om sådant beslut, som i § 14 omförmäles, äfvensom om försäkringstagarens anmälan om utträde ur föreningen; börande underrättelsen meddelas såsom i mom. 2 är stadgadt.

Mom. 4. På styrelsens pröfning i hvarje särskildt fall ankomme, huruvida, hvad i denna § är stadgadt, må gälla jemväl till förmon för annan långifvare än offentlig kassa eller annan allmän penningeinrättning.

Mom. 5. Nödgas föreningen i följd af denna § att till långifvare utbetala försäkringsbelopp, som försäkringstagaren icke egt utbekomma, vare denne skyldig att ersätta hvad af föreningen sålunda utbetalas.

§ 30.

Nöjes ej den, som anser sig berättigad till ersättning för liden förlust, åt styrelsens beslut i fråga om framställdt ersättningsanspråk, skall tvisten afgöras af skiljemän enligt lagen om skiljemän den 28 oktober 1887.

Den, som är missnöjd med styrelsens beslut, åligger att inom en månad, efter det han deraf undfått del, skriftligen underrätta minst två af styrelsens ledamöter om sitt val af skiljeman.

Sker det ej, vare rätt till talan mot styrelsens beslut försuten.

§ 31.

Föreningens angelägenheter förvaltas af en styrelse, bestående af det antal ledamöter, bolagsstämman beslutar, minst 5 och högst 9.

Styrelsens ledamöter väljas af bolagsstämman för tiden till ordinarie bolagsstämman andra året efter valet; dock att af dem, som först väljas, hälften eller, om ledamöternas antal är udda, det antal, som är närmast mindre än hälften, skall afgå vid följande årets bolagsstämma.

Afgår ledamot före utgången af den tid, för hvilken han blifvit vald, anställe bolagsstämma nytt val för återstående tiden.

Å hvarje ordinarie bolagsstämma skola väljas fem suppleanter för styrelsens ledamöter att, i mon af behof, af styrelsen kallas till tjenstgöring.

§ 32.

Styrelsen väljer inom sig ordförande och vice ordförande, uppgör arbetsordning och fördelar göromålen mellan ledamöterna.

§ 33.

Styrelsen sammanträder så ofta göromålen det fordra.

Vid styrelsens sammanträde skall protokoll föras.

Styrelsen må ej i något ärende fatta beslut, derest icke antingen samtlige ledamöter deltaga i ärendets behandling eller ock minst hälften af ledamöterna äro om beslutet ense.

§ 34.

Styrelsen åligge att handhafva föreningens angelägenheter i allt, hvarom icke annorledes finnes i behörig ordning stadgadt, samt tillse, att föreningen förvaltas i öfverensstämmelse med allmän lag, detta reglemente och de af bolagsstämman meddelade föreskrifter.

Styrelsen eger ock besluta, af hvilken eller hvilka af dess ledamöter bolagets firma må tecknas.

Den, som eger teckna bolagets firma, eger ock utan särskildt bemyndigande att sjelf eller genom ombud föra bolagets talan inför skiljemän, domstol, exekutiv, förvaltande och kommunal myndighet samt i konkurser, äfvensom att å bolagets vägnar ingå förlikning i rättegång och besluta om ackord i konkurs.

§ 35.

De i § 7 omförmälda besigtningsmän åligger ej blott att verkställa alla inom distriktet förekommande besigtningar och värderingar, utan ock i öfrigt med noggranhet öfvervaka föreningens angelägenheter inom distriktet, samt att gå styrelsen tillhanda med upplysningar äfvensom med sådana åtgärder, som styrelsen finner för godt att åt dem uppdraga.

Kunna i något fall besigtningsmännen ej enas om beslut, ega de tillkalla en tredje man.

Besigtningsman må ej verkställa besigtning eller värdering å eget gods.

§ 36.

Öfver hela föreningens rörelse ej mindre hvad angår beviljade försäkringar än öfver inkomster och utgifter samt tillgångar och gäld, skall noggrann räkenskap föras.

Bokslut skall ske för kalenderår och vara färdigt före utgången af april månad det följande året.

§ 37.

De såsom inträdesafgifter inflytande medel skola hållas skilda från föreningens öfriga tillgångar och särskildt bokföras under namn af grundfond.

Af denna fond må allenast årliga räntan, i den ordning § 38 bestämmer, användas till bestridande af förvaltningskostnad och ersättning för förluster.

När räntan ej för sådant ändamål erfordras, skall den läggas till kapitalet.

§ 38.

Till bestridande af förvaltningskostnad och ersättning för förluster skola i första hand användas inflytande årsafgifter. Uppstår öfverskott, skall det särskildt bokföras under namn af försäkringsfond.

Om åter, sedan årsafgifterna och möjligen befintlig försäkringsfond åtgått till gäldande af förvaltningskostnad och ersättning för förluster, brist uppstår, skall den fyllas af räntan å grundfonden, så långt samma ränta förslår.

Förslå ej de tillgångar, som nu äro nämnda, till utgifternas bestridande, gälle hvad i § 23 stadgas.

§ 39.

Inflytande årsafgifter skola, i den mon de ej omedelbart behöfvas för förestående utgifter, af styrelsen göras fruktbärande genom insättning i Riksbanken, i någon med af Kongl. Maj:t faststäldt reglemente försedd bankinrättning eller i annan bankinrättning, som af Konungens befallningshafvande godkännes.

De mot grund- och försäkringsfonderna svarande belopp skola, der de ej innestå i sådan bankinrättning, som nu är sagd, redovisas i värdehandlingar, hvilka med lätthet kunna förvandlas i penningar, såsom statens, allmänna hypoteksbankens eller andra fullgoda obligationer. Lån må ej lemnas mot annan säkerhet än pant af sådana obligationer eller af inteckning uti fastighet, å landet inom hälften af medeltaxeringsvärdet för de tio sista åren och i stad inom hälften af sist fastställda taxeringsvärdet; dock att åbyggnad å egendom skall, för att inteckning i egendomen må godkännas, vara brandförsäkrad i någon med vederbörligen faststäldt reglemente försedd brandförsäkringsinrättning inom riket*).

---

*) Jfr dock Mittheilungen der Section für Küsten- und Hochsee-Fischerei, 1886, N:o 11, sid. 177, 186 (§ 26). — I trakter, der, liksom t. ex. i bohuslänska skärgården är fallet, fiskarbefolkningen är mer burgen

§ 40.

Emottager föreningen anslag af staten, landsting, hushållningssällskap eller enskilda, lände de vilkor, som dervid fästas, till efterrättelse.

§ 41.

Föreningens förvaltning, räkenskaper och säkerhetshandlingar skola för hvarje kalenderår granskas af tre revisorer, som jemte lika antal suppleanter väljas å ordinarie bolagsstämma.

Revisorerna skola å den ort, der styrelsen har sitt säte, sammanträda senast å första helgfria dagen i maj månad; och skall revisionsberättelsen vara till styrelsen aflemnad sist den 31 maj.

§ 42.

Styrelsens ledamöter och revisorer åtnjute i sådan egenskap ej annan ersättning än för nödiga resor i föreningens angelägenheter; egande de för dylika resor åtnjuta resekostnads- och traktamentsersättning för resedagar enligt bestämmelserna för femte klassen i kongl. resereglementet af den 11 februari 1881.

Besigtnings- och tjenstemäns aflöning bestämmes af bolagsstämma.

§ 43.

Ordinarie bolagsstämma skall å den ort, der styrelsen

---

och äfven förvärfvat sig god kredit, torde utlåning till delegare äfven mot borgen kunna och böra fortfara, åtminstone till dess samma befolknings behof af förlagskapital för näringsutöfningen står att erhålla på lämpliga vilkor ur den af Riksdagen för ändamålet beviljade lånefonden eller på annat sätt (Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1891, sid 175, 176—177, 186—189. — Upplysningar och handlingar rörande svenska fiskerinäringens och särskildt bohuslänska hafsfiskets understöd och administration. 1841—1891. Göteborg 1891, sid. 175, 176—177, 186—189). Det här ofvan föreslagna stadgandet torde emellertid föra med sig nödvändigheten af att nämnde "värdehandlingar, hvilka med lätthet kunna förvandlas i penningar", förvaras uti kassaskåp, till hvilket några af styrelsens ledamöter innehafva hvar sin nyckel, och att bestämmelse derom införes i reglementet. *(Utg. anm.)*

har sitt säte, hållas hvarje år den — — — — eller, om söndag då infaller, å näst följande söckendag.

Styrelsen ege besluta sammankallande af extra bolagsstämma. På skriftligt yrkande af minst 00 delegare skall ock extra bolagsstämma sammankallas, och varde i ty fall utsatt att hållas inom två månader, efter det yrkandet till styrelsen inkom. Kallelse till dylik stämma skall innehålla uppgift å de ärenden, som skola vid stämma förekomma.

Styrelsen åligger att låta införa kallelse till bolagsstämma i länskungörelserna så tidigt att den kan hinna i länets kyrkor uppläsas minst 00 dagar före stämman; skolande kallelsen dessutom minst 00 dagar före stämman införas i minst två af ortens tidningar.

Är kallelse till ordinarie bolagsstämma ej så kungjord, som nu är sagdt, vare det dock ej hinder för stämmans hållande.

§ 44.

Delegare, som vill framställa förslag att behandlas å ordinarie bolagsstämma, ingifve det, skriftligen affattadt, till styrelsen före den — — — —; och skall styrelsen hålla förslaget tillgängligt för den, som vill taga kännedom deraf.

§ 45.

Rätt att föra talan å bolagsstämma tillkommer en hvar delegare, som icke häftar för oguldna, förfallna afgifter till föreningen.

Hafva flere gemensamt erhållit försäkring åligger dem att åt en uppdraga att föra deras gemensamma talan.

Styrelseledamöter och revisorer samt deras suppleanter ega, om de ej äro delegare i föreningen, deltaga endast i öfverläggningarne å bolagsstämma, men ej i besluten.

Styrelsens ledamöter och suppleanter må ej deltaga i beslut rörande granskning af deras egen förvaltning eller i val af revisorer eller revisorssuppleanter för dylik granskning.

§ 46.

Å bolagsstämma skall styrelsens ordförande eller, i hans frånvaro, vice ordföranden föra ordet. Äro båda frånvarande, ege närvarande delegare efter hufvudtalet utse ordförande för stämman.

Protokoll skall föras af den, som styrelsen dertill förordnar, och justeras af stämmans ordförande jemte två af stämman utsedde delegare.

§ 47.

Å hvarje ordinarie bolagsstämma skola följande ärenden förekomma:

1) föredragning af revisionsberättelsen och beslut rörande deri väckta frågor; samt

2) val af

a) ledamöter i styrelsen,

b) suppleanter i styrelsen,

c) revisorer och

d) revisorssuppleanter.

Vid extra bolagsstämma må ej andra ärenden förekomma än de, som blifvit kungjorda, på sätt i § 43 sägs.

§ 48.

Vid omröstning å bolagsstämma beräknas rösträtten efter försäkringsbeloppet sålunda, att en röst räknas för hvarje fullt hundratal af försäkringsbeloppet; dock må ej någon, ehvad han för talan endast för sig sjelf eller jemväl för annan, rösta för mer än en tiondedel af det vid stämman representerade försäkringsbeloppet.

Omröstning skall, der minst fem delegare det yrka, ske med slutna sedlar.

Hafva vid val två eller flere erhållit lika antal röster, anställes lottning dem emellan. I andra fall gälle vid lika röstetal den mening, som de fleste delegarne efter hufvud-

talet biträda. Äro lika många röstande å båda sidor, hafve stämmans ordförande utslagsröst.

§ 49.

Nedgår föreningens sammanlagda försäkringssumma under det i § 2 stadgade belopp, skall föreningen upplösas.

§ 50.

Förslag om ändring i detta reglemente eller om föreningens upplösning i annat fall, än som i § 49 sägs, måste, för att anses antaget, hafva blifvit bifallet af två på hvarandra följande bolagsstämmor.

§ 51.

Skall föreningen upplösas, välje bolagsstämman tre gode män, hvilka hafva att träda i styrelsens ställe samt med dess makt och myndighet verkställa utredning och afveckling af föreningens affärer; egande desse gode män att sjelfve eller genom ombud tala och svara för föreningen.

Om, sedan afvecklingen afslutats, öfverskott uppstått, må det ej utdelas bland delegarne, utan skall efter bolagsstämmans beslut, som underställes Konungens befallningshafvandes pröfning, användas till något för fisket inom länet gagnande ändamål.

Utkast
till
bestämmelser om statsunderstöd åt fiskeriförsäkringsföreningar.

Fiskeriförsäkringsförening erhåller understöd af staten *dels* genom ett årligt bidrag till förvaltningskostnader, hvilket bidrag utgår under de tio första åren af föreningens verksamhet med det belopp, Konungen på framställning af Konungens befallningshafvande bestämmer,

dels ock sålunda att, om under något af de första tio åren af föreningens verksamhet å den hos föreningen försäkrade egendom så stora förluster uppstå, att årsafgifterna för året, försäkringsfonden och årsräntan å grundfonden ej förslå till deras gäldande, bristen fylles af statsverket, dock ej med högre belopp, än som motsvarar tre procent af föreningens hela försäkringsbelopp för året*).

Förening, som vill få statsunderstöd sig tillförsäkradt, har att till Konungens befallningshafvande i länet ingifva sin till Konungen ställda underdåniga ansökan.

För rätt till statsunderstöd gälla följande vilkor:

1:o) Föreningens reglemente skall pröfvas och fastställas af Konungens befallningshafvande i länet; af föreningen beslutad ändring deri blifver ej gällande, innan beslutet blifvit af Konungens befallningshafvande faststäldt.

2:o) Årsafgiften må ej sättas lägre än en procent, inträdesafgiften ej lägre än en tiondedels procent af försäkringsbeloppet.

3:o) Föreningens sammanlagda försäkringsbelopp må icke understiga 50,000 kronor.

---

*) För ändamålet torde åtminstone till en början det 1889 beviljade förhöjda reservationsanslaget till "fiskerinäringens understöd" erbjuda fullt tillräcklig tillgång. *(Utg. anm.)*

4:o) Reglementet skall innehålla föreskrift, att om, när föreningen upplöses och afvecklingen af hennes affärer afslutats, öfverskott uppstår, detta ej må utdelas till egarne, utan skall användas till något för fiskerinäringen nyttigt ändamål, som föreningen eger bestämma; dock att föreningens beslut derutinnan skall underställas Konungens befallningshafvandes pröfning; och skall denna bestämmelse, äfven om föreningen upphör att ega rätt till statsunderstöd, fortfara att gälla, intill dess Kongl. Maj:t annorledes beslutar.

På Konungens pröfning ankommer, huruvida och i hvilken mon redan befintlig förening, till hvilken delegarne erlägga afgifter efter annan grund, än den här ofvan under 2:o förutsatta, må komma i åtnjutande af förvaltningsbidrag.

Upplysningar och handlingar rörande svenska fiskerinäringens och särskildt bohuslänska hafsfiskets understöd och administration.

II.

1891—1892.

Uti första uppsatsen öfver ifrågavarande för fiskerinäringen så synnerligen vigtiga ämne redogjordes i korthet för de vigtigaste åtgärderna till fiskerinäringens främjande och de mest betydande af de rörande fiskerinäringens administration framställda förslagen under det halfva århundradet 1841—1891*). Uti denna andra uppsats öfver samma ämne skall deremot blott lemnas en helt kortfattad upplysning om de resultat, hvartill den år 1890 å nyo uppväckta striden om bohuslänska hafsfiskets administration ledt.

Sedan Göteborgs och Bohus läns landsting den 23 september **1891**, med anledning af infordradt yttrande öfver de till Kongl. Maj:t ingifna ansökningarna om en förbättrad administration af bohuslänska fiskerinäringen**), för *tredje* gången enhälligt beslutat hemställa om inrättande af en egen styrelse för länets hafsfiske, ingick Orosts och Tjörns fiskeriförening den 31 derpå följande oktober till Kongl. Maj:t med en ytterligare ansökan i ämnet, i hvilken ansökan mer

---

*) Upplysningar och handlingar rörande svenska fiskerinäringens och särskildt bohuslänska hafsfiskets understöd och administration. 1841—1891. Göteborg 1891, sid. 1—42. — Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1891, sid. 1—42.

**) Upplysningar och handlingar rörande svenska fiskerinäringens och särskildt bohuslänska hafsfiskets understöd och administration. 1841—1891. Göteborg 1891, sid. 146—179, 192—211. — Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1891, sid. 146—179, 192—211.

fullständigt redogjordes icke blott för den föreslagna fiskeristyrelsens sammansättning, utan äfven och i synnerhet för densammas blifvande åligganden*). Göteborgs och Bohus läns landstings nämnda hållning i frågan grep emellertid fiskeriinspektören i Kongl. Landtbruksstyrelsen, doktor R. Lundberg, så hårdt, att han uti en längre uppsats i Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning för den 30 oktober 1891 (N:o 252, B) på det häftigaste angrep förslaget i fråga, och detta med användande af ett skrifsätt och med anlitande af sanningen vanställande uppgifter och förvrängningar i sådan omfattning, att svenska litteraturen väl knappast torde hafva något *värre* att uppvisa i den vägen. Aftryck af denna så förkastliga uppsats utdelades sedan med lika tydligt som beklagligt syfte uti bohusländska skärgården i stort antal exemplar**).

Då strax derefter Göteborgs och Bohus läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott i infordradt yttrande i följd af denna fiskeriinspektörens uppsats blott helt lamt förordade och länsstyrelsen i Göteborg senare rent af afstyrkte Kongl. Maj:ts bifall till förslaget om den ifrågasatta fiskeristyrelsens inrättande; så ansåg sig utgifvaren böra ingå till Kongl. Maj:t med en ny, mer utförligt motiverad ansökan i ämnet, i hvilken ansökan invändningarne mot den föreslagna fiskeristyrelsen fullständigt vederlades***).

För att bringa fiskerifrågans innehåll och betydelse i vidsträcktare omfattning än hittills till den stora allmänhe-

---

*) Upplysningar och handlingar rörande svenska fiskerinäringens och särskildt bohusländska hafsfiskets understöd och administration. 1841—1891. Göteborg 1891, sid. 211—212. — Berättelse öfver Föreningens till bohusländska fiskeriernas främjande verksamhet och förvaltning. 1891. Göteborg 1891, sid. 6—18. — Bohusländsk Fiskeritidskrift, 1891, sid. 211—212, 238—250; 1892, sid. 26—42.

**) Lundberg, R., Några ord om den föreslagna nya styrelsen för Bohusläns hafsfisken. (Aftryck ur Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning d. 30 oktober 1891). Göteborg 1891.

***) Bihang till Riksdagens protokoll vid lagtima riksdagen år 1892. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 29 Häft. (Motion i Andra Kammaren N:o 165), sid. 18—36. — Bohusländsk Fiskeritidskrift, 1892, sid. 62 o. följ.

tens kännedom och derigenom kraftigare, än dessförinnan kunnat ske, framdrifva saken till afgörande, väcktes derpå vid riksdagen i januari 1892 af utgifvaren motion om »vidtagande af nödiga åtgärder för åvägabringandet af en tidsenlig administration af hafsfiskebedriften vid rikets vestra och södra kuster» samt om anslag »för anställandet af två fiskeriinspektörer, den ene för Göteborgs och Bohus läns och den andre för Hallands, Malmöhus', Kristianstads och Blekinge läns hafsfisken». Denna motion tillstyrktes i dess förra del af Riksdagens statsutskott och bifölls af Andra Kammaren, men afslogs af Första Kammaren, dervid den omständigheten, att motionen afsåg icke *hela rikets* fiskerinäring, utan blott de s. k. eröfrade provinsernas hafsfiske, torde hafva verkat afgörande. Med anledning i väsentlig mon af denna utgång väcktes derför med samma syfte i Andra Kammaren en ny motion om utarbetande och framläggande af »förslag till förbättrad anordning af administrationen utaf rikets sötvattens- och östersjöfisken», hvilken motion af vederbörande tillfälliga utskott tillstyrktes, men ej vann Andra Kammarens bifall, enär den afsåg blott *en del* af rikets fiskerinäring. Hufvudsyftet med motionerne, eller att fästa den stora allmänhetens uppmärksamhet å fiskerifrågan och derigenom draga densamma under **offentlighetens** dom, vanns emellertid i väsentlig mon.

I afsigt att främja införandet af en på tillämpning af sjelfstyrelsegrundsatsen hvilande fiskeriadministration, väcktes vidare i Riksdagen motioner om sådan ändring i regeringsformen och i landstingsförordningen att landshöfding icke måtte inom det honom anförtrodda län kunna utses till ordförande i representativ korporation, som har till uppgift att rådslå och besluta om för länet gemensamma angelägenheter, hvilka motioner af vederbörande utskott tillstyrktes och vunno Andra Kammarens bifall.

Under loppet af våren 1892 inlemnades slutligen till Kongl. Maj:t ansökningar från flere af Bohusläns för fisket

mest betydande kommuner och från Bohusläns riksdagsmän i Andra Kammaren för landsbygden om ordnandet af bohuslänska hafsfiskets administration i öfverensstämmelse med Göteborgs och Bohus läns landstings samt Orosts och Tjörns fiskeriförenings förslag. De bohuslänske riksdagsmännen hänvisade dervid till de grundsatser, rörande näringslifvets administration, som uttalats af de den 2 november 1883 och den 24 oktober 1884 tillförordnade komiterade för behandlingen af frågorna om handelns och industriens administration i särskildt deras den 22 juli 1885 afgifna betänkande och förslag angående industri- och handelskammare*).

I.

Till Konungen.

Uti särskilda underdåniga ansökningar hafva dels riksdagsmannen i andre kammaren, filosofie doktorn A. V. LJUNGMAN, dels talrike fiskeriidkare uti flera af Bohusläns större fiskelägen hos Eders Kongl. Maj:t hemstält derom 1:o) att det förslag till ordnande af det bohuslänska hafsfiskets administration, som den 14 november 1890 af Kongl. Landtbruksstyrelsen ingifvits till Eders Kongl. Maj:t, *icke* måtte vinna Eders Kongl. Maj:ts bifall, och 2:o) att för handhafvandet af samma administration måtte i stället för den nuvarande fiskeritillsyningsmannainstitutionen, på sätt Göteborgs och Bohus läns landsting redan 1882 i underdånighet anhållit, inrättas en särskild fiskeristyrelse, till hvars

*) Betänkande och förslag angående industri- och handelskammare afgifna den 22 juli 1885 af de jemlikt nådiga beslut den 2 november 1883 och den 24 oktober 1884 förordnade komiterade. Stockholm 1885.

förfogande för ändamålets vinnande skulle ställas en viss bestämd andel af det utaf Riksdagen till fiskerinäringens understöd beviljade anslaget, hvarjemte nämnde fiskeriidkare derutöfver särskildt hemstält om 3:o) bohuslänska hafsfiskebedriftens och skärgårdens kraftiga främjande genom åvägabringandet af förbättrad samfärdsel såväl inom nämnda skärgård som mellan densamma och det inre landet. Båda ansökningarna äro nu i tryck tillgängliga (Bil. A, sid. 146—179, 192—210), och har den från fiskelägena härrörande af dem äfven varit offentliggjord uti flera af länets tidningar samt under den senast förflutna sommaren utgjort föremål för en liflig dryftning i dessa*), hvarförutom ansökningarne den 23 sistlidne september blifvit af länets landsting (Bil. A, sid. 211—212) i hufvudsak tillstyrkta**).

Den stora betydelse, de ifrågavarande till Eders Kongl. Maj:t ingifna framställningarnas förslag obestridligen innebära, i förening med det oförnekliga behofvet af att bohuslänska hafsfiskebedriften och skärgården måtte, i öfverensstämmelse med hvad under liknande förhållanden eger rum i utlandet, undfå en nämnda bedrifts ekonomiska betydenhet mer motsvarande omvårdnad från det allmännas sida, än hittills kommit dem till del, mana äfven Orosts och Tjörns Fiskeriförening att i djupaste underdånighet inför Eders Kongl. Maj:t framföra den för fiskebedriften mest be-

---

*) Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1891, sid. 146—179, 192—210. — Upplysningar och handlingar rörande svenska fiskerinäringens och särskildt bohuslänska hafsfiskets understöd och administration 1841—1891. Göteborg 1891, sid. 146—179, 192—210. — Bohusläningen, Uddevalla 1891, N:o 60, 64, 66, 67, 68, 71, 74, 76 (A), 78, 80, 95, 129, 133 (A), 138. — Bohusläns Allehanda, Uddevalla 1891, N:o 66. — Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning, 1891, N:o 123 (A), 124, 152 (B), 252 (B). — Göteborgs-Posten, 1891, N:o 130, 132, 161, 263, 279. — Nyheterna, Göteborg 1891, N:o 23. *(Utg. anm.)*

**) Göteborgs och Bohus läns Landstings handlingar, 1891, N:o 23, sid. 1—2, N:o 27, sid. 17 (§ 65). — Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1891, sid. 211—212. — Upplysningar och handlingar rörande svenska fiskerinäringens och särskildt bohuslänska hafsfiskets understöd och administration. 1841—1891, Göteborg 1891, sid. 211—212. *(Utg. anm.)*

tydande delens af samma skärgård önskningar med hänsyn till dessa förslag.

Genom alla europeiska länder med högre utveckladt näringslif går sedan en längre tid tillbaka en allt starkare vardande strömning till förmon för samma näringslifs främjande medels förbättrad administration af sådan beskaffenhet, att näringsidkarne genom en representativ organisation af densamma sjelfva få så stor andel deri, att denna administration i verkligheten varder ett slags sjelfstyrelse*). Denna strömning har i utlandet föranledt inrättandet af handels-, industri- och landtbrukskamrar m. fl. sådana anstalter af stor betydelse för näringarnas administration, och äfven i Sverige har en liknande uppfattning medfört hushållningssällskapens inrättande och understödjande af staten samt stadgandet af den bestämmelse uti § 2 af förordningen om landsting den 21 mars 1862, enligt hvilken landsting äfven skulle tillkomma att »rådslå och besluta om för länet gemensamma angelägenheter, hvilka afse den allmänna hushållningen, jordbrukets och andra näringars utveckling». Grundsatsen att näringarne böra administreras hufvudsakligast »genom sjelfstyrelse och sjelfverksamhet i orterna» är sålunda längesedan både erkänd och tillämpad i vårt fädernesland.

Enär bohuslänska hafsfiskebedriften särskildt med anledning af »det yppade ymniga sillfiskets» utomordentliga betydenhet och de rubbningar i skärgårdens jemna ekonomiska utveckling, det medfört och i oändligt större omfattning hotar att medföra vid fiskeperiodens slut, då enligt både erfarenheten från forna tider och nutidens förebåd

---

) Betänkande och förslag angående Kommerskollegiets indragning eller ombildning afgifna den 12 mars 1884 af de enligt nådigt beslut den 2 november 1883 förordnade komiterade. Stockholm 1884, sid. 156—169, Bil. F, sid. 62—86*. — Betänkande och förslag angående industri- och handelskammare afgifna den 22 juli 1885 af de jemlikt nådiga beslut den 2 november 1883 och den 24 oktober 1884 förordnade komiterade. Stockholm 1885. — GRAETZER, R. Die Organisation der Berufsintressen. Berlin 1890, sid. 330. *(Utg. anm.)*

den skenbart så goda ekanomiska ställningen i nära nog ett enda slag kan ombytas till ruin, för undgående deraf påkallar en kraftigare administration än för fisket i de öfriga länen är och under tiden näst före sillfiskeperiodens början äfven i Bohuslän var af nöden; så ingick länets landsting redan år 1882 till Eders Kongl. Maj:t med en underdånig hemställan om inrättandet af en i väsentlig mon med tilllämpning af anförda grundsats organiserad styrelse för bohuslänska hafsfiskets administration*).

Den sedan 1855 inom Göteborgs och Bohus län befintliga fiskeriadministrationen genom en af länsstyrelsen förordnad »tillsyningsman» är nemligen hvarken tidsenlig eller tillräcklig eller möjlig att utveckla till det bättre (Bil. A. sid. 140—141, 161—163, 195—196, Bil. B, Bil. C, Bil. D, Bil. E, sid. 7—14) samt erbjuder dessutom genom sjelfva denna sin naturliga svaghet den betydande vådan för bohuslänska hafsfiskebedriften**) att man för att afhjelpa denna

---

*) Göteborgs och Bohus läns Landstings handlingar, 1882, N:o 11, sid. 4, N:o 22, sid. 30—31. — Underdånigt betänkande med förslag till fiskeristadga m. m. afgifvet den 3 mars 1883 af särskildt i nåder förordnade kommitterade. Stockholm 1883, sid. 41—47. — Ljungman, A. V., Kortfattad berättelse öfver de under årtiondet 1873—1883 utförda vetenskapliga undersökningarna, rörande sillen och sillfisket vid Sveriges vestkust. Göteborg 1883, sid. 91—92. — Göteborgs och Bohus läns Landstings handlingar, 1884, N:o 2, sid. 5—6, N:o 23, sid. 7 (§ 28). — Underdåniga utlåtanden af Öfverståthållareembetet och Stockholms stadsfullmäktige samt Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länen och Landstingen i anledning af särskilda komiterades den 3 mars 1883 afgifna betänkande med förslag till ny fiskeristadga m. m. Stockholm 1885, sid. 276—279, 282—284. — Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1891, sid. 14, 17—18, 19—20, 90—98. — Upplysningar och handlingar rörande svenska fiskerinäringens och särskildt bohuslänska hafsfiskets understöd och administration. 1841—1891. Göteborg 1891, sid. 14, 17—18, 19—20, 90—98. — Jfr vidare Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning, 1882, N:o 244 (A), 256 (A). *(Utg. anm.)*

**) Jfr Ljungman, A. V., Kortfattad berättelse öfver de under årtiondet 1873—1883 utförda vetenskapliga undersökningarna, rörande sillen och sillfisket vid Sveriges vestkust. Göteborg 1883, sid. 94. — Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1890, sid. 140—147; 1891, sid. 5, 33, 37, 140—141, 161—163, 195—196, 214, 226. — Förslag till ordningsstadga för Göteborgs och Bohus läns sillfiske. Af A. H. Malm. Göteborg 1890. — Berättelse öfver Föreningens till bohuslänska fiskeriernas främjande verksamhet och förvaltning. 1890. Göteborg 1891, sid. 7—14. — Upplysningar

bristfällighet lockas att tillgripa den tvifvelsutan förderfbringande utvägen att öfverlåta åt den för det en binäring åt landtbruket utgörande fisket förordnade administrationen att handhafva vården äfven om bohuslänska hafsfiskets angelägenheter. Talrika skäl utöfver de af länets landsting 1882 och 1884 samt nu senast uti de ifrågavarande framställningarna meddelade kunna visserligen åberopas till förmon för särskiljandet af bohuslänska hafsfiskets administration från det öfriga rikets och anordnandet af en särskild fiskeristyrelse blott för Göteborgs och Bohus läns skärgård; men de redan anförda äro fullt tillräckliga. År 1875 fann Eders Kongl. Maj:t ock för godt att afböja det förslag till förläggande af bohuslänska hafsfiskets administration under den för sötvattens- och östersjöfiskena anordnade, som då förelåg tillstyrkt af Kongl. Landtbruksakademiens förvaltningskomité*), och detta ehuru Bohuslän då icke såsom nu hade ett sillfiske, hvilket på grund af dess både ofantliga ymnighet och periodicitet påkallade en den mest kraftiga särskilda verksamhet.

De ifrågavarande framställningarne skilja sig med hänsyn till den föreslagna fiskeristyrelsens organisation egentligen blott deruti att de »representativa» medlemmarne uti hemställan från fiskelägena äro sju till antalet, af hvilka fem skulle utses af fiskarbefolkningen samt en af landstinget och en af hushållningssällskapet, under det att de uti riksdagsman LJUNGMAN's hemställan blott skulle vara fem till antalet samt alla utses af nämda befolkning**). Skälen

---

och handlingar rörande svenska fiskerinäringens och särskildt bohuslänska hafsfiskets understöd och administration. 1841—1891. Göteborg 1891, sid. 5, 33, 37, 140—141, 161—163, 195—196. *(Utg. anm.)*

*) Jfr Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1891, sid. 8, 11—12, 19, 81—85, 99—102. — Upplysningar och handlingar rörande svenska fiskerinäringens och särskildt bohuslänska hafsfiskets understöd och administration. 1841—1891. Göteborg 1891, sid. 8, 11—12, 19, 81—85, 99—102. *(Utg. anm.)*

**) Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1891, sid. 166, 200. — Upplysningar och handlingar rörande svenska fiskerinäringens och särskildt bohuslänska hafsfiskets understöd och administration. 1841—1891. Göteborg 1891, sid. 166, 200. *(Utg. anm.)*

till förändringarna äro uppenbarligen att man önskar att den föreslagna styrelsens *flertal* verkligen skall kunna sägas representera fiskebedriften och skärgården och att man anser det Göteborgs stad eger all den representation, den för bevakande af sina intressen behöfver, samt lika litet bör få utse ledamöter i en lokal representation för skärgården som denna senare kan hafva anspråk på att få utse ledamöter uti en sådan representation för Göteborg. Att de företrädesvis »representativa» medlemmarne i fiskeristyrelsen väljas af fiskarbefolkningen sjelf genom elektorer, utsedde efter samma grunder, som för val af nämndemän i Rättegångs-Balkens 1 kap. § 1 faststälts, af de samhällen, inom hvilka fiskebedriften utvecklats till en sjelfständig näring för sig af större betydenhet, torde helt visst erkännas vara ur principiel synpunkt riktigast; men på grund af de ännu så outvecklade förhållandena i bohuslänska skärgården och med hänsyn till dess större beqvämlighet vid styrelsens första anordnande, må länets landstings nyligen afgifna förslag (Bil. A, sid. 211—212) kanske vara att föredraga*). Såsom ett önskemål för framtiden måste dock alltid, i händelse sistnämnda förslag vinner afsedt bifall, qvarstå att förhållandena måtte utveckla sig derhän att flertalet af styrelsens medlemmar få utses af de fiskeidkande samhällena sjelfva. Sedan år 1889 hafva ock uti storbritanniska parlamentets båda hus under hvarenda session inlemnats förslag

---

*) Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1891, sid. 211—212. — Upplysningar och handlingar rörande svenska fiskerinäringens och särskildt bohuslänska hafsfiskets understöd och administration. 1841—1891. Göteborg 1891, sid. 211—212. — Den omständigheten, att de ifrågavarande ansökningarnes förslag förutsätta utfärdandet å administrativ väg af föreskrifter rörande valkretsar och val af elektorer inom dessa, är emellertid icke att räkna för en mer oöfvervinnerlig svårighet för Bohuslän än för Skotland, der ingen tyckes ens hafva tviflat på en slik anordnings möjlighet och lämplighet. Att bestämma hvilka samhällen som på grund af deras betydenhet för fiskebedriften böra få utse elektorer liksom till hvilket antal sådana böra utses, erbjuder tydligen ingen verklig svårighet. Kommun, som eger flera större fiskelägen, bör naturligen få utse en elektor för hvartdera af dessa, men eljes blott en sådan. *(Utg. anm.)*

om den skotska fiskeristyrelsens ombildning*) genom insättande i densamma af antingen fyra eller sex representativa medlemmar (»representative members») jemte de fem, regeringen fortfarande skulle utse (»appointed members»). Lämpligt torde dock vara att äfven vid genomförandet af nämnda önskemål länets landsting och hushållningssällskap få i enlighet med förslaget från fiskelägena utse hvar sin ledamot i styrelsen**), så att länets allmänna intressen derigenom få representanter inom den till förmon för länets hafsfiskebedrift tillförordnade styrelsen.

Beträffande landshöfdingens i länet af landstinget år 1882 föreslagna sjelfskrifvenhet såsom ledamot i styrelsen, så är uppenbart, att den var betingad af önskan att styrelsen skulle få öfvertaga Kommerskollegiets befattning med bohuslänska hafsfiskets administration, och bortfaller den naturligen i händelse styrelsen skulle få en samma kollegium underordnad ställning***). Skulle åter enligt det i viss mon alternativa förslaget af riksdagsman Ljungman tvänne nya under Kommerskollegium eller ock direkt under Kongl. Civildepartementet lydande fiskeriinspektörer komma att tillsättas för administrationen af hafsfisket i de eröfrade provinserna†),

---

*) Sea Fisheries (Scotland) regulation bill (52 & 53 Vict.), 1889. — Fisheries regulation (Scotland) bill (53 Vict.), 1890. — Fishery Board (Scotland) bill (53 Vict.), 1890. — Fisheries regulation (Scotland) bill (54 Vict.), 1890. — Fishery Board (Scotland) bill (54 Vict.), 1891. *(Utg. anm.)*

**) Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1891, sid. 200. — Upplysningar och handlingar rörande svenska fiskerinäringens och särskildt bohuslänska hafsfiskets understöd och administration. 1841—1891. Göteborg 1891, sid. 200. *(Utg. anm.)*

***) Kortfattad berättelse öfver de under årtiondet 1873—1883 utförda vetenskapliga undersökningarna, rörande sillen och sillfisket vid Sveriges vestkust. Göteborg 1883, sid. 91—92, 93—94. — Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1891, sid. 166. — Upplysningar och handlingar rörande svenska fiskerinäringens och särskildt bohuslänska hafsfiskets understöd och administration. 1841—1891. Göteborg 1891, sid. 166. — Se vidare den nedan under V införda ansökan till Kongl. Maj:t den 30 december 1891 uti fjerde punkten. *(Utg. anm.)*

†) Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1891, sid. 168—170. — Upplysningar och handlingar rörande svenska fiskerinäringens och särskildt bohuslänska hafsfiskets understöd och administration. 1841—1891. Göteborg 1891, sid. 168—170. *(Utg. anm.)*

torde den af dem, som finge Göteborgs och Bohus län till sitt distrikt, lämpligen böra vara sjelfskrifven ledamot uti styrelsen, hvars medlemmars antal i sådant fall blefve nio.

Ehuru visserligen önskligt vore, att om möjligt flertalet af styrelsens ledamöter utgjordes af fullt opartiske män, åtminstone så till vida att de icke vore direkt intresserade uti fiskebedriftens utöfning; så synes det dock vara mindre tjenligt att, på sätt länets landsting 1882 föreslog*), genom en bestämd föreskrift i detta afseende begränsa de väljandes rätt att utse den de finna för ändamålet lämpligast. I förordningen om den föreslagna styrelsens inrättande torde dock, i likhet med hvad nämnda landsting 1882 framhöll, böra angifvas att de valde styrelseledamöterne skola vara kände för sakkunskap i fråga om hafsfiskebedriften.

Styrelsens sammanträden böra hållas å den plats inom länet, som för hvarje särskildt fall anses lämpligast, enär ombyte helt visst kommer att verka förmonligt med hänsyn till den närmare beröringen med de skilda trakternas fiskeriidkare. Styrelsens expedition bör deremot förläggas ungefär centralt uti något af fiskelägena i länets mellersta skärgård.

Styrelsen bör hafva till åliggande

1:o) *att* afgifva utlåtanden till vederbörande myndigheter öfver bohusländska hafsfiskebedriftens eller fiskarbefolkningens vård afseende frågor;

2:o) *att* utarbeta förslag till möjligen behöfliga ordningsstadganden för fiskebedriftens utöfning;

3:o) *att* lemna upplysningar och råd åt den fiskeriid-

---

*) Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1891, sid. 20, 92, 95, 96, 166, 200. — Göteborgs och Bohus läns Landstings handlingar, 1884, N:o 2, sid. 5. — Underdåniga utlåtanden af Öfverståthållareembetet och Stockholms stadsfullmäktige samt Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länen och Landstingen i anledning af särskilde komiterades den 3 mars 1883 afgifna betänkande med förslag till ny fiskeristadga m. m. Stockholm 1885, sid. 283. — Upplysningar och handlingar rörande svenska fiskerinäringens och särskildt bohusländska hafsfiskets understöd och administration. 1841—1891. Göteborg 1891, sid. 20, 92, 95, 96, 166, 200. *(Utg. anm.)*

kande allmänheten rörande såväl fiskebedriftens utöfning och fiskerilagstiftningens tillämpning som de åtgärder, hvilka äro af nöden för fiskarsamhällenas förkofran;

4:o) *att* hos vederbörande göra hemställanden om vidtagande af för fiskebedriftens och fiskarsamhällenas förkofran behöfliga åtgärder;

5:o) *att* anordna och leda den offentliga ekonomiska verksamheten inom skärgården till fiskerinäringens främjande*);

6:o) *att* ombesörja utaf behofvet påkallade utredningar af fortgående eller tillfällig art rörande hafsfiskebedriften;

7:o) *att* draga försorg om samlandet och utgifvandet af nödig fiskeristatistik; samt

8:o) *att* ombesörja åstadkommandet och vårdandet af för den offentliga verksamheten till fiskebedriftens främjande behöfliga samlingar såsom arkiv, bibliotek och fiskerimuseum.

Styrelsen bör deremot *icke* hafva något att beställa med vården om vare sig ordningens upprätthållande eller fiskerilagstiftningens tillämpning inom skärgården, hvilket ju åligger kronobetjeningen med tillhjelp af de ordningsmän och öfriga biträden, som kunna varda för ändamålet tillförordnade**). Det utgör nemligen en af den befintliga fiskeritillsyningsmannainstitutionens svagheter att tillsyningsmannen

---

*) Det behöfver icke sägas, att denna »offentliga ekonomiska verksamhet», såsom äfven ordalydelsen utvisar, blifver af alldeles *samma art* som hushållningssällskapens, och att några kollisioner med andra vare sig administrativa eller kommunala myndigheter i följd af denna verksamhet icke gerna kunna ifrågakomma (jfr Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1891, sid. 165, 199. — Upplysningar och handlingar rörande svenska fiskerinäringens och särskildt bohuslänska hafsfiskets understöd och administration. 1841—1891. Göteborg 1891, sid. 165, 199). *(Utg. anm.)*

**) Jfr Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1884, sid. 23—24; 1890, sid. 144—145; 1891, sid. 51, 56—57, 62, 64. — Berättelse öfver Föreningens till bohuslänska fiskeriernas främjande verksamhet och förvaltning. 1890. Göteborg 1891, sid. 11—12. — Upplysningar och handlingar rörande svenska fiskerinäringens och särskildt bohuslänska hafsfiskets understöd och administration. 1841—1891. Göteborg 1891, sid. 51, 56—57, 62, 64. *(Utg. anm.)*

skall vara på en och samma gång både polistjensteman och fiskeritjensteman, enär institutionens hela art derigenom blifvit en annan, än hvad den borde vara, om den i någon högre grad skolat kunna motsvara sin bestämmelse.

För utförande af sitt uppdrag behöfver styrelsen helt visst, på sätt i båda ansökningarna framhålles eller antydes, hafva till sitt förfogande både ett bestämdt statsanslag och nödiga biträden, dem styrelsen sjelf eger utse*); och kan för jemförelses skull med hänsyn härtill anföras, att Nederländernas statsutgift för hafsfiskebedriftens administration är för i år beräknad till 75,175 floriner, af hvilka 10,600 floriner till aflöningar åt biträden och 34,760 floriner å marinbudgeten (för tillämpningen af nordsjöfiskekonventionen), och att Storbritanniens statsutgift för Skotlands hufvudsakligast hafsfisket afseende fiskeriadministration är för året 1890—1891 beräknad till 24,122 pund sterling, af hvilka 9,538 pund sterling till aflöningar och 6,324 pund sterling till hamnförbättringar, hvartill kommer att fiskeristyrelsen eger att använda 1,500 pund sterling af öfverskottet å sillvrakningsmedlen för telegrafnätets utsträckning till platser af betydenhet för hafsfisket (Bil. F). Svenska riksdagen har ock både 1889 och 1890 uttalat, att hvad som för fiskerinäringens upphjelpande inom landet åtgjordes vore otillräckligt och att »särskildt nordsjöfisket, i betraktande

---

*) Den nödiga verksamheten för bohusländska hafsfiskebedriftens administration är helt visst så synnerligt omfattande att den kräfver oafbrutet arbete af mer än blott *en* person, äfven om denne vore i besittning af än så stora insigter och än så rik och värdefull erfarenhet. För samma administration torde derföre behöfva anställas åtminstone en sekreterare (med insigter i lagstiftning och förvaltning) för handhafvande af fiskeristyrelsens expedition och en fiskeriinspektör eller fiskerikonsulent för särskildt utredningen af vigtigare, mångsidiga vetenskapliga insigter ofta kräfvande fiskerifrågor samt dessutom nödige insamlare af statistiska uppgifter m. m. i skärgården. Äfven en eller annan fiskeriassistent såsom biträde vid utöfningen af den ena eller andra grenen af fiskeriadministrationen torde kanske icke under fiskeperioden kunna undvaras, men sedan torde indragning af flera af dessa tjenster vara möjlig. — Jfr vidare Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1891, sid. 167, 201. *(Utg. anm.)*

af den stora betydelse det under de senare åren erhållit», vore förtjent af en bättre omvårdnad*). I afseende åter på betydenheten af bohuslänska hafsfisket i jemförelse med utlandets må vara nog att anföra, att den bohuslänska sillfångsten är näst den skotska den största i Europa och att Bohusläns export af färsk fisk öfverstiger hvarje annat lands.

Uti sin underdåniga ansökan år 1882 om inrättande af en särskild styrelse för länets hafsfiske hemställde länets landsting, att denna styrelse skulle få öfvertaga all den befattning med samma fiske, som då tillkom och ännu tillkommer Kommerskollegium, och då, såsom redan af statsrådet och chefen för Kongl. Civildepartementet i dennes underdåniga anförande till statsrådsprotokollet öfver civilärenden den 2 mars 1875 framhållits, nämnda fiske »icke kunde betraktas såsom en binäring till jordbruket utan såsom ett fritt och sjelfständigt yrke, sysselsättande en mängd personer, hvilka uteslutande deri söka och finna sitt lifsuppehälle», samt då det har dess mer likhet och beröring med sjöfart, handel och industri**); så torde, om denna länets landstings önskan icke kan vinna nådigt bifall, utan bemälde fiske anses böra fortfarande lyda under något af de s. k. centrala embetsverken i Stockholm, det ligga synnerlig vigt uppå att detta embetsverk varder Kommerskollegium (Bil. A. sid. 144, 145, 168), hvilket ju har att handlägga de med bohuslänska hafsfiskebedriften mest öfverensstämmande näringarnas angelägenheter och dessutom i sitt arkiv eger tillgång till de för det periodiska sillfiskets

---

*) Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1891, sid. 109, 117. — Upplysningar och handlingar rörande svenska fiskerinäringens och särskildt bohuslänska hafsfiskets understöd och administration. 1841—1891. Göteborg 1891, sid. 109, 117. *(Utg. anm.)*

**) Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1891, sid. 17, 83—84, 92, 100, 145, 150—151, 168. — Upplysningar och handlingar rörande svenska fiskerinäringens och särskildt bohuslänska hafsfiskets understöd och administration, 1841—1891. Göteborg 1891, sid. 17, 83—84, 92, 100, 145, 150—151, 168. *(Utg. anm.)*

vård så vigtiga äldre handlingarna rörande samma fiske*), och icke Landtbruksstyrelsen (Bil. A, sid. 151—156), som ju till följd af både sin organisation och sjelfva arten af sin förvaltning måste blifva fullständigt fremmande för en näring sådan som bohusländska hafsfiskebedriften samt derigenom äfven olämplig för befattningen med dennas vård**). Så länge bohusländska hafsfiskets administration är skild från sötvattens- och östersjöfiskenas, så länge finnes åtminstone hoppet om en dugande fiskeriadministration ännu qvar. Ett bifall till Kongl. Landtbruksstyrelsens ofvan omförmälda förslag skulle deremot göra fullständigt slut äfven på detta hopp.

Med anledning af Riksdagens underdåniga skrifvelse den 19 maj 1890, angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjette hufvudtitel, och i denna uti sjunde punkten gjorda hemställanden samt Eders Kongl. Maj:ts nådiga bref den 29 derpå följande augusti till Landtbruksstyrelsen och Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Göteborgs och Bohus samt Hallands län hafva till Eders Kongl. Maj:t under november månad förra året inlemnats underdåniga utredningar med förslag till de åtgärder, som skulle vara af nöden för hafsfiskebedriftens främjande***); men då dessa utredningar och förslag, i hvad de afse Göteborgs och Bohus läns hafsfiske, icke motsvara vare sig hafsfiskebedriftens kraf eller skärgårdsbefolkningens önskningar, så har den naturliga följden deraf blifvit att samma befolkning sjelf

*) Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1891, sid. 144, 145, 168, 169. — Upplysningar och handlingar rörande svenska fiskerinäringens och särskildt bohusländska hafsfiskets understöd och administration. 1841—1891. Göteborg 1891, sid. 144, 145, 168, 169. *(Utg. anm.)*

**) Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1891, sid. 144, 151—156, 158. — Upplysningar och handlingar rörande svenska fiskerinäringens och särskildt bohusländska hafsfiskets understöd och administration. 1841—1891. Göteborg 1891, sid. 144, 151—156, 158. *(Utg. anm.)*

***) Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1891, sid. 36—38, 122—138. — Upplysningar och handlingar rörande fiskerinäringens och särskildt bohusländska hafsfiskets understöd och administration. 1841—1891. Göteborg 1891, sid. 36—38, 122—138. *(Utg. anm.)*

hos Eders Kongl. Maj:t sökt framhålla hvad som för bohuslänska hafsfiskebedriftens och skärgårdens upphjelpande vore af nöden*). Hon har dervid anslutit sig dels till de underdåniga framställningarna från länets landsting den 29 oktober 1886 om jernvägsanläggningar och den 10 november förra året om farledsförbättringar i bohuslänska skärgården, dels till de ansökningar om telefonväsendets utveckling inom länet, som utgått från samma skärgård sjelf och ensamt kunna sägas motsvara dennes önskningar.

Det lider intet tvifvel att ju icke, på sätt i ansökningen från fiskelägena framhålles, både hafsfiskebedriften och skärgården med hänsyn såväl till de nuvarande som till de vid sillfiskeperiodens slut förestående förhållandena behöfva upphjelpas genom en kraftigt utvecklad samfärdsel, hvarigenom särskildt de tryckande olägenheterna, deraf att en allt för stor del af den på särskildt det ymniga sillfisket grundade affären *monopoliserats* uti några helt få privilegierade samhällen, kunde undvikas och fiskarsamhällena utvecklas till erhållande af ett på utöfningen af en möjligast mångsidigt idkad och fullständig hafsfiskebedrift hvilande varaktigt välstånd**).

På grund af hvad sålunda i underdånighet anförts får Orosts och Tjörns Fiskeriförening alltså hemställa

det de ifrågavarande underdåniga framställningarne från länet måtte med iakttagande af ofvanstående anmärkningar vinna Eders Kongl.

---

*) Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1891, sid. 198—210. — Upplysningar och handlingar rörande svenska fiskerinäringens och särskildt bohuslänska hafsfiskets understöd och administration. 1841—1891. Göteborg 1891, sid. 198—210. *(Utg. anm.)*

**) Jemför Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1889, sid. 26—30, 55—57, 157—158, 176; 1890, sid. 33, 41—42, 155; 1891, sid. 193—194, 201—205. — Upplysningar och handlingar rörande svenska fiskerinäringens och särskildt bohuslänska hafsfiskets understöd och administration. 1841—1891. Göteborg 1891, sid. 193—194, 201—205.

Maj:ts nådiga bifall och föranleda till de åsyftade åtgärdernas vidtagande.

Ellös den 31 oktober 1891.

Underdånigst
Orosts och Tjörns Fiskeriförening.
(Underskrifter.)

Såsom bilagor följa:

A) Upplysningar och handlingar rörande svenska fiskerinäringens och särskildt bohusländska hafsfiskets understöd och administration. 1841—1891. Göteborg 1891.

B) Lagstiftningen för hummerfisket. Göteborg 1891.

C) Vilkoren för sillsalteriers och andra fiskförädlingsverks anläggning. Göteborg 1891.

D) Förslag till ordningsstadga för Göteborgs och Bohus läns sillfiske. Afgifvet till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande den 14 januari 1890 af A. H. Malm. Göteborg 1890.

E) Berättelse öfver Föreningens till bohusländska fiskeriernas främjande verksamhet och förvaltning under sjunde året af Föreningens tillvaro. 1890. Göteborg 1891.

F) Utdrag ur skrifvelser från generalkonsulatet i Amsterdam och konsulatet i Leith.

Bilaga F.

1:o).

Utdrag ur skrifvelse från generalkonsulatet i Amsterdam den 22 september 1891.

»I Anledning af Herr Rigsdagsmandens ærede Skrivelse af 12 dennes skal jeg herved meddele Dem, med hvilke Beløb Administrationen af det nederlandske Søfiske findes opført paa iaars Statsbudget:

Salærer for:

Sekrætereren i Het Collegie voor de Zeevisscherijen	fl.	600.
Collegiets videnskabelige Raadmand	„	3,000.
id's Første Tilsynsmand	„	3,000.
id's Tilsynsmand og tvende Assistenter	„	2,200.
id's Prøvere	„	1,800.

Maanedspenge til Bemandingen paa Statens Dampskib .... fl. 4,885.
Kontorudgifter, Porto etc. .... „ 500.
Reise- og Dietudgifter .... „ 2,500.
Udgifter for Polititilsynet:
Kul, Materialer, Rengjoring og Reparation af Dampskibet .... „ 2,410.
Leie af 2 Fartoier med Bemanding, Vedligeholdelse og Reparation .... „ 4,020.
Undersogelser og Granskninger til Sofiskeriets Fremme etc. .... „ 15,500.
fl. 40,415.

Paa Marinebudgettet findes desforuden følgende Poster:
Dampskonnerten »Dolfyn» og Gaffelskonnerten »Argus» med henholdsvis 50 og 23 Mand Besætning, til Tjeneste ved Polititilsynet med Søfisket:
Søofficirernes »Søgager» .... fl. 7,800.
Taffelpenge .... „ 3,500.
Underofficirernes og Menigenes Gager .... „ 22,770.
Gratialer, etc. .... „ 690.
fl. 34,760.

Da Tilsynet med Sofisket er en Rigssag haves, saavidt vides, ingen andre Udgifter dermed, end ovenstaaende.»

2:o).

Utdrag ur uppgifter, åtföljande skrifvelse från konsulatet i Leith den 24 september 1891.

»Salaries and Expenses of Public Departments.

(Oliver & Boyd's Edinburgh Almanac, 1891, p. 286.)

The Fishery Board for Scotland.

1. Salaries: Chairman (at £ 800 a year), £ 800; secretary (at £ 300, rising by £ 20 a year to £ 400), £

400; chief clerk (at £ 400 a year), £ 400; first clerk (at £ 175, rising by £ 15 a year to £ 200), £ 200; two clerks (at £ 125, rising by £ 15 triennially to £ 200), £ 295; one lower division clerk (at £ 70 a year, rising by £ 15 triennially to £ 200), £ 86; additional clerical assistance, £ 168; messenger, £ 61; inspector of salmon fisheries (at £ 600 a year), £ 600; general inspector at Leith (at £ 280, rising by £ 20 quinquennially to £ 320), £ 300; assistant inspector at Greenock (at £ 230, rising by £ 15 quinquennially to £ 260), £ 252; officers at Eyemouth, Leith, Anstruther, Montrose, Stonehaven, Aberdeen, Peterhead (2 officers at Peterhead), Fraserburgh (2 officers), Banff, Buckie, Findhorn, Cromarty, Helmsdale, Lybster, Wick, Orkney, Shetland (2 officers), Stornoway, Barra, Lochbroom, Lochcarron, Fort-William, Campbeltown, Inveraray, Rothesay, Greenock and Ballantrae, 30 in number (at £ 100 a year, rising by £ 10 triennially to £ 180, five officers at Leith, Aberdeen, Peterhead, Fraserburgh and Wick, receiving in addition £ 20, and officers at Shetland and Greenock receiving in addition £ 10 a year of duty pay), £ 5,054; allowances for stores at Wick and Lochcarron, £ 5; fishery correspondents, £ 350; clerical assistance for fishing districts, £ 141; messenger, £ 55; substitute for messenger during leave of absence, £ 3; commander of the »Vigilant» cutter, £ 200; commander of Her Majesty's steamvessel »Jackal» (in addition to naval pay), £ 100; commanders of gunboats, £ 68; total of salaries, £ 9,538, an increase of £ 278 on the preceding year. (The sums estimated for the assistant inspector and officers include allowance for office rent.)

2. Miscellaneous Expenses: Travelling, £ 1,825; law expenses, £ 110; postage, £ 160; incidental expenses, £ 750: total, £ 2,845.

3. For Piers or Quays (under the Act. 5 GEO. IV, c. 64), £ 3,000, Surplus of herring brand fees of 1889, £ 3,324.

4. Cutter and Boat Service, £ 3,615.
5. Scientific Investigation, £ 1,800.

Aggregate total of the Fishery Board, £ 24, 122, being an increase of £ 4,357 on the previons year. Estimated extra receipts for 1890—91, £ 8,715, viz., brand fees, £ 8,677, and other receipts, £ 38. [The amount of herring brand fees collected in 1889 vas £ 7,589; and the expenditure in connexion therewith was, cost of collection (revised estimate), £ 3,876; pensions (proportion chargeable to brand service), £ 234; stationery, etc., £ 155: total, £ 4,265; surplus, £ 3,324. A sum of £ 1,500 a year out of the annual surplus, or from the accumulated surplus of previous years, is applied to providing payments under guarantee on account of the extension of telegraphic communication to certain districts.]»

II.

Till Konungen.

Uti underdånig skrifvelse den 13 sistlidne oktober har Eders Kongl. Maj:ts och rikets kommerskollegium med öfverlemnande af »berättelsen öfver Göteborgs och Bohus läns hafsfisken under 1890—1891» på grund af hemställan från Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i nämnda län tillstyrkt att äfven för 1892 måtte anordnas medel till arfvode och båtlega åt tillsyningsmannen vid samma läns hafsfisken och dervid med hänsyn till beloppet hänvisat till hvad samme Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande anfört.

Den stora betydelse, hafsfiskebedriften eger för Bohuslän och särskildt för den del deraf, hvilken jag under ett årtionde representerat i Riksdagens Andra Kammare, i för-

ening med en under tjuguårig sysselsättning med samma bedrift rörande angelägenheter förvärfvad erfarenhet om *den ytterst otillfredsställande beskaffenheten af den befintliga bohusländska fiskeriadministrationen,* nödgar mig att, på grund af de förtroendeuppdrag, jag såsom riksdagsman och landstingsman för en för hafsfisket mycket betydande del af bohusländska skärgården åtnjuter, härmed i djupaste underdånighet framlägga min från såväl Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes som Eders Kongl. Maj:ts och rikets kommerskollegii hemställanden afvikande uppfattning, i hopp att derigenom vinna en länge önskad förbättring i de ifrågavarande förhållandena inom bohusländska skärgården. Det är nemligen så långt ifrån att nämnda tillsyningsmannabefattning nu mer är behöflig eller medför något det allra minsta gagn åt fiskebedriften att den tvärt om i flera fall utgör ett hinder för samma bedrifts förkofran, som behöfver undanrödjas, hvarpå såsom bevis må anföras följande.

Tillsyningsmannabefattningen är icke af nöden för fiskerilagstiftningens tillämpning, enär denna ombesörjes af kronobetjeningen (med tillhjelp af utaf Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande förordnade uppsyningsmän och de ordningsmän, som utses enligt § 45 i kongl. fiskeristadgan den 29 juni 1852), och enär den nuvarande tillsyningsmannen visat sig sakna hjelpliga insigter i samma lagstiftning, hvarpå hans »förslag till ordningsstadga för Göteborgs och Bohus läns sillfiske den 11 januari 1890» och hans yttrande den 20 sistlidne april öfver sillsalterinäringens utöfning vid Stenungssund, bland mycket annat, må kunna anföras såsom alldeles ovederläggliga bevis (Bil. A, Bil. B, Bil. C).

Ej mer behöflig är tillsyningsmannen för fiskebedriftens upphjelpande genom förbättringar i sjelfva näringsutöfningen, enär han så uppenbarligen saknar insigter i denna och heller icke kunnat tillhandagå fiskeriidkarne med någon den minsta upplysning derutinnan eller förmått taga något det allra minsta initiativ för att föra näringen framåt, men väl

sökt afböja länets hushållningssällskaps åtgärder till införande af förbättrad sillsaltning efter skotska sättet*).

Ej heller behöfves tillsyningsmannen för utvecklingen af försäkringsväsendet inom bohusländska skärgården, enär han visat, att han saknar duglighet att föra detta framåt, och enär han såsom styrelseledamot i länets »Fiskareförening» motsatt sig äfven de mest nödiga förbättringar i föreningens reglemente samt måst uteslutas ur föreningens styrelse, hvilket senare skedde nära nog enhälligt.

Än mindre behöfves tillsyningsmannen för yttrandens afgifvande eller för utredningars eller fiskestadgars åstadkommande, enär han för sådana arbetens tillfredsställande utförande visat sig sakna alla förutsättningar, hvarpå det nämnda »förslaget till ordningsstadga för sillfisket» och yttrandena den 20 sistlidne april öfver sillsalterinäringens utöfning vid Stenungssund**) och den 28 sistlidne oktober öfver lagstiftningen för hummerfisket torde vara mer än tillräckliga bevis (Bil. A, Bil. B, Bil. C). De yttranden, som af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande erhöllos från kronobetjeningen öfver det merabemälda »förslaget till ordningsstadga för sillfisket», ådagalägga för öfrigt mer än väl att hos kronobetjeningen förefans vida större kännedom om både fiskebedriften och fiskerilagstiftningen än hos tillsyningsmannen. I fråga för öfrigt om möjligen nödiga fiskestadgars utarbetande har sådant och kan sådant icke annat än hindras derigenom att fiskeritillsyningsmannen, såsom nu är fallet,

---

*) Detta bevisas af, bland mycket annat, äfven den uppsats »om sillsaltning», som offentliggjorts uti Göteborgs och Bohus läns Hushållnings-Sällskaps qvartalsskrift, 1891, sid. 199—221, och hvilken mer än tillräckligt ådagalägger, både att tillsyningsmannen fullständigt saknar all praktisk insigt i hvad som för sillsalterinäringens utöfning är af nöden och att han till och med är oförmögen att ens hjelpligt dölja sin rent af löjliga obekantskap med nära nog allt hvad till näringsutöfningen hör och ej kunnat af *andres* skrifter inhemtas. *(Utg. anm.)*

**) Tillsyningsmannens beteende i denna fråga röjer en sådan partiskhet och är af så upprörande beskaffenhet att det är rent af förvånansvärdt att han kunnat efter ett sådant prof på sin tjensteverksamhet fortfarande bibehållas vid tjensten. *(Utg. anm.)*

står i vägen icke blott för en tidsenlig administration af fisket utan äfven för en tillfredsställande frivillig verksamhet från fiskeriidkarne sjelfva för ändamålets vinnande.

Allra minst behöfves tillsyningsmannen för utarbetandet af den årligen afgifna statistiska berättelsen öfver länets hafsfisken, enär denna berättelse, på det sätt den hittills åstadkommits, saknar allt värde för fiskebedriften och för öfrigt, så länge det icke är fråga om en mer duglig fiskeristatistik, kan minst lika väl åstadkommas af till exempel ett tillfälligt biträde vid landskansliet mot en vida lägre ersättning, än den tillsyningsmannen uppbär, eller af hushållningssällskapet.

Då uti Eders Kongl. Maj:ts och rikets kommerskollegii underdåniga utlåtande den 17 sistlidne mars rörande arfvode åt tillsyningsmannen framhålles, att hvarken i den af tillsyningsmannen afgifna berättelsen eller i Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes skrifvelse den 13 september förra året finnes någon redogörelse lemnad, som ådagalägger det gagn, tillsyningsmannen genom sina åtgöranden medfört åt bohuslänska hafsfiskebedriften; så besvarar Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande nu denna fullt berättigade anmärkning med att hänvisa till den dess skrifvelse af den 9 sistlidne oktober åtföljande berättelsen, ehuru den lika litet innehåller något bevis för en gagnande verksamhet från tillsyningsmannens sida som någon af dennes föregående berättelser. Att Eders Kongl. Maj:t den 29 augusti förra året anbefallde Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande att afgifva underdånigt utlåtande med »förslag om erforderliga åtgärder» till fiskerinäringens befrämjande, tyckes lika fullständigt hafva fallit samme befallningshafvande ur minnet som det ytterst otillfredsställande sätt, på hvilket tillsyningsmannen uti sitt yttrande den 4 november förra året fullgjorde uppdraget att afgifva sådant förslag. (Jfr Bilagorna till Kongl. Maj:ts nådiga proposition om statsverket år 1891. Sjette hufvudtiteln, sid. 135).

Hvarje samvetsgrant och ärligt bedömande af saken i fråga skall med nödvändighet leda till det resultat att den omvårdnad, som genom tillsyningsmannen kommer bohuslänska hafsfiskebedriften till del, är så underhaltig, att väl knappast någon tid eller något land kan under liknande förhållanden uppvisa något ens tillnärmelsevis motsvarande. Hundratals fiskeriidkare hafva fördenskull ock i år uti skilda ansökningar framlagt sina underdåniga önskningar om en bättre och mer tidsenlig sådan omvårdnad, och länets landsting har i år för *tredje* gången ingått med en underdånig hemställan om inrättandet af en särskild »styrelse» för administrationen af länets hafsfiske. Det framstår ock vid en allvarligare utredning af förhållandena såsom ett oafvisligt behof för bohuslänska skärgården och bohuslänska hafsfiskebedriften att erhålla en dylik efter helt andra grunder än den nuvarande anordnad administration för samma fiske eller att åtminstone blifva qvitt den otillfredsställande fiskeriadministration efter »en-persons-systemet» man nu har, enär den i allt för många hänseenden är till betydande olägenhet, utan att i något annat hänseende hafva varit till gagn, än att den möjligen stått i vägen för sträfvandena från administrationen af sötvattens- och östersjöfiskena att slå under sig äfven bohuslänska hafsfisket. Det är nemligen vida bättre, att liksom under större delen af förra århundradets sillfiskeperiod icke hafva någon fiskeriadministration alls, än att hafva en för näringsutvecklingen skadlig sådan, och långt förmonligare för näringslifvet, att näringsidkarne få sköta sig helt och hållet sjelfva, än att de, såsom nu är fallet, skola vara beroende af *en enda* med näringslifvet så obekant persons godtyckliga partiskhet. (Jemför Upplysningar och handlingar rörande svenska fiskerinäringens understöd och administration, 1841—1891, sid. 140—141, 161—163, 195—196).

Under förra århundradets sillfiskeperiod *afskaffades och indrogs* äfven, på grund af underdånig hemställan den 23 juni 1774 från en den 19 augusti 1773 tillförordnad kongl.

komité, öfveruppsyningsmannabefattningen vid bohuslänska hafsfisket (Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1885, sid. 68—69), och bör med än större skäl nu förfaras på samma sätt med fiskeritillsyningsmannabefattningen*).

Ett skäl, som ytterligare talar för en sådan åtgärd är att befattningen i fråga tillsatts utan föregående ansökan samt under förhållanden från äfven den tillsattes sida, som böra låta alla betänkligheter fara. Allmänna meningen inom länet är ock den, att nuvarande innehafvaren af befattningen erhållit densamma såsom ett slags *pension* på grund af en honom beskyddande Göteborgs-millionärs stora inflytande, och att vederbörande vid första förordnandet voro väl medvetna om den tillförordnades olämplighet för tjensten; och kan under sådana förhållanden väl icke försvaras att befattningen såsom en obehöflig sinekur upprätthålles med anslag af de medel, Riksdagen anvisat till »fiskerinäringens understöd».

På grund af hvad sålunda i underdånighet anförts och med hänvisning till de underdåniga framställningar, som från Göteborgs och Bohus läns landsting samt talrike fiskeriidkare i bohuslänska skärgården ingifvits till Eders Kongl. Maj:t, får jag alltså hemställa

det måtte Eders Kongl. Maj:ts och rikets kommerskollegii hemställan om anslag till arfvode och båtlega åt en tillsyningsman vid Göteborgs och Bohus läns hafsfisken icke vinna Eders Kongl. Maj:ts bifall, utan den ifrågavarande tillsyningsmannabefattningen, såsom icke blott obehöflig utan rent af för fiskebedriften menlig, indragas.

Lilldal och *Varekil* den 16 november 1891.

Underdånigst

AXEL VILH. LJUNGMAN.
Riksdagsman för Orost och Tjörn.

---

*) Vid rikets hofrätter är det häfdvunnen sed att icke lemna några ytterligare förordnanden såsom domare åt extra ordinarie tjenstemän, hvilka ådagalagt otillfredsställande skicklighet vid domareembetets utöfning.
(Utg. anm.)

Såsom bilagor följa:

A) Förslag till ordningsstadga för Göteborgs och Bohus läns sillfiske. Afgifvet till Kongl. Maj:ts befallningshafvande den 11 januari 1890 af A. H. Malm. Göteborg 1890.

B) Berättelse öfver Föreningens till bohuslänska fiskeriernas främjande verksamhet och förvaltning under sjunde året af föreningens tillvaro. 1890. Göteborg 1891.

C) Vilkoren för sillsalteriers och andra fiskförädlingsverks anläggning. Göteborg 1891.

III.

Till Konungen.

Sedan Eders Kongl. Maj:t genom nådig remiss den 18 sistlidne juli uppå dels en af ledamoten af Riksdagens andre kammare, filosofie doktorn A. V. Ljungman, gjord framställning i fråga om åtgärder till bohuslänska hafsfiskebedriftens främjande och dels petitioner från Homborgssund, Grundsund och Gullholmen i samma ämne, anbefalt Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län att från länets hushållningssällskap infordra yttrande rörande den i nämnde skrifter omförmälda frågan om inrättande af en oaflönad fiskeristyrelse för länet, får Göteborgs och Bohus läns hushållningssällskap i underdånighet afgifva följande yttrande *):

Förutom den stora betydelse, det bohuslänska storsjöfisket eger såsom en egen sjelfständig näring, har länets hafsfiske genom det nu återkomna storsillfisket erhållit en ökad vigt icke blott för länets fiskeidkande befolkning utan äfven för länets och hela landets öfriga befolkning genom det stora tillskott i födoämne, som här årligen erhålles. För tillgodo-

*) Detta yttrandes oriktigheter vederlades snart uti nedan under V införda ansökan den 30 december 1891 till Kongl. Maj:t.
(*Utg. anm.*)

görande af dessa rika tillgångar har en år från år stegrad verksamhet visat sig inom länets skärgård, dels genom ökad handel och sjöfart i och för den färska varans försäljning såväl inom som utom landet, dels genom den stora industri, som uppstått inom skärgården för råvarans förädling och konservering eller för hennes tillgodogörande för landtbrukets och andra näringars behof, der den ej kunnat försäljas färsk eller beredas till föda. Att denna handel och industri har medfört ekonomiska fördelar, icke blott för de direkta utöfvarne häraf, utan äfven och icke minst för sjelfva fiskarbefolkningen, är alldeles påtagligt*). Den utveckling af skärgårdens näringslif, som sålunda visat sig, och hvilken varit till gagn för alla samhällsklasser derinom, har skett icke genom konstlade medel utan såsom en naturlig följd af allmänna ekonomiska lagar och till största delen genom befolkningens egen omtanke med nödigt biträde af kapitaler.

Denna nydanade industri har naturligtvis ännu icke nått den höjd, hvartill den bör kunna stiga. Gränsen härför är knappast beroende på tillgång af råvaran, hvilken i viss mon kan sägas vara outtömlig, utan beror gifvetvis på

*) Så syntes vara förhållandet äfven *under* den sorgligt ryktbara sillfiskeperiod, som tog sin början med vintern 1747—1748 och slutade med vintern 1808—1809, då först periodens upphörande med deraf följande elände visade, hur det i verkligheten stod till med den lysande bild, skärgården under perioden företedde. Af en skärgårdsbo, som med egna ögon sett både det ena och andra, må följande ord här anföras till sakens belysande: „Den som för tjugufem år sedan såg bohuslänska skärgården och nu åter får se densamma, skall knappast kunna afhålla sig från tårar. Den erbjöd då en präktig anblick. Ur sjelfva hafvet stego kostsamma murar och pålverk, hvarpå hvilade vidsträckta salterier och trankokerier; längre från stranden såg man rika magasiner och driftiga verkstäder; öfverst präktiga karaktersbyggningar samt tusentals fiskarstugor och arbetares boningar. Man såg stränderna vimla af menniskor och hafvet fladdra af segel; man såg hvarje natt utefter hela kusten den präktigaste illumination, som från fönstren och de på bryggorna blossande lamphusen mångdubblades mot de rullande vågorna. Allt var lif och rörelse, och förtjensterna räknades i tunnor guld.— Nu ser man af all denna herrlighet intet mer än blotta ruinerna; endast här och der finner man en lutande koja, som i likhet med en förfallen grafvård väcker en sorglig känsla äfven hos den fremmande åskådaren." (LUNDBECK, O., Anteckningar rörande Bohuslänska Fiskerierna, i synnerhet Sillfisket. Götheborg 1832, sid. 42—43). *(Utg. anm.)*

möjligheten att finna afsättning. Åtgärder och sträfvanden för skärgårdens förkofran böra således i väsentlig mon vara riktade på att underlätta afsättningen af dess produkter.

Detta har ock i ofvan nämnda underdåniga framställningar särskildt framhållits, och för att verkligen gagnande åtgärder såväl i detta som andra afseenden till skärgårdens bästa skulle kunna ha utsigt att komma till stånd, ha petitionärerna, såsom ett nödvändigt och det enda verksamma medel, föreslagit inrättande af en oaflönad fiskeristyrelse för länet, hvilken styrelse till och med tänkts kunna öfvertaga den befattning, som Kongl. Kommerskollegium hittills haft med hit hörande ärenden.

Denna styrelse skulle särskildt hafva till uppdrag, att genom vidtagna åtgärder underlätta fiskfångstens afsättning och fiskarsamhällenas höjande i välstånd, samt vara sammansatt af 8 personer, af hvilka 5 borde väljas af befolkningen inom skärgården, som för detta ändamål skulle indelas i 5 valkretsar.

Hushållningssällskapet anser visserligen, att en styrelse eller nämnd, sammansatt af med skärgårdsförhållandena förtrogna personer, skulle kunna vara till ganska stort gagn vid behandling af ärenden rörande hafsfisket, genom att afgifva yttranden öfver desamma äfvensom genom att sjelf föreslå åtgärder till skärgårdens förkofran. Deremot synes det Hushållningssällskapet icke vara lämpligt eller af behofvet påkalladt, att åt en sådan styrelse öfverlemna någon administrativ eller beslutande myndighet, så mycket mindre som det icke blifvit visadt att eller i hvad afseende skärgården och fiskerinäringen lidit af den nuvarande administrationen af deras angelägenheter. Att skärgårdens näringslif utvecklat sig under de senaste åren kan ju icke bestridas; men att denna utveckling skulle skett hastigare eller på ett fördelaktigare sätt under en oaflönad fiskeristyrelses myndighet, har Hushållningssällskapet inga skäl att antaga*).

*) Mer uppenbara osanningar hafva väl näppeligen någonsin ut-

I afseende å sättet för styrelseledamöternas utseende synes det af petitionärerna föreslagna, genom skärgårdens indelning i valkretsar, möta så många svårigheter i tillämpningen, att det ej kan förordas*); utan anser Hushållningssällskapet, att ledamöterna böra utses af Eders Kongl. Maj:t, Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, Landstinget och Hushållningssällskapet samt staden Göteborg.

I de ifrågavarande underdåniga petitionerna är, såsom en gifven förutsättning för inrättandet af en särskild, oaflönad fiskeristyrelse, hemställdt att Eders Kongl. Maj:t icke måtte bifalla ett af Kongl. Landtbruksstyrelsen afgifvet underdånigt förslag rörande administrationen af bohuslänska hafsfiskebedriften. Då Hushållningssällskapet ej eger kännedom om beskaffenheten af detta förslag, kan Hushållningssällskapet ej derom yttra sig. Ej heller anser sig Hushållningssällskapet böra yttra sig rörande de farhågor, som i den förstnämnda underdåniga framställningen — enligt Hushållningssällskapets åsigt i allt för starka ordalag**) — uttalats i afseende å följderna af förslagets möjliga antagande. Dock har Hushållningssällskapet ansett sig böra framhålla det oupplösliga samband, som hafsfisket, på sätt här ofvan är visadt, eger med handel och industri, hvarföre enligt Hushållningssällskapets förmenande hit hörande ärenden

---

talats, och å större liknöjdhet för bohuslänska skärgårdens bästa har väl svårligen någonsin förut lemnats så sorgliga bevis; och är härvid att märka, det „yttrandet“ af landshöfdingen-ordföranden genomdrefs emot bestridande af sakkunnige personer, hvilka påyrkade instämmande uti det af landstinget *enhälligt* beslutade „yttrandet“. [Bihang n:o 5 till Göteborgs och Bohus läns Hushållningssällskaps qvartalsskrift 1891, sid. 16—17 (§ 9), 19—22]. (*Utg. anm.*)

*) Med någon möda att sätta sig in uti saken borde snart hafva blifvit klart, att „svårigheterna“ ingalunda voro oöfvervinneliga. (Betänkande och förslag angående industri- och handelskammare afgifna den 22 Juli 1885. Stockholm 1885, sid. 42—47. — Berättelse öfver Föreningens till bohuslänska fiskeriernas främjande verksamhet och förvaltning. 1891. Göteborg 1891, sid. 10—11. — Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1891, sid. 211, 242—243; 1892, sid. 31). (*Utg. anm.*)

**) Helt visst dock mindre „starka,“ än den sorgliga verkligheten påkallade. (*Utg. anm.*)

rättast borde, fortfarande som hittills, lyda under Kongl. Kommerskollegium.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt får Hushållningssällskapet i underdånighet hemställa,

att förslaget om inrättandet af en oaflönad fiskeristyrelse endast på så sätt måtte bifallas, att denna styrelse, hvars ledamöter utses af Eders Kongl. Maj:t, Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, Landstinget och Hushållningssällskapet samt staden Göteborg, med det antal Eders Kongl. Maj:t finner nådigt bestämma, endast får till uppdrag att afgifva yttrande öfver ämnen, som af Eders Kongl. Maj:t eller Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande till dess hörande remitteras, äfvensom att sjelf ingifva förslag till åtgärder för hafsfiskebedriftens främjande.

Underdånigst.

På Göteborgs och Bohus läns Hushållningssällskaps vägnar:

G. Snoilsky.

J. V. Koch.

Göteborg den 4 november 1891.

IV.

Till Konungen.

Sedan dels filosofie doktor A. V. Ljungman, dels ock åtskillige fiskare i Gullholmen, Grundsund och Hornborgssund i tre särskilda till Eders Kongl. Maj:t ingifna ansökningar anhållit, bland annat, att Göteborgs och Bohus läns landstings år 1882 ingifna underdåniga ansökan om förordnande af en särskild oaflönad fiskeristyrelse för länets hafsfiske måtte af Eders Kongl. Maj:t bifallas och den för detta hafsfiskes administration tillförordnade fiskeritillsyningsmannabefattningen, såsom fullständigt onödig, i samband

dermed indragas, har Eders Kongl. Maj:t i nådig remiss den 18 juli innevarande år anbefalt Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande att från länets landsting och hushållningssällskap infordra yttranden rörande omförmälda, i nämnde skrifvelser framställda fråga samt med dessa yttranden och eget underdånigt utlåtande till Eders Kongl. Maj:t inkomma.

Till underdånig åtlydnad häraf får Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande härhos öfverlemna landstingets och hushållningssällskapets yttrande och för egen del anföra följande *):

Landstingets af Ljungman åberopade ansökning om förordnandet af en särskild oaflönt fiskeristyrelse för länets hafsfiske innehåller det förslag att antalet ledamöter skulle bestämmas till nio personer, af hvilka tre skulle utses af Eders Kongl. Maj:t, tre af landstinget och två af Göteborgs stad samt landshöfdingen såsom sjelfskrifven, och att denna styrelse skulle ega att afgifva yttranden i fiskerifrågor med rättighet att sjelf hos Eders Kongl. Maj:t göra underdåniga framställningar och förslag i sådana angelägenheter, som tillhörde nämndens handläggning **); men i sin nu inlemnade skrifvelse föreslår Ljungman i olikhet med landstinget, att den oaflönade fiskeristyrelsen, som skulle icke allenast motsvara behofvet af en »dugande fiskeriadministration» utan äfven få en helt annan och bättre karaktär än »den efter byråkratiskt mönster anordnade,» skulle utgöras af åtta för sakkännedom och nitälskan om bohuslänska skärgårdens bästa kände personer, af hvilka tre borde utses af Eders Kongl. Maj:t och fem genom derför utkorade valmän af

---

*) Detta utlåtandes många oriktigheter och vilseledande tendens påvisades och vederlades snart uti nästföljande, under V införda ansökan till Kongl. Maj:t den 30 december 1891. *(Utg. anm.)*

**) Referatets oriktighet är uppenbar (Upplysningar och handlingar rörande svenska fiskerinäringens och särskildt bohuslänska hafsfiskets understöd och administration. 1841—1891. Göteborg 1891, sid. 17—18, 92—93. — Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1891, sid. 17—18, 92—93). *(Utg. anm.)*

fiskarsamhällena i skärgården, som för sådant ändamål borde indelas i valkretsar sålunda att mellersta delen med sina långt talrikare fiskelägen finge utse tre ledamöter samt norra och södra delarne hvar sin ledamot. LJUNGMAN'S särdeles vidlyftiga ansökning, som synes hufvudsakligen hafva till mål att framställa klander mot två af landtbruksstyrelsen till Eders Kongl. Maj:t ingifne skrifvelser, hvilka icke finnas bland handlingarne, och hvilkas innehåll är för Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande obekant, äfvensom uttala nedsättande omdömen om den af Eders Kongl. Maj:t förordnade tillsyningsmannabefattningen vid länets hafsfisken samt innehafvaren af denna befattning*), lemnar deremot en ofullständig utredning rörande motiverna för den föreslagna fiskeristyrelsens sammansättning och föremålen för densammas verksamhet, men af de nio gånger upprepade orden »sjelfverksamhet» och »sjelfstyrelse» äfvensom en antydan om att fiskeristyrelsen lämpligast borde sortera direkte under kommerskollegium, kan man sluta till att LJUNGMAN med sin ifrågavarande ansökning afsett att få den af honom förordade fiskeristyrelsen förklarad såsom en med full makt beslutande myndighet i alla hafsfiskebedriften rörande angelägenheter, hvilka skulle komma att på det bästa sätt skötas och förvaltas, i fall, såsom det uttryckes i den af Grundsunds och Gullholmens fiskare undertecknade skrifvelse, »vården om bohusländska hafsfiskebedriften öfverlätes åt en med de lokala förhållandena fullt förtrogen` och

---

*) Ansökningen i fråga hade synbarligen till *enda* mål att skaffa Bohuslän en tidsenlig fiskeriadministration och fick för vinnande af detta *mål* tydligen påpeka icke allenast den i Bohuslän befintliga fiskeriadministrationens synnerligen otillfredsställande beskaffenhet och den vanvård, för hvilken bohusländska skärgårdens offentliga fiskeriangelägenheter voro utsatta, utan äfven den fullständiga odugligheten af det förslag till anordning af samma administration, hvilket till Kongl. Maj:t den 14 november 1890 ingifvits från Kongl. Landtbruksstyrelsen; och har dervid de uttalade "omdömena" varit vida mindre "nedsättande," än den så ytterst sorgliga verkligheten påkallade.

af ett berättigadt *lokalintresse* besjälad egen fiskeristyrelse» *).

Egandet af detta lokalintresse tyckes emellertid hvarken af landstinget eller hushållningssällskapet betraktas såsom i och för sig fullt tillräckligt för att på detsamma bygga en sådan anordning som LJUNGMAN och de med honom liktänkande fiskrarne finna vara den önskvärdaste. *Landstinget* har nemligen med vidhållande af grundtanken i landstingets år 1882 till Eders Kongl. Maj:t ingifna underdåniga ansökan om inrättande af en öfverstyrelse för länets fiskerier, beträffande antalet af styrelsens ledamöter och sättet för deras väljande, yttrat, att då alla bestämmelser saknades såväl angående hvilka »fiskeriidkande samhällen» skulle anses såsom »de främsta,» som också angående sättet för val af elektorer, den af sökandena önskade förändring i valsättet icke kunde i sådan ordning genomföras, om också å andra sidan medgåfves lämpligheten deraf att landstinget till ledamöter i styrelsen utsåge en representant för hvardera af de i ansökningarne nämnda distrikt, hvadan antalet ledamöter blefve beroende af huru många Eders Kongl. Maj:t täcktes utse tillika med ett ombud för Göteborgs stad och ett för länets hushållningssällskap **); och *Hushållningssällskapet* har anfört, bland annat, hurusom en styrelse eller nämnd, sammansatt af med skärgårdsförhållandena förtrogne personer, väl skulle kunna vara till ganska stort gagn vid behandling af ärenden rörande hafsfisket genom att afgifva yttranden öfver desamma, äfvensom att sjelf föreslå åtgärder till skärgårdens förkofran, men att det deremot icke syntes

---

*) Referatets oriktighet framstår tydligt vid jemförelse med originalet (Upplysningar och handlingar rörande svenska fiskerinäringens och särskildt bohuslänska hafsfiskets understöd och administration. 1841—1891. Göteborg 1891, sid. 146—179, 195—201. — Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1891, sid. 146—179, 195—201). *(Utg. anm.)*

**) Referatets oriktighet är i ögonen fallande och den anförda kritiken af förslaget vederlagd i de under I och V införda ansökningarna till Kongl. Maj:t (Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1891, sid. 238—250; 1892, sid. 26—39, 62—86). *(Utg. anm.)*

lämpligt eller af behofvet påkalladt, att åt en sådan styrelse öfverlemna någon adminstrativ eller beslutande myndighet, så mycket mindre, som det icke blifvit visadt att eller i hvad afseende skärgården och fiskerinäringen lidit af den nuvarande administrationen af deras angelägenheter; att skärgårdens näringslif obestridligen utvecklat sig under de senare åren, men att intet skäl funnes till det antagande, att denna utveckling skulle skett hastigare eller på ett fördelaktigare sätt under en oaflönad fiskeristyrelses myndighet; att i afseende å sättet för styrelseledamöternas utväljande, det af sökandena föreslagna genom skärgårdens indelning i valkretsar syntes möta så många svårigheter i tillämpningen, att det ej kunde förordas, utan ansåg hushållningssällskapet att ledamöterna borde utses af Eders Kongl. Maj:t, Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, landstinget, hushållningssällskapet och staden Göteborg; på grund hvaraf hushållningssällskapet i underdånighet hemställde, att förslaget om inrättande af en oaflönad fiskeristyrelse endast på så sätt måtte bifallas, att denna styrelse, hvars ledamöter borde på nyssnämnda sätt utses med det antal Eders Kongl. Maj:t funne nödigt bestämma, endast finge till uppdrag att afgifva yttrande öfver ärenden, som af Eders Kongl. Maj:t eller Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande till dess hörande remitterades, äfvensom att sjelf afgifva förslag till åtgärder för hafsfiskebedriftens främjande*).

Sedan berörde utlåtanden afgifvits, har Eders Kongl. Maj:t i nådig remiss den 24 nästlidne november till Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, för att tagas i öfvervägande vid afgifvande af det genom remissen den 18 juli infordrade underdåniga utlåtandet öfver här ofvan omförmälda ansökningar, öfverlemnat ett af LJUNGMAN med flera, å

---

*) De anförda anmärkningarna mot förslaget äro vederlagda dels i noter till det under III anförda yttrandet, dels i den under V nedan införda ansökan den 30 december 1891 till Kongl. Maj:t (Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1891, sid. 242—243; 1892, sid. 31, 51, 76—79). *(Utg. anm.)*

Orosts och Tjörns fiskeriförenings vägnar, till Eders Kongl. Maj:t ytterligare ingifven skrift*), hvaruti föreslås, bland annat, att den begärda fiskeristyrelsens åliggande måtte blifva:

1:o) att afgifva utlåtanden till vederbörande myndigheter öfver bohuslänska hafsfiskebedriftens eller fiskarbefolkningens vård afseende frågor;

2:o) att utarbeta förslag till möjligen behöfliga ordningsstadganden för fiskebedriftens utöfning;

3:o) att lemna upplysningar och råd åt den fiskeriidkande allmänheten rörande såväl fiskebedriftens utöfning och fiskerilagstiftningens tillämpning som de åtgärder, hvilka äro af nöden för fiskarsamhällenas förkofran;

4:o) att hos vederbörande göra hemställanden om vidtagande af för fiskebedriftens och fiskarsamhällenas förkofran behöfliga åtgärder;

5:o) att anordna och leda den offentliga ekonomiska verksamheten inom skärgården till fiskerinäringens främjande;

6:o) att ombesörja utaf behofvet påkallade utredningar af fortgående eller tillfällig art rörande hafsfiskebedriften;

7:o) att draga försorg om samlandet och utgifvandet af nödig fiskeristatistik; och

8:o) att ombesörja åstadkommandet och vårdandet af för den offentliga verksamheten till fiskebedriftens främjande behöfliga samlingar såsom arkiv, bibliotek och fiskerimuseum;

varande vid ansökningen liksom vid de föregående fogade åtskilliga tryckta bilagor, bland andra ett Konungens befallningshafvande utslag i ett mål rörande förbud för enskild person att i ett magasin vid en badort i länet under sommarmånaderna utöfva anjovisberedning och sillsaltning jemte

---

*) Det följande referatets synbarligen *afsigtliga* ofullständighet är så mycket märkligare som den refererade ansökan innehåller vederläggning af de i det föregående anförda invändningarna. Jfr ofvan under I. (Berättelse öfver Föreningens till bohusländska fiskeriernas främjande verksamhet och förvaltning. 1891. Göteborg 1891, sid. 6—18. — Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1891, sid. 238—250; 1892, sid. 26—42). *(Utg. anm.)*

de öfver samma utslag anförda besvär, utan att uppgifvet är i hvad afseende detta mål kan hafva sammanhang med det ärende, hvarom nu är fråga *).

Vid insändande till Eders Kongl. Maj:t af landstingets år 1882 gjorda framställning om tillsättande af en nämnd, som för länet skulle öfvertaga den befattning med fiskerifrågor, hvilken, på sätt landstinget anmärkt, dittills tillkommit särskild embetsmyndighet, anförde Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, bland annat, att då i fiskeristadgan den 29 juni 1852 icke omnämndes något sätt, hvarpå åsigterna och önskningarne hos dem, som i saltsjöfisket deltaga eller i deraf beroende näringar äro intresserade, kunde blifva kända och pröfvade, samt hvarken hos kommunalnämnderna eller landstinget, såsom de i allmänhet äro sammansatte, kunde påräknas något på verklig sakkunskap eller insigt grundadt intresse, som åt deras yttranden i fiskerifrågor förmådde gifva någon objektiv betydelse, förefunnes alltså en lucka i gällande lagstiftning, hvilken landstinget med sin underdåniga framställning torde hafva afsett att fylla; samt att då den föreslagna nämnden, om för densamma lämpliga personer stode att erhålla och dess verksamhet begränsades till att, på sätt landstinget antydt, afgifva yttranden i fiskerifrågor, samt henne icke medgåfves att, såsom förhållandet är med motsvarande af landstinget åsyftade institutioner i Storbritannien och Nederländerna, besluta och verkställa åtskilliga ganska genomgripande administrativa åtgärder **),

---

*) Hade Konungens befallningshafvande gjort sig möda att genomläsa de bifogade eller åberopade handlingarne, hade många grofva misstag i dess utlåtande helt visst åtminstone kunnat undvikas. Den här närmast af nämnde befallningshafvande åsyftade bilagan innehåller såsom bekant ovederläggliga bevis å den synnerligt otillfredsställande beskaffenheten af den befintliga fiskeriadministrationen. Jfr ofvan under I och II införda ansökningar till Kongl. Maj:t (Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1891, sid. 216—229, 240--241, 250; 1892, sid. 29, 39, 42—48, 63, 69). *(Utg. anm.)*

**) Af denna polemik mot landstingets förslag af år 1882 framgår tillräckligt att nämnda förslag ej varit så innehålls- och betydelselöst som Konungens befallningshafvande vill göra det till (jfr Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1891, sid. 17—18). *(Utg. anm.)*

kunde varda af synnerligt gagn såsom en med Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande samverkande rådgifvande korporation, som borde kunna lemna äfven Eders Kongl. Maj:t värdefulla upplysningar i många saltsjö- och sillfisket berörande frågor, beträffande hvilka man icke torde kunna begära, att de centrala myndigheter, som eljes plägade derom yttra sig, skulle kunna ega några på praktisk kännedom om näringens eller dess binäringars behof grundade insigter, ansåg sig Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande böra till den underdåniga framställningen förorda nådigt bifall; hvarjemte Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande bifogade ett förslag till instruktion för den blifvande nämnden.

De åsigter, som Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande då uttalade, hyser Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande äfven nu; men sedan den tiden hafva förändrade förhållanden i länet inträdt, som föranleda till en närmare undersökning, huruvida samma behof som då ännu göra sig gällande i afseende å tillsättande af särskild fiskeristyrelse för länet.

År 1883 stiftades i Uddevalla "Föreningen till bohuslänska fiskeriernas främjande" med kretsafdelning i Göteborg. Denna förenings ändamål är att med samfällda krafter verka för de bohuslänska fiskeriernas samt den bohuslänska skärgårdens förkofran, i hvilket afseende föreningen söker att understödja alla sträfvanden till fiskeriernas och skärgårdens icke blott höjande utan äfven skyddande mot de olägenheter, som åtfölja det »yppade ymniga sillfisket,» samt lägger sig derför ock särskildt vinn dels om det sakkunniga utredandet af alla i samband med fiskebedriftens och skärgårdens ändamålsenliga utveckling stående frågor, dels om spridandet af ökade kunskaper i näringsutöfningen, och dels om att, när sådant pröfvas lämpligt, uttala sig rörande de åtgärder från det offentligas sida, som befinnas önskvärda eller af behofvet påkallade.

Kretsafdelningen har sedermera öfvergått i »Göteborgs

fiskeriförening» med ändamål att såväl teoretiskt som praktiskt verka för fiskeriernas samt den bohuslänska skärgårdens förkofran genom sakkunnigt utredande af alla i samband med fiskebedriftens och skärgårdens utveckling stående frågor samt genom underlättande af fiskerinäringen och spridande af kunskap om densamma.

Vidare har tillkommit och verkar dels »Orosts och Tjörns fiskeriförening» med enahanda ändamål, som föreningen i Uddevalla till bohuslänska fiskeriernas främjande, samt dels »Norrvikens fiskeriförening» med ändamål att verka för fiskeriernas samt Norrvikens skärgårds förkofran genom sakkunnigt utredande af alla i samband med fiskeridriftens och skärgårdens utveckling stående frågor, genom spridande af kunskap om fiskerinäringen och underlättande af densamma, särskildt i fråga om beredande af tillfälle till fördelaktig afsättning af produkter, samt genom vidtagande af åtgärder för bildande af en försäkringsanstalt för fiskebåtar och redskap och verka för försäkring af annat slag, såsom lifförsäkring med mera.

Då nu otvifvelaktigt är att dessa på senare tider tillkomna föreningar, mera fullständigt ju mera de vunnit utveckling och stadga, äro i tillfälle att meddela erforderliga upplysningar och afgifva yttranden öfver ärenden, som af Eders Kongl. Maj:t eller Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande till deras hörande remitteras*), äfvensom sjelfva afgifva förslag till åtgärder för hafsfiskebedriftens främjande, och således utöfva den verksamhet, Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i underdåniga utlåtandet den 17 januari 1883 afsåg vid förordande af nådigt bifall till förslaget om tillsättande af en fiskeristyrelse för länet, torde numera inrättande af en sådan styrelse vara öfverflödigt, hvarför

*) Med undantag för Orosts och Tjörns fiskeriförening har ingen af de nämnda fiskeriföreningarne ådagalagt ens någon den allra minsta förmåga att på ett tillfredsställande sätt utreda fiskerifrågor.

(Utg. anm.)

Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande underdånigst hemställer, att LJUNGMAN'S och öfrige sökandenas i sådant afseende framställda begäran icke måtte till någon åtgärd föranleda.

Skulle det oaktadt Eders Kongl. Maj:t nådigst finna, att den ifrågaställda styrelsen lämpligen bör komma till stånd, hemställer Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, dels att sammansättningen af styrelsen, hvilken lämpligen torde böra, såsom förut föreslagits, kallas nämnd, måtte blifva sådan som Hushållningssällskapet föreslagit, dels att något bemyndigande utöfver det af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i föreslagna instruktionen den 17 januari 1883 upptagna icke måtte styrelsen tillkomma*), och dels att, med ändring af § 3 i samma instruktion, åt Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande nådigst inrymmes rättigheten att tillsätta styrelsens sekreterare. Göteborg å Landskansliet den 12 december 1891**).

Underdånigst.
G. SNOILSKY.

HENR. WESTIN.

---

*) Konungens befallningshafvande har icke ens så fullständigt satt sig in uti de ansökningarne åtföljande handlingarna att Konungens befallningshafvande förmått skilja emellan den dag, då dess åberopade utlåtande afgafs (den 11 november 1882) och den dag, då den ansökan af den 30 december 1890 bilagda afskriften af samma utlåtande vidimerades (den 17 januari 1883). *(Utg. anm.)*

**) Detta Konungens befallningshafvandes förslag ådagalägger mer än tillräckligt det äfven ur ren *moralisk* synpunkt förkastliga syftet i utlåtandets innehåll och är för öfrigt lika orimligt som ett förslag om, att Konungens befallningshafvande måtte få utse landstingens och hushållningssällskapens sekreterare, skulle vara det. Jfr den nedan under V införda ansökan till Kongl. Maj:t. (Betänkande och förslag angående industri- och handelskammare afgifna den 22 juli 1885. Stockholm 1885, sid. 48. — Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1892, sid. 84). *(Utg. anm.)*

V.

Till Konungen.

Med anledning af de underdåniga utlåtanden, som från Göteborgs och Bohus län afgifvits öfver de af mig samt talrike fiskeriidkare i åtskilliga af samma läns större fiskelägen till Eders Kongl. Maj:t inlemnade underdåniga ansökningarne med förslag till åtgärder för bohuslänska hafsfiskebedriftens och skärgårdens upphjelpande genom särskildt *inrättandet af en förbättrad, tidsenlig fiskeriadministration*, får jag, då de två senast afgifna af dessa utlåtanden så tydligen afse att undanskjuta eller åtminstone möjligast försvaga detta förslag, alltså till den för bohuslänska skärgårdens och hafsfiskebedriftens förkofran så ytterst vigtiga frågans ytterligare belysande härmed i djupaste underdånighet afgifva följande helt korta påminnelser.

De ifrågavarande underdåniga utlåtandena innehålla nemligen icke något det allra minsta bidrag ens till utredning eller lösning af den för nämnda skärgård och fiskebedrift så betydelsefulla frågan, och det af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande afgifna af dem företer icke en gång så mycket som ett ärligt referat af de till utredning emottagna förslagen. Deremot framträder sorgligt nog uti Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes utlåtande en vid flera tillfällen visad afvoghet mot bohuslänska skärgården och hafsfiskebedriften på ett sätt, som ådagalägger att samme befallningshafvande äfven hyllar den af hans företrädare i embetet öppet uttalade och med orubblig konseqvens tillämpade satsen att bohuslänska skärgårdens intressen städse borde uppoffras för att tillfredsställa staden Göteborgs.

Till den så underhaltiga beskaffenheten af de två senast afgifna af de ifrågavarande utlåtandena har väsentligen bidragit, dels att Eders Kongl. Maj:ts landshöfding kunnat såsom ordförande i länets hushållningssällskap och dettas förvaltningsutskott använda hela sitt inflytande på grund af sin

embetsställning till att tvärt emot sakkunniges ovederlagda invändningar genomdrifva ett förslag till utlåtande, hvars felaktighet påvisats*), och dels att fiskeriinspektören i kongl. landtbruksstyrelsen doktor R. LUNDBERG uti en ansökningarna i fråga till det yttersta vanställande smädeskrift, som offentliggjorts uti länets största tidning och derefter spridts i talrika aftryck, vilseledt både den icke sakkunniga allmänheten och de flesta af dem, som inom åtminstone länets hushållningssällskap hade att enligt särskildt uppdrag yttra sig i frågan (Bil A, Bil. B).

Vid redogörelsen för Orosts och Tjörns fiskeriförenings underdåniga ansökan har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande anmärkt, att bland de tryckta bilagorna till ansökan äfven funnes »ett Konungens befallningshafvandes utslag i ett mål rörande förbud för enskild person att i ett magasin vid en badort i länet under sommarmånaderna utöfva anjovisberedning och sillsaltning jemte de öfver samma utslag anförda besvär, utan att uppgifvet är i hvad afseende detta mål kan hafva sammanhang med det ärende, hvarom nu är fråga»; men förbiser dervid att det åsyftade tryckta häftet företer ovederläggliga bevis icke blott å den af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande anställde fiskeritillsyningsmannens fullständiga obekantskap med fiskerilagstiftningen och lättsinniga hänsynslöshet i fråga om fiskeriidkarnes rätt att fritt få utöfva sin näring, utan äfven å behofvet för fiskeriidkarne af att i den ifrågasatta fiskeristyrelsen erhålla en institution, som tager sig an deras rätt och förmår lemna sakkunnigt biträde, då nämnda rätt blifvit genom embetsmannagodtycke olagligen trädd för nära.

Min underdåniga ansökan i fråga har, i motsats till hvad Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande vill låta påskina, till enda syfte att närmare utreda den för icke blott bohuslänska hafsfiskebedriften utan äfven hela riket vigtiga

---

*) Bihang n:o 5 till Göteborgs och Bohus läns Hushållningssällskaps qvartalsskrift 1891, sid. 16—17 (§ 9). *(Utg. anm.)*

frågan om hur en möjligast ändamålsenlig administration af fiskerinäringen i allmänhet och bohuslänska hafsfisket i synnerhet bör vara beskaffad samt att för utverkandet af en sådan administration för nämnda fiske påvisa den otillfredsställande beskaffenheten både af kongl. landtbruksstyrelsens förslag den 14 november 1890 och af den sedan 1855 befintliga fiskeriadministrationen för Göteborgs och Bohus läns hafsfisken. Det var dervid tydligen min uppgift att ådagalägga hvad som icke vore ändamålsenligt både i den nuvarande fiskeriadministrationen inom riket och i nämnda förslag samt att *angifva de allmänna grunderna för och dragen af en mer tillfredsställande anordning af samma administration*, men alls icke att framlägga ett sådant i alla detaljer utarbetadt fullständigt förslag, som det tillkommer vederbörande myndigheter att på grund af Eders Kongl. Maj:ts befallning afgifva.

De emot ansökningarne i fråga gjorda anmärkningarna skola emellertid samtliga bemötas och förslaget till en förbättrad fiskeriadministration för särskildt Göteborgs och Bohus läns hafsfisken ytterligare belysas under följande åtta hufvudsynpunkter för det föreliggande ämnets mer fullständiga bedömande.

1:o.

Den föreslagna fiskeristyrelsens behöflighet.

Invändningarna från motståndarne till en välordnad och tidsenlig så kallad administration af bohuslänska hafsfiskebedriften mot *behöfligheten* af en dylik, i enlighet med det förslag till inrättande af en särskild fiskeristyrelse för vården af bohuslänska hafsfisket, som, efter att hafva i underdånighet ingifvits af mig och talrike skärgårdsbor, på det kraftigaste förordats af Göteborgs och Bohus läns landsting, äro i verkligheten så få och så afvikande från sanningen samt så svaga att de snarare tala *för* än emot detta förslags genomförande.

Fiskeriinspektören i kongl. landtbruksstyrelsen har sålunda intet annat att anföra till stöd för sitt hätska anfall mot detsamma än en massa rent personliga smädelser emot mig samt den tydligt nog obefogade anmärkningen att förslaget, ehuru med flera års mellanrum tre gånger efter hvarandra antaget af länets landsting, dock skulle vara ett resultat blott och bart af en »agitation» med rent »personligt» syfte från mig, utan nödgas han rikta sitt våldsamma klander emot den verksamhetsart, som han tvärt *emot* förslagets egen ordalydelse med ett det mest förkastliga syfte söker påbörda den önskade fiskeristyrelsen. Giltig anledning till befogade anmärkningar förefans nemligen icke (Bil. A, Bil. B).

Göteborgs och Bohus läns hushållningssällskap åter söker i det underdåniga utlåtande, hvars innehåll Eders Kongl. Maj:ts landshöfding förmått emot sakkunniges invändningar genomdrifva, att medels en den mest ytliga redogörelse för de ekonomiska förhållandena inom bohusländska skärgården göra troligt, att allt stode så synnerligen väl till i denna och att förhållandena derstädes voro sådana man gerna kunde önska sig dem, men förbigår med tydligt syfte helt och hållet det af mig och länets landsting 1882 samt i år äfven af talrika petitionärer från flera af länets större fiskelägen så starkt framhållna behofvet af kraftiga åtgärder för afvärjandet af den hittills vid hvarje sillfiskeperiods upphörande inträffade våldsamma ekonomiska krisen med ty åtföljande nöd och elände i skärgården. Dylika åtgärders behöflighet i enlighet med »allmänna ekonomiska lagar» vederlägges icke med den från helt olikartade förhållanden lånta frasen om »konstlade medel». Hushållningssällskapet söker vidare göra troligt, att »utvecklingen af skärgårdens näringslif icke skulle skett hastigare eller på ett fördelaktigare sätt under en oaflönad fiskeristyrelses myndighet», än faktiskt egt rum; men förtiger dervid att förhållandena i verkligheten äro sådana, att hvarje ärlig utredning måste ådagalägga, att nästan intet af allt det obestridligen nödiga blif-

vit åtgjordt och att ofantligt mycket, som äfven med jemförelsevis små anslag kunnat utan anlitande af »konstlade medel» uträttas till främjande af den ymniga sillfångstens beredning till handelsvara och afsättning, försummats samt att just saknaden af en välordnad och dugande fiskeriadministration och den deraf härrörande *utomordentliga* **vanvården** af bohusländska hafsfiskebedriftens offentliga angelägenheter åt bohusländska skärgården och fiskarbefolkningen medfört högst betydande olägenheter, såsom vida lägre behållning af fisket, otillräcklig näringsverksamhet, mindre tillfredsställande tillstånd i skärgården till följd bland annat af uteblifna, men för en nöjaktig utveckling oumbärliga anordningar o. s. v. Den förlust, som drabbat bohusländska skärgården blott och bart till följd af uraktlåten offentlig verksamhet till särskildt fiskafsättningens främjande, sedan det lyckats dels åtskillige professorer och fremlingar, dels fiskimportörer i städerna och dels Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Göteborg att afbryta och hämma den fiskebedriftens och skärgårdens bästa afseende verksamhet, som allt ifrån sillfiskeperiodens början från bohuslänsk sida sökt göra sig gällande, är tvärt om så ofantlig, att hur lågt man än må skatta densamma, måste den dock alltid räknas i millioner kronor. Detta allt är så mycket betänkligare som försummelserna till större delen icke kunna göras om intet genom en kommande verksamhet af önskad art.

Eders *Kongl. Maj:ts befallningshafvande* slutligen, som, i trots af ämnets synnerliga vigt för bohusländska skärgården, blott egnar detsamma en den mest knapphändiga och underhaltiga utredning, har till sitt äldre utlåtande den 11 november 1882 (*icke* den 17 januari 1883 eller den dag, då den min ansökan bilagda afskriften vidimerades, såsom oriktigt uppgifves) i fråga om den föreslagna institutionens behöflighet blott att tillägga, att, sedan under åren 1883—1890 fyra frivilliga fiskeriföreningar inom länet tillkommit, hvilka »äro i tillfälle att meddela erforderliga upplysningar

och afgifva yttranden öfver ärenden, som af Eders Kongl. Maj:t eller Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande till deras hörande remitteras, äfvensom sjelfva afgifva förslag till åtgärder för hafsfiskebedriftens främjande», så torde inrättandet af en sådan styrelse som den föreslagna »vara öfverflödigt» samt hemställer på grund deraf att »sökandenas begäran icke måtte till någon åtgärd föranleda».

Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande har emellertid förbisett att nämnda föreningar sakna nödig enhet och samstämmighet i både organisation, syfte och verksamhet samt redan förete en allt för stor splittring i afseende på både krafter och sträfvanden för att kunna åstadkomma den för fiskerinäringens främjande behöfliga verksamheten. (Se vidare nedan under 7 punkten). Fiskeriföreningarne hafva för öfrigt i Göteborgs och Bohus län liksom i utlandet visat sig icke kunna ersätta en offentlig fiskeriadministration, hvarförutom deras verksamhet till följd af bristen å nödiga medel och å samverkan är otillräcklig, åtminstone hvad nämnda län vidkommer. De åsyftade föreningarne erbjuda heller icke någon den minsta säkerhet för vare sig nödig kontinuitet och likartad beskaffenhet hos verksamheten eller för att ens flertalet af dem i verkligheten kommer att vårda sig om fiskarbefolkningens bästa eller besitta en tillräcklig sakkännedom. Fiskeriföreningarne i Göteborg och Strömstad hafva tvärt om genom sin uppenbara skärgårdsfiendtlighet och sina för fiskarbefolkningen vådliga försök att, trots den fullständigt bristande sakkunskapen hos de ledande männen, dock vilja upphäfva sig till ett slags sjelfskrifven fiskeriadministration med ett sjelftaget förmynderskap öfver skärgården i hög grad ökat behofvet af och önskningarne efter en fiskeristyrelse såsom en aktningsbjudande offentlig institution och ett välbehöfligt skydd mot just dessa försök. En enda hela länet omfattande fiskeriförening, som kunde för hafsfiskebedriften motsvara, hvad hushållningssällskapet är för landtbruket, och som kunde utgöra ett slags representation för

hafsfiskedriften, har visat sig omöjlig att åstadkomma, hvarförutom nödig säkerhet för att fiskarsamhällenas och fiskebedriftens intressen skulle inom en sådan förening erhålla tillräcklig öfvervigt svårligen lär kunna vinnas.

Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande hänvisar synbarligen ock till fiskeriföreningarne inom länet, emedan det är så väl bekant att af länets fyra fiskeriföreningar de tre äro så sammansatta, att mot fiskarbefolkningens bästa stridiga lokalintressen i dem äro herskande, och Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande sålunda kan genom att underlåta att höra den enda af dessa föreningar, inom hvilken skärgårdsbefolkningens intressen äro öfvervägande, helt och hållet undandölja skärgårdens önskningar och, stödjande sig på stadsföreningarnes yttranden, gifva ett mot skärgårdsbefolkningens bästa fiendtligt utlåtande skenet af att vara den allmänna meningen bland fiskeriidkarne. Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande har för öfrigt vid afgifvandet af utlåtande rörande Eders Kongl. Maj:ts nådiga bref den 29 augusti 1890 om nödiga åtgärder till hafsfiskebedriftens främjande icke behagat höra någon enda af länets fiskeriföreningar och vid afgifvande af utlåtandena öfver föreslagna ändringar i lagstiftningen för hummerfisket första gången hört ingendera och andra gången låtit höra blott den af dessa föreningar, som kunde antagas villigast att uppträda emot särskildt den fattigare fiskarebefolkningens önskningar. Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes klander öfver yrkandet i ansökan från fiskelägena å att »vården om bohusländska hafsfiskebedriften må öfverlåtas åt en med de lokala förhållandena fullt förtrogen och af ett berättigadt *lokalintresse* besjälad egen fiskeristyrelse», bevisar ock tillfylles att fiskeriföreningarne föredragas just emedan de i de flesta fallen med hänsyn till fiskebedriften och fiskarbefolkningen alls icke äro »besjälade af ett *berättigadt* lokalintresse» och sålunda icke heller kunna anses lämpliga att representera fiskebedriften och bevaka fiskarbefolkningens intressen. Eders Kongl. Maj:ts be-

fallningshafvande har nemligen vid flera tillfällen visat sig afvogt stämd emot just dessa sist nämnda intressen.

Den redan befintliga fiskeriadministrationen genom den af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande tillförordnade fiskeritillsyningsmannen eller s. k. intendenten, skulle sålunda, enligt samme befallningshafvandes förmenande, vara jemte de nämnda fiskeriföreningarne för ändamålet fullt tillräcklig, och detta fastän ansökningarne från både fiskelägena och mig samt Orosts och Tjörns fiskeriförening på det mest ovederläggliga sätt ådagalagt, hur nämnde tillsyningsman icke blott fullständigt saknar all förmåga och sakkunskap för att kunna uträtta något till verkligt gagn, utan rent af genom arten af sin verksamhet är till skada och hinder. Att under sådana förhållanden offra statsmedel för underhållandet af en uppenbar sinekur, hvars innehafvare blott söker tillgodose sina egna och sina beskyddares oberättigade intressen, kan tydligen icke vara med god ordning öfverensstämmande och utgör ytterligare ett skäl för den föreslagna fiskeristyrelsens inrättande. Bohuslänska skärgården har redan länge nog i den under Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande lydande fiskeritillsyningsmannainstitutionen haft en fiskeriadministration, som i verkligheten torde vara den *allra sämsta* i sitt slag i hela den bildade verlden, hvadan det icke bör vara för tidigt att samma skärgård sent omsider får en ändamålsenlig och dugande sådan administration. Denna påkallar ock till följd af de med anledning af det ymniga sillfisket befintliga förhållandena en den mest mångsidigt insigtsfulla och af kärlek till fiskarbefolkningen ledd, möjligast kraftig och förutseende samt oafbrutet sammanhängande och planmessig verksamhet från *flera* i en och samma korporation eller styrelse enigt samarbetande personer, om ändamålet skall ernås. Den föreslagna fiskeristyrelsen är sålunda behöflig äfven ur synpunkten af den befintliga fiskeriadministrationens så synnerligt otillfredsställande beskaffenhet och af olämpligheten deraf att denna s. k.

administration, hvilken dock är af samma art som den af hushållningssällskapen med hänsyn till landtbruket utöfvade, skall ombesörjas af en så allt annat än sakkunnig myndighet som Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande. Denna så kallade administration bör tvärt om lika väl som administrationen af landtbruket skiljas från den af den civila landtregeringen handhafda egentliga administrationen och få en egen institution för sig af öfvervägande representativ art, hvilken institution, såsom redan ofvan uti inledningen framhållits, äfven bör hafva till uppgift, att tillhandagå dem med råd och biträde, hvilka i fråga om fiskebedriftens utöfning blifvit utsatte för godtyckliga missgrepp af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande. (Se vidare under 2 och 3 punkterna.)

Utlandets bästa erfarenhet bär ock tillräckligt vitne om både behöfligheten och gagnligheten af ändamålsenliga fiskeristyrelser för hafsfiskebedriftens så kallade administration. Skottland skulle nemligen icke bibehållit samt Nederländerna och Newfoundland icke hafva inrättat sina fiskeristyrelser, om de icke ansetts behöfliga och lämpliga för ombesörjandet af den offentliga verksamheten till fiskerinäringens främjande. En fiskeriadministration efter »en-personssystemet» anses dessutom allestädes för otillfredsställande och dess utöfvande genom den lokala landtregeringen torde i fråga om ett betydande hafsfiske endast ega rum vid Sveriges vestkust samt för öfrigt än mindre låta försvara sig, hvadan äfven utlandets föredömen och erfarenhet gå i en helt annan riktning, än Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes önskningar. I Norge, der man både tidigare och i högre grad än i Bohuslän sökt hjelpa sig med en hafsfiskeadministration på frivillighetens väg genom en för hela Norge bildad fiskeriförening med talrika kretsafdelningar, har under senaste tiden uppstått en så stark opposition emot det sjelftagna förmynderskap, samma förening sökt tillvälla sig, att man sannolikt äfven der nödgas

öfvergå från en mer enskild till en offentlig fiskeriadministration*).

2:o.

Den föreslagna fiskeristyrelsens befogenhet och ställning inom statsförvaltningen.

Med hänsyn till den *befogenhet*, det ifrågavarande förslaget vill tilldela den föreslagna fiskeristyrelsen, hafva såväl bemälde fiskeriinspektör som Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Göteborg sökt att förminska ansökningarnes utsigter till framgång genom att påbörda förslaget ett helt annat innehåll, än det i verkligheten besitter. Fiskerinspektörens försök dervidlag röjer emellertid så mycken illvilja och sjelfviskhet samt så fullständig obekantskap med både uppgifterna för och organisationen af en tidsenlig fiskeriadministration samt en sådan administrations rätta ställning inom statsförvaltningen, att ett närmare påvisande af försökets obefogade och underhaltiga beskaffenhet torde vara öfverflödigt, i synnerhet som samma försök under 3 punkten blifvit föremål för närmare skärskådande. Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande åter söker göra troligt, att förslaget tvärt emot ansökningarnas egen ordalydelse skulle afse att »få den förordade fiskeristyrelsen förklarad såsom en med full makt beslutande myndighet i *alla* hafsfiskebedriften rörande angelägenheter», men kan för detta sitt oriktiga påstående icke anföra annat skäl, än att i min ansökan finnas orden »sjelfverksamhet och sjelfstyrelse» flera gånger upprepade »äfvensom en antydan om att fiskeristyrelsen borde sortera direkt under kommerskollegium».

Uti ansökningarne i fråga är emellertid fiskeristyrelsens befogenhet inskränkt till den verksamhet, som inbegripes under benämningen *fiskerinäringens administration*, samt

---

*) Jfr Trondhjems Adresseavis, 1891, n:o 324. — Aarsberetning for 1891 fra Trondhjems Filial af Selskabet for de norske Fiskeriers Fremme. Trondhjem 1892, sid. 4—5. (*Utg. anm.*)

till att göra hemställanden hos vederbörande myndigheter om för samma närings främjande nödiga åtgärders vidtagande. Såväl jag som senare Orosts och Tjörns fiskeriförening hafva vidare städse sökt att få den bohuslänska fiskeriadministrationens direkta verksamhet begränsad till befattningen med blott och bart de offentliga ekonomiska åtgärderna till fiskerinäringens främjande samt dervid gått längre i frånskiljandet af för dessa åtgärder fremmande uppdrag, än någon dessförinnan gjort. Att dervid också påyrkats, det fiskeriadministrationen skulle i väsentlig mon vara grundad å »sjelfstyrelse och sjelfverksamhet i orterna», står ju i öfverensstämmelse med hvad redan i fråga om landtbruket vunnit tillämpning och för öfrigt är politiskt riktigt samt äfven såsom sådant vunnit ett nog allmänt erkännande. Skola dessutom en dylik administrations utlåtanden ega något värde, böra de utan all byråkratisk censur afgifvas af en i väsentlig mon på sjelfstyrelsegrundsatsen hvilande institution af sådan beskaffenhet och sammansättning, att den med fog kan sägas utgöra en representation för näringen*).

Fiskeristyrelsens *ställning inom statsförvaltningen* blifver alltså enligt förslaget sådan, att styrelsen kommer att utgöra en laglig representation för bohuslänska hafsfiskebedriften och får öfvertaga en verksamhet med hänsyn till nämnda bedrift, motsvarande den som i fråga om landtbruket utöfvas af hushållningssällskapen. Fiskeristyrelsen bör derför, i händelse den icke får öfvertaga äfven kommerskollegiets befattning med bohuslänska hafsfisket, erhålla samma ställning till å ena sidan kommerskollegium och å andra sidan Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, som tillkommer hushållningssällskapen i förhållande till å ena sidan landtbruksstyrelsen och å andra sidan vederbörande Konungens befallningshafvande. Fiskeristyrelsen bör alltså

---

*) Jfr Betänkande och förslag angående industri- och handelskammare afgifna den 22 juli 1885. Stockholm 1885.

(Utg. anm.)

ställas direkt under antingen kongl. civildepartementet, i likhet med hvad fallet är med kongl. landtbruksakademiens förvaltningskomité, som förr hade större delen af rikets fiskeri-administration sig anförtrodd, eller ock kongl. kommerskollegium samt för öfrigt så fullständigt som möjligt afskiljas ifrån och ställas oberoende af Konungens befallningshafvande i länet. Länsstyrelserna böra nemligen i sina åtgöranden till näringslifvets främjande inskränka sig till hufvudsakligen blott sådana rent administrativa åtgärder i fråga om ordningens upprätthållande, ekonomiska lagstiftningens tillämpning, samfärdselns utveckling med mera, som utgöra en förutsättning för näringslifvets trefnad, men deremot icke befatta sig med sådana verkställighetsåtgärder, som äro af nöden för näringarnes så kallade administration, hvilka åtgärder tillhöra en helt annan art af offentlig verksamhet och böra hafva särskilda institutioner sådana som för exempel hushållningssällskapen för sitt verkställande. Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Göteborg äflas sålunda att fortfarande behålla en befattning med bohuslänska hafsfiskebedriften, som samme befallningshafvande icke är mäktig att på ett tillfredsställande sätt sköta, och detta fastän erfarenheten från såväl näst föregående som nu innevarande sillfiskeperiod på det tydligaste ådagalägger, att bohuslänska skärgården och hafsfiskebedriften deraf skördat största olägenhet, samt Göteborgs och Bohus läns landsting redan 1882 antydt detta sorgliga förhållande.

3:o.

Den föreslagna fiskeristyrelsens åligganden.

Fiskeristyrelsens *åligganden* äro tydligt nog angifna i min underdåniga ansökan redan genom öfverskriften »fiskerinäringens administration» och genom hänvisningen till behofvet af en »representation», som för hafsfisket kunde motsvara, hvad hushållningssällskapen äro för landtbruket, samt genom framhållande af att hafsfiskebedriftens så kallade ad-

ministration bör utöfvas hufvudsakligast »genom sjelfstyrelse och sjelfverksamhet i orterna».

Fiskeristyrelsens uppgift att såsom en representation för hafsfiskebedriften äfven verka för dennas idkares bästa och att sålunda söka få till stånd sådana obestridligt värde egande anstalter och anordningar inom skärgården, som äro af nöden för att fiskarsamhällena må kunna uppbära en högt stående fiskebedrift samt komma i besittning af ett möjligast varaktigt välstånd, har föranledt merabemälde fiskeriinspektör att söka göra förslaget i fråga löjligt genom att påbörda detsamma åtskilliga orimliga yrkanden om att fiskeristyrelsen skulle »dirigera jernvägar och landsvägar», »hålla brandsyn och sundhetsinspektioner», »utestänga städerna och i främsta rummet Göteborg från sillfiskebedriften» med flera slika tokigheter, hvarom förslaget naturligen innehåller alls intet. Fiskeristyrelsen skulle nemligen enligt förslagets uttryckliga ordalydelse blott få med den *del* af åtgärderna till fiskebedriftens och fiskarsamhällenas främjande att beställa, som kan hänföras under rubriken »fiskerinäringens administration», samt med hänsyn till de öfriga af dem vara inskränkt till blotta hemställanden hos vederbörande administrativa eller kommunala myndigheter. Att det äfven bör vara styrelsens uppgift att i sin mon i utlåtanden och hemställanden understödja sträfvandena att »söka utveckla skärgårdsförhållandena i sådan riktning att den hufvudsakliga delen af fiskaffären kommer att tillhöra de fiskeidkande samhällena sjelfva», i likhet med hvad sedan lång tid tillbaka redan är fallet i fråga om utlandets främsta fiskarsamhällen, det är tydligen något helt annat än att »utestänga från sillfiskebedriften», en sak, hvarom i Bohuslän aldrig varit ens tal. De nämnda sträfvandena hafva tvärtom aldrig afsett annat än att skaffa åtminstone de mest välbelägna af fiskarsamhällena sådana samfärdsanstalter och andra anordningar, som kunde möjliggöra för dessa samhällen att sjelfva öfvertaga skötandet af de på deras eget fiske grundade affärerna.

Fiskeriinspektören har emellertid genom sitt häftiga uppträdande emot förslagets sansade och kloka yrkanden, under det förslaget förelåg till bedömande hos länets hushållningssällskap, sökt och äfven lyckats förvärfva sig bifall och understöd i sina sträfvanden från alla dem, hvilka önska att qvarhålla bohuslänska skärgården i ekonomiskt beroende såsom ett lämpligt föremål för en vinstgifvande utsugning, på sätt under näst föregående sillfiskeperiod var fallet. Fiskeriinspektörens beteende i denna sak röjer emellertid en så utomordentlig sjelfviskhet och hänsynslöshet och så liten aktning för sanningen och så ringa omtanke om fiskarbefolkningens välfärd, att det helt visst skulle blifvit till det allra största men för bohuslänska hafsfiskebedriften, om densammas administration förlagts under landtbruksstyrelsen, hvilket ju vill säga ungefärligen detsamma som under fiskeriinspektören.

Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande åter söker undandölja, det länets landsting med hänsyn till den föreslagna styrelsens verksamhetsart hänvisar till »erfarenheten från Skottland och Nederländerna» samt kraftigt framhåller, att »erfarenheten från de äldre sillfiskeperioderna tydligen har ådagalagt, att sillfisket, i stället för att åt länet medföra stora förmoner, der åstadkommit elände af mångahanda slag», och att det vore »otvifvelaktigt, att anledningen härtill i icke ringa mon får sökas i den omständigheten, att *ledningen* af åtskilliga länets i samband med fisket stående angelägenheter icke var lyckobringande, utan tvärt om egnad att framkalla olyckliga resultat».

Erfarenheten från utlandet bär ock mer än tillräckligt vitne om att fiskeristyrelserna varit till gagn hufvudsakligast genom den direkta verksamhet, de utöfvat till fiskebedriftens främjande, hvarförutom en anordning med blott rådgifvande myndighet åt fiskeristyrelsen, sådan som den af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande förordade, ingenstädes kommit till användning och för öfrigt i sig sjelf är så uppenbarligen

förkastlig, att dess olämplighet icke närmare torde behöfva påvisas.

Både fiskeristadgans nödiga förbättring hvad bestämmelserna rörande hafsfisket vidkommer och utarbetandet af nödiga ordningsstadganden för bohusländska sillfiskebedriften förutsätta flere sakkunnige personers förenade arbete; och lider det intet tvifvel, att ju icke en välorganiserad fiskeristyrelse skulle utgöra en den allra bästa komité för utarbetandet af de för ändamålets vinnande nödiga förslagen.

I öfverensstämmelse med hvad Riksdagen år 1889 uttalat med hänsyn till organisationen af den till landtbruksstyrelsen förlagda offentliga verksamheten till landtbrukets främjande, bör administrativ och vetenskaplig verksamhet *icke* förenas hos en och samma institution. En fiskeristyrelse bör derför icke heller, på sätt 1881 års kongl. fiskerikomité dock föreslog, äfven utgöra en vetenskaplig institution för utförandet eller ledandet af fortgående biologiska och hydrografiska undersökningar, men väl bör den kunna få sig uppdraget att ombesörja eller leda tekniskt eller ekonomiskt vetenskapliga utredningar eller undersökningar af direkt praktisk betydelse för fiskebedriften.

Den föreslagna fiskeristyrelsens åligganden finnas för öfrigt nog fullständigt angifna i Orosts och Tjörns fiskeriförenings underdåniga ansökan, till hvilken alltså hänvisas (Bil. C, sid. 13—14).

4:o.

Den föreslagna fiskeristyrelsens sammansättning.

De anmärkningar, som framstälts emot ansökningarnes förslag till den ifrågasatta styelsens *sammansättning*, äro i sjelfva verket redan tillbakavisade genom hvad ofvan yttrats uti inledningen. Det kan nemligen väl knappast anses vara en skyldighet för enskilde sökande att ingifva några i äfven de minsta detaljer utarbetade förslag. De gjorda invändningarne hafva dessutom bemötts uti Orosts och Tjörns

fiskeriförenings underdåniga ansökan (Bil. C, sid. 10—11). Att särskilda å administrativ väg utfärdade föreskrifter skulle fordras för de nödiga valen inom fiskarsamhällena*), är väl en helt naturlig sak, och har i storbritanniska parlamentet med hänsyn till den ifrågasatta förändringen af den skotska fiskeristyrelsens sammansättning icke ansetts innebära någon den minsta betänklighet (Bil. C, sid. 10—11, Bil. F, Bil. G, Bil. H och Bil. I).

Vid jemförelsen med utlandet i fråga om anordningen af fiskerinäringens s. k. administration bör icke förbises de betydande olikheterna i de rådande konstitutionella, ekonomiska eller lokala förhållandena eller det starkare behofvet för bohusländska skärgården af en jemförelsevis kraftigare och snabbare verkande fiskeriadministration till följd af det bohusländska sillfiskets periodicitet.

För att motsvara sin bestämmelse torde den ifrågasatta fiskeristyrelsens sammansättning böra blifva följande, nemligen:

A) i händelse fiskeristyrelsen i enlighet med länets landstings förslag kommer att sortera direkt under kongl. civildepartementet, antingen

a) i öfverensstämmelse med förslaget uti ansökan från skärgården sålunda att fem ledamöter med en för hvar sitt af de angifna distrikten utses af de fiskeriidkande samhällena, en ledamot af länets landsting och en af länets hushållningssällskap samt en af Eders Kongl. Maj:t, eller ock

b) sålunda att länets landsting med en ledamot för hvar sitt af de angifna distrikten utser fem ledamöter, länets hushållningssällskap två ledamöter och Eders Kongl. Maj:t en ledamot — inom kongl. landtbruksakademiens förvaltningskomité, åt hvilken administra-

---

*) Jfr Betänkande och förslag angående industri- och handelskammare afgifna den 22 juli 1885. Stockholm 1885, sid. 42—47.
(Utg. anm.)

tionen af rikets sötvattens- och östersjöfisken länge var anförtrodd, utses blott ordföranden af Kongl. Maj:t —; samt

B) i händelse fiskeristyrelsen gifves samma ställning till kongl. kommerskollegium, som hushållningssällskapen intaga till kongl. landtbruksstyrelsen, antingen

a) i ungefärlig öfverensstämmelse med förslaget uti ansökan från skärgården sålunda att fem ledamöter med en för hvar sitt af de angifna distrikten utses af de fiskeidkande samhällena, två ledamöter af länets landsting och en ledamot af länets hushållningssällskap, eller ock

b) sålunda att fem ledamöter med en för hvar sitt af de angifna distrikten utses af länets landsting och tre ledamöter af länets hushållningssällskap.

Att någon ledamot i fiskeristyrelsen icke i något af de nämnda fallen bör få utses af Göteborgs stad, derför finnas tillräckligt goda skäl anförda af Orosts och Tjörns fiskeriförening. Den nya institutionens verksamhet bör dessutom icke redan från förstone försvåras genom en sammansättning, som måste medföra inre slitningar. I händelse Eders Kongl. Maj:t, sedan Riksdagen derför beviljat nödigt anslag, förordnar en särskild fiskeriinspektör för länets hafsfisken, torde denne, i öfverensstämmelse med hvad Orosts och Tjörns fiskeriförening föreslagit, böra vara sjelfskrifven ledamot af fiskeristyrelsen. Att hvarken Eders Kongl. Maj:t eller Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Göteborg böra utse någon eller några ledamöter i fiskeristyrelsen, om denna erhåller en ställning i förhållande till kommerskollegium, motsvarande den hushållningssällskapen intaga till landtbruksstyrelsen, torde vara af sjelfva jemförelsen rent af sjelfklart. Eders Kongl. Maj:ts landshöfding i Göteborg bör naturligen vara lika litet sjelfskrifven ledamot eller ordförande i fiskeristyrelsen som han är det i länets hushållningssällskap, ja, äfven om fiskeristyrelsen ställes direkt under kongl. civilde-

partementet i enlighet med länets landstings förslag, är en sådan sjelfskrifvenhet tydligen alldeles obefogad*).

5:o.

Den föreslagna fiskeristyrelsens benämning.

Då ordet »nämnd» ännu icke inom någon del af riket eller någonsin förut blifvit definitivt användt för att beteckna en förvaltande institution för den offentliga vården om fiskerinäringens angelägenheter, under det att ordet »fiskeristyrelse» deremot för sådant ändamål begagnats inom t. ex. Vermlands och Gefleborgs län, hvilka hafva hvar sin lokala fiskeristyrelse, samt då ordet nämnd dessutom af 1881 års kongl. fiskerikomité anlitats såsom en passande benämning å de sakkunniga förtroendemän, som enligt komiténs förslag skulle hafva att afgifva yttrande i fråga om särskilda lokala fiskestadgar, hvilkas bestämmelser af de fiskeberättigade öfverklagats**); så synes det från förstone använda ordet styrelse tydligen vara att föredraga såsom *benämning* å den föreslagna institutionen. Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes förslag i motsatt riktning röjer för öfrigt blott den förkastliga afsigten att äfven genom sjelfva namnet å den ifrågasatta institutionen försvaga och nedsätta densamma.

6:o.

Den föreslagna fiskeristyrelsens första anordnande.

Beträffande sjelfva *anordnandet* af fiskeristyrelsen vid dess första inrättande må vara nog att hänvisa till erfarenheten från Skottland och Nederländerna, der man funnit helt korta *författningar* vara för ändamålet tillräckliga (Bil.

---

*) Jfr Betänkande och förslag angående industri- och handelskammare afgifna den 22 juli 1885. Stockholm 1885, sid. 48 (§ 20), 49 (§ 24). — Jfr vidare hvad nedan införts under VI och VII. (Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1892, sid. 73, 87—96.) *(Utg. anm.)*

**) Underdånigt betänkande med förslag till ny fiskeristadga m. m. afgifvet den 3 Mars 1883. Stockholm 1883, sid. 31, 65, 66, 68—70 (§ 28). *(Utg. anm.)*

D, Bil. E). I Nederländerna har vidare hafsfiskekollegiet sjelf fått utarbeta de för kollegiets och dess tjenstemäns verksamhet fastställda *instruktionerna.*

Nederländska lagen den 21 juni 1881, innehållande bestämmelser rörande hafsfiskerierna, stadgar i 3 §, 11 art. om hafsfiskebedriftens administration följande:

»Befrämjandet af hafsfiskeriernas intressen uppdrages åt ett »kollegium för hafsfiskerierna». Detta skall stå regeringen till tjenst med betänkanden och underrättelse om alla med hafsfisket i samband stående förhållanden samt eftertrakta utvecklingen af denna gren af industrien, äfvensom genom att upptäcka, bekantgöra och hjelpa till att införa annorstädes åvägabragta förbättringar så vidt möjligt befrämja densamma. Kollegiet är sammansatt af femton af oss utnämnde medlemmar, af hvilka flertalet utgöres af personer, som på intet vis äro intresserade uti hafsfiskebedriften. Ledamöterne qvarstå under tre år. Hvar tredje af dem afgår årligen efter en för den skull uppgjord ordningslista. De afgående må genast å nytt utnämnas. En af oss fastställd instruktion reglerar kollegiets verksamhet. Beloppet af administrationskostnader och andra utgifter för kollegiet bestämmes af oss och utanordnas årligen af statsbevillningen.»

Samtidigt med att fiskeristyrelsen för bohuslänska hafsfisket inrättas bör äfven förordnas om den befintliga fiskeritillsyningsmannainstitutionens indragning vid slutet af årets andra qvartal, hvarvid bör bestämmas att arfvodet för sista halfåret först utbetalas, efter det fullständig berättelse för det senast tilländalupna fiskeåret afgifvits och tillsyningsmannen till vederbörande öfverlemnat af honom från företrädaren eller eljes å tjenstens vägnar emottagna handlingar m. m.

I afseende på platsen för den föreslagna fiskeristyrelsens expedition och sammanträden m. m. hänvisas till Orosts och Tjörns fiskeriförenings underdåniga ansökan (Bil. C, sid. 12—13).

7:o.

De för bohuslänska fiskeriadministrationen behöfliga anslagen och fiskeritjenstemännen.

Skall ett önskligt resultat ernås af den offentliga verksamheten till bohuslänska hafsfiskebedriftens främjande, måste denna verksamhet naturligen ega nödig omfattning och intensitet, hvilket åter förutsätter, att den styrelse, som utöfvar densamma, måste hafva nödiga *anslag* och arbetskrafter till sitt förfogande. Utan tillräckliga medel för anställandet af för fiskerinäringens främjande verksamma personer samt för bekostandet af behöfliga utredningar, resor, försök m. m. samt för anskaffandet af bibliotek och andra samlingar, som äro af nöden för en välordnad verksamhet till fiskebedriftens främjande, är en sådan verksamhet i önsklig omfattning icke möjlig; och framträder äfven i denna omständighet, såsom redan under 1 punkten antydts, otillräckligheten af den enskilda verksamheten till fiskerinäringens främjande. Det är nemligen icke att hoppas, att man fortfarande skall i samma omfattning som hittills på frivillighetens väg erhålla en uppoffrande enskild verksamhet till förmon för bohuslänska skärgårdens och hafsfiskebedriftens bästa, om det allmänna fortfarande ställer sig så fullständigt likgiltigt för att icke säga afvogt mot samma verksamhet. Det är ock orimligt att förutsätta, det enskilde personer i bohuslänska skärgården fortfarande skola ombesörja och bekosta all den verksamhet, som vid de utländska stora hafsfiskena handhafves genom den med statsmedel bekostade fiskeriadministrationen. I Norge, der en väsentlig del af hafsfiskebedriftens administration utöfvas genom »Selskabet for de norske Fiskeriers Fremme» i Bergen, får denna fiskeriförening uppbära ett betydande årligt statsanslag, så att hon äfven kan anställa flera biträden och bland dem en sekreterare med 4,000 kronors årlig aflöning. Obilligt måste det ock anses vara, att staten gör rätt stora uppoffringar för rikets öfriga fiskerier, men icke för det bohuslänska hafsfisket, som dock är rikets mest be-

tydande fiske. Den med statsmedel aflönta fiskeritillsyningsmannabefattningen är nemligen att betrakta såsom en stor olägenhet för samma hafsfiske, enär hon icke blott användts såsom en fullständig *sinekur*, utan äfven af nuvarande innehafvaren skötts på ett sätt, som gör, att hon är fiskebedriften till väsentlig skada i stället för till gagn och att hon hindrar den af enskilde utöfvade verksamheten till främjande af bohuslänska skärgårdens bästa.

Den af Eders Kongl. Maj:t den 22 januari 1881 tillförordnade fiskerikomitén föreslog i sitt den 3 mars 1883 afgifna underdåniga betänkande bland annat äfven anställandet af *fyra* ordinarie *fiskeritjenstemän* med titel af fiskeriintendent; och tillstyrktes detta förslag i hufvudsak af samtliga länsstyrelser och landsting, så att blott länsstyrelsen i Göteborg föreslog nedsättning af antalet till tre, då länsstyrelserna i Visby och Umeå deremot föreslogo fem och länsstyrelsen i Nyköping minst sex sådana tjenstemäns anställande, under det att af landstingen blott Jemtlands läns föreslog en nedsättning af antalet till två, men Vesterbottens läns, Södermanlands läns samt Göteborgs och Bohus läns deremot en tillräcklig ökning utöfver fyra af dessa tjenstemän, hvilka skulle verka hvar och en inom sitt särskilda distrikt. Den under kongl. landtbruksakademiens förvaltningskomité då sorterande fiskeriintendenten (numera fiskeriinspektören i kongl. landtbruksstyrelsen) tillstyrkte derefter den 27 mars 1886 anställandet af tre sådana tjenstemän med två biträden hvardera, och skulle af dessa en intendent med två biträden tillförordnas för hafsfisket vid vestkusten. Kongl. landtbruksakademiens förvaltningskomité tillstyrkte åter den 20 oktober 1886 det ursprungliga förslaget om fyra intendenters anställande*).

---

*) Underdånigt betänkande med förslag till ny fiskeristadga m. m. afgifvet den 3 mars 1883. Stockholm 1883, sid. 42, 44, 80—81. — Underdåniga utlåtanden af öfverståthållareembetet och Stockholms stadsfullmäktige samt Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länen och landstingen i

I Norge finnas fem fiskeriinspektörer anställde, af hvilka en för sötvattens- och fyra för hafsfiskena. I Tyskland finnas sex öfverfiskemästare och trettiosex fiskemästare anställde för blott hafsfiskets administration. I Skottland finnas en inspektör för laxfiskena samt två inspektörer för hafsfisket med trettio dem underordnade tjenstemän. England och Irland hafva för deras samtliga fiskerier hvartdera tre fiskeriinspektörer, under det att Nederländerna hafva tre ordinarie fiskeritjenstemän för blott hafsfiskebedriften, o. s. v. De skottska och holländska fiskeristyrelserna hafva vidare hvar sin af regeringen utnämnde, aflönte sekreterare. Den skottske inspektören för laxfiskena nämnes af statssekreteraren för departementet för det inre och de holländska ordinarie fiskeritjenstemännen af regeringen efter förslag af hafsfiskekollegiet. Skottska fiskeristyrelsen utnämner deremot sjelf alla de för hafsfiskebedriftens administration anställde fiskeritjenstemännen.

På sätt i min underdåniga ansökan den 30 december 1890 framhölls, kräfver administrationen af hafsfisket vid rikets vestra och södra kuster anställandet af *två* direkt under kongl. civildepartementet eller ock under kongl. kommerskollegium sorterande *fiskeriinspektörer* med likadan ställning och aflöning, som tillerkänts den till kongl. landtbruksstyrelsen hörande fiskeriinspektören, hvilka tjenstemän böra efter ansökan i vederbörlig ordning utnämnas af Eders Kongl. Maj:t, den ene för Göteborgs och Bohus läns och den andre för de f. d. danska landskapens hafsfisken. Den förre af dessa fiskeriinspektörer bör vara sjelfskrifven ledamot i den ofvan förordade styrelsen för Göteborgs och Bohus läns hafsfiske och den senare ledamot (och sekreterare) i den styrelse

---

anledning af särskilde komiterades den 3 mars 1883 afgifna betänkande med förslag till ny fiskeristadga m. m. Stockholm 1885. — Underdånigt utlåtande af Kongl. Landtbruks-Akademiens Förvaltningskomité jemte yttrande af fiskeriintendenten i anledning af särskilde komiterades den 3 mars 1883 afgifna betänkande med förslag till ny fiskeristadga m. m. Stockholm 1886. *(Utg. anm.)*

eller de styrelser, som för de f. d. danska landskapens hafsfiske borde bildas utaf de af dessa landskaps landsting och hushållningssällskap för ändamålet utsedde ledamöter. Äfven den för bohuslänska fiskeristyrelsen på grund af hennes så synnerligen omfattande och intensiva verksamhet behöflige *sekreteraren* torde kanske böra på tillförordnande, ehuru i sådant fall efter förslag af styrelsen, utnämnas af Eders Kongl. Maj:t eller af kongl. kommerskollegium. I öfrigt behöfliga biträden torde deremot böra utses af fiskeristyrelsen sjelf (bil. C, sid. 14). Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes i Göteborg yrkande att få tillsätta den för fiskeristyrelsen behöflige sekreteraren bör så mycket hellre lemnas utan allt afseende, som samme befallningshafvande genom det sätt, på hvilket vid tillsättandet af fiskeritillsyningsmannabefattningen förfarits, bör hafva så fullständigt som möjligt förverkat alla anspråk i den vägen och som en sådan befogenhet för länsstyrelsen i Göteborg ju vore lika litet på sin plats med hänsyn till fiskeristyrelsen i fråga som med hänsyn till de under kongl. kommerskollegium och kongl. landtbruksstyrelsen hörande tjenstemännen eller med hänsyn till länets hushållningssällskaps tjenstemän. Fiskeristyrelsens nog mödosamma arbete bör nemligen icke ytterligare försvåras genom att påtvinga styrelsen för hennes verksamhet olämpliga funktionärer*).

Att den befintliga fiskeritillsyningsmannabefattningen bör indragas såsom icke blott obehöflig utan rent af olämplig och menlig för bohuslänska hafsfiskebedriften, är redan under 1 och 6 punkterna framhållet. (Jemför vidare Upplysningar och handlingar rörande svenska fiskerinäringens och särskildt bohuslänska hafsfiskets understöd och administration. 1841—1891, sid. 162—164, 195—196, 209).

*) Jfr Betänkande och förslag angående industri- och handelskammare afgifna den 22 juli 1885. Stockholm 1885, sid. 48 (§ 20). — Jfr vidare ofvan den vid slutet af det under IV införda utlåtandet fogade anmärkningen (Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1892, sid. 61).

(Utg. anm.)

8:o.

Förslagets betydelse med hänsyn till åvägabringandet af en förbättrad fiskeriadministration äfven för öfriga delar af riket.

Förslagets genomförande med hänsyn till Göteborgs och Bohus län skulle synbarligen utgöra första och vigtigaste steget till hela den svenska fiskeriadministrationens väl behöfliga *decentralisation* och *lokalisering*, samt är sålunda äfven ur ytterligare en vigtig synpunkt önskvärdt. Den under kongl. landtbruksstyrelsen nu hierarkiskt centraliserade fiskeriadministrationen af rikets sötvattens- och östersjöfisken erbjuder nemligen långt mindre säkerhet för en tillfredsställande verksamhet och innebär genom sin autokratiska anordning en långt större våda för fiskerinäringen, än den fiskeriadministration, man hade före kongl. landtbruksstyrelsens inrättande, hvilken fiskeriadministration dock ansågs så otillfredsställande i afseende på sin organisation och derigenom äfven hafva medfört så betydande olägenheter åt fiskerinäringen att den framkallade Riksdagens underdåniga skrifvelse till Eders Kongl. Maj:t den 22 maj 1878 om »en fullständig revision af kongl. fiskeristadgan af den 29 juni 1852 jemte öfriga författningar, som beröra fiskerinäringen». Den här antydda successiva omändringen af den befintliga fiskeriadministrationen efter sjelfstyrelsegrundsatsen, i förening med anställandet af flera fiskeriinspektörer (intill *fem* för hela riket) med hvar sitt skilda distrikt, utgör ock helt visst en förutsättning för en tillfredsställande omarbetning af fiskerilagstiftningen och en tidsenlig utveckling af fiskerinäringen i öfverensstämmelse med Riksdagens nämnda önskningar.

På grund af hvad sålunda i underdånighet anförts, får jag alltså hemställa,

det täcktes Eders Kongl. Maj:t, i öfverensstämmelse med hvad ofvan föreslagits, *dels* förordna om inrättandet af en särskild fiskeristyrelse för

vården om Göteborgs och Bohus läns hafsfiske, *dels* hos Riksdagen äska nödigt anslag för anställandet af tvänne fiskeriinspektörer, den ene för Göteborgs och Bohus läns och den andre för Hallands, Malmöhus, Kristianstads och Blekinge läns hafsfisken.

Lilldal, *Varekil*, den 30 december 1891.

Underdånigst
AXEL VILH. LJUNGMAN.
Riksdagsman för Orost och Tjörn.

Såsom bilagor följa:

A) Några ord om den föreslagna nya styrelsen för Bohusläns hafsfisken. Af R. LUNDBERG. Göteborg 1891. (Aftryck ur Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning den 30 oktober 1891.)

B) Den föreslagna styrelsen för administrationen af Bohusläns hafsfisken. Genmäle. Af AXEL VILH. LJUNGMAN. Göteborg 1891. (Aftryck ur Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1891.)

C) Berättelse öfver Föreningens till bohuslänska fiskeriernas främjande verksamhet och förvaltning under åttonde året af Föreningens tillvaro. 1891. Göteborg 1891.

D) Staatsblad van het koningrijk der Nederlanden. (N:o 76.) Wet van den 21:sten junij 1881, houdende bepalingen omtrent de zeevisscherijen.

E) Fishery Board (Scotland) Act. 1882. (45 & 46 VICT. Ch. 78.)

F) Sea Fisheries (Scotland) Regulation Bill, 330. (52 & 53 VICT.)

G) Fisheries Regulation (Scotland) Bill, 53. (53 VICT.)

H) Fisheries Regulation (Scotland) Bill, 22. (54 VICT.)

I) Fishery Board (Scotland) Bill, 259 (H. L.) (54 VICT.)

VI.

Motion i Andra Kammaren, N:o 3, om ändrad lydelse af 46 § regeringsformen.

Vid inrättandet af hushållningssällskap och landsting för rikets samtliga län blefvo till en början landshöfdingarne i regeln utsedde till ordförande i dessa på *sjelfstyrelsegrundsatsen* i verkligheten hvilande korporationer, och detta ehuru ett sådant förfaringssätt uppenbarligen stod i strid med nämnda grundsats. Landshöfdingarnes i förstone snart sagdt regelmessiga ordförandeskap i samma korporationer var dock då ofta nog betingadt af de ännu allt för litet utvecklade förhållandena i fråga om kommunal sjelfstyrelse, men detta skäl för en afvikelse från det fullt konseqventa genomförandet af den nämnda grundsatsen torde numera ej längre förefinnas. Ett sådant genomförande af samma grundsats bör ock så mycket mindre afstås ifrån, som det i verkligheten rent af utgör en förutsättning för att de ifrågavarande korporationerna skola i fullaste mått motsvara sin bestämmelse. Landshöfdingarnes ordförandeskap i landsting eller hushållningssällskap har dessutom någon gång äfven dragit ned landshöfdingeskapet och hopar lätt eljes uppenbarligen mindre befogade anspråk å landshöfdingen af den beskaffenhet, att deras motsvarande ofta knappast ligger ens inom möjlighetens område. Landshöfdingen kommer ock genom att innehafva sådant ordförandeskap i ett mindre lämpligt jäfsförhållande med hänsyn till den korporation, för hvilken han är ordförande. Skäl saknas alltså icke för vidfogandet af ett sådant tillägg till § 46 regeringsformen, hvarigenom anförda olägenheter undvikas, och de ifrågavarande korporationerna allestädes inom riket erhålla den vederbörliga sjelfständigheten gent emot länsstyrelserna, och hvarigenom landshöfdingarne befrias från ett ansvar med hänsyn till särskildt näringarnes s. k. administration, hvilket eljes icke bör åligga dem.

Hur tydligt det än må vara, att den högsta civila och militära myndigheten inom ett län icke lämpligen bör innehafvas af en och samma person, så har dock en förening af nämnda myndigheter hos en person faktiskt egt rum äfven sedan 1809 års regeringsform faststälts till efterrättelse, hvadan ett inskränkande tillägg till nämnda § också med hänsyn till detta fall torde vara på sin plats.

På grund af hvad sålunda anförts får jag alltså hemställa,

det måtte Riksdagen antaga nedanstående förslag till ändrad lydelse af § 46 regeringsformen att hvila till vidare grundlagsenlig behandling.

§ 46.

Landet skall förblifva indeladt i höfdingedömen under den vanliga landtregeringen. Ingen generalguvernör inom riket må hädanefter förordnas. *Landshöfding må icke innehafva militärbefäl eller ordförandeplatsen i landsting och hushållningssällskap.*

Stockholm den 20 januari 1892.

AXEL VILH. LJUNGMAN.

Konstitutionsutskottets utlåtande, N:o 2, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af § 46 regeringsformen.

— — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — —

Till hvad motionären anfört anser sig utskottet, i fråga om ordförandeskap i landsting, böra lägga nedanstående yttrande af den komité, som år 1859 afgaf förslag till förordning om landsting.

»Om», säger komitén, »ändamålet med landstingets inrättande endast vore det att af detsamma bilda en rådgif-

vande församling, hvilken länets höfding egde sammankalla för att med henne ingå i rådplägning om medlen att befordra länets ekonomiska väl, skulle det vara naturligt, att ordförandeplatsen blefve honom tillerkänd. Sådan är likväl icke den institution, Rikets Ständer, att sluta af deras i ämnet aflåtna skrifvelse, med landstinget afsett; det är deremot en inom lagliga gränser beslutande församling, som de önska att i denna institution se organiserad, och ur denna synpunkt har äfven nu ifrågavarande förslag blifvit utarbetadt. Den beslutanderätt, landstinget skulle tillkomma, innefattar väl icke den följd, att i allmänhet dess beslut ovilkorligen skulle erhålla bindande kraft; men besluten skola dock uttrycka landstingets sjelfständiga mening och erhålla verkställighet, så vidt ej ett högre statsintresse eller allmän lag deremot lägger hinder. Den pröfning och kontroll, som ur dessa synpunkter landstingets beslut torde böra underkastas, och som uti detta förslag under §§ 58—60 äfven är reglerad, utgör ett hufvudskäl att icke i landstinget insätta landshöfdingen såsom ordförande. Det vore att försätta honom i en falsk ställning, som lätt kan undvikas genom den i sjelfva verket högre ställning, honom enligt förslaget skulle tillkomma. Han skulle försättas i en falsk ställning, om han, efter att i sin egenskap af landstingets ordförande hafva funnit sina der försvarade meningar och förslag rörande länets angelägenheter underkända af tingets pluralitet, skulle i egenskap af landshöfding, vidhållande samma sina åsigter, anse sig föranlåten att vägra fastställelse på pluralitetens beslut, äfven om goda skäl för en sådan vägran kunde anföras. Missförstånd och misstydningar kunde så lätt derigenom framkallas och måhända leda till en splittring, som hvarken för saken eller i allmänhet för institutionen vore nyttig, och som alltså redan derföre bör afböjas; och då härtill kommer, att det äfven vore stridande mot andan i vår lagstiftning att låta samma ärende i två instanser af samma person handläggas och pröfvas, hafva komiterade,

efter öfvervägande af allt detta, låtit tanken på landshöfdingens insättande såsom ordförande i landstinget falla och endast förbehållit honom rättighet att deltaga i landstingets förhandlingar, när han så finner för godt».

Af dessa skäl föreslog komitén att »Kongl. Maj:t utser för hvarje lagtima landsting, bland tingets ordinarie ledamöter, en ordförande, hvilkens befattning fortfar intill nästa lagtima sammankomst».

Hvad åter beträffar de representativa korporationer i ett län, hvilka mer direkt än landstinget afse näringarnes administration, så förete de i anseende till arten af sin verksamhet och sitt förhållande till länsstyrelsen en väsentlig likhet med landstingen; och gäller derför hvad här ofvan om landstingen blifvit anfördt i tillämpliga delar äfven om nämnda korporationer.

Vidkommande slutligen förslaget i den del, som afser att landshöfding icke må innehafva militärbefäl, — — —

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Om sålunda ett länge öfverklagadt undantag från en redan i 1634 års regeringsform uttalad grundsats omsider faktiskt upphört, så finnes likväl ej någon laglig garanti för orubbadt upprätthållande af denna grundsats. Utskottet anser frågan vara af den vigt, att säkerhet bör beredas mot möjlig återgång till ett missbruk i vår administration, som det kostat så mycken möda att få faktiskt afskaffadt, och vill utskottet derför tillstyrka äfven hvad motionären i denna del föreslagit.

Utskottet, som sålunda biträder förslaget i alla dess grunder, har dock ansett lämpligt att åt samma förslag gifva en med ett grundlagsstadgandes natur mera öfverensstämmande, i allmänna ordalag affattad form; och hemställer alltså utskottet, i enlighet med hvad sålunda blifvit anfördt,

att Riksdagen i anledning af herr Ljungman's ifrågavarande motion måtte antaga att hvila till

vidare grundlagsenlig behandling följande förslag till ändrad lydelse af § 46 regeringsformen:

§ 46.

Landet skall förblifva indeladt i höfdingedömen under den vanliga landtregeringen. Ingen generalguvernör inom riket må hädanefter förordnas, *och ej heller må landshöfding innehafva militärbefäl eller inom det honom anförtrodda län utses till ordförande i offentlig korporation, som har till uppgift att rådslå och besluta om för länet gemensamma angelägenheter.*

Stockholm den 11 mars 1892.

Konstitutionsutskottets ofvanstående förslag afslogs den 16 mars 1892 i Första Kammaren, men bifölls samma dag af Andra Kammaren, dervid motionären anförde följande*):

»Redan den omständigheten, att regeringsformen icke innehåller något om dessa representativa korporationer, som under senare tider utbildat sig i vårt land, borde kunna få anses innebära tillräckligt skäl för införandet af sådana bestämmelser i grundlagen å den plats deri, som må finnas lämpligast, att dessa korporationer komma att intaga en mer sjelfständig ställning gent emot länsstyrelserna, än hittills i regeln varit fallet. Att jag icke står ensam om den uppfattningen, derpå kan jag anföra ett exempel från en kongl. komité, som år 1885 haft att yttra sig om och behandla frågan om inrättande af industri- och handelskamrar, d. v. s. ett slags representativa korporationer, som i utlandet äro allmänna och som man önskat att äfven här få införda, i syfte att främja industri och handel. Det heter nemligen i § 20 af det förslag till förordning, som af nämnda komité

*) Riksdagens Protokoll. 1892. Andra Kammaren. N:o 18, sid. 41—43. *(Utg. anm.)*

afgifvits: »Industri- och handelskammare väljer vid sitt första sammanträde och sedermera årligen inom utgången af januari månad bland sina ledamöter ordförande och vice ordförande samt eger antaga sekreterare och nödig betjening». Vidare heter det i § 24: »Landshöfding eger, i kraft af sitt embete, att i industri- och handelskammares förhandlingar, men ej i besluten, deltaga»*).

Jag är öfvertygad, att, i händelse en författning skulle utarbetas för t. ex. hushållningssällskapen, det vore i allt både klokt och väl motiveradt att i densamma införa sådana bestämmelser som de anförda. Nu har emellertid någon dylik författning icke utkommit, och i följd deraf finnes icke heller någon bestämmelse beträffande landshöfdings ordförandeskap i eller ställning till hushållningssällskapen. Men att det är fullt korrekt, att landshöfding icke bör vara ordförande i en dylik korporation, det bör hvar och en få klart för sig, om han noga tänker sig in i saken. En landshöfding har nemligen ett synnerligen maktpåliggande uppdrag, området för hans verksamhet är så stort, och de ärenden, som han har att handlägga, äro af så olikartad beskaffenhet, att det fordras icke allenast stora insigter och stor arbetsförmåga, utan äfven en stark koncentration af denna förmåga på sjelfva embetets utöfning, för att detsamma må kunna skötas så som sig bör. Men det är också gifvet att landshöfdingens sysslande äfven med andra befattningar rycker honom bort från det maktpåliggande embete, för hvilket han borde i främsta rummet verka.

Det bör alltså, såsom jag nyss nämnde, finnas någon bestämmelse i grundlagen, som för med sig att dessa korporationer i verkligheten blifva, hvad de äro afsedda att vara, nemligen sjelfständiga *representativa* korporationer gent emot de administrativa myndigheterna; ty det bör vara

---

*) Betänkande och förslag angående industri- och handelskammare afgifna den 22 juli 1885. Stockholm 1885, sid. 48, 49. *(Utg. anm.)*

klart för hvar och en, att en god del af denna sjelfständighet går förlorad, derest landshöfdingen är ordförande i dessa korporationer»*).

VII.

Motion i Andra Kammaren, N:o 4, om ändrad lydelse af 25 § i förordningen om landsting den 21 mars 1862.

Med hänvisning dels till den uti motionen i Andra Kammaren N:o 21 vid 1884 års riksdag lemnade utredning, dels till den samma riksdag vid lagutskottets utlåtande N:o 17 fogade reservationen, dels till hvad af mig vid detta utlåtandes föredragning i Andra Kammaren yttrats (Riksdagens protokoll, 1884, Andra Kammaren, I, N:o 9, sid. 10), dels till lagutskottets utlåtande N:o 13 vid 1891 års riksdag, dels ock till stadgandet för det analoga fallet i § 33 riksdagsordningen, får jag härmed hemställa,

det Riksdagen måtte för sin del besluta, att första punkten i 25 § af Kongl. Maj:ts nådiga förordning om landsting den 21 mars 1862 skall erhålla följande lydelse:

Kongl. Maj:t utser för hvarje lagtima landsting *bland tingets ordinarie ledamöter* en ordförande, hvilkens befattning skall fortfara intill nästa lagtima sammankomst.

Stockholm den 20 januari 1892.

AXEL VILH. LJUNGMAN.

---

*) Häraf torde vara klart, hvilket nära samband den föreslagna grundlagsförändringen har med frågan om att uppdraga det bohuslänska hafsfiskets administration åt en representativ korporation, enär man har velat göra landshöfdingen till sjelfskrifven ledamot och ordförande i denna korporation (Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1891, sid. 93, 96, 166, 243—244; 1892, sid. 32, 53, 73, 78—79). *(Utg. anm.)*

Lagutskottets utlåtande, N:o 18, i anledning af väckta motioner om ändringar i förordningen om landsting den 21 mars 1862.

I sin ofvan omförmälda motion har herr Ljungman förnyat sin vid sistlidne riksdag gjorda framställning att landstingens ordförande må utses allenast bland tingens ordinarie ledamöter; och har motionären under erinran om frågans behandling vid nämnda riksdag sålunda ånyo hemstält, »det Riksdagen måtte för sin del besluta, att första punkten i 25 § af Kongl. Maj:ts nådiga förordning om landsting den 21 mars 1862 skall erhålla följande lydelse:

»Kongl. Maj:t utser för hvarje lagtima landsting *bland tingets ordinarie ledamöter* en ordförande, hvilkens befattning skall fortfara intill nästa lagtima sammankomst».

Motionärens framställning vid sistlidne riksdag blef af utskottet i dess utlåtande N:o 13 tillstyrkt och af Andra Kammaren utan diskussion bifallen. Första Kammaren deremot afslog utan diskussion och omröstning utskottets hemställan.

Såsom utskottet i sitt ofvan berörda utlåtande erinrat, hade ifrågavarande lagrum enligt det förslag till förordning om landsting, som den 31 oktober 1859 afgafs af komiterade för utarbetande af så väl dylik förordning som förordning om kommunalstyrelse i stad och å landet m. m., den af motionären nu föreslagna lydelse och erhöll sin nuvarande affattning i öfverensstämmelse med hvad en af reservanterna i nämnda komité föreslagit. I motiven till berörda förslag anföra komiterade bland annat, huru som, derest ändamålet med landstingets inrättande endast vore att af detsamma bilda en rådgifvande församling, hvilken länets höfding egde sammankalla för att rådpläga om medlen att befordra länets ekonomiska väl, det skulle vara naturligt, att ordförandeplatsen blifve honom tillerkänd. Men då nu landstinget vore en inom lagbestämda gränser beslutande församling, hvars beslut länets höfding i denna sin

egenskap i flera fall egde att pröfva och godkänna, kunde han mången gång komma i en falsk ställning, då han, efter att i sin egenskap af landstingets ordförande hafva funnit sina der försvarade meningar och förslag rörande länets angelägenheter underkända af tingets pluralitet, skulle i sin egenskap af landshöfding se sig föranlåten att vägra fastställelse af tingets beslut, äfven om goda skäl för en sådan åtgärd kunde finnas. Missförstånd och misstydningar kunde härigenom lätt framkallas; och härtill komme vidare, att det vore stridande mot andan i vår lagstifning att samma ärende i två instanser handlades och pröfvades af samma person.

Utskottet delar fortfarande denna komiterades uppfattning och vidhåller tillika sin tillförene uttalade åsigt, att ett läns höfding, i denna sin egenskap närvarande och uppträdande i landstinget, kan på ett långt mera verksamt sätt ingripa i dess förhandlingar och främja förslag, dem han finner gagneliga för länet, än derest han är satt att från ordförandeplatsen, med den mera passiva ställning, detta medför, leda tingets förhandlingar.

Slutligen håller utskottet, likasom utskottet vid sistlidne riksdag, före att, då landstingens nuvarande sammansättning torde erbjuda full trygghet för lämpligheten af ett val inom deras egen krets och förslaget derjemte till en viss grad innebär ett förverkligande af den princip af kommunal sjelfstyrelse, hvarå jemväl landstingsförordningen hvilar, tiden kan anses vara inne för en förändring i den af motionären angifna riktning.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, får utskottet hemställa*),

att Riksdagen, med bifall till herr Ljungman's motion, ville för sin del antaga följande

---

*) Utskottets hemställan föredrogs i Riksdagens båda kamrar den 12 mars 1892 och bifölls dervid i den Andra, men afslogs i den Första Kammaren. *(Utg. anm.)*

Förordning
angående ändrad lydelse af 25 § i förordningen om landsting den 21 mars 1862.

Härigenom förordnas, att 25 § i förordningen om landsting den 21 mars 1862 skall hafva följande lydelse:

§ 25. Kongl. Maj:t utser för hvarje lagtima landsting *bland tingets ordinarie ledamöter* en ordförande, hvilkens befattning skall fortfara intill nästa lagtima sammankomst.

Konungens befallningshafvande gifver i länskungörelserna tillkänna, hvilken blifvit till ordförande förordnad.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Stockholm den 7 mars 1892.

VIII.

Motion i Andra Kammaren, N:o 165, om åtgärder för befrämjande af hafsfisket vid rikets vestra och södra kuster.

Vid 1889 års riksdag höjdes på grund af hemställan från Kongl. Maj:t det förutvarande anslaget å ordinarie stat till »*fiskerinäringens understöd*» från 17,600 kronor till 42,000 kronor, under uttalande af att »i betraktande af den stora betydelse, särskildt nordsjöfisket under de senare åren erhållit, kunde det belopp, hvarmed Kongl. Maj:t funnit anslagstiteln böra ökas, icke anses för högt». Tvänne år hafva emellertid sedan dess förflutit, och hafsfisket vid rikets vestra kust har derunder än ytterligare utvecklats, på samma gång som det i allt mer trängande grad kommit i behof af en länge eftertraktad omvårdnad från det allmännas sida; men den vid det ökade anslagets beviljande antydda

verksamheten till samma fiskes förkofran har uteblifvit och *ökningen* i anslaget till största delen hamnat i sjette hufvudtitelns besparingsfond för »besparingar å anslagen till jordbruket, handeln och näringarne» eller användts för sådant som lämpligast bort helt och hållet åsidosättas. Då nu detta sorgliga förhållande synbarligen har sin orsak hufvudsakligast i den så synnerligt underhaltiga beskaffenheten af den befintliga fiskeriadministrationen och icke står att hjelpa på annat sätt, än genom en fullständig omorganisation af denna efter de bästa föredömen, utlandet har att bjuda på; så har man äfven från bohuslänska skärgården under förra året sökt åvägabringa en sådan omorganisation genom att hos Kongl. Maj:t anhålla om inrättande, i öfverensstämmelse med Göteborgs och Bohus läns landstings hemställan åren 1882 och 1884, af en särskild oaflönad *fiskeristyrelse* efter skottskt och holländskt mönster för bohuslänska hafsfiskebedriftens så kallade administration, hvilken anhållan derefter af samma landsting förordats. Obestridligt torde ock vara, att, skall en dugande offentlig verksamhet till främjande af rikets största och mest betydande fiskebedrift åstadkommas, så måste man först hafva ett organ för denna verksamhet, som förmår på ett tillfredsställande sätt handhafva densamma.

Redan 1883 hemställde den 1881 tillförordnade kungliga komitén för fiskerilagstiftningens omarbetning och fiskeriadministrationens omorganisation om ökandet af antalet ordinarie fiskeritjenstemän, och tillstyrktes detta dess förslag af nära nog samtliga länsstyrelser och landsting. Klart är nemligen att man för fisket liksom för landtbruket behöfver ett antal personer, som kunna helt och hållet egna sig åt den offentliga vården om fiskerinäringen samt tillhandagå de fiskeriidkare med råd och biträde, som deraf äro i behof. Sådana personer äro till följd af fiskebedriftens både större betydenhet och egendomliga art företrädesvis påkallade med hänsyn till de så kallade eröfrade provinsernas

hafsfisken, hvarför här äfven skall framläggas ett förslag om tvänne sådana personers anställning för nämnda fisken, fastän väl knappast någon förhoppning finnes derom, att Riksdagen skall på grund af enskild motionärs framställning bevilja anslag till aflöning af nya tjenstemän å ordinarie stat. Dessa två fiskeritjenstemän borde benämnas *fiskeriinspektörer* och undfå samma löneförmåner, som tillerkänts fiskeriinspektören i landtbruksstyrelsen.

På grund af hvad sålunda anförts och med hänvisning till de från Bohuslän till Kongl. Maj:t ingifna och senare offentliggjorda skrifterna i ämnet får jag alltså hemställa,

det måtte Riksdagen *dels* i skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla om vidtagande af nödiga åtgärder för åvägabringandet af en tidsenlig så kallad administration af hafsfiskebedriften vid rikets vestra och södra kuster, *dels* uppföra ett anslag å ordinarie stat af 9,000 kronor för anställande af två fiskeriinspektörer, den ene för Göteborgs och Bohus läns och den andre för Hallands, Malmöhus', Kristianståds och Blekinge läns hafsfisken.

Stockholm den 28 januari 1892.

AXEL VILH. LJUNGMAN.

Statsutskottets utlåtande, N:o 7, angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjette hufvudtitel, innefattande anslagen till civildepartementet.

Ordinarie anslag.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

6:o) I en inom Andra Kammaren väckt motion (N:o 165) har herr A. V. LJUNGMAN hemstält, att Riksdagen måtte *dels* i skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla om vid-

tagande af nödiga åtgärder för åvägabringandet af en tidsenlig så kallad administration af hafsfiskebedriften vid rikets vestra och södra kuster, *dels* uppföra ett anslag å ordinarie stat af 9,000 kronor för anställandet af två fiskeriinspektörer, den ene för Göteborgs och Bohus läns och den andre för Hallands, Malmöhus', Kristianstads och Blekinge läns hafsfisken.

Motionären har till stöd för förslaget anfört följande:

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Motionären har vid sitt förslag såsom bilagor fogat bland annat två af motionären under förlidet år till Kongl. Maj:t ingifna skrifter, innefattande den ena en hemställan om indragning af tillsyningsmannabefattningen vid Göteborgs och Bohus läns hafsfisken och den andra en hemställan att Kongl. Maj:t måtte ej mindre förordna om inrättande af en särskild fiskeristyrelse för vården af Göteborgs och Bohus läns hafsfiske än äfven hos Riksdagen äska nödigt anslag för anställande af tvänne fiskeriinspektörer, den ene för Göteborgs och Bohus läns och den andre för Hallands, Malmöhus', Kristianstads och Blekinge läns hafsfisken. Utskottet finner det icke vara af behofvet påkalladt att referera dessa skrifters innehåll, utan får till dem hänvisa*).

Ehuruväl genom motionärens omförmälda skrifvelser Kongl. Maj:ts uppmärksamhet blifvit fäst å ifrågavarande angelägenhet, har utskottet dock trott sig böra föreslå Riksdagen att hos Kongl. Maj:t göra särskild framställning i detta ämne, på det att förevarande frågor må betraktas ur mera omfattande synpunkt och dervid äfven må komma under ompröfning, huruvida icke den ifrågasatta administrationen af hafsfisket må möjligen komma att omfatta ej allenast fisket vid rikets vestkust utan äfven det som bedrifves vid sydkusten.

---

*) Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1892, sid. 42—47, 62—86.
(Utg. anm.)

På grund häraf hemställer utskottet:

a) att Riksdagen må i skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, huru en verksam administration af hafsfisket så väl vid rikets vestkust som ock, om så af förhållandena finnes påkalladt, vid dess sydkust lämpligen må kunna bringas till stånd;

b) att herr Ljungman's förevarande motion icke må till någon vidare åtgärd föranleda.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Stockholm den 19 februari 1892.

Statsutskottets ofvanstående förslag afslogs i Första Kammaren den 24 februari 1892, men bifölls samma dag i Andra Kammaren, dervid motionären anförde följande*):

»Ehuru jag icke har något att invända mot det slut, hvartill utskottet kommit, anser jag mig dock böra nämna några ord för att förklara, hvad jag med senare delen af min motion åsyftat, och äfven tillägga något med hänsyn till den utgång, motionen fått vid behandlingen i Första Kammaren.

Då de skrifvelser, Riksdagen förut under senare åren afgifvit i syfte att främja fiskerinäringen, tillkommit på grund af hemställanden från statsutskottet, ansåg jag, att min motion också borde behandlas af samma utskott; och derför måste jag till motionen foga ett anslagsyrkande. Jag hade dervid att välja mellan å ena sidan den vanliga utvägen att begära anslag till utredning och å den andra sidan ett anslags uppförande på ordinarie stat. Att jag icke valde det förra, berodde derpå att Andra Kammaren så nyligen som 1890 starkt uttalat sig emot utredning genom en komité.

---

*) Riksdagens protokoll. 1892. Andra Kammaren. N:o 12, sid. 1—3. *(Utg. anm.)*

Jag hade också ett annat syfte med detta förslag. Beträffande statens fiskeritjenstemän ville jag nemligen antyda, huru förfaras skulle för att vinna önskadt resultat, i händelse man ville främja fiskerinäringen genom att anställa sådana tjenstemän, och vidare nödvändigheten af att, om flere ordinarie fiskeritjenstemän tillsättas, de måtte göras likställda både sins emellan med hvarandra och med den förut befintliga fiskeriinspektören, så att man sluppe en förderfbringande centralisation under en fiskerihierarki med en allenastyrande chef och flere möjligast osjelfständigt ställde underordnade.

Emellertid är ej mycket förloradt derigenom, att Riksdagen afslagit motionen; ty faktiskt hafva de skrifvelser, som under senare åren aflåtits angående fiskerinäringen, icke till åsyftad åtgärd föranledt. Riksdagen skref år 1878 och begärde förbättring af fiskerilagstiftningen. En komité blef nedsatt och denna lemnade ifrån sig ett arbete, af hvilket man icke torde kunna hemta mycket. Det har heller icke föranledt till någon vidare åtgärd. År 1889 fingo vi deremot en administration för rikets sötvattens- och östersjöfisken, som är en betydande försämring af hvad som fans förut. Man må hafva huru stor uppfinningsförmåga som helst och man må anstränga denna huru mycket man behagar, så ligger ändock näppeligen inom möjlighetens område att ens uttänka en anordning, som är mera otillfredsställande än den, som bestämdes skola gälla för nämnda fiskeriadministration. De skrifvelser, som Riksdagen aflät åren 1889 och 1890, hafva heller icke ledt till nämnvärdt resultat.

Men hvad jag med min motion företrädesvis åsyftade var att hindra åtskilligt »*fiske i grumligt vatten*», derigenom att de faktiska förhållandena framläggas för offentligheten sådana de äro i verkligheten och blifva bekanta i Riksdagen. Ty det finnes dock intet, som desse herrar, hvilka göra i detta slags fiske, sky så mycket som just **offentligheten.**

I Första Kammaren anmärktes, att åtskilligt i de bilagor, som jag vidfogat min motion, icke skulle vara affattadt med tillräcklig mjukhet i formen; och det vill jag i viss mon gå in på. Men det ligger i sakens natur, att så måste vara förhållandet, enär den knappt tillmätta tiden icke medgifvit ett utförligt referat af åsyftade fakta, utan det varit nödigt att med användande af blott några få ord skildra verkligheten.

Ty om en person har ett revisionsuppdrag och utan vidare helt kort anmärker, att till exempel kassabalans förefinnes och vanvård egt rum, så kännes nog en sådan anmärkning mer obehaglig för vederbörande, än om blott nakna fakta framlagts, och det öfverlåtits åt läsaren af revisionsberättelsen att sjelf draga slutsatserna; men det är obestridligen den reviderandes icke blott rätt utan äfven skyldighet och pligt att under den ena eller andra formen påpeka hela sanningen. Likaså anser jag det hafva varit min *skyldighet och pligt* att framlägga fiskeriförhållandena i fråga, sådana de äro. Men om tid och förmåga hade tillåtit mig att i mina skrifter med så att säga fotografisk trohet återgifva dessa förhållanden, sådana de äro beskaffade i verkligheten, skulle bilden helt visst blifvit så afskräckande, att den ofantligt mycket öfverträffat hvad jag nu presterat. Den skulle då också säkerligen föranledt allvarliga åtgärder till rättelse och ej blott sådana anmärkningar som de, hvilka nu i Första Kammaren riktats mot min motion.

Jag har för närvarande intet mer att tillägga, utan förklarar mig nöjd med det slut, hvartill statsutskottet kommit».

IX.

Motion i Andra Kammaren, N:o 193, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning och förslag i syfte af förbättrad anordning af administrationen utaf rikets sötvattens- och östersjöfisken.

Under särskildt de senast förflutna femton åren har hos dem, hvilka i vårt land egna sig åt fiskerinäringens utöfning, funnits en ganska allmän önskan efter en ändamålsenligare och kraftigare omvårdnad om denna näring från det allmännas sida, än den som hittills faktiskt kommit densamma till del. Denna önskan har äfven framförts till och behjertats af Riksdagen, som aflåtit skrifvelser till Kongl. Maj:t med anhållan om nödiga åtgärders vidtagande åren 1878 och 1890 samt höjt reservationsanslaget till »fiskerinäringens understöd» år 1889 från 17,600 kronor till 42,000 kronor eller med 24,400 kronor, samtidigt med att aflöningen åt fiskeriintendenten öfverfördes från nämnda anslag till anslagstiteln »landtbruksstyrelsen».

Den administration för rikets *sötvattens- och östersjöfisken*, som sistnämnda år anordnades vid inrättandet af landtbruksstyrelsen, är emellertid, såsom äfven i tidningspressen kraftigt framhållits, »så ytterst otillfredsställande och principvidrig till sin organisation, att det icke ligger inom möjlighetens område att ens tänka ut något i den vägen sämre. Den är naturligen ock i det närmaste enastående i sitt slag och så fullständigt stridande mot allt hvad eljes anses oundgängligt för en god administration i allmänhet och en dugande administration af näringslifvet i all .synnerhet, som någonsin en offentlig institution i ett konstitutionelt land kan vara det. En tillfredsställande så kallad administration af näringslifvit anses nemligen numera allestädes så enstämmigt böra ske genom, i väsentlig mon åtminstone, på *sjelfstyrelsegrundsatsen* hvilande inrättningar, att det är rent af förvånande, att man, på sätt som skett,

kunnat få fram något dylikt som den under landtbruksstyrelsen hörande fiskeriadministrationen. I spetsen för denna står nemligen såsom »chef» fiskeriinspektören*), hvilken, tvärt emot hvad eljes inom corpser och stater är fallet, icke är förtroendeembetsman utan oafsättlig, under det att hans underordnade fiskeriassistenter deremot äro afsättlige förtroendetjenstemän. »*En-persons-systemet*», ehuru allmänt förkastadt i fråga om näringarnas så kallade administration, är sålunda här genomfördt i den mest afskräckande form».

Fiskeriinspektören i landtbruksstyrelsen eger vidare att sjelf eller genom någon af sina underordnade assistenter taga initiativ till särskilda fiskestadgars stiftande, afgifver utlåtanden till länsstyrelserna öfver förslag till dylika stadgar, innan de må af länsstyrelserna fastställas, samt bereder, föredrager och, i händelse af förfall för öfverdirektören, till och med afgör till landtbruksstyrelsen hänvisade fiskerimål, hvarförutom han såsom föredragande för fiskeriärenden inom samma styrelse till följd af sakens natur tydligen blifver den vid dessa ärendens afgörande i regeln bestämmande. Samme embetsman får sålunda i flere instanser handlägga samma ärende, hvilket ju allmänt anses vara »stridande mot andan i vår lagstiftning», ett förhållande som vinner ökad betydelse, då man ihågkommer, att lagstiftningen för sötvattens- och östersjöfiskena är i öfvervägande grad »prohibitiv», och att åtgärderna för samma fiskens upphjelpande hittills hufvudsakligast gått ut på att reglera och inskränka fiskets utöfning genom *förbud*. Detta är emellertid en form för den offentliga verksamheten till fiskerinäringens främjande, hvars anlitande kräfver den allra största omsorgsfullhet och grannlagenhet, på det att ingens lagliga rätt må trädas för nära och ingen inskränkning ske uti näringsutöfningen, som icke af vården om enskildes fiskerättighet

---

*) Göteborgs-Posten, 1891, N:o 279 (— — "såsom chef för landets fiskerier *(sic!)* och allenastyrande fiskerisjelfherskare fiskeriinspektören"). *(Utg. anm.)*

eller näringens bästa oundgängligen påkallas. Iakttages ej detta, och erbjuder ej den befintliga fiskeriadministrationen största möjliga garantier mot misstag och missbruk vid användningen af förbud såsom medel till fiskets upphjelpande, då kunna rättskränkningar svårligen undvikas och då blifva de fiskeberättigade lätt utsatta för ett förderfligt godtycke, gent emot hvilket de i verkligheten stå nästan rättslöse. Dylika garantier stå dock, såsom äfven under de senaste åren kraftigt framhållits, icke att vinna, då fiskeriadministrationen för mycket centraliserats i *en* enda persons händer, utan måste eftersträfvas genom en klok *decentralisation* och *lokalisering* af samma administration.

Den under landtbruksstyrelsen förlagda fiskeriadministrationen motsvarar, till följd af felaktig anordning, icke de anspråk, fiskeriidkarne med rätta ega ställa på densamma, och den förmår af samma skäl icke heller att tillhandagå Kongl. Maj:t vare sig med tillfredsställande utredningar af för utlåtandes afgifvande emottagna mål eller med de för fiskerinäringens främjande oumbärliga förslagen till nödiga åtgärders vidtagande, hvarför den ock bör snarast möjligt ersättas med en mer tidsenligt organiserad institution.

Då nu medel för åvägabringandet af en förbättrad offentlig omvårdnad om fiskerinäringen år 1889 af Riksdagen beviljats, och då hafsfisket vid rikets vestkust, hvars administration, till följd af sin från sötvattens- och östersjöfiskena väsentligen afvikande samt med sjöfart, handel och industri mera öfverensstämmande beskaffenhet, helt riktigt förlagts under kommerskollegium, föranledt till och för närvarande är föremål för en utredning med syfte att erhålla ett tillfredsställande förslag till en möjligast god anordning af dess administration; så synes tidpunkten vara särskildt läglig för, att Kongl. Maj:t samtidigt äfven företager frågan om anordnandet af en tidsenlig administration för sötvattens- och östersjöfiskena till behandling; och får

jag fördenskull med hänvisning till de offentliga handlingar, rörande svenska fiskerinäringens administration, jag af trycket utgifvit och låtit i kammaren utdela, härmedels hemställa*),

att kammaren ville för sin del besluta, att Riksdagen måtte i skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t låta, efter föregången saklig utredning, utarbeta och derefter till Riksdagens granskning och godkännande öfverlemna förslag till förbättrad anordning af administrationen utaf rikets sötvattens- och östersjöfisken.

Stockholm den 26 mars 1892.

Axel Vilh. Ljungman.

---

*) Upplysningar och handlingar rörande svenska fiskerinäringens och särskildt bohuslänska hafsfiskets understöd och administration. 1841—1891. Göteborg 1891. — Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1891, sid. 1—212. — Motionen tillstyrktes af Andra Kammarens tredje tillfälliga utskott i dess utlåtande (N:o 5) N:o 17, men vann ej den vid föredragningstillfället blott helt fåtaligt samlade kammarens bifall (Riksdagens protokoll. 1892. Andra Kammaren. N:o 34, sid. 54—56). Det sätt, på hvilket det tillfälliga utskottet behandlat den för fiskerinäringen så synnerligt vigtiga frågan, röjde ock i flera hänseenden en så felaktig tendens, att afslaget kanske var att föredraga framför ett bifall. *(Utg. anm.)*

X.

Konstitutionsutskottets memorial, n:r 14, angående fullbordad granskning af de i statsrådet förda protokoll.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Reservationer.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Herr Ljungman, med hvilken instämt herrar Bengtsson, Björkman, Boström, Dahn, Johnsson, Wikstén och Hedin, har anfört:

Statsrådsprotokollen öfver civilärenden för den 22 maj, n:o 18, och för den 31 december, n:o 69, utvisa, huru som på statsrådets tillstyrkan Kongl. Maj:t, med anledning af ansökningar om anslag till och åtgärder för bohusländska hafsfiskets administration, allenast anvisat det öfliga anslaget till arfvode och båtlega åt den af länsstyrelsen för närvarande anställde tillsyningsmannen för nämnda fiske, men i öfrigt lemnat de med hänsyn till administrationen af samma fiske, hvilket är det ojemförligt största inom riket och ett af de främsta i Europa, gjorda hemställandena utan tillbörligt afseende.

Af handlingar, som varit för utskottet tillgängliga, framgår nemligen *dels 1:o)* att Göteborgs och Bohus läns landsting redan under åren 1882 och 1884 hos Kongl. Maj:t hemstält om anordnandet af en mer tillfredsställande och tidsenlig administration för ifrågavarande fiske än den befintliga och dervid bland annat år 1882 med hänsyn till det å nyo »yppade ymniga sillfisket» framhållit, huru som »erfarenheten från de äldre sillfiskeperioderna tydligen ådagalagt, att detta fiske, i stället för att åt länet medföra stora förmoner, der åstadkommit elände af mångahanda slag», och att »det vore otvifvelaktigt, att anledningen dertill i icke ringa mon finge sökas i den omständigheten, att ledningen

af åtskilliga länets i samband med fisket stående angelägenheter icke varit lyckobringande, utan tvärtom egnad att framkalla olyckliga resultat»; *dels 2:o)* att i en till Kongl. Maj:t ingifven, den 30 december 1890 daterad ansökan från bohuslänska skärgården företetts de mest tydliga bevis å den i samma skärgård nu befintliga fiskeriadministrationens högeligen otillfredsställande beskaffenhet och de deraf härrörande olägenheterna för näringslifvet samt, med åberopande af länets landstings anförda skrifvelse, hemstälts om en mer tidsenlig anordning af samma administration; *dels 3:o)* att kommerskollegium uti den 17 mars 1891 afgifvet underdånigt utlåtande yttrat, att »hvarken i den af tillsyningsmannen afgifna berättelsen eller i Kongl. Maj:ts befallningshafvandes skrifvelse i ämnet till kollegium förekomme något om åtgärder för tillgodoseende och utveckling af den för ifrågavarande län och medelbart för det allmänna synnerligen vigtiga fiskerinäringen inom länet eller om beskaffenheten af den tillsyn, som från den af länsstyrelsen anställde fiskeritillsyningsmannens eller så kallade intendentens sida egnades åt bedrifvandet af näringen och densammas främjande medels ändamålsenliga anordningar, och ej heller i framställningen om arfvodesförhöjning för tillsyningsmannen vore någon egentlig utredning i dessa hänseenden lemnad», och att »kollegium alltså saknade ledning för bedömande huru vida anslag af allmänna medel må allt fortfarande vara för saken i fråga af omständigheterna påkalladt», och att »det än mindre vore för kollegium möjligt att bedöma huru stort belopp må för ändamålet erfordras», samt att »kollegium alltså funne sig för egen del endast kunna, under åberopande af huru som Kongl. Maj:ts befallningshafvande förmält, att behof af en så kallad intendent vid länets fisken äfven för året 1891 förefunnes, med afseende derå tillstyrka, att Kongl. Maj:t täcktes äfven för detta år anvisa medel till arfvode och båtlega åt en tillsyningsman vid hafsfiskena inom Göteborgs och Bohus län; och då det

syntes kollegium vara af vigt att, i den mon sådant må vara erforderligt, lämpliga åtgärder från det allmännas sida vidtoges för tillgodoseende och främjande af fiskerinäringen vid Sveriges vestra kust, enkannerligen inom Göteborgs och Bohus län, hemställde kollegium tillika, att Kongl. Maj:ts befallningshafvande måtte undfå nådig befallning att i fråga om behofvet af anslag efter år 1891 inkomma med närmare utredning i ämnet»; *dels 4:o)* att hundratals fiskeriidkare i bohusländska skärgården uti till Kongl. Maj:t under sistlidna sommar ingifna ansökningar framhållit både den **vanvård**, som egde rum i fråga om bohusländska hafsfiskets administration, och det trängande behofvet för samma fiske, att den befintliga fiskeritillsyningsmannainstitutionen måtte indragas och i densammas ställe en tidsenlig fiskeriadministration, i öfverensstämmelse med länets landstings åberopade hemställan och utlandets bästa erfarenhet, anordnas för nämnda skärgård; *dels 5:o)* att Göteborgs och Bohus läns landsting, till följd af erhållen anmodan att yttra sig öfver de under 2:o och 4:o här omnämnda ansökningarna, uti den 23 sistlidne september afgifvet utlåtande till Kongl. Maj:t vidhållit sina förut i ämnet uttalade önskningar och för *tredje* gången hemstält om inrättande af en på helt andra grunder än den nu befintliga hvilande administration af bohusländska hafsfisket; *dels 6:o)* att Orosts och Tjörns fiskeriförening uti en den 31 sistlidne oktober daterad ansökan hos Kongl. Maj:t framhållit huru som »den sedan 1855 inom Göteborgs och Bohus län befintliga fiskeriadministrationen genom en af länsstyrelsen förordnad tillsyningsman hvarken vore tidsenlig eller tillräcklig eller möjlig att utveckla till det bättre» samt efter utredning af saken hemstält om en anordning af bohusländska fiskeriadministrationen i enlighet med förslaget i de under 2:o och 4:o här anförda ansökningarna, *dels ock 7:o)* att uti en till Kongl. Maj:t ingifven, den 16 sistlidne november daterad ansökan från bohusländska skärgården ytterligare bevis an-

förts å »den ytterst otillfredsställande beskaffenheten af den befintliga bohusländska fiskeriadministrationen» och hemstälts om den ifrågavarande fiskeritillsyningsmannabefattningens indragning*).

Under sådana förhållanden synes det hafva bort vara statsrådets skyldighet att tillstyrka Kongl. Maj:t att vidtaga kraftiga åtgärder till de anmärkta olägenheternas afhjelpande och att icke vidare förorda anvisandet af statsmedel för det fortfarande upprätthållandet af en tillfällig institution af så ringa gagn; men då detta icke skett, synes mig utskottet hafva bort, i enlighet med föreskriften i § 107 regeringsformen, det anmärkta förhållandet för Riksdagen tillkännagifva.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

*) Göteborgs och Bohus läns Landstings handlingar, 1882, n:o 22, sid. 22 (§ 58), 30—31; 1884, n:o 2, sid. 5—6, n:o 23, sid. 7 (§ 28); 1891, n:o 23, sid. 1—2, n:o 27, sid. 17 (§ 65). — Upplysningar och handlingar rörande svenska fiskerinäringens och särskildt bohusländska hafsfiskets understöd och administration. I, 1841—1891. Göteborg 1891, sid. 19—20. 90—98, 138—184, 189—212; II, 1891—1892. Göteborg 1892, sid. 26—48, 62—86. — Berättelse öfver Föreningens till bohusländska fiskeriernas främjande verksamhet och förvaltning. 1891. Göteborg 1891, sid. 6—18. — Bohusländsk Fiskeritidskrift, 1891, sid. 19—20, 90—98, 138—184, 189—212, 238—250; 1892, sid. 26—48, 62—86. — Bihang till Riksdagens protokoll vid lagtima riksdagen år 1892. I Saml., 2 Afd. 2 Band. 29 Häft. (Motion i Andra kammaren n:o 165), sid. 13—36.
(Utg. anm.)

XI.

Till Konungen.

Uti underdåniga ansökningar hafva talrika skärgårdsbor från Homborgssund, Grundsund, Gullholmen, Kärringön, Mollösund och Skärhamn m. fl. bohuslänska fisklägen sistlidne maj månad hemstält om dels inrättandet af en särskild styrelse för den offentliga ekonomiska verksamheten till bohuslänska hafsfiskebedriftens främjande, dels ock vidtagandet af kraftigare åtgärder än hittills för utvecklingen af näringslifvet i bohuslänska skärgården till en högre ståndpunkt, dervid särskildt förbättrad samfärdsel såväl inom nämnda skärgård som mellan densamma och det inre af landet samt hamnförbättringar framhöllos såsom oumbärliga för ändamålets vinnande.

Dessa ansökningar hafva på grund af nådig remiss den 18 sistlidne juli till Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Göteborg varit hänvisade för underdåniga yttrandens afgifvande till länets landsting och hushållningssällskap, hvilka bådadera, om än med anförande af i viss mon afvikande meningar, tillstyrkt framställningarne i fråga.

Då emellertid ansökningarnas föremål för bohuslänska skärgården eger en den allra största betydelse, och då det omöjligen kan ens förnekas, vare sig att samma skärgård med sin betydande hafsfiskebedrift är i behof af en kraftig omvårdnad från det allmännas sida eller att en särskild anstalt för denna omvårdnad är af nöden; få vi undertecknade härmed inför Eders Kongl. Maj:t i djupaste underdånighet framföra våra önskningar i afseende på denna anstalts anordnande.

Att rikets främsta fiskebedrift, i stället för den nuvarande lika tillfälliga som otillfredsställande anordningen af dess offentliga omvårdnad eller så kallade administration, sent omsider erhåller en tidsenlig, ändamålet motsvarande

sådan, är tydligen af det mest trängande behof påkalladt, och få vi fördenskull äfven i likhet med länets landsting på det kraftigaste förorda bifall till förslaget om inrättandet af en i hufvudsaklig mon på representativ grund hvilande öfverstyrelse för administrationen af länets hafsfiskebedrift med säte inom länet.

Med hänsyn till utseendet af ledamöterne i denna styrelse finna vi visserligen de ifrågavarande ansökningarnas förslag följdriktigast motsvara syftet att i denna styrelse åvägabringa äfven en representation för länets hafsfiskebedrift, men sluta oss icke dess mindre till landstingets i dess nämnda yttrande afgifna förslag, sådant det af Orosts och Tjörns fiskeriförening lämpats efter de rådande förhållandena, såsom nu i förstone lättare genomförbart. Skulle emellertid en särskild fiskeriinspektör, med ställning motsvarande den i Kongl. Landtbruksstyrelsen befintliges, komma att förordnas för nämnda hafsfiskebedrift, torde denne böra vara sjelfskrifven ledamot uti styrelsen. Med hänsyn åter till denna styrelses befogenhet och verksamhet sluta vi oss till den af Orosts och Tjörns fiskeriförening uttalade uppfattningen, enligt hvilken styrelsen för bohuslänska skärgården skulle komma att ungefärligen motsvara hvad nederländska hafsfiskekollegiet är för Nederländerna och hvad skottska fiskeristyrelselsen är för Skottland.

I fråga deremot om bohuslänska hafsfiskebedriftens ställning till de så kallade centrala embetsverken i Stockholm sluta vi oss till länets hushållningssällskaps redan förra året i yttrandet öfver det då föreslagna »landtbruksrådet» uttalade och nu ånyo upprepade mening, att samma bedrift *icke* bör förläggas under Kongl. Landtbruksstyrelsen, och vidhålla sålunda de upprepade gånger från länet uttalade önskningarne att den måtte få sortera direkt under Kongl. Civildepartementet eller, om detta icke kan vinna nådigt bifall, få fortfarande höra under Kongl. Kommerskollegium, enär den till sin ekonomiska art erbjuder den

största öfverensstämmelsen med industri, handel och sjöfart samt alls icke utgör någon binäring åt landtbruket.

Vidkommande slutligen förslagen om bohuslänska hafsfiskebedriftens upphjelpande medels förbättrad samfärdsel få vi återigen sluta oss till länets landstings uppfattning och på det varmaste förorda de ifrågasatta åtgärdernas vidtagande.

Underdånigast

Å Tjörns härads kommuners vägnar enligt uppdrag:

J. E. Billström. Olaus Olsson.

Olof Johansson Sundberg.

Å Kärringöns kommunalstämmas vägnar:

B. Söderberg.

Å Gullholmens kommunalstämmas vägnar:

C. A. Olsson.

Å Grundsunds kommunalstämmas vägnar:

Axel Hagberg.

Såsom bilagor följde utdrag ur protokoll, hållna vid kommunalstämma:

den 28 december 1891 med Stenkyrka, Klädesholmens och Rönnängs kommun;

den 21 december 1891 med Valla kommun;

den 28 december 1891 med Klöfvedals kommun;

den 12 januari 1892 med Kärringö kommun;

den 14 januari 1892 med Gullholmens kommun, och

den 31 december 1891 med Grundsunds kommun.

XII.

Till Konungen.

Sedan ett årtionde tillbaka har i Göteborgs och Bohus läns skärgärd funnits en lika allmän som stark önskan efter en tidsenlig och kraftig samt med ledning af utlandets bästa erfarenhet annordnad fiskeriadministration för samma skärgårds hafsfisken. Länets landsting har ock åren 1882, 1884 och 1891 i underdåniga ansökningar hos Eders Kongl. Maj:t framhållit denna önskan, hvars snara förverkligande så tydligen utgör en förutsättning för att nu innevarande sillfiskeperiod skall, i motsats till de föregående sillfiskeperioderne, medföra en förkofran till varaktigt välstånd för bohuslänska skärgården i stället för blotta anledningar till mångahanda förderf.

På grund af den synnerligt stora betydelse, den offentliga omvårdnaden om ett fiske sådant som det å nyo yppade ymniga sillfisket i bohuslänska skärgården eger med hänsyn till fiskets resultat i både ekonomiskt och socialt hänseende för den trakt, der det bedrifves, få vi undertecknade, såsom riksdagsmän för Bohuslän, med hänvisning till de grundsatser, som uttalats dels i allmänhet af de den 2 november 1883 och den 24 oktober 1884 i nåder tillförordnade komiterade för behandlingen af frågorna om handelns och industriens administration i deras den 22 juli 1885 afgifna underdåniga betänkande och förslag angående industri- och handelskammare, dels särskildt, hvad bohuslänska hafsfiskets administration vidkommer, af Orosts och Tjörns fiskeriförening i dess den 31 oktober 1891 till Eders Kongl. Maj:t ingifna underdåniga ansökan om anordnandet af en tillfredsställande sådan administration, härmed i djupaste underdånighet hemställa,

det täcktes Eders Kongl. Maj:t i nåder vidtaga nödiga åtgärder för åvägabringande snarast

möjligt af en dylik från den under Kongl. Landtbruksstyrelsen sorterande fiskeriadministrationen fullständigt skild administration för Göteborgs och Bohus läns hafsfisken.

Stockholm den 12 maj 1892.

Underdånigst

AXEL VILH. LJUNGMAN. A. ANDERSSON.
JOHAN SJÖHOLM. C. T. LIND.
C. MAUR. EKSTRÖM.

Särskild lagstiftning för hafsfisket vid rikets vestkust.

I.

Den äldsta lagstiftning, som egt tillämpning å bohuslänska sillfisket och ännu finnes i behåll, utgöres af de allmänna norska rättsreglerna för fiske i konung Magnus VI Håkanssons (»lagabotarens») landslag och konung Christian IV:s norska lag af år 1604, hvilken senare fortfor att gälla för Bohuslän äfven någon tid efter det att Bohuslän blifvit svenskt landskap*). Redan under 1500-talens bekanta sillfiskeperiod såg man sig dock nödsakad att efter föredömet från skånska sillfisket utfärda särskilda administrativa bestämmelser för sillfiskebedriftens utöfning i under namnet »motböcker» utgifna författningar, af hvilka flera ännu äro i behåll**).

Sedan Bohuslän år 1658 blifvit införlifvadt med Sverige, förfors på samma sätt, och redan 1666 utfärdades ett reglemente för fiskebedriften under den då pågående sillfiskeperioden***), ja, äfven under den stora sillfiskeperiod, som egde rum under senare hälften af förra århundradet och början af det nu innevarande, ansåg man nödigt handla på samma sätt, och det oaktadt det framstående arbete på fiskerilagstiftningens område, hvilket under åren 1762—1772

---

*) Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1884, sid. 201—216.

**) Norske Rigs-Registranter, II, Christiania 1863, sid. 45, 142, 168—174, 397, 414, 535—541, 580—581, 626—630, 676—679; III, Christiania 1865, sid. 74, 76—89. — Boeck, Th., Oversigt over Literatur, Love, Forordninger, Rescripter m. m. vedrörende de norske Fiskerier. Christiania 1866, sid. 8, Bilag, sid. 3—8. — Ljungman, A. V., Anteckningar rörande sillsaltning, sillvrakning och sillhandel. Uddevalla 1882, sid. 142—143.

***) Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1884, sid. 216—221.

verkställdes af Riksens Höglofliga Ständers Fiskeri-Deputation, medfört utfärdandet år 1766 af en både fullständig och för sin tid synnerligen utmärkt allmän fiskeristadga för riket*). Särskilda förordningar af större betydelse för hafsfiskets reglerande genom lagstiftning utfärdades sålunda åren 1754, 1766, 1771 och 1774**), hvarjemte den 19 augusti 1773 och den 3 mars 1788 tillförordnades särskilda kongl. komitéer eller s. k. »beredningar» för öfverseende och förbättring af den speciela lagstiftningen för vestkustens hafsfiske***).

Den 1774 utfärdade stadgan fortfor att tillämpas, intill dess nu gällande allmänna fiskeristadga af den 29 juni 1852 med ingången af år 1853 trädde i kraft.

Då en ny sillfiskeperiod med vintren 1877—1878 å nyo begynte och behofvet af en särskild lagstiftning för det ymniga sillfisket snart började framträda, verkställde utgifvaren på grund af det offentliga uppdrag, han då ännu innehade att utföra vetenskapliga undersökningar rörande sillen och sillfisket vid Sveriges vestkust, omfattande förarbeten för en sådan lagstiftnings åstadkommande samt föreslog, då nämnda uppdrag i följd af konglig skrifvelse den 12 maj 1882 vid medlet af 1883 upphörde, inrättandet af en egen fiskeristyrelse efter holländskt och skotskt föredöme för att taga

---

*) Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1884, sid. 250—270, 275—279.

**) Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1884, sid. 232—248, 271—274, 280—308.

***) Törngren, M., Ödmjukaste Förklaring uppå de Frågor, som den förordnade Höglofl. Kongl. Beredningen til Sill-fiskerie författningarnes reglerande behagat mig såsom fullmägtig för Götheborgs och Uddevalla Städers Salterie-Idkare til besvarande Höggunstigast meddela. Götheborg 1774. — Virgin, A., Anmärkning vid den så kallade af trycket utgifne Förklaring, hvilken Herr Martin Törngren, såsom Fullmägtig för Götheborgs och Uddevalla Städers Salteri-Idkare, afgifvit på de frågor, som Höglofl. Kongl. Committerade til författningarnes förbättrande för Nordsjö-fisket, behagat honom til besvarande meddela. Stockholm 1774. — Handlingar och Protocoller rörande Kongl. Maj:ts i nåder förordnade Beredning öfwer Sillfiskeri-Handteringens närmare reglerande, 1788. Götheborg 1789. — Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1884, sid. 7—18; 1885, sid. 55—72.

saken om händer*). Att den befintliga, ytterst otillfredsställande fiskeriadministrationen genom den af länsstyrelsen tillförordnade fiskeritillsyningsmannen icke skulle förmå åstadkomma det i vare sig ifrågavarande eller andra afseenden nödiga, var nemligen väl bekant och vitsordades senare både af fiskeritillsyningsman G. J. VON YHLEN'S verksamhet såsom adjungerad ledamot af den den 22 januari 1881 tillförordnade komitén för fiskeriförfattningarnas revision**) och af fiskeritillsyningsman A. H. A. MALM'S lika orimliga som löjliga och om största okunnighet vitnande försök till åvägabringande af en ordningsstadga för bohuslänska sillfisket***). Så framt icke den nämnda fiskeristyrelsen kommer till stånd, måste fördenskull utarbetandet af den nödiga lagstiftningen för vestkustens hafsfiske uppdragas åt sakkunnige och med ortsförhållandena bekante personer.

Med anledning häraf väcktes ock slutligen vid 1892 års riksdag, sedan andra utvägar förgäfves anlitats, motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med hemställan »om utfärdande af en särskild, efter föregången saklig utredning och fiskeriidkarnes hörande utarbetad fiskeristaga för hafsfisket vid rikets vestkust»; hvilken motion i allt väsentligt vann Riksdagens bifall.

Bristen å duglig lagstiftning för särskildt det ymniga

---

*) LJUNGMAN, A. V., Bohusläns hafsfisken och de vetenskapliga hafsfiskeundersökningarna. I. Göteborg 1878, sid. 16—17. — Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning 1882, n:o 244 (A). — LJUNGMAN, A. V., Kortfattad berättelse öfver de under årtiondet 1873—1883 utförda vetenskapliga undersökningarna, rörande sillen och sillfisket vid Sveriges vestkust. Göteborg 1883, sid. 8, 27, 29—30, 90—92. — Upplysningar och handlingar rörande svenska fiskerinäringens och särskildt bohuslänska hafsfiskets understöd och administration. 1841—1891. Göteborg 1891, sid. 92—98, 159. — Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1885, sid. 81; 1891, sid. 92—98, 159; 1892, sid. 76. — Bih. till Riksd. Prot. 1892. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 29 Häft. (Motion i Andra Kammaren n:o 165), sid. 28.

**) Underdånigt betänkande med förslag till ny fiskeristadga m. m. afgifvet den 3 mars 1883 af särskildt i nåder förordnade kommitterade. Stockholm 1883, sid. 54—56.

***) Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1890, sid. 140—147; 1891, sid. 162—163; 1892, sid. 44, 122—140.

bohuslänska sillfisket medför följande olägenheter för samma fiske, nemligen: *a)* tvister mellan strandegare och fiskare; *b)* tvister mellan fiskare med samma eller med olika redskap (garn och olika slags vadar); *c)* sjelfsvåldig ockupation af fisket i välbelägna sund och vikar genom enskilde fiskare med kränkande af andres lika goda rätt och med resultat af minskad och sämre fångst samt af genom död sill orenad botten m. m.; *d)* ovisshet och godtycklighet i vissa delar af näringsutöfningen i följd deraf att man icke har nödiga föreskrifter att rätta sig efter; *e)* svårigheter för domstolarne, hvilka tvingas stifta »lex in casu» eller afstå från till afgörande hänskjutna tvisters slitande; *f)* svårigheter för polismyndigheterne vid ordningens upprätthållande under fisket, o. s. v.

En särskild stadga för vestkustens hafsfiske bör emellertid innehålla nödiga bestämmelser såväl för det ymniga bohuslänska sillfisket som för skarpsill- och lottsillfiskena samt makrillfisket inomskärs, för hummerfisket och för flundrefisket med efter bottnen dragen redskap o. s. v. samt är sålunda af behofvet påkallad icke blott under den innevarande sillfiskeperioden utan äfven för tiden mellan denna och nästföljande period. §§ 23 och 38 samt 27 och 40 i kungliga fiskeristadgan den 29 juni 1852 böra fördenskull lämpligast öfverflyttas från denna till den särskilda fiskeristadgan för blott vestkustens hafsfiske, under det att § 28 i den förra stadgan bör såsom föråldrad upphäfvas eller ock omarbetas efter nu rådande ändrade förhållanden, så att den må kunna blifva till gagn.

Utarbetandet af den ifrågavarande stadgan möter stora svårigheter till följd af de för särskildt bohuslänska sillfiskebedriftens reglerande behöfliga stadgandenas olika natur i svenskt statsrättsligt hänseende och de förhållandens invecklade och vexlande beskaffenhet, för hvilka man har att lagstifta. Det förutsätter dessutom en omarbetning af åtmin-

stone § 3, mom. 2 och § 21 i kungl. fiskeristadgan den 29 juni 1852*).

Utfärdandet af lagstiftningen i fråga, hvilken ju skall afse de fyra vestkustlänens hafsfiske, kan svårligen tillkomma länsstyrelserna i dessa län enligt föreskrifterna i vare sig § 22 af kongl. fiskeristadgan den 29 juni 1852 eller §§ 10 och 31 af kongl. instruktionen för landshöfdingarne den 10 november 1855, och naturligen än mindre enligt bestämmelserna i kongl. ordningsstadgan för rikets städer den 24 mars 1868 eller i kongl. förordningen den 8 maj 1874 angående hamnordningar m. m. Kongl. fiskeristadgan den 29 juni 1852 afser nemligen i § 22 blott »stadfästandet» af »öfverenskommelser» mellan delegarne i fiskevatten, hvadan brott mot enligt samma § åvägabragt fiskestadga icke lärer höra under allmänt åtal (jfr § 43) och bestämmelser om böter i sådan stadga ansetts tillämpliga endast mot delegarne i fiskevattnet**). Alla de äldre nu ej längre gällande författningarne rörande hafsfisket vid vestkusten hafva ock utfärdats af Kongl. Maj:t och icke af länsstyrelserne, hvarförutom läggandet af en så betydande lagstiftningsmakt i länsstyrelsens händer skulle för bohuslänska hafsfiskebedriften innebära de största vådor***).

---

*) Jfr LJUNGMAN, A. V., Bohusläns hafsfisken och de vetenskapliga hafsfiskeundersökningarna. I. Göteborg 1878, sid. 16—17. — Underdånigt betänkande med förslag till ny fiskeristadga m. m. afgifvet den 3 mars 1883 af särskildt i nåder förordnade kommitterade. Stockholm 1883, sid. 20, 56. — Upplysningar och handlingar rörande svenska fiskerinäringens och särskildt bohuslänska hafsfiskets understöd och administration. 1841—1891. Göteborg 1891, sid. 4. — Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1884, sid. 6, 148, 152, 154, 156—157, 159, 163—164, 166, 177—178, 179—182, 201, 205—207, 208, 213—216, 259, 260, 262, 268, 274, 284, 289, 298, 302; 1885, sid. 19—20, 81, 92, 105, 113, 135; 1891, sid. 4.

**) Kongl. Maj:ts utslag den 29 mars 1882 (UPPSTRÖM, W., Sveriges rikes lag. Stockholm 1890, sid. 404). — Upplysningar och handlingar rörande svenska fiskerinäringens och särskildt bohuslänska hafsfiskets understöd och administration. 1841—1891. Göteborg 1891, sid. 93—94. — Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1890, sid. 143, 146; 1891, sid. 93—94.

***) Jfr Underdånigt betänkande med förslag till ny fiskeristadga m. m. afgifvet den 3 mars 1883 af särskildt i nåder förordnade kommiterade. Stockholm 1883, sid. 66 (§ 24, m. 9).

För Sverige skulle det helt visst vara förmonligast att erhålla fiskerilagstiftningen fördelad på en i öfverensstämmelse med föreskrifterna i 87 §, 1 mom. regeringsformen stiftad allmän fiskerilag för hela riket och särskilda på administrativ väg enligt 89 § regeringsformen stiftade lokala fiskeristadgar för de skilda orterna. I utlandet är gemenligen alla bestämmelser rörande enskild rätt till fiske införda i allmänna lagen, så att fiskerilagstiftningen blott innehåller stadganden af administrativ natur.

Norge, Nederländerna och England hafva särskilda stadgar för hafsfisket utan någon som helst sammanblandning med lagstiftningen för sötvattensfisket, hvilken senare i Nederländerna är sammanförd i en och samma författning med lagstiftningen för jagten*).

Norge och Skottland hafva särskilda författningar för sillfisket, och i Norge tillförordnades senast den 2 augusti 1887 en kunglig komité af fyra ledamöter för revision af lagstiftningen för sillfisket, hvilken komité den 13 juni 1889 afgaf ett utförligt betänkande**).

Benämningen ordningsstadga för den ifrågasatta lagstiftningen är föga lyckligt vald, då den väl icke kommer att bestå af blott ordningsföreskrifter.

Sakens vigt för bohusländska skärgården och hafsfiskebedriften gör att den i Bohuslänsk fiskeritidskrift skall blifva föremål för en serie uppsatser med ty åtföljande offentliggörande af till ämnet hörande handlingar.

---

*) Wet tot regeling der jacht en visscherij van den 13:den junij 1857 (Staatsblad n:o 87). — Wet van den 21:sten junij 1881, houdende bepalingen omtrent de zeevisscherijen (Staatsblad n:o 76). — Sea Fisheries Act, 1883 (46 & 47 Vict., ch. 22). — North Sea Fisheries Act, 1888 (51 & 52 Vict., ch. 18). — Sea Fisheries Regulation Act, 1888 (51 & 52 Vict., ch. 54).

**) Indstilling fra den ved Kgl. Resolution af 2:den August 1887 nedsatte Kommission til Lov om Sildefiskerierne. Kristiania 1889.

I.

Förslag till Ordningsstadga för Göteborgs och Bohus läns sillfiske. Afgifvet till Kongl. Maj:ts befallningshafvande den 11 januari 1890 af A. H. Malm.

§ 1.

Tillsynen vid Göteborgs och Bohus läns sillfiske utöfvas af Konungens befallningshafvande genom dess fiskeriintendent jemte de uppsyningsmän och andre personer, som förordnas till hans biträden.

Fiskeriintendenten och hans biträden skola enligt dem meddelade särskilde föreskrifter dels i allmänhet söka upprätthålla laglig ordning bland fiskarena, dels särskildt tillse, att denna ordningsstadga efterlefves. När öfverträdelser af stadgan begås, skola de draga försorg om, att den skyldige blifver ständ i ansvar. De hafva myndighet att kalla till sig enhvar, af hvilken förklaring om någon öfverträdelse erfordras, och hafva, derest sådan kallelse ej hörsammas äfvensom eljest, när det för uppfyllande af deras tjensteåliggan-den är behöfligt, rätt att efter anmaning erhålla vederbörande kronobetjenings handräckning. Dock skall det vara de personer, som utöfva tillsynen, angeläget att, der sådant kan vara tillåtligt och lämpligt, söka att genom godvillig uppgörelse få tvister i anledning af fisket bilagda.

Fiskeriintendenten och hans biträden skola också, der ej särskild hamnstyrelse finnes, utöfva uppsigt öfver, att god ordning iakttages i hamnarne.

De åtnjuta i utöfningen af sina befattningar lika skydd med dem, som Kongl. Maj:ts ärenden gå.

§ 2.

Der sill plägar fiskas med vad eller vanligen går in samt i hamnar eller hamninlopp och sund eller farleder,

må icke utkastas barlast eller annat, hvaraf uppgrundning kan förorsakas. Ej heller må kasserad sill eller affall från sillsalterier, trankokerier, guanofabriker och dermed jemförliga anläggningar utkastas i vattnet. Om vid vadfiske sill qvarlemnas död å bottnen till den mängd, att bottnen deraf kan taga skada, skall sillen upptagas genom vadlagets försorg, såvida det icke kan styrkas, att aktsamhet iakttagits, och att sillen qväfts af våda. Garnfiskare skall ilandföra hela sin fångst och får icke vid sortering kasta någon del deraf i sjön. Förseelse häremot straffes med böter intill 100 kronor.

§ 3.

Den, som under pågående fiske genom oskickligt uppförande stör det allmänna lugnet på fiskeplatsen, böte intill 100 kronor.

§ 4.

Den, som skadar annans utestående redskap genom att utkasta ankare, dragg eller krabbe, eller som lägger båt fast i annans redskap, böte intill 100 kronor.

§ 5.

Den, som söker hindra ett vadkast genom att vara i vägen för vadens utsättning, genom att föra oljud eller på annat sätt, böte intill 500 kronor.

Fartyg eller båt, som förtöjts så, att vadkast hindras, skall förhalas, såvida annan god ankarplats finnes i närheten. För underlåtenhet häraf vare lika straff som ofvan.

§ 6.

Den, som sedan en vad blifvit stängd, uppsåtligen skadar densamma eller förspiller fångsten helt eller delvis, straffes med böter intill 500 kronor och godtgörande af skada och förlust, såvida han icke enligt allmänna strafflagen gjort sig skyldig till högre straff.

§ 7.

Då ångbåt passerar ställe, der vadfiske pågår, skall han gå med sakta fart. Nödgas ångbåt gå öfver vad, hvars öfvertelna synes i vattenytan, skall maskinen stannas. Underlåtenhet häraf straffes med böter intill 100 kronor.

Har ångbåt, fartyg eller båt gjort skada å redskap, som är utsatt så, att den ej stänger allmän farled, straffas med böter intill 400 kronor och ersätte fiskarena med skadans fyradubbla värde.

Dock skall, om vadlag går ifrån vadstäng utan att sätta vakt, vadtelnans midt utmärkas, om dagen medelst en dervid förtöjd båt och om natten medelst lanterna. Vid underlåtenhet häraf vare i händelse af sådan oafsigtlig skada, som här ofvan afses, anspråk från vadlaget utan påföljd.

§ 8.

Hafva utestående fiskeredskaper, tillhörige olika båtlag, blifvit så sammanvecklade, att ett lag icke kan upptaga sin redskap utan att skada andras, då skall upptagningen göras på en gång och gemensamt af de lag, som äro närvarande. Äro icke alla egarne närvarande, skall frånvarandes redskap ilandföras af dem, som verkstält upptagningen, och jemte skälig andel i fångsten kostnadsfritt öfverlemnas till egaren.

Sådan redskap med tillhörande fångst, hvartill härvid ingen egare är att finna, skall behandlas så, som i nästa § stadgas om bergad redskap.

Den, som för att kunna upptaga sin redskap nödsakas att lösa eller kapa andras, skall återigen tillbörligen sammanknopa det, han sålunda löst eller kapat.

Öfverträdelser af dessa föreskrifter straffes med böter intill 100 kronor.

§ 9.

Den, som bergar fiskeredskap, som kommit i drift eller annars gått förlorad, skall göra fyndet kändt genom att

upphänga det på öppet och synligt ställe samt låta lysa derom i närmaste kyrka. Uppskjuter bergaren mer än en vecka, efter det han kommit i land, med att sålunda kungöra bergningen, straffes såsom för underlåtenhet att lysa hittegods, med böter af dubbla värdet af det hittade.

Den, som styrker sig vara egare af fyndet, tage sin egendom och gifve en sjettedel af dess värde i bergarelön.

Om efter sådan kungörelse ingen egare anmäler sig inom fjorton dagar, skall bergaren aflemna fyndet antingen i den ort, der bergningen gjorts, eller der han sjelf är mantalsskrifven, till kronolänsmannen, som har att dermed förfara enligt allmän lag. Underlåtes sådant aflemnande, vare lika straff som för försummelse af fyndets kungörande.

Fördöljes fyndet, då egaren eller annan dertill berättigad anmäler sig, vare straffet derför det, som stadgas i allmän lag.

§ 10.

Lördags afton och afton före helgdag skola, såvida väderleken ej hindrar, alla fiskeredskaper, undantagandes utsatt stängvad, vara upptagna ur sjön.

Intet redskap, vare sig garn eller vad, må sedan på nytt utsättas förr än kl. 6 e. m. på sön- och helgdagar.

Sill, som är instängd med vad, må ej upptagas under den tid, det sålunda är förbjudet att utsätta redskap.

Dock må, när till följd af oväder redskap ej kunnat i rätt tid upptagas, samt när stängvad eller dess fångst är i fara att förloras, arbete dermed vara tillåtet på hvarje tid.

I öfrigt må sättgarn icke utsättas eller upptagas mellan dagens slut och dagbräckningen. Ej heller må någon under den tiden infinna sig på garnfiskeplatsen för att lägga hand vid de utestående garnen.

Förseelser mot dessa bestämmelser straffes med böter af intill 4,000 kronor för olofligt vadfiske och för öfrigt intill 200 kronor.

§ 11.

Drifgarnbåt skall föra lanterna eller böte 100 kronor.

§ 12.

Fiskeriintendenten eger att förbjuda nyttjande af sättgarn på ställen, der de kunna antagas hindra sillens insteg, äfvensom att bestämma, i hvilken rigtning garnen skola utsättas på sådana ställen.

Derjemte vare fiskeriintendenten berättigad att, då omständigheterna göra sådant lämpligt, bestämma tiden för garnens utsättning och upptagning.

Öfverträdelse af hithörande förbud eller bestämmelser straffes med böter intill 200 kronor.

§ 13.

Den, som utsätter garn öfver annans redan utsatta garn, straffes med böter intill 100 kronor, men härvid gifves icke af någondera parten ersättning för förspildt fiske.

§ 14.

När vad är utsatt, må garn icke sättas på mindre afstånd från vaden än 20 meter.

Öfverträdelse häraf straffes med böter intill 100 kronor, hvarjemte vadlaget har rättighet att upptaga garnen och lägga dem på närmaste land.

§ 15.

När vad är utkastad och andra draglinan förts i land, skall vaden, såvida icke is, storm, ström, ojemnheter på hafsbottnen, allt för stor sillmängd eller annat hindrar, utan uppehåll dragas mot land, och ilanddragningen oafbrutet fortsättas, åtminstone tills sillen är instängd.

Uraktlåtes detta, förvärfvas ej den företrädesrätt till kastet, hvarom talas i §§ 16 och 25.

§ 16.

När vadstäng fullbordats, är vadfiske derinnanför tilllåtet endast för dem, som stängt, undantagandes att tidigare vadkast får obehindradt fortgå. Olofligt vadfiske inom vadstäng straffes med böter intill 4,000 kronor.

§ 17.

Der mer än ett vadlag infunnit sig för fiske, är det lag berättigadt till kastet, som först utgifvit vadtåg och börjat utkasta sin vad, och som utan ovanligt uppehåll fortsätter dermed, och må intet annat vadlag dervid vara till hinder.

Förseelse härvid straffes med böter intill 500 kronor.

§ 18.

Då två vadlag på samma gång utgifvit tåg och börjat utkastningen, såsom i § 17 nämnes, men det ena innanför det andra, skola de, ifall sill finnes i begge vadarne, och det yttre vadlaget icke kan upptaga sin fångst, innan den inre vaden blifvit upptagen, dela fisket genom öfverenskommelse, eller, der sådan ej kan träffas, genom besigtning och värdering enligt § 32.

Om två vadlag, hvilka samtidigt utgifva tåg, kasta emot hvarandra, och icke något af dem drager vaden i land åt sin sida, då skola de ock dela fisket, intill dess båda vadarne äro fria, med hälften på vadarne och andra hälften på allt manskapet.

Fri är vad icke, förr än den är upptagen.

§ 19.

Intet vadstäng må bibehållas längre än 30 dagar. Härvid räknas icke sön- och helgdagar eller sådana dagar, då is eller ogynsam väderlek förhindrar stängets ilandtagning.

Förseelse häremot straffes med böter intill 4,000 kronor.

§ 20.

När sådant kan undvikas, må vadlag, som stängt sill med sin vad, ej utsläppa sin fångst i utanför stående vad utan samtycke af dennas förman. Öfverträdelse häraf straffes med böter intill 200 kronor.

§ 21.

Utestående vad, i hvilken ej finnes fångst, skall genast upptagas, då så begäres af vadlag, som har vad med fångst stående utanför densamma.

Förseelse häremot straffes med böter intill 1,000 kronor.

§ 22.

Om, när vad utkastas, garn stå i vägen och till hinder för vaden, skola de genast och utan ersättning upptagas af garnfiskarena. Underlåtes detta, är vadlaget berättigadt att med aktsamhet upptaga garnen och upplägga dem på närmaste land. Upptager laget garnen, skall det gifva dessas egare ersättning för den skada, som möjligen tillfogas garnen.

§ 23.

Om, när vadarmarne ilanddragas och vaden sålunda stänges, garn stå i vägen eller till hinder, skola de genast och utan ersättning upptagas af garnfiskarena. Underlåtes detta, må vadlaget antingen med aktsamhet upptaga garnen och upplägga dem på närmaste land eller möjligen draga dem i land med vadarmen, i båda fallen mot ersättning till egaren för garnen tillfogad skada.

§ 24.

Kommer vaden, sedan vadarmarne ilanddragits och den således blifvit stängd, att stå öfver garnfiskares redskap, skall vadlaget inom 12 timmar aflemna garnen till egaren eller upplägga dem på närmaste land, i hvilka fall ersättning lemnas för garnen tillfogad skada, eller också skall

garnfiskaren godtgöras med ny och god redskap eller med dennas dubbla värde i penningar. I senare fallen skall vadlaget gifva garnfiskaren vederlag för förspildt fiske för hvarje dygn, som förflyter, innan ersättningen blifvit erlagd. Sådant vederlag beräknas efter den fångst, som då är i orten vanlig.

Garn, som kommit att stå under vad, när denna är stängd, får ej upptagas af någon, hvem det vara må, utan vadförmannens samtycke vid straff af böter intill 400 kronor.

§ 25.

Om vad, sedan den blifvit stängd, står så öfver vik eller fjord, att afståndet mellan vadens midt och innersta punkten af viken eller fjorden är 400 meter eller derutöfver, så vare garnfiske innanför vaden förbjudet under den första veckan, stänget står ute, och garn, som, innan vaden stängdes, utsatts i det rum, vaden omsluter, skola utan ersättning upptagas af garnfiskare senast innan aftonen, ifall garnen blifvit satta under förmiddagen, eller följande dagens morgon, ifall de blifvit satta under eftermiddagen. Försumma garnfiskarena sådan upptagning, må vadlaget aktsamt upptaga garnen och lägga dem på närmaste land utan att lemna någon ersättning. Äfven sedermera under den tid, stänget får bibehållas, vare garnfiske innanför vaden förbjudet, ifall vadlaget inom första veckan, efter det stänget gjordes, börjat arbeta med sillens upptagning och sedan dagligen fortsätter dermed. Arbetas ej på detta sätt med stängets tömmande, är enhvar berättigad till garnfiske innanför vaden efter den första veckans förlopp. Härvid räknas icke sön- och helgdagar eller sådana dagar, då stormig eller eljest ogynsam väderlek förhindrar arbetet.

Vid stäng af mindre djuplek än 400 meter vare garnfiske innanför vaden förbjudet under hela den tid, stänget får bibehållas, oafsedt på hvilken tid laget arbetar med stängets tömmande. Garn, som möjligen, innan vaden

stängdes, blifvit utsatta i det rum, vaden omsluter, skola borttagas af garnfiskarena genast och utan ersättning. Underlåtes detta, bör vadlaget aktsamt upptaga garnen och upplägga dem på närmaste land. Ifall laget dervid skadar garnen, skall det gifva egaren ersättning för skadan.

Det, som här stadgats om förbud mot garnfiske i stäng af mindre djuplek än 400 meter, gäller också för sådant vadkast, hvarvid vaden ofördröjligen tages i land och sillen således upptages genast utan att någon tid hållas instängd.

Öfverträdelse af dessa bestämmelser straffes med böter intill 200 kronor.

§ 26.

Tages vad i land, utan att garn, som stå innanför densamma, upptagits, skall vadlaget lemna garnen ifrån sig eller gifva ersättning, liksom i § 24 stadgas.

§ 27.

Är vik eller fjord delad af holmar eller skär, så skola, ifall ett vadlag med användande af två eller flera vadar stänger öppningarna, dessa vid tillämpningar af denna stadga betraktas såsom ett vatten.

Om i sund, som icke är allmän farled, sill instänges mellan två vadar, gäller för det sålunda afstängda rummet samma bestämmelser som för enkelt vadstäng, och storleken af sundstänget bestämmes af afståndet mellan de båda vadarnas midtpunkter.

§ 28.

Vadlag, som aflägsnar sig utan att vid anfordran hafva betalt eller satt säkerhet för ersättning, som det är skyldigt utgifva enligt denna stadgas §§ 22, 23, 24, 25 och 26, skall sedan gälda samma ersättning med dess dubbla värde.

§ 29.

Vad eller snörpvad får ej ställas så, att den hindrar

trafiken i allmän farled. För den häremot bryter, vare straffet böter intill 500 kronor.

§ 30.

Med »vad» förstås i denna stadga landvad (stängvad), och med »garn» sättgarn.

§ 31.

Snörpvad får ej kastas eller bogseras så, att den blifver till hinder för utsatta garn. Öfverträdelse häraf straffes med böter intill 200 kronor, hvarjemte garnfiskarena skola godtgöras såväl för garnen tillfogad skada som för förspildt fiske, såsom i § 24 stadgats vid fråga om landvad och garn.

Om hinder vid kast med snörpvad eller åverkan och fångstspillan dervid gäller det, som i §§ 5 och 6 stadgas om landvad.

§ 32.

Är tvist mellan fiskande uppkommen om delning af fångst enligt § 18 eller ersättning för skadad redskap och dylikt, och båda parterna önska tvisten afgjord genom besigtning med värdering, skall denna, om parterna så begära, utföras af fiskeriuppsyningsmannen i det fiskeridistrikt, der förrättningen skall ega rum, jemte två af honom utsedde ojäfvige fiskare, och åtnöje sig de tvistande sedan med den värdering, hvarvid desse efter utförd besigtning stannat.

§ 33.

Vid öfverträdelse af denna stadga kan fiskeriintendenten förelägga den skyldige att erlägga stadgade böter och ersättning med bestämda belopp. Åtager sig den skyldige denna bot, anmäler fiskeriintendenten detta hos Kongl. Maj:ts befallningshafvande. Om den skyldige, eller den, med honom tvistar, icke medgifver, att saken sålunda af-

göres, eller fiskeriintendenten finner saken tvifvelaktig, dra-
ges denna inför rätta af kärande part eller allmän åklagare
i den ordning, som eljest är bestämd för brottmål.

§ 34.

Uppskattning af skadeersättning eller godtgörelse enligt
denna stadga göres, då saken dragits inför rätta, af fiskeri-
intendenten och tvenne af honom utsedde ojäfvige fiskare.

§ 35.

För böter och skadeersättning, som ådömts eller god-
villigt åtagits i enlighet med denna stadga, kan den felan-
des fångst äfven som den redskap och båt, han vid förseel-
sen nyttjat, sättas i taka händer.

§ 36.

Böter, som ådömas efter denna stadga, skola fördelas
sålunda, att en tredjedel tillfaller kronan samt två tredje-
delar den, som anstält åtalet.

Åklagare vare endast målseganden eller ock allmän
åklagare, den senare endast efter medgifvande af eller an-
maning från fiskeriintendenten.

Saknas hos den, som blifvit till böter fäld, tillgång till
deras fulla gäldande, skola böterna förvandlas till fängelse
enligt allmän lag.

§ 37.

Åtal i enlighet med denna stadga kan icke anställas
senare än 3 månader efter den händelse, som dertill gifvit
anledning.

§ 38.

Denna stadga skall tillämpas från den 1 augusti 1890.

II.

Pro-memoria
rörande
fiskeritillsyningsmannen doktor August Hugo Adonis Malm's *förslag till ordningsstadga för Göteborgs och Bohus läns sillfiske den 11 januari 1890.*

Den lagstiftning, som kan behöfvas till reglerande af förhållandena vid sillfisket och måste afse den nödiga ordningen såväl mellan fiskare med samma som mellan fiskare med olika slags redskap, bör tydligen blott innehålla hvad som för ändamålets ernående är oundgängligen nödigt och detta så kort och allmänfattligt framstäldt som möjligt. Allt onödigt reglementerande efter utländskt föredöme bör alltså undvikas och man i stället hålla sig hufvudsakligen till den egna erfarenheten från föregående fiskeperioder såväl som från den närvarande. — Hvarje inskränkning i näringsfriheten, som icke är af behofvet oundgängligen påkallad, är alltid en stor olägenhet, hvarförutom man vid förslagets bedömande icke får förgäta den gamla sanningen, att för mycket reglementerande med straffpåföljd för öfverträdelser skapar brott och tvister i stället för att förekomma sådana.

För denna lagstiftnings åstadkommande måste emellertid dels hithörande fiskerättsbestämmelser i fiskeristadgan nödigt omarbetas och den derutöfver behöfliga ordningsstadgan fotas på den reviderade fiskeristadgan, dels ock de för ändamålet nödiga förslagen redan från förstone grundas på och beledsagas af en fullgod saklig utredning. Omöjligheten att skrifva en ordningsstadga för sillfisket, utan att göra ingrepp uti eller ändra den lagbestämda rätten till fiske, vållar nemligen, att man med största noggrannhet bör samtidigt behandla fiskerättsbestämmelserna och ordningsstadgandena för hafsfisket, på det att nödig öfverensstämmelse må erhållas och allt kränkande af bestämmelser utaf lags natur genom ordningsstadgans bestämmelser undvikas.

Förslaget deremot förbiser fullständigt den behöfliga lagstiftningens beskaffenhet och sättet för dess åstadkommande, d. v. s. å ena sidan samma lagstiftnings innehåll och omfattning samt å andra sidan hennes konstitutionela art och de olika vägarne för hennes åstadkommande. Förslagsställaren har icke insett, att en del af bestämmelserna i fråga äro af allmän lags natur och icke kunna åstadkommas på administrativ väg och att en annan del af dem förutsätta en revision af fiskeristadgans fiskerättsbestämmelser. Ett stadfästande af förslaget skulle derföre innebära en allvarlig kränkning af föreskrifterna i §§ 16 och 87 regeringsformen samt föranleda anmälan hos justitieombudsmannen med yrkande om åtal och ersättning för vållad skada.

Förslaget åsyftar nemligen både en lagstridig inskränkning i den medborgerliga friheten och ändringar af befintliga stadganden af allmän civil- eller kriminallags natur. Genom detsammas fastställande af länsstyrelsen skulle sålunda icke allenast strandegarne beröfvas en väsentlig del af deras fiskerätt, utan äfven för vissa brott andra straff sättas i stället för de i strafflagen eller fiskeristadgan nu bestämda o. s. v.*).

Sådana förhållanden som de, hvilka i Norge påkallat en dylik lagstiftning som den nu ifrågasatta, finnas endast i ringa omfattning i Bohuslän. Fisket bedrifves nemligen hos oss hufvudsakligast direkt från hemmet, och sammanträffandet af så stora skaror af fiskande från olika trakter å en och samma fiskeplats, som flerstädes i Norge är fallet, eger

---

*) "Att det ifrågavarande förslagets bestämmelser till upphäfvande af den obetydliga fiskerätt, strandegarne ännu hafva qvar, från visst håll vinna bifall, må ej förvåna någon, men sådant bevisar lika litet att dessa bestämmelser äro berättigade som liknande bifall till förslag om tillåtelse att fritt taga bränsle å annans skog eller att vintertiden släppa kreatur å bete på annans mark skulle innebära slika förslags godkänbara beskaffenhet. Ur rättslig synpunkt kan ej heller vara mer än blott en mening om det förkastliga i försöket att förvärfva bifall åt det ifrågavarande förslaget genom angrepp å den enskilda eganderätten." (Bohusläningen, Uddevalla 1890, n:o 38. — Bohusläns Allehanda, Uddevalla 1890, n:o 38).

(Utg. anm.)

icke rum. Några allvarliga oordningar, som påkallat en särskild lagstiftning med så drakoniska straffbestämmelser som de föreslagna eller en egen fiskeripolis, hafva heller icke inträffat vare sig under nu innevarande eller under näst föregående fiskeperiod. Skulle dessutom sättgarnsfisket såsom under förra fiskeperioden komma att aftaga och vadfisket blifva det hufvudsakliga fisket, minskas ock i väsentlig mon behöfligheten af dylik lagstiftning. Under nämnda periods rika fiske kunde man äfven, i trots af allmän tillgång å rusdrycker, mindre folkbildning, sämre kommunikationer m. m., hjelpa sig en sådan ordningsstadga och slik polis förutan.

Vid de stora norska sillfiskena hjelpte man sig ganska länge utan någon utförligare lagstiftning af sådan art som den nu för Bohuslän ifrågasatta. Behofvet af en dylik lagstiftning med ty åtföljande tjenstepersonal för dess tillämpning framstod nemligen först i högre grad, när stora mängder af fiskare från olika delar af landet började sammanskockas å vissa platser med särskildt rikt fiske, så att deraf uppkom anledning till allvarliga kollisioner och oordningar.

I Skottland har man icke ansett sig behöfva någon särskild ordningsstadga för inomskärssillfisket uti vestkustens fjordar.

Förslaget i fråga torde icke vara nog berättigadt såsom en »åtgärd» för att »upprätthålla allmän ordning och säkerhet,» hvadan man alltså icke kan grunda densamma på föreskriften i § 10 af instruktionen för landshöfdingarne af den 10 november 1855, enär »allmän ordning och säkerhet» hittills icke blifvit störda i bohuslänska skärgården eller anledning finnes att befara sådant störande i en omfattning, som kan påkalla en särskild ordningsstadga med vitesbestämmelser så höga, att de i flera fall kunna uppgå till 4,000 kronor*) Än mindre kan förslaget stödjas

*) Beloppens storlek vinna ökad betydelse, då man ihogkommer, att fiskeritillsyningsmannen afses skola få icke blott förelägga skyldige bötes-

å föreskriften i första punkten af § 31 i samma instruktion om vidtagande af sådana »åtgärder» för befrämjande af i orten öfliga näringars utveckling, som »kunna leda till allmänt och enskildt gagn och förkofran,» då några vitesbestämmelser icke må enligt denna föreskrift fastställas och ordningsstadgan i fråga utan sådana bestämmelser naturligen blefve betydelselös.

Förslaget kan ej heller fotas på bestämmelserna i § 22 mom. 2 af fiskeristadgan den 29 juni 1852, enär mom. 4 af samma § bestämmer att högre vite än 75 kronor ej må fastställas för öfverträdelse af enligt denna § åvägabragta öfverenskommelser »till fiskets bevarande och upphjelpande,» men förslaget innehåller vitesbestämmelser ända till belopp af 4,000 kronor*). Sammalunda är ock fallet med § 45 i bemälda fiskeristadga, hvilken § blott medgifver utfärdandet af den instruktion, hvarefter de ordningsmän i tjenstgöringen skola sig rätta, som för ordningens vidmakthållande förordnats skola finnas å fiskeläge eller annan plats, der flere personer för fiskerinärings idkande sig nedsatt, och som böra vara fiskare samt tillsättas genom val af de fiskande.

Förslaget åsyftar emellertid att efter en alldeles otillräcklig utredning varda på ren administrativ väg stadfäst af länsstyrelsen inom så kort tid att det skulle börja tillämpas redan från och med den 1 nästkommande augusti.

Den norska förebilden till förslaget är deremot grundad på en i ett utförligt betänkande framlagd utredning samt på ett allvarligt tillgodogörande af erfarenheten från de inhemska sillfiskena. Den är ock afsedd att föreläggas stor-

---

belopps erläggande utan äfven, såsom den der allena skulle ega rätt medgifva åtal, hafva att sjelf uppbära två tredjedelar af samma belopp.
(Utg. anm.)

*) Länsstyrelsens befogenhet att i enlighet med föreskrifterna i § 22 fiskeristadgan utfärda stadganden för sådant fiske, som icke är underkastadt enskild eganderätt, torde för öfrigt vara allt för mycket tvifvel underkastad.
(Utg. anm.)

tinget till antagande och att först derefter, i händelse den af stortinget antagna formuleringen godkännes af regeringen, promulgeras till efterrättelse såsom lag.

Förslaget i fråga åter är en, utan nödig hänsyn till vare sig de i Bohuslän rådande helt olikartade förhållandena eller den under såväl föregående fiskeperioder som nutiden inhemtade erfarenheten, verkstäld kompilation ur norsk källa*), hvilken kompilation försiggått så okritiskt, att äfven bestämmelser, som blott afse sådana egendomliga förhållanden vid fetsillfisket i norska Nordlanden, till hvilka intet motsvarande finnes i Bohuslän, fått inflyta i förslaget. Detta röjer ock i allt för hög grad att dess upphofsman icke varit ämnet mäktig, då han synbarligen icke förmått uppfatta vare sig det norska originalets mening eller verkliga innebörden af den bearbetning af samma original, han sjelf framlagt**).

Då det norska »fiskeri-opsynet» förordnas af Konungen, skulle enligt förslaget den bohuslänska fiskeripolisen deremot med vida lägre anspråk på duglighet tillsättas af länsstyrelsen, och då norska »fiskeri-opsynets» chefer hittills i regeln utsetts bland sådana flottans officerare, som ansetts vara mest lämpliga att handskas med folk och rikligast i besittning af förmågan att göra sig åtlydde, så skulle tillsynen öfver den bohuslänska ordningsstadgans tillämpning öfverlåtas åt den för helt andra ändamål utsedde och helt annorlunda qvalificerade fiskeritillsyningsmannen och hans biträden. Med benämningen »fiskeriintendenten» i förslaget torde nemligen väl menas samme tjensteman som officielt heter »fiskeritillsyningsman».

Fiskeritillsyningsmannatjensten är emellertid inrättad för vården om bohuslänska hafsfisket och alls icke för

---

*) Plagiat hade väl i flera hänseenden varit en vida riktigare benämning å författareskapet i fråga. *(Utg. anm.)*

**) Jfr Indstilling fra den ved Kgl. Resolution af 2:den August 1887 nedsatte Kommission til Lov om Sildefiskerierne. Kristiania 1889. *(Utg. anm.)*

upprätthållandet af allmän ordning och säkerhet inom skärgården, hvilket ju åligger kronobetjeningen med tillhjelp, der sådant pröfvats nödigt, af de ordningsmän, hvilka enligt § 45 fiskeristadgan den 29 juni 1852 kunna utses genom val af och bland de fiskande samt skola förses med förordnande af Konungens befallningshafvande. Kronobetjeningen har heller icke så illa uppfylt denna sin pligt att hon nu behöfver för skärgården ersättas med ett eget slags fiskeripolis under fiskeritillsyningsmannens befäl. Skulle för öfrigt den nya fiskeripolisen ej blifva tillräcklig för ordningens upprätthållande i skärgården utan kronobetjeningen behöfva derför fortfarande anlitas, då komme ordningsstadgans fastställande sannolikt att medföra ovisshet i afseende på befogenheten med hänsyn till å ena sidan fiskeritillsyningsmannen och hans biträden samt å andra sidan kronofogdar och länsmän.

Förslaget fordrar i § 1, med hänsyn till denna fiskeritillsyningsmannens nya verksamhet till ordningens upprätthållande i skärgården, långt större makt åt denne tjensteman öfver dersammastädes befintlige personers frihet, än någon svensk embetsman eller myndighet, länsstyrelse och regering inbegripne, besitta; men klart torde vara, att öfverlåtandet af en sådan makt åt en person, som ådagalägger en så stor okunnighet om svenska medborgares rättigheter och en så fullständig obekantskap med svensk lagstiftning och lagskipning, tvärtom skulle innebära en allvarlig våda för säkerheten inom skärgården*)

---

*) Till närmare belysande häraf må följande utdrag ur de öfver förslaget afgifna offentliga utlåtandena här anföras. Magistraten i Göteborg yttrar nemligen bland annat: "Särskildt finner magistraten grundad anledning till tvifvel huruvida genom en ordningsstadga af ifrågavarande slag kan icke blott tilldelas intendenten och hans biträden rätt att till inställelse hos sig inkalla en hvar, af hvilken de anse förklaring om någon öfverträdelse erfordras, utan äfven bestämma dels skadestånd till skadans fyrdubbla värde och dels böter i den omfattning eller ända till 4,000 kr., som förslaget upptager, då skadeersättning i allmänhet enligt lag ej utgår med högre värde än den förorsakade skadan, och Kongl. Maj:ts ordningsstadga för ri-

Förslagets bestämmelser i § 12 om befogenhet för fiskeritillsyningsmannen att i vissa fall förbjuda eller reglera sillfiskets utöfning och i § 34 om skyldighet för samma tjensteman att verkställa »uppskattningen af skadeersättning eller godtgörelse», som enligt stadgan bör utgå, innebära likaledes, med hänsyn till fiskeritillsyningsmannens ådagalagda obekantskap med länets fiskeriförhållanden, en stor våda för skärgårdsbefolkningen*).

Utan en tillräckligt aflönt och talrik, sakkunnig personal för öfvervakandet af den ifrågasatta ordningsstadgans allt för talrika bestämmelser skulle samma stadgas fastställande till efterföljd blifva utan gagn samt endast minska vördnaden för myndigheternes föreskrifter och verka demoraliserande å befolkningen. Något skäl att förvänta sig det Riksdagen skall bevilja det för en sådan personals aflöning behöfliga anslaget finnes emellertid så mycket mindre som

---

kets städer, hvilken stadga äfven tillämpas för åtskilliga fiskelägen och landtkommuner, inskränkt högsta beloppet för böter, som må i särskilda ordningsstadgar af Konungens befallningshafvande bestämmas, till 100 kr., hvartill kommer att i Kongl. Maj:ts fiskeristadga ej äro utsatte böter till högre belopp än 300 kr., och att i samma stadga bestämmes 50 kr. såsom det högsta bötesbelopp, hvilket må stadgas för öfverträdelse af öfverenskommelser angående fisket, som af Konungens befallningshafvande stadfästas." Kronolänsmannen i Tjörns härad åter påpekar rörande fiskeritillsyningsmannens eftersträfvade myndighet bland annat följande: "Han skulle sålunda utom sin befattning som polischef äfven utrustas med dömande makt och myndighet och på honom ensam skulle det ankomma att bestämma, hvilka förseelser emot ordningsstadgan finge af allmän åklagare åtalas, t. o. m. sådane som endast förnärma enskild mans rätt och som eljes icke höra under allmänt åtal." Talrika liknande omdömen kunde anföras, men det redan meddelade må vara nog. *(Utg. anm.)*

*) Bland de talrika uttalanden från skärgårdsbefolkningen, som alla framhöllo den stora obekantskap med fiskets utöfning, hvilken stadgeförslaget ådagalägger, må följande från Bovallsstrand anföras: "I § 12 säges att fiskeriintendenten skall bestämma i hvilken riktning garnen skola sättas samt tiden för garnens utsättande och upptagande. Detta låter sig aldrig regleras, ty garnsättningen är beroende utaf tvänne vigtiga vilkor, nemligen ström och vind, hvilket fiskeriintendenten ej har haft någon aning om. Efter dessa naturförhållanden måste garnsättningen ovilkorligen rättas, om ej garnen skola gå tilsammans och förstöras, hvarom så stora böter åberopas som i §§ 8 och 13 stadgas." (Bohusläningen, Uddevalla 1890, n:o 39). *(Utg. anm.)*

behofvet af en dylik personal eljes icke kan anses vara ådagalagdt.

Förslagets stadfästande skulle vidare föra olägenheter för näringslifvet i skärgården med sig, både derigenom att det skulle fordra, det statsanslag rycktes bort från för fiskebedriften vigtigare ändamål till genomförandet utaf stadgans tillämpning*) och derigenom att allmänhetens tillförsigt till näringsutöfningens trygghet sålunda skulle minskas, hvilket åter torde förorsaka att kapitalisterne blifva afskräckta från att placera kapital i bedriften.

Ett nytt, i öfverensstämmelse med svensk lag stående och för ändamålets vinnande mer dugligt förslag bör fördenskull utarbetas af sakkunnige och med skärgårdens näringslif förtrogne personer, och bohuslänska fiskerinäringen i öfrigt förskonas från allt experimenterande från fiskeritillsyningsmannens sida, enär sådant alltid måste föra med sig en för samma närings utveckling skadlig misstro till näringsutöfningens säkerhet.

III.

Motion i Andra Kammaren, n:o 197, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om upphäfvande af §§ 23, 27, 38 och 40 i fiskeristadgan den 29 juni 1852 m. m.

Uti min motion i Andra Kammaren, n:o 194, har jag hemstält om aflåtandet af en skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan om upphäfvande af §§ 23 och 38 i kongl.

*) "Förslaget i fråga synes hafva tillkommit icke så mycket för att afhjelpa en befintlig brist i vår fiskerilagstiftning som för att bereda ökadt inflytande och derpå grundad högre aflöning åt länets fiskeritillsyningsman eller "fiskeriintendent" *(sic!)* såsom chef för den tillkommande fiskeripolisen, ty utan personal för den vidlyftiga stadgans genomförande blefve densamma naturligen fullständigt utan värde." (Bohusläningen, Uddevalla, 1890, n:o 30; Bohusläns Allehanda, Uddevalla 1890, n:o 30). *(Utg. anm.)*

fiskeristadgan den 29 juni 1852, i syfte att lagstiftningen för fiske af hummer och ostron framdeles måtte åvägabringas mer i öfverensstämmelse med den ordning, § 22 i samma stadga föreskrifver, än hittills varit fallet.

Denna hemställan utgick vidare från den utan allt tvifvel fullt riktiga och äfven af 1881 års kongl. fiskerikomité förut framhållna uppfattningen, att »*det ej vore lämpligt att i en fiskerilag intaga föreskrifter, afsedda att gälla endast för en viss del af landet*»*), och att den allmänna fiskeristadgan för hela riket hufvudsakligast bör innehålla blott sådana bestämmelser om rättighet till fiske m. m., som äro af allmän civillags natur, samt de föreskrifter, enligt hvilka särskilda fiskeristadgar för de olika orterna böra åvägabringas; men då nu gällande allmänna fiskeristadga icke innehåller några tydliga bestämmelser om huru förfaras skall vid åstadkommandet af lokala specialstadgar för vården om vare sig fiske af hummer och ostron eller andra kräftartade djur och musslor eller för utöfvande af sådant fiske, hvilket antingen blott till någon del eller alls icke är enskild egendom och hvilket »hvarje rikets inbyggare» sålunda, till dels åtminstone, »eger frihet att idka och sig till fördel använda», och då detta förhållande särskildt med hänsyn till de betydande fiskerierna vid rikets vestkust tydligen innebär en allvarlig olägenhet; torde denna brist i fiskerilagstiftningen äfven vid en förestående omarbetning af samma lagstiftning böra afhjelpas.

För hafsfisket vid rikets vestkust och i all synnerhet för »det yppade ymniga sillfisket» derstädes är emellertid nödigt att nu liksom under föregående århundraden jemte den allmänna fiskeristadgan erhålla *en egen särskild fiskeristadga* för sig, hvilken kan lända till efterrättelse med hänsyn till de talrika egendomliga förhållanden, som i synner-

*) Underdånigt betänkande med förslag till ny fiskeristadga m. m. afgifvet den 3 mars 1883 af särskildt i nåder förordnade kommitterade. Stockholm 1883, sid. 20, 22—23, 66. *(Utg. anm.)*

het sistnämnda fiske erbjuder. Under senast förra århundradet utfärdades för hafsfisket vid rikets vestkust sådana särskilda stadgar och reglementen åren 1766 och 1774, hvarförutom kongl. komitéer för dylika stadgars utarbetande tillförordnades åren 1773 och 1788*).

Att den för ifrågavarande fiske behöfliga speciella lagstiftningen icke står att vinna genom den befintliga fiskeriadministrationens försorg, är tydligt nog genom det lindrigast sagdt orimliga förslag till sådan lagstiftning för bohusländska sillfisket, som den 11 januari 1890 afgafs till Konungens befallningshafvande i Göteborg af tillsyningsmannen vid Göteborgs och Bohus läns hafsfisken (Bih. till Riksd. prot. 1892. 1 saml. 2 afd. 2 band. 29 häft., sid. 3—13. — Bohuslänsk fiskeritidskrift, 1890, sid. 140—147), hvarför en hemställan till Kongl. Maj:t om de för ändamålets vinnande nödiga åtgärdernas vidtagande äfven torde vara behöflig.

De §§ i nu gällande allmänna fiskeristadga, som på grund af deras blott vestkustens fiskerinäring afseende innehåll böra utsöndras från den allmänna fiskeristadgan och öfverflyttas till den särskilda specialstadgan för allenast hafsfisket vid rikets vestkust, äro §§ 23, 27, 38 och 40, hvarförutom vid en sådan specialstadgas utarbetande naturligen hänsyn måste tagas dertill, att äfven åtskilliga bestämmelser i den allmänna stadgan varda nödigt förbättrade eller med hänvisning till den här föreslagna särskilda stadgan försedda.

På grund af hvad sålunda i största korthet anförts, får jag alltså hemställa,

> att kammaren ville för sin del besluta, att Riksdagen måtte i skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla om upphäfvande af §§ 23, 27, 38 och 40 af kongl. fiskeristadgan den 29 juni 1852

*) Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1884, sid. 7—18, 216—221, 232—248, 271—274, 280—308; 1885, sid. 55—72, 134—157.
(Utg. anm.)

samt om utfärdande i samband dermed af en särskild, efter föregången saklig utredning och fiskeriidkarnes hörande utarbetad fiskeristadga för hafsfisket vid rikets vestkust*).

Stockholm den 6 april 1892.

AXEL VILH. LJUNGMAN.

IV.

Riksdagens skrifvelse, n:o 85, till Konungen angående utfärdande af en särskild ordningsstadga för hafsfisket vid rikets vestkust.

Till Konungen.

Enligt § 22 i gällande fiskeristadga af den 29 juni 1852 skall, då någon rättsegande det begär eller Eders Kongl Maj:ts befallningshafvande så nödigt aktar, för hvarje ort bestämmas under hvilka delar af året, med hänsigt till det ena eller andra fiskslagets lektid, fisket efter samma fiskslag bör inställas, det sätt, hvarpå fiske under tillåten tid bör ske, beskaffenheten af de redskap, som vid fisket må användas m. m. För träffande af öfverenskommelser uti berörda hänseenden skola delegarne i fiskevattnet och de fiskelag, som derstädes idka fiske, kallas till sammanträde inför Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, som efter behörig pröfning genom utslag förordnar i ämnet.

Föreskrifterna i nämnda paragraf torde emellertid vara affattade med särskild tanke på insjöfisket, med hvars del-

---

*) Motionen tillstyrktes i hufvudsak af de af båda kamrarnes tillfälliga utskott, till hvilkas behandling motionen hänvisades, samt vann Riksdagens bifall i den omfattning, Riksdagens skrifvelse till Konungen n:o 85 den 19 maj 1892 närmare angifver. *(Utg. anm.)*

egare Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande lätt kan träda i förbindelse. Hvad åter angår vestkustens hafsfiske och särskildt det för närvarande rikliga sillfisket, torde man endast undantagsvis kunna tala om den enskildes rätt dertill, enär den vigtigaste delen af nämnda fisken är öppen för hvar och en af rikets inbyggare. Vid tillämpningen å hafsfisket af de i § 22 fiskeristadgan gifna bestämmelser möta derför svårigheter, bland annat, derigenom att, då detta fiske försiggår i en ojemförligt större skala än de vanliga insjöfiskena, de bötesbelopp och andra straffbestämmelser, som enligt fiskeristadgan kunna af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande utfästas, äro allt annat än lämpliga och såsom otillräckliga ej kunna åstadkomma den med dem åsyftade verkan.

Hos Riksdagen har framhållits, hurusom behof påkallade att en ordningsstadga för vestkustens hafsfiske blefve utarbetad, och har dervid blifvit ifrågasatt att ombesörjandet deraf skulle åläggas Eders Kongl. Maj:ts vederbörande befallningshafvande, men Riksdagen anser en dylik stadga böra utfärdas af Eders Kongl. Maj:t, som lättare kan förfoga öfver tillräckligt sakkunnig utredning och som eger i sin makt att bättre lämpa föreskrifterna efter förhållandenas kraf, än 1852 års fiskeristadga medgifver länsstyrelserna.

Det torde få erinras, att i det af utsedda komiterade den 3 mars 1883 afgifna förslaget till ny fiskeristadga uti § 24 intagits den föreskrift, att der för en viss ort särskilda bestämmelser erfordrades angående sådant fiske, som vore öppet för alla rikets inbyggare, Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande eller fiskeristyrelsen hade att derom göra framställning hos Eders Kongl. Maj:t.

I den ifrågasatta ordningsstadgan torde, bland annat, beträffande sillfisket böra inrymmas stadganden för ordnande af förhållandena mellan de fiskande och strandegarne samt mellan de fiskande inbördes och särskildt mellan dem, hvilka fiska med olika redskap.

Med anledning af hvad sålunda blifvit anfördt och då bestämda och tydliga föreskrifter i ofvanberörde afseende utan tvifvel skulle lända till båtnad för de näringsidkande samt lätta uppgiften för ordningens upprätthållande, får Riksdagen hos Eders Kongl. Maj:t anhålla om utfärdande efter fiskeriidkarnes hörande af en särskild ordningsstadga för hafsfisket vid rikets vestkust.

Stockholm den 19 maj 1892.

Med undersåtlig vördnad.

Lagstiftningen för hummerfisket.

II.

Uti föregående uppsats lemnades en kort redogörelse för tillkomsten af den uti kungliga fiskeristadgan den 29 juni 1852 införda lagstiftningen för hummerfisket och de senare förändringar, densamma genom kongl. kungörelserna den 10 december 1880 och den 24 april 1890 undergått, samt meddelades en från flera af Bohusläns större fiskelägen till Kongl. Maj:t ingifven ansökan om ändring uti sistanförda kungörelsens bestämmelser*).

I denna andra uppsats öfver ämnet skall nu meddelas de för saken mest upplysande utlåtanden och ansökningar, hvilka sedan förra uppsatsens tryckning afgifvits, såväl som den motion, hvilken under senaste riksdag väcktes inom Andra kammaren med syfte att efter nödig förbättring erhålla bestämmelserna uti §§ 23 och 38 af kongl. fiskeristadgan den 29 juni 1852 öfverflyttade till en särskild fiskeristadga för blott hafsfisket vid vestkusten.

En utförligare redogörelse för den svenska lagstiftningen för hummerfisket skall emellertid sparas till en tredje uppsats, samtidigt med hvilken äfven en utförligare redogörelse för den svenska lagstiftningen rörande ostronfisket skall meddelas i en särskild uppsats.

---

*) Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1891, sid. 213—215.

I.

Till Konungen.

Med anledning af den i uppenbar strid mot hvad eljes i liknande fall är öfligt stående behandling, som på grund af Eders Kongl. Maj:ts nådiga remiss den 16 sistlidne maj kommit en från min valkrets såsom riksdagsman i Andra Kammaren ingifven underdånig ansökan om ändring uti §§ 23 och 38 af kongl. fiskeristadgan den 29 juni 1852 till del från Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Göteborg, får jag, som i tjugu års tid nästan oafbrutet sysslat med bohuslänska hafsfiskebedriften rörande angelägenheter och derunder förvärfvat noggrann bekantskap med skärgårdsbefolkningens förhållanden, härmed i djupaste underdånighet framlägga en gensaga mot Eders Kongl. Maj:ts nämnde befallningshafvandes den 5 dennes öfver bemälda ansökan afgifna underdåniga utlåtande.

Efter en föregående saklig utredning, dervid icke blott framstående naturforskare och kongl. vetenskapsakademien sig yttrat, utan *äfven fiskarbefolkningen blef hörd*, utfärdades under åren 1833 och 1837 förbud mot fiske af hummer under tiden från och med den 1 juli till och med den 15 september, hvilket förbud bibehölls uti kongl. fiskeristadgan den 29 juni 1852. Vetenskapsmännen framhöllo väl, att ur synpunkten af hummerns förökande en utsträckning af förbudet under sommaren kunde anses gagnelig (Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1885, sid. 92—93, 99, 110—111, 122, 148), men Kongl. Maj:t ansåg sig icke böra frångå den på grund äfven af fiskarbefolkningens medgifvande en gång fastställda fredningstiden*). Bland fiskarena var förbudet emellertid aldrig riktigt omtyckt, och motionerne i bondeståndet vid riksdagarne åren 1850—1851 och 1859—1860 om förbudets

*) Jfr Handlingar rörande sillfisket i bohuslänska skärgården. Stockholm 1843, sid. 142. — Nya handlingar rörande sillfisket i bohuslänska skärgården. I. Göteborg 1874, tillägg, sid. 16, 21, 30—31.
(*Utg. anm.*)

upphäfvande angifva helt visst den mest vanliga uppfattningen hos fiskarena eller att förbudet hvarken ökat tillgången på hummer eller eljes gagnat fisket deraf (Bondeståndets protokoller vid lagtima riksdagen i Stockholm år 1850, I, sid. 638; år 1859, I, sid. 250—251).

Det nämnda förbudet var emellertid utfärdadt med obestridligt syfte att *upphjelpa hummerfisket genom fredning* af hummern »under den tid af året, då densamme vanligen fäller rommen och ombyter skal», under det att det den 24 april 1890 på fiskeritillsyningsmannens i länet tillskyndan utfärdade förbudet deremot är tillkommet utan föregående saklig utredning och utan att fiskarbefolkningen på något sätt blifvit hörd eller underrättats om, hvad som med hänsyn till fredningstidens förlängning förehades, och med tydligt syfte att *göra handeln med lefvande hummer mindre riskabel* och mer lönande för hummerhandlarne i norra Bohuslän. I afseende på det senare förbudet har alltså icke blott öfvergifvits det eljes i liknande fall följda bruket att låta dem, som närmast träffas af förbudet, före utfärdandet få yttra sig om dess behöflighet, utan äfven tillämpats en alldeles ny grundsats för vår näringslagstiftning, eller att produktionen bör inskränkas allt efter produktförsäljarens beqvämlighet och fördel.

Granskar man nu den utredning, som lemnats af tillsyningsmannen för länets hafsfisken och Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Göteborg, skall man snart finna, att den blott åberopar sig på tvänne (säger 2) hummerhandlare i Tanums socken uti nordliga Bohuslän samt de få herrar, som närvarit vid fiskeriföreningens i Strömstad möte den 1 sistlidne oktober, men icke på en enda vare sig fiskare eller hummerhandlare i det öfriga Bohuslän. Vore emellertid verkliga uppfattningen i bohusländska skärgården sådan, som tillsyningsmannen påstår, hade det väl icke varit svårt för honom att skaffa offentliga uttalanden i mängd, under det att saknaden af sådana uttalanden nu vederlägger hans på-

ståendens trovärdighet. Den verksamme hummerhandlare, Isak Larsson från Gullholmen, som åvägabragt den underdåniga ansökningen i fråga, torde helt visst ega mångfaldigt större erfarenhet såsom fiskare och idka hummeruppköp öfver större område, än de af tillsyningsmannen åberopade tvänne hummerhandlarne, och de, som jemte den förre undertecknat samma ansökan, torde äfven de vara personer, som väl vetat, både hvad de gjorde och hvad deras fiskebedrift kräfver. Deras ansökan torde ock både i afseende på kunskap om de »på hafsfiskebedriften inverkande förhållandena» och med hänsyn till förandet af »ett hyfsadt och för befolkningen tillständigt tal» synnerligen fördelaktigt utmärka sig framför Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes underdåniga utlåtande.

Är det väl rättvist, att den fattige fiskaren skall få sin näringsutöfning inskränkt blott derför, att den jemförelsevis rike fiskhandlaren skall förtjena mer penningar med mindre risk, och är det väl rimligare, att utfärda ett förbud mot hummerfiske af sådan orsak, än att t. ex. utfärda förbud mot odling af sådana frukter, som lätt skämmas, och hvilkas försäljning derför äfven bereder frukthandlaren ringa eller ingen vinst; och om nu än medgifves, att hummern kan betinga litet högre pris i början af oktober än i slutet af september, är det väl derför mer skäl att förbjuda hummerfisket under sistnämnda tid, än att förbjuda produktionen och försäljningen af andra matvaror under sådan årstid, då de äro billigast? Är det vidare väl ens rimligt att inskränka fisket och försäljningen af hummer under en viss del af året utmed Sveriges hela vestkust blott derför, att en sådan inskränkning uppgifves vara önsklig för Norrvikens fögderi i Bohuslän? Vore då ej lämpligare att, på sätt t. ex. i södra Norge egt rum, afpassa förbudet efter de skilda trakternas olika behof, då ingens rätt kunde sägas trädd för nära. Skulle derför Norrvikens *fiskare* verkligen önska förlängning af den tid, under hvilken hummer icke får fiskas, må de

gerna få sin vilja fram, blott andra trakters fiskare vederfaras samma tillmötesgående med hänsyn till deras lika berättigade önskningar.

Uti den ifrågavarande utredningen har sålunda icke tagits någon den allra minsta hänsyn till vare sig mellersta eller södra delarne af länets skärgård eller till de olika anspråk, skilda trakter och skilda slag af fiskande ega. De, hvilka idka hummerfiske som binäring åt storsjöfisket och de, hvilka idka det som binäring åt landtbruket, hafva helt olika önskningar både sinsemellan och med de fiskare, som hafva att lifnära sig af det s. k. småfiskets afkastning*). Den som idkar hummerfiske såsom blott binäring har sålunda föga invändning att göra mot ett förbud under den tid, han är upptagen af hufvudnäringens utöfning, under det att för den fattige småfiskaren alla inskränkningar i näringsutöfningen äfven äro inskränkningar i möjligheten för honom att kunna försörja sig.

Det bör heller icke förbises, att med den lifliga förbindelse med angränsande länder, som numera eger rum, innebär en längre utsträckt förbudstid, än den grannländerna hafva, någon gång äfven den olägenheten, att det längre förbudets tillämpning, åtminstone i närheten af städer och större badorter, försvåras under den tid, införsel från det ena eller andra grannlandet fritt pågår, då fiskarena lätt frestas till öfverträdelser derigenom, att deras fångst kan gå under namn af utländsk vara. Fiskarena inse heller icke vare sig nödvändigheten eller fördelen af, att de skola vara mer inskränkta i sin näringsutöfning, än deras utländske konkurrenter äro i sin.

---

*) Sammalunda är förhållandet med hänsyn till å ena sidan idkarne af storsjöfiske med backor och å andra sidan idkarne af sillfiske under augusti till och med oktober månader med drif- eller sättgarn. Jfr Underdåniga utlåtanden af Öfverståthållareembetet och Stockholms stadsfullmäktige samt Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länen och landstingen i anledning af särskilde komiterades den 3 mars 1883 afgifna betänkande med förslag till ny fiskeristadga m. m. Stockholm 1885, sid. 262.

(Utg. anm.)

Såsom en allmänt erkänd regel torde kunna anföras, att näringslifvets uppblomstring förutsätter *näringsutöfningens trygghet*, men hvilken trygghet erbjuder väl bohusländska hafsfisket sina idkare, om desse riskera att plötsligt öfverraskas af än det ena än det andra näringsutöfningen inskränkande förbudet på tillskyndan af en för samma näringsutöfning lika främmande som för näringsidkarnes välfärd likgiltig fiskeritillsyningsman? Hur kan väl talas ens om sådan trygghet i ett län, der förbud på de lösaste grunder faktiskt utfärdats, och der man endast har det energiska uppträdandet från Orosts och Tjörns fiskeriförening att tacka för, att bohusländska skärgården icke äfven erhöll en den mest orimliga »ordningsstadga för sillfisket» faststäld till efterrättelse af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande?

Hvad tillsyningsmannen anför om, att hans ansökan om förbudet var fiskarbefolkningen bekant genom hans berättelser och genom de utdrag ur dessa, som förekommit i tidningarna, så torde vara öfverflödigt mer än blott nämna, att fiskarbefolkningen icke läser vare sig de förra eller de senare, och att för öfrigt ingen utan särskild anledning plägar fästa afseende vid tillsyningsmannens förslag, enär dessa så allmänt anses för mindre välbetänkta, att man tager för gifvet, att de icke kunna till någon allvarlig åtgärd föranleda. Något tillfälle för fiskarbefolkningen att inlägga »*gensaga*» mot hvad den icke visste af, fans väl icke heller, och en hvar, som känner till fiskarbefolkningens lynne, vet mer än väl, att fiskarena icke, utan att vara dertill genom faktisk olägenhet nödgade, taga något initiativ i slika saker. Fiskeritillsyningsmannens sätt att inhemta fiskarbefolkningens önskningar är emellertid lika nytt, som det är förkastligt och stridande mot svenska fiskerilagstiftningens anda.

Fiskeritillsyningsmannens uppgifter så väl om det förmenta hummerfiskeregalet*) som om lagstiftningen för hum-

---

*) Jfr Bohusläntsk Fiskeritidskrift, 1884, sid. 5—6.
(Utg. anm.)

merfisket i Norge och om hummerhandeln i Bohuslän m. m. röja blott obekantskap med ämnet och visa äfven de, hur svaga grunder han har att stödja sig på. Förbud emot hummerfiske under hösten skulle helt visst vara regel och icke sällsynt undantag, om tillsyningsmannens uppfattning vore riktig. Vattnet är heller icke varmare eller mer ödeläggande för hummern vid Bohusläns än vid grannländernas eller till och med än sydligare belägna länders kuster, der man icke ansett sig behöfva ett sådant förbud mot hummerfiske under senare hälften af september som det ifrågavarande.

Sökandenas anmärkning om, att »förkortandet af tiden för höstfisket efter hummer är så mycket känbarare, som det ymniga sillfisket numer under en betydande del af hösten rycker fiskarbefolkningen bort från hummerfisket och som talrika fiskare nu under senare hälften af september beröfvas den lönande inkomst, de förr hade af hummerfisket», är tydligen en ovederlägglig sanning, som tillsyningsmannen sökt komma ifrån genom att i sitt yttrande *afsigtligt* vanställa densamma. Sillfisket har för öfrigt under vintern dragit så många fiskande från hummerfisket, att man helt visst icke numer kan med samma skäl som förr orda om någon öfverfiskning.

Det mest betänkliga uti Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes och fiskeritillsyningsmannens åtgöranden med hänsyn till saken i fråga ligger emellertid deruti, att skärgårdsbefolkningen, om desamma vunne nådigt bifall, skulle finna sig vara utsatt för en fullständigt *godtycklig* behandling, hvarigenom den mer inflytelserike och ekonomiskt starkare kunde med fiskeritillsyningsmannens tillhjelp förvärfva sig förmoner på den svagares bekostnad. Dylika ärendens afgörande på det nu nyinslagna sättet skulle ock tydligt nog medföra en vådlig *demoralisation.*

På grund af hvad sålunda i underdånighet anförts, får jag alltså hemställa,

det måtte antingen lagstiftningen för hummerfisket återbringas till den lydelse, den hade före

den den 24 april 1890 vidtagna ändringen, eller ock ärendet återförvisas till förnyad utredning inom länet genom bland annat fiskarbefolkningens hörande.

Lilldal, *Varekil*, den 10 november 1891.

Underdånigst
AXEL VILH. LJUNGMAN.
Riksdagsman för Orost och Tjörn.

II.

Till Riksdagens Justitieombudsman.

Under våren förra året öfverraskades fiskarena i bohuslänska skärgården af ett den 24 april utfärdadt förbud mot idkande af hummerfiske under senare hälften af september månad. Då emellertid detta förbud, i motsats mot det 1833 och 1837 utfärdade och i kongl. fiskeristadgan den 29 juni 1852 i §§ 23 och 38 influtna påbudet om hummerns fridlysning under tiden från början af juli till medlet af september, tillkommit, *utan att fiskarbefolkningen förut fått yttra sig öfver förbudets behöflighet eller inflytande på näringslifvet;* så hemställde jag i förening med talrike andre fiskeriidkare hos Kongl. Maj:t i underdånighet om ändring af det nya förbudet, i hopp om att åtminstone få vår sak underkastad samma allvarliga utredning, som under 1830-talet egde rum med hänsyn till lagstiftningen för hummerfisket. Detta hopp har emellertid fullständigt svikits, ty på grund af Kongl. Maj:ts nådiga remiss den 16 sistlidne maj af den nämnda hemställan till Konungens befallningshafvande i länet har denna myndighet blott funnit för godt höra tillsyningsmannen eller den s. k. intendenten vid länets hafs-

fisken, hvilken åter i sin ordning endast inhemtat upplysningar från tvänne hummerhandlare i Tanums socken*) samt de få herrkarlar, hvilka i Strömstad uppträda såsom s. k. fiskeriförening. *Hela fiskarbefolkningen har deremot behandlats såsom om den icke funnits till.*

Uti sitt underdåniga utlåtande den 5 sistlidne november i ärendet har Konungens befallningshafvande i länet bland annat framhållit, att »sökande fiskarbefolkningen bort vända sig till intendenten vid länets hafsfisken med begäran om råd och upplysning i förevarande fråga»; men till hvilket gagn skulle väl ett sådant handlingssätt från fiskarbefolkningens sida kunna leda, då tillsyningsmannen eller den s. k. intendenten vid länets hafsfisken väl icke lär vilja tillstå, att han för att göra sig bemärkt åvägabragt det ifrågavarande förbudet, och då han i sin inbillade höghet är allt annat än tillgänglig för fiskarbefolkningens önskningar, hvilka han, till följd af sin så uppenbara obekantskap med både fiskebedriften och fiskarbefolkningens förhållanden, icke ens kan uppfatta, samt då hans egenskaper i öfrigt göra honom snart sagdt omöjlig att anlita, hvilket allt äfven tvingade storsjöfiskarena i länet att förra året utesluta honom ur styrelsen för länets fiskareförening, sedan han försökt hindra till och med de mest nödiga förbättringar i dennas förvaltning.

Då emellertid en fortsättning på den nu sålunda inslagna banan, att utan föregående utredning genom äfven deras hörande, hvilka närmast drabbas af förbuden, utfärda det ena förbudet efter det andra, skulle »*bereda en allmän osäkerhet för medborgarnes rättigheter*» i skärgården, får jag, med hänvisning till den af riksdagsmannen i Andra Kammaren för Orost och Tjörn nyligen till Kongl. Maj:t ingifna

---

*) Skälet till hummerhandlarnes i norra Bohuslän önskan om förlängd fredningstid för hummern angifves vara den förmon, dessa handlande genom förbudet mot hummerfiske under senare hälften af september kunna skörda af handeln med n o r s k hummer under nämnda tid, om hvilken handel samme handlande till följd af lokala förhållanden kunna påräkna att få vara ensamme. *(Utg. anm.)*

underdåniga skrifvelse i ämnet och med åberopande af §§ 2, 14 och 19 i instruktionen för rikets ständers justitieombudsman den 1 mars 1830, härmedels vördsammast hemställa om vidtagandet af sådana åtgärder, hvarigenom fiskarbefolkningen kunde i någon mon åtminstone varda för framtiden skyddad emot de för hennes näringslif så skadliga ändringarna på grund af blott embetsmannagodtycke i fiskerilagstiftningen.

Kolbuxeröd, *Henån*, den 1 december 1891.

Isak Larsson.

III.

Motion i Andra Kammaren, N:o 194, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om upphäfvande af §§ 23 och 38 i fiskeristadgan den 29 juni 1852.

Genom utfärdandet af kongl. fiskeristadgan den 29 juni 1852 fastställdes dels uti § 22, på hvilket sätt »för hvarje ort» skulle »bestämmas, under hvilka delar af året, med hänsigt till det ena eller andra fiskslagets lektid, fisket efter samma fiskslag bör inställas», dels uti § 23, under hvilka tider af året fiske efter hummer (och ostron) vore förbjudet*).

Några andra skäl för den undantagsställning, som sålunda skapades för fisket efter hummer (och ostron) än det att en kongl. förordning, innehållande förbud mot fiske af hummer under viss tid, sedan 1837 förefunnits och att man

---

*) Förbud mot fångst af ostron »från och med den 1 maj till och med den 1 september» eller »som i diameter eller bredd icke hålla en och en half decimaltum» stadgades först genom kungl. kungörelsen den 10 mars 1865. *(Utg. anm.)*

höll före att dessa hafsdjur, på grund af deras förekomst blott vid rikets vestkust, jemförelsevis lätt kunde göras till föremål för direkta bestämmelser i sjelfva stadgan, hafva väl knappast funnits och kunna i alla händelser icke hafva varit synnerligen mer berättigade*). Någon olägenhet af att förbudet mot ifrågavarande fiskes utöfning under viss årstid förekom i sjelfva fiskeristadgan för hela riket framträdde icke förr, än man började ändra de 1852 fastställda bestämmelserna, utan att förut höra de fiskande; ty först derigenom blef det uppenbart, i hvilken *sämre* ställning än öfrige fiskare hummerfiskaren kommit. *Före* utfärdandet af förbud mot utöfningen under viss tid af året utaf annat fiske än efter hummer och ostron måste nemligen i öfverensstämmelse med fiskeristadgans § 22 de fiskande höras, hvilket deremot icke är fallet i fråga om hummer- och ostronfiske. Att denna omständighet icke är af blott helt ringa betydelse, bör vara klart redan deraf, att hummerfisket till dels eger rum å enskilde personer tillhöriga fiskegrund och att i följd af förbud, hvarigenom tiden för fiskets utöfning inskränkes, inkomsten af fisket kan ganska väsentligt minskas, på samma gång som de fiskande beröfvas en del af den möjlighet till fördelaktig användning af materiel och arbetskraft, som före förbudets utfärdande förefans. Den inskränkning i nyttjanderätten till enskild egendom och i utsigterna för särskildt de fattigaste bland fiskarena att kunna försörja sig, som ett förbud mot fiskes utöfning under viss årstid i regeln innebär, i förening med behofvet af att före hvarje prohibitiv reglering af fiske med syfte att förbättra fisket inhemta de fiskandes både

*) Ett annat skäl för införandet redan från förstone uti allmänna fiskeristadgan den 29 juni 1852 af bestämmelser om hummerfisket (men icke om ostronfisket) torde hafva varit, att man ansåg nämnda stadga böra innehålla alla de bestämmelser, som behöfdes för sådant fiske, hvilket icke vore underkastadt enskild eganderätt och för hvilket länsstyrelserne i följd deraf icke heller egde lagstifta enligt § 22 (Jfr Underdånigt betänkande med förslag till ny fiskeristadga m. m. afgifvet den 3 mars 1883 af särskildt i nåder förordnade kommitterade. Stockholm 1883, sid. 20, 66).

(Utg. anm.)

yrkeserfarenhet och önskningar, om säkerhet för ett godt resultat skall erhållas, gör att man aldrig bör underlåta att lemna de fiskande tillfälle att få uttala deras mening i fråga om förslag till sådan reglering. Man bör ej heller vid behandlingen af dylika förslag förgäta den betydelsefulla erfarenheten, att fiskeförbud oftast skapat lagbrytare och demoraliserat fiskarbefolkningen, utan att någon nämnvärd förbättring i fisket genom förbuden ernåtts.

Olämpligheten af det ifrågavarande förbudets införande i allmänna fiskeristadgan framgår vidare i afseende på ostronfisket deraf, att ostron i Sverige blott förekomma inom mellersta och norra bohusländska skärgården samt å enskilda personer tillhöriga fiskegrund, och i afseende på hummerfisket deraf, att förbudet måste tillämpas äfven vid södra Hallands och vestra Skånes kuster, fast hummer der ej är föremål för särskildt fiske med för sådant afsedd redskap, utan endast mer tillfälligtvis erhålles i för annat fiske utsatta redskap*), och förbudet sålunda der tydligen är ändamålslöst. Olämpligheten af att förbudet mot hummerfiskes utöfvande under viss årstid fått inflyta i allmänna fiskeristadgan framstår slutligen deraf, att skilda trakter erbjuda olika förhållanden och hafva olika intressen och önskningar, hvilkas tillmötesgående kräfver en olika begränsning af fridlysningstiden, hvartill kommer att de skilda trakternas önskningar i saken ingalunda alltid äro beständiga, utan kunna vexla med inträdandet af olikartade förhållanden. I Norge hafva för den skull ock för skilda kuststräckor fastställts ganska olika tider för hummerns fridlysning**).

Äfven förbudet mot försäljning af hummer och ostron

---

*) Enligt meddelande af bland andre förste fiskeriassistenten doktor F. Trybom. *(Utg. anm.)*

**) Jfr Bohusläusk Fiskeritidskrift. 1891, sid 215. — Uti England är förhållandet likartadt (40 & 41 Vict. ch. 42, s. 10. Parl. paper 1883, 44. LXIV. 621) samt rent af förutsättes uti allmänna stadgan för hafsfisket (Sea fisheries regulation act 1888. 51 & 52 Vict. ch. 54 s. 2). *(Utg. anm.)*

under fridlysningstiden är olämpligt så till vida, att det svårligen kan göras effektivt, så länge utländsk hummer och utländska ostron under samma tid i obegränsad myckenhet få införas och till salu utbjudas.

Skall emellertid för hummer finnas en allmän fredningstid införd i fiskeristadgan för riket, bör den ej vara längre, än nödigt är för att skydda hummern under den tid han ombyter skal, d. v. s. ej längre än från medlet af juli till medlet af september, samt det i öfrigt öfverlåtas åt de skilda orterna att erhålla denna fredningstid utsträckt till att afse tiden närmast före eller närmast efter den allmänna fredningstiden genom antagandet, på sätt i § 22 fiskeristadgan föreskrifves, af särskilda bestämmelser om sådan utsträckning af fredningen*).

Den förlängning af fredningstiden för hummer och ostron

---

*) I sådant fall borde dock till § 23 fogas stadgande om förfaringssättet vid stiftandet af bestämmelser för utöfning af sådant fiske, som ej är underkastadt enskild eganderätt, utan enligt §§ 1—3 står hvarje rikets inbyggare »fritt att idka och sig till fördel använda», på sätt i § 22 egt rum i fråga om enskilde delegares fiske i samma vatten.

Att i händelse af olika fridlysningstid för hummer i skilda distrikt, »afundsjuka skulle uppstå mellan de mera och mindre gynnade distriktens befolkningar», strider mot erfarenheten från utlandet och är dessutom ett i sig sjelft orimligt påstående, enär i den trakt, som får sina önskningar eftersatta för en annan trakts, på sätt nu är förhållandet, just alstras missnöje, under det att, om de skilda trakterna finge sina olika önskningar uppfyllda, allmän belåtenhet naturligen skulle blifva följden. Ej mer berättigadt är påståendet att, då »hummerfisket idkas, utom Bohuslän, endast vid Hallands och Skånes vestkust, samt de lokala och klimatiska förhållandena inom dessa områden äro ganska enahanda i afseende på ifrågavarande hafsdjurs lefnads- och fortplantningssätt; så skulle en olikhet i bestämmelserna af fisketiden icke vara af behofvet påkallad, utan blott föranleda till förvecklingar och osäkerhet i afseende på kontrollen öfver olagligt fiske»; ty de »lokala» förhållandena äro såsom bekant mycket olika vid Skånes och Hallands sandiga och öppna kuster emot i bohuslänska skärgården och ej heller äro Kattegat och Skagerack i fysiskt hänseende hvarandra så likartade som i nämnda påstående antydts, hvarförutom vid förbud mot hummerfiske (med syfte att hindra öfverfiskning) hänsyn måste, på sätt i utlandet skett, hufvudsakligen tagas till de lokala e k o n o m i s k a förhållandena. Svårigheterna »i afseende på kontrollen öfver olagligt fiske» böra ej blifva större hos oss än i utlandet eller de redan äro med hänsyn till de olika förbudstiderna i Danmark och Norge (Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1891, sid. 215).

(Utg. anm.)

under september, som föreslås uti den 1881 förordnade kungliga fiskerikomiténs förslag till ny fiskeristadga, har ej af komitén kunnat med ett enda ord motiveras och torde vara en förhastad förändring eller kanske rent af en blott misskrifning*).

Frågan om ändrad fridlysningstid för hummer har ofta varit på tal inom Bohuslän, der fiskarenas och fiskhandlarnes liksom de skilda trakternas intressen långt ifrån alltid äro öfverensstämmande och der senast erfarenheten från hösten 1886 medförde en ökad åstundan hos fiskhandlarne om utsträckning af fridlysningstiden för hummer till åtminstone slutet af september månad, och då denna åstundan i förening med andra skäl, för hvilka här ej lämpligen bör redogöras, föranledde den för Göteborgs och Bohus läns hafsfisken tillförordnade fiskeritillsyningsmannen att ingifva förslag till ändring af fiskeristadgans ifrågavarande bestämmelser samt detta hans förslag, utan att fiskarbefolkningen gafs tillfälle att få yttra sig i saken och utan föregående nöjaktig utredning, blef af Kongl. Maj:t faststäldt den 24 april 1890; så hafva de, hvilkas intressen blifvit genom ändringen tillbakasatta, sökt rättelse. Hurudan utgången af denna sak än må blifva, så innebär dock alltid qvarståendet i fiskeristadgan af undantagsbestämmelserna rörande fiske af hummer och ostron den faran, att fiskarena när som helst kunna blifva helt plötsligt öfverraskade af på *blott* tjenstemannagodtycke grundade inskränkningar i näringsutöfningen**), ett förhållande, som är så mycket betänkligare, som en dugande och tidsenlig fiskeriadministration inom riket fullständigt saknas.

---

*) Underdånigt betänkande med förslag till ny fiskeristadga m. m. afgifvet den 3 mars 1883 af särskildt i nåder förordnade kommitterade. Stockholm 1883, sid. 21, 63—64, 84. — Underdåniga utlåtanden i anledning af särskilde komiterades den 3 mars 1883 afgifna betänkande med förslag till ny fiskeristadga m. m. Stockholm 1885, sid. 262. *(Utg. anm.)*

**) Yttrandet afser naturligen närmast bibehållandet af bestämmelserna i § 23 uti dessas nuvarande form utan tillagdt stadgande om förfaringssättet vid ändringars åstadkommande. *(Utg. anm.)*

På grund af hvad sålunda anförts, får jag härmed hemställa,

att kammaren ville för sin del besluta, att Riksdagen måtte i skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla om upphäfvande af §§ 23 och 38 i kongl. fiskeristadgan den 29 juni 1852*).

Stockholm den 28 mars 1892.

AXEL VILH. LJUNGMAN.

IV.

Till Konungen.

I följd deraf att fiskeriidkarne i bohuslänska skärgården under våren 1890 helt oväntadt öfverraskats af ett på tillskyndan af länets fiskeritillsyningsman åvägabragt förbud mot fiske af hummer under senare hälften af september månad, och sedan fiskarbefolkningen nu hunnit förvärfva sig en för henne ledsam erfarenhet om detta förbuds olämplighet; få vi undertecknade äfven, i likhet med hvad redan under förra året egde rum från fiskelägena i Orosts och Tjörns fögderi i samma skärgård, härmed i djupaste underdånighet framhålla behofvet för vår ort af att

---

*) Hemställan afsåg i verkligheten, såsom af den litet senare afgifna motionen n:o 197 framgår, öfverförandet af bestämmelserna i §§ 23 och 38 till »en särskild, efter föregången saklig utredning och fiskeriidkarnes hörande utarbetad fiskeristadga för hafsfisket vid rikets vestkust.» — Motionen i fråga (n:o 194) afstyrktes af Andra kammarens tredje tillfälliga utskott i ett af misstag i den mest ovanliga grad vimlande utlåtande (n:o 18) och vann ej annat bifall af Riksdagen. än det som låg i godkännandet af motionen n:o 197 och aflåtandet af Riksdagens skrifvelse till Konungen n:o 85 (Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1892, sid. 140—145).

(Utg. anm.)

§§ 23 och 38 i kgl. fiskeristadgan den 29 juni 1852 måtte återfå den lydelse, de hade före utfärdandet af den Eders Kongl. Maj:ts nådiga kungörelse den 24 april 1890, hvarigenom nämnda förbud stadgades. För nådigt bifall till denna vår underdåniga ansökan få vi såsom stöd åberopa de skäl, som anförts i de nämnda underdåniga ansökningarne från Orost och Tjörn samt vår egen erfarenhet. Skulle emellertid mot förmodan någon enstaka ort för sin del önska bibehålla utsträckningen af den äldre fredningstiden till äfven senare hälften af september, finnes ju för öfrigt intet hinder mot att en sådan önskan tillmötesgås genom en särskild förordning för den orten, på sätt i utlandet i liknande fall är brukligt*).

Det för bohuslänska fiskerinäringen så trängande behofvet af trygghet i näringsutöfningen i förening med den fullständiga saknaden af en representativ fiskeriadministration för bohuslänska skärgården nödga oss dessutom att, med anledning äfven af Eders Kongl. Maj:ts åberopade nådiga kungörelses utfärdande, i djupaste underdånighet framföra våra förhoppningar om att fiskarbefolkningen hädanefter måtte beredas tillfälle att yttra sig öfver förslag till näringsutöfningens inskränkande medels förbud, *innan* dylika förbud utfärdas.

På grund af hvad sålunda i underdånighet anförts, få vi alltså hemställa,

> det måtte §§ 23 och 38 i kongl. fiskeristadgan den 29 juni 1852 återgifvas den lydelse, de fingo genom kungl. kungörelsen den 10 december 1880, samt fiskarbefolkningen hädanefter i nåder förunnas tillfälle att få yttra sig öfver förslag till

---

*) Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1891, sid. 215; 1892, sid. 146, 157—158. — I England rent af förutsättes i den allmänna förordningen om hafsfisket att särskilda författningar (»byelaws») skola i händelse af behof utfärdas för de skilda smärre distrikt, i hvilka kusten indelas (Sea Fisheries Regulation Act, 1888. 51 & 52 Vict. Ch. 54). *(Utg. anm.)*

inskränkande af fiskerinäringens utöfning genom förbud, innan dylika förslag vinna nådigt bifall.

Hunnebostrand, Bäckevik, Grafvarne, Smögen, Malmön och Grundsund i juli 1892.

Underdånigst:

(Underskrifter.)

Om anordnandet af offentliga rapporter under bohuslänska sillfisket.

Redan i första början af innevarande sillfiskeperiod framhölls af utgifvaren behofvet af ett ordnadt rapportväsende (efter norskt föredöme) under det yppade ymniga sillfisket till underlättande af den färska sillens afsättning och till ledning särskildt för de talrika sillförarne samt utverkades äfven anläggning af för ändamålets nående nödiga telegraf- och telefonstationer i skärgården. Detta sålunda föreslagna rapportväsende afsåg emellertid meddelandet af möjligast tillförlitliga och snabba uppgifter åt fiskelägena och de utmed hufvudleden för sillförarbåtarnes färder bäst belägna platserna *i skärgården* med syfte att dessa uppgifter skulle tjena till ledning för fiskare, sillförare och förädlingsverkens egare.

Detta förslag motverkades emellertid liksom alla andra skärgårdsbefolkningens bästa och utveckling till varaktigt välstånd afseende åtgärder utaf inflytelserike personer i städerna och ledde sålunda ej till åsyftadt resultat; men den från och med år 1885 starkt tilltagande utvecklingen af bohuslänska skärgårdens telefonväsende gjorde ock ett sådant rapportväsende i väsentlig mon mer umbärligt, än i förstone var fallet.

Sedan man emellertid erhållit en fiskeritillsyningsman, som allt mer visade en afgjord benägenhet att såsom sådan »tillgodose sina egna och sina beskyddares oberättigade intressen» och sedan äfven länsstyrelsen börjat intaga en allt mer afvog ställning gent emot de skärgårdens bästa afseende sträfvandena*), ansåg sig Göteborgs fiskeriförening,

*) Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1890, sid. 147; 1891, sid. 140, 163, 196, 214—215, 219—220, 224, 226—227; 1892, sid. 44, 46, 51, 53—61,

såsom ledare af den skärgårdsfiendtliga verksamheten, sistlidne vinter kunna gripa verket an med anordnandet af ett rapportväsende, som i motsats mot det ofvan omnämnda hade till tydligt syfte att gynna särskildt vissa stadsintressen på skärgårdens fiskeriidkares bekostnad. Det dröjde heller icke länge, innan man i skärgården förnam de sorgliga följderna af den förkastliga anordningen och röster höjde sig mot densamma i den bohusländska tidningspressen.

Efter afslutandet af förra vinterns sillfiske och sedan följderna af första försöket blifvit af de genom detsamma gynnade tillräckligt insedda, dröjde det heller icke länge, innan man med anförda syfte sökte utverka anslag till det nya, för bohusländska sillfisket alldeles egendomliga rapportväsendets fortsättning under det förestående vinterfisket genom inlemnande af ansökningar först till länets hushållningssällskap och senare äfven till regeringen. Att dessa ansökningar från förstone kraftigt understöddes af landshöfdingen i länet var visserligen ej oväntadt, men icke dess mindre lika inkonseqvent som omotiveradt. Samme man hade nemligen ej långt förut anlitat hela sitt inflytande för att hindra det den af länets landsting åren 1882, 1884 och 1891 begärda särskilda styrelsen för länets hafsfiske skulle, om den komme till stånd, få någon annan befattning med utöfningen af fiskerinäringens administration än den att afgifva yttranden å erhållna remisser; men var icke dess mindre nu färdig att förorda öfverlemnandet icke blott af statsmedels handhafvande utan äfven af ledningen utaf en vigtig administrativ verksamhet genom statens fiskeritjensteman åt ett

62, 65—67, 68—69, 75, 84, 140, 148, 149, 152, 154, 159. — Upplysningar och handlingar rörande svenska fiskerinäringens och särskildt bohusländska hafsfiskets understöd och administration, I, Göteborg 1891, sid. 140, 163, 196: II, Göteborg 1892, sid. 22, 24, 29, 31—39, 40, 43—45, 46—47, 53—62. — Särskild lagstiftning för hafsfisket vid rikets vestkust, I, Göteborg 1892, sid. 25. — Lagstiftningen för hummerfisket, I, Göteborg 1891, sid. 2—3; II, Göteborg 1892, sid. 3, 4, 7, 9, 14. — Vilkoren för sillsalteriers och andra fiskförädlingsverks anläggning, I, Göteborg 1891, sid. 4—5, 9, 11—12.

under namnet »fiskeriförening» verkande, af några få personer bestående kotteri i Göteborg, hvilket, ehuru i fullständig saknad af de för en god förvaltning af fiskebedriftens angelägenheter nödiga insigterna, dock länge äflats att slå under sig bohuslänska hafsfiskets administration. Hans beteende i detta fall är ock så mycket mer förkastligt, som han säkerligen ej var okunnig om, huru liten garanti för en kontinuerlig och dugande verksamhet ett dylikt sig sjelf godtyckligt bildande och kompletterande eller upplösande kotteri i verkligen innebär, och huru *ringa* anseende för sakkännedom och lämplighet såsom administrativ myndighet, det ifrågavarande kotteriet eger.

Det behöfver knappast nämnas, att en sådan förhållandenas utveckling genom länsstyrelsens inverkan, att bohuslänska hafsfiskebedriftens administration fölle i händerna på ett kotteri personer, som bevisligen icke är i besittning af vare sig den sakkunskap eller det anseende, som äro af nöden för en tillfredsställande administrativ verksamhet, och hvars ledande män redan låtit komma sig så mycken partiskhet och så många felsteg till last, skulle för bohuslänska hafsfisket och skärgården innebära en *den allra största* våda. En betänklig osäkerhet i näringsutöfningen för fiskeriidkarne i skärgården skulle ock deraf blifva följden, på samma gång som ett sådant näringsidkarnes beroende af ett slikt kotteriregemente skulle medföra en förderflig demoralisation.

Beträffande särskildt ämnet i fråga ådagalägger såväl Göteborgs fiskeriförenings ansökan som fiskeritillsyningsmannens yttrande deröfver icke blott en den mest uppenbara oförmåga att utreda äfven ett så föga inveckladt ärende, utan ock en den mest fullständiga likgiltighet för skärgårdens bästa. Ingendera af dem har heller tagit någon den minsta hänsyn till utlandets erfarenhet, ehuru de utan skäl åberopa sig å Norges helt olikartade rapportväsende. De ej sällsynta klagomål, utgifvaren bland fiskeriidkarne fått höra

öfver det sätt, på hvilket Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning sökt inverka på fiskebedriften och fiskaffärerne*), bära ock vitne om hur olämpligt det vore att öfverlåta det ifrågavarande rapportväsendets anordnande och ledning åt samma tidnings redaktion eller medarbetare. Det måste ock erkännas, att tidningspressens uppgift är en helt annan, än att handhafva en vigtig närings administration, och att det måste medföra olägenheter både åt tidningspressen och näringsidkarne, om den förra får öfvertaga förvaltningen af de senares allmänna angelägenheter.

Hvarje allvarlig utredning af saken i fråga skall snart leda till den öfvertygelsen, att en tidsenlig representativ fiskeriadministration för länet utgör en oundgänglig förutsättning såväl för ett dugligt rapportväsende under sillfisket, som för all annan offentlig verksamhet till bohusländska hafsfiskebedriftens främjande.

I.

Till Konungen.

Då vid senaste vinterfiske sillen gick till på norska sidan om Hvalöarne, infann sig genast den norska statens fiskeriinspektör och meddelade så godt som dagligen rapporter rörande befintliga stäng, pris m. m., allt upplysningar af största vigt såväl för fiskarena som för den stora allmänheten**).

---

*) År 1888 på hösten tog missnöjet till och med sådan omfattning, att ett rätt talrikt besökt sammanträde i sjelfva Göteborg hölls för öfverläggning om ifrågasatt protest mot Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidnings vilseledande notiser om sillfisket, hvilka medförde stora förluster åt såväl salteriidkare som sillhandlare, och år 1889 afgafs äfven en dylik protest af Orosts och Tjörns fiskeriförening (Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1889, sid. 160).

**) Det behöfver väl knappast nämnas att de här åsyftade rapporterne voro af helt annat slag och hade helt annat syfte än de af sökandene anordnade. *(Utg. anm.)*

Under det dessa upplysningar förefunnos om fiskets gång på norska sidan, saknades alldeles meddelanden om huru förhållandena gestaltade sig i den bohuslänska skärgården — en omständighet som å svenska sidan vållade icke ringa afbräck och olägenheter.

Göteborgs fiskeriförening, som redan under föregående fångstsäsong framhållit den mycket kännbara bristen af ett ordnadt och tillfredsställande rapportsystem, beslöt då att taga initiativet till åstadkommande af de hardt när oumbärliga rapporterna och bekostade dem med egna medel.

Åt fiskeriintendenten A. H. Malm uppdrogs att uppgöra planen till rapporternas affattande och anordnande.

Den 1 Januari 1892 gjordes början, och rapporterna från de olika fångstplatserna fortgick under januari och februari månader eller så länge medlen räckte till. Rapporterna telegraferades eller telefonerades från Lysekil, der de af intendenten Malm redigerades, och offentliggjordes i tidningarne i Göteborg, Uddevalla och Strömstad i den form, som synes af närlagda bilaga.

Från skilda håll har man uttalat sig erkännande om den stora nytta, rapporterna i fråga medfört såväl för fiskare, hvilka lättare och hastigare fått sälja sina »stäng», som ock för affärsverlden.

Genom den gjorda början och de resultat, som lemnats, är man inne på den väg, hvilken redan under en följd af år, särskildt i Norge, varit pröfvad och godkänd.

Göteborgs fiskeriförening, som icke ser sig i stånd att med egna medel bekosta rapporterna under kommande fångstsäsongen, vågar med stöd af det nu anförda, hvars riktighet torde kunna af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Göborgs och Bohus län vitsordas, hos Eders Kongl. Maj:t göra en underdånig hemställan, att Eders Kongl. Maj:t ville af statens medel bereda föreningen ett årligt anslag af tvåtusen kr. att mot

redovisningsskyldighet användas till fortsättande af det under sistliden vinter tillämpade systemet med täta rapporter från sillfångstplatserna i Bohuslän rörande tillgång, priser m. m.

Underdånigst

Göteborg den 25 juni 1892.

MAURITZ RUBENSON.
Ordförande.

BERNHARD FLORÉN.
Vice ordförande.

EDVIN TENGSTRÖM.
Sekreterare.

II.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande öfver Göteborgs och Bohus län.

Kongl. Majt:s befallningshafvande har genom skrifvelse af den 20 sistlidne juli anmodat mig afgifva yttrande öfver en af Göteborgs fiskeriförening hos Kongl. Maj:t gjord underdånig ansökan om anvisande till föreningen af statsmedel för åstadkommande af rapporter genom telegraf och telefon rörande sillfiskets förlopp vid länets kust, och får jag med anledning deraf härmed vördsamt anföra följande:

För dem, som drifva sillaffärer, är det önskvärdt att, så länge fisket pågår, kunna följa dess förlopp längs hela kusten, liksom fiskarne önska sina fångster bekantgjorda. Det har länge ansetts lämpligast, att täta och systematiskt insamlade meddelanden offentliggöras genom tidningarne. Ökadt antal telefon- och telegrafstationer gör det numera möjligt att åstadkomma dagliga meddelanden. Med gillande af en af undertecknad uppgjord plan anslog Göteborgs fiskeriförening i december förra året penningar till åstadkommande

af sådana meddelanden. De togo sin början med nyåret 1892 och fortgingo i två månader, under hvilken tid jag tre dagar i veckan genom telefon tillställde tidningarna i länet meddelanden om sillfiskets förlopp, så att dessa meddelanden offentliggjordes på samma dag, hvars fiske de afsågo*). För åstadkommandet af dessa meddelanden assisterades jag af 18 rapportörer med hvar sitt område af kusten. Rapporterna uppsamlades, och det sammanfattade meddelandet afsändes till tidningarna, oberoende af på hvilket ställe jag för tillfället uppehölle mig.

Det är att önska, att framdeles den sålunda inslagna vägen fortsättes, men rapporterna böra då naturligtvis taga sin början på samma gång som vintersillfisket. Det är att vänta, att de personer, som samverka till meddelandenas åstadkommande, skola kunna lemna allt bättre och lämpligare bidrag dertill, så att meddelandena allt fullständigare uppfylla det dermed afsedda ändamålet, som är ledning för såväl säljare som köpare vid uppgörande af sillaffärer till undvikande i möjligaste mon af hasard.

Sådana meddelanden, som de nu ifrågavarande, kunna också påräknas fria från den partiskhet, som gerna vidlåder uttalanden om fisket från vare sig köpares eller säljares sida.

I händelse sådana systematiska meddelanden icke åstadkommas, uppstå af sig sjelft en mängd spridda tidningsnotiser, som icke hafva något sammanhang med hvarandra, och som icke äro egnade att gifva en lugn eller tillräckligt fullständig föreställning om fiskets förlopp, i det de vanligen icke omfatta hela kusten och alltid förskrifva sig från personer med helt olika sätt att bedöma och yttra sig om förhållandena**).

---

*) Hvilken förfärande okunnighet om fiskeförhållandena ådagalägger icke detta yttrande! *(Utg. anm.)*

**) Det felaktiga i ofvanstående motivering är fullständigt vederlagdt i de under IV nedan införda påminnelserna och är så mycket märkligare, som förslagets underhaltighet förut påvisats i tidningarne *(Utg. anm.)*

Det af Göteborgs fiskeriförening i underdånighet begärda beloppet är enligt vunnen erfarenhet det för en fiskesäsong erforderliga.

På grund af det anförda får jag vördsamt förorda, att Göteborgs fiskeriförenings underdåniga ansökan af Kongl. Maj:ts befallningshafvande tillstyrkes så,

att ett anslag af statsmedel af 2,000 kronor anvisas sökanden för åstadkommande genom telegraf och telefon af snabba underrättelser om instundande sillfiskes förlopp, att genom allmänna tidningarne offentliggöras, allt i hufvudsaklig likhet med det rapportsystem, som på föreningens bekostnad under innevarande års januari och februari månader förefans.

Lysekil den 5 augusti 1892.

A. H. Malm.

III.

Till Konungen.

Till underdånig åtlydnad af Eders Kongl. Maj:ts nådiga befallning i remiss den 12 nästlidne juli uppå en af Göteborgs fiskeriförening hos Eders Kongl. Maj:t gjord underdånig ansökning om anvisande till föreningen af statsmedel för åstadkommande af rapporter rörande sillfisket vid länets kuster, får Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande afgifva underdånigt utlåtande och i sådant afseende anföra, att Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, som ansett sig böra infordra intendentens vid länets hafsfisken yttrande i ämnet, hvilket härhos öfverlemnas, underdånigst instämmer uti hvad

fiskeriintendenten i samma yttrande anfört*). Göteborg å Landskansliet den 22 augusti 1892.

Underdånigst
G. Snoilsky.
Henr. Westin.

IV.

Till Konungen.

»Likhet inför lagen» är en fordran, som länge stälts på samhället, och nutiden kräfver derutöfver såsom en gärd af billig rättvisa äfven sådan likhet inför statsförvaltningen att icke den ene må orättvist gynnas på den andres bekostnad och framför allt icke den ekonomiskt starkare och mer inflytelserike sättas i tillfälle att sig till förmon undertrycka den ekonomiskt svagare och mindre betydande.

Det förra stora bohusländska sillfiskets historia ådagalägger såsom bekant huru ett skenbart välstånd under den sextioåriga fiskeperioden vid dennas upphörande med vintren 1808—1809 helt plötsligt ombytts i det största elände samt att en sådan näringslifvets organisation att den på sillfisket grundade affären tillhörde icke fiskarsamhällena sjelfva utan

*) Med »fiskeriintendenten» (*sic!*) torde menas den tjensteman, som af Kongl. Maj:t benämnes »fiskeritillsyningsman». Redan förut hade i länets hushållningssällskaps förvaltningsutskott landshöfdingen-ordföranden medels anlitande af hela den hans embetsställning medföljande myndigheten lyckats emot de mest bevisande och ovederläggliga invändningar genomdrifva ett berättigande för samma utskotts »afdelning» att, »sedan det visat sig hvad belopp fiskeriföreningen erhållit af statsmedel för ifrågavarande ändamål», emot redovisningsskyldighet bevilja af till fiskerinäringens främjande anslagna medel »ett anslag af 1,000 kronor att utgå i mon af behof, om ett begärdt statsanslag till samma ändamål ej räcker till för bestridande af alla kostnaderna» (Bihang n:r 3 till Göteborgs och Bohus läns Hushållningssällskaps qvartalsskrift 1892, sid. 22, § 45).

(Utg. anm.)

städerne och skärgårdens deraf följande ekonomiska utsugning af de senare dertill varit skulden*). Med största sorg har derför hvarje vän af bohusläanska skärgårdens framåtskridande och utveckling till varaktigt välstånd sett det oafbrutna sträfvandet från Göteborgs fiskeriförening samt den befintliga fiskeriadministrationen att under den innevarande fiskeperioden utveckla förhållandena i samma förderfbringande riktning som under förra fiskeperioden genom att på allt sätt gynna städerne och särskildt Göteborg på skärgårdens bekostnad**).

En af de många yttringarne af detta beklagliga sträfvande är igångsättandet under förra vintren af det till sin organisation så förkastliga rapportväsende, för hvars fortsättande i vidgad omfattning äfven under nästa vinter Göteborgs fiskeriförening (och länets fiskeritillsyningsman) i af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande tillstyrkt ansökan hemstält om understöd af allmänna medel***).

Såsom skäl för nådigt bifall till denna hemställan företes ingen vare sig saklig utredning eller redogörelse för utlandets erfarenhet och åtgöranden i liknande fall, utan endast några helt få i allmänna och sväfvande ordalag hållna samt mycket vilseledande uttalanden, bland hvilka för öfrigt intet lemnar något det minsta bevis för att hemställan är berättigad.

I Nederländerna och Skottland finnes intet offentligt rapportväsende för sillfisket, och har skottska fiskeristyrelsen

---

*) Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1889, sid. 56; 1891, sid. 193, 202, 204—205; 1892, sid. 49. — Upplysningar och handlingar rörande svenska fiskerinäringens och särskildt bohusländska hafsfiskets understöd och administration. I. Göteborg 1891, sid. 193, 202, 204—205; II. Göteborg 1892, sid. 27. *(Utg. anm.)*

**) Jfr Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1892, sid. 69. — Upplysningar och handlingar rörande svenska fiskerinäringens och särskildt bohusländska hafsfiskets understöd och administration, II, Göteborg 1892, sid. 47. *(Utg. anm.)*

***) Ansökan är naturligen ingifven blott af Göteborgs fiskeriförening, på det att fiskeritillsyningsmannen sedan måtte få yttra sig såsom ende s. k. sakkunnig och dervid förorda ansökan. *(Utg. anm.)*

afvisat förslagen om inrättande af ett sådant såsom stridande mot grundsatserna för en god fiskeriförvaltning. De notiser, som i skottska och nederländska tidningar förekomma om fiskets förlopp och som genom sin tillförlitlighet och praktiskhet fördelaktigt utmärka sig framför de af länets fiskeritillsyningsman anordnade s. k. silltelegrammen, äro nemligen af rent enskild natur. De mer lokala sillfisketelegram, som under vissa förhållanden afsändas af de skottska fiskeritjenstemännen, afse att gagna fiskeriidkarne i orten och erbjuda ingen likhet med de ifrågasatta bohusländska rapporterna (Annual reports of the Fishery Board for Scotland, I, for 1889, p. 47*; for 1890, p. 45*, 46*; for 1891, p. 16*).

I Norge finnes visserligen för både Lofotfisket och vårsillfisket anordnadt ett offentligt rapportväsende, men detta är »af helt annat slag med helt annat syfte och helt annan verkan» än det bohusländska. De norska fisketelegrammen äro nemligen offentliga anslagstelegram eller telegram till offentliga myndigheter, men *aldrig* blotta tidningstelegram samt afse att gagna i främsta rummet fiskeriidkarne å fiskeplatserne, hvadan de sändas till fiskelägen och hamnar med telegraf- eller telefonstation på samma gång de sändas till städerne. Såsom anslagstelegram komma de ock utan dröjsmål allmänheten till handa fullständigt kostnadsfritt. De angifva vidare med önsklig noggrannhet för hvarje vecka fångstens och saltningens belopp.

Samma är förhållandet äfven med telegrammen under fetsillfisket, ehuru dessa anses mindre tillfredsställande.

Tidningsnotiser rörande fisket anser man deremot i Norge icke lända fisket till afsevärdt gagn, men väl i fråga om särskildt fetsillfisket ofta medföra högst betydande förluster för salteriidkarne och exportörerne af den saltade sillen.

De af Göteborgs fiskeriförening och fiskeritillsyningsmannen anordnade telegrammen åter äro *uteslutande* tidningstelegram, hvadan de blott komma allmänheten till

godo genom prenumeration å tidningarne samt prenumeranterne i städerne tidigare än prenumeranter i skärgården, hvarförutom Göteborg med dagligen utkommande tidningar ju är gynnadt framför Uddevalla och Strömstad, hvars tidningar utkomma mer sällan. Endast särskildt gynnade kunna få dem genast, då den stora allmänheten deremot måste afvakta tidningarnes erhållande. Telegrammen komma derför antingen alls icke eller ock först då de blifvit för gamla fiskeriidkarne i skärgården till handa och äro dessutom icke såsom i Norge tillgängliga för allmänheten utan afgift.

Det af Göteborgs fiskeriförening begärda anslaget blefve sålunda i verkligheten ett anslag till minskande af tidninningarnes utgifter för deras notisafdelning och till ökande af tidningarnes prenumerantantal, och det i främsta rummet till fördel för Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning, af hvars redaktion två af de tre personer, som undertecknat nämnda fiskeriförenings ansökan, ock äro medlemmar*).

De af fiskeritillsyningsmannen förra vintren afgifna rapporterna voro af allt annat än tillfredsställande beskaffenhet med hänsyn till både anordning, innehåll och tillförlitlighet, hvadan klagomålen i skärgården mot deras underhaltiga och vilseledande beskaffenhet voro allmänna samt äfven framkallade befogadt klander i tidningarne. Särskildt voro uppgifterna rörande sillsaltningen, ehuru för affärslifvet af största betydelsen, i hög grad *otillförlitliga.*

De förra vintren anordnade rapporterna nedtryckte priset å den färska sillen och omöjliggjorde nära nog all försäljning af saltad sill till nöjaktigt pris under den tid, de afgåfvos, samt vållade derigenom fiskarena och sillförarne samt de mindre kapitalstarke salteriidkarne *ofantliga förluster*, under det de deremot oskäligt gynnade de firmor, som hade fördel af att få köpa den färska eller saltade sillen

*) Äfven den tredje af undertecknarne anses vara en ingalunda opartisk meddelare af sillhandelsnotiser åt Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning. *(Utg. anm.)*

till möjligast lågt pris. Då ingen hänsyn togs till fiskeri-idkarnes och sillförarnes bästa vid rapporternas anordning, så vållades stundom äfven för stark tillförsel af färsk sill till städerne och deraf följande prisfall och förlust.

Dessa rapporter hafva sålunda åt skärgårdens fiskeri-idkare medfört hufvudsakligen blott olägenheteter samt i väsentlig mon *ökat* den »hasard», med hvilken sillaffären alltid är förenad. Denna deras skadlighet kommer ock att tilltaga i den mon de utsträckas öfver längre tid genom att börja tidigare. De hafva i »partiskhet», synes det, icke heller stått tillbaka för de af fiskeritillsyningsmannen klandrade »uttalandena om fisket» från de i näringen intresserade, och hafva ingalunda »gifvit en lugn eller tillräckligt fullständig föreställning om fiskets förlopp» samt hafva alldeles ovedersägligt härrört just »från personer med helt olika sätt att bedöma och yttra sig om förhållandena».

Att döma af sökandenes sak förordande uppsatser i den af det föreslagna rapportväsendet intresserade Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning synes det vara meningen att rapporterna äfven skola innehålla omdömen om sillens beskaffenhet i de särskilda vadstängen; men då förlustbringande misstag dervid svårligen kunna undvikas, så hade sökandene bort ställa tillräckligt stor, vederbörligen godkänd säkerhet för att de skadestånd, som komma att af domstolarne ådömas fiskeritillsyningsmannen för felaktiga uppgifter, också kunna utbekommas.

Skall ett offentligt rapportväsende anordnas för bohuslänska sillfisket, måste det alltså ske efter helt andra grunder och med helt annat syfte, än förra vintren egde rum, dervid erfarenheten från Norge och äldre, från annat håll härrörande inhemska förslag af mer nöjaktig beskaffenhet icke böra förbises*). Ett tillfredsställande sådant rapport-

*) LJUNGMAN, A. V., Om offentliga åtgärder med hänsyn till det rika bohuslänska sillfisket. Göteborg 1882, sid. 14. — Anteckningar rörande sillsaltning, sillvrakning och sillhandel. Uddevalla 1882, sid. 106—107. *(Utg. anm.)*

system kräfver dock, enligt erfarenheten från Norge, rätt stora kostnader, och måste dess handhafvande öfvervakas af en sakkunnig och duglig myndighet samt för öfrigt noga tillses, att all partiskhet till förmon för det ena eller andra egennyttiga intresset noga undvikes och att icke en orimlig makt att godtyckligt gynna eller skada lägges i *en* enda persons händer under så otillfredsställande öfverinseende, som det nu ifrågasatta.

Så länge Bohuslän emellertid fortfarande är i saknad af den önskade, efter utlandets bästa föredömen anordnade fiskeristyrelsen, är helt visst lämpligast, att äfven förslaget rörande offentliga sillfiskerapporter får hvila, och det så mycket hellre som ett nådigt bifall till ansökan i fråga obestridligen innebär allvarlig våda för bohuslänska skärgården och skulle utöfva ett demoraliserande inflytande.

På grund af hvad sålunda i underdånighet anförts och med hänvisning till bifogade tidningsuppsats samt bilagda skrifvelse från »opsynscheferne» vid norska Lofot- och vårsillfiskerierna*) får jag alltså hemställa,

det måtte Göteborgs fiskeriförenings omförmälda ansökan om anslag för åstadkommande af rapporter rörande sillfisket vid Göteborgs och Bohus läns kuster *icke* vinna Eders Kongl. Maj:ts nådiga bifall.

Underdånigst

Axel Vilh. Ljungman.

Riksdagsman för Orost och Tjörn.

Lilldal, *Varekil*, den 1 september 1892.

(Tre bilagor följa.)

---

*) Äfven från flera andra norrmän med erkänd sakkännedom har utgifvaren erhållit detaljerade upplysningar rörande rapportväsendet vid de stora norska fiskerierna. *(Utg. anm.)*

Bilaga B.

Fra
Opsynschefen
ved
Lofotfiskeriet.

p. t. Carl Johansværn d. 21 Juli 1892.

Hr Doktor AXEL VILH. LJUNGMAN.
Varekil.

I Anledning af det i Deres ærede Skrivelse af 14 dennes gjorte Spörgsmaal angaaende Fisketelegrammernes Udferdigelse og Omsendelse under Lofotfiskeriet skal jeg herved give fölgende Oplysninger.

De Beretninger om Fisket, som Aviserne indeholder, er som Regel Aftryk af de Telegrammer, som Opsynschefen under hele Opsynstiden afsender til Regjeringens Indredepartement og til samtlige Telegrafstationer i Nordland og Finmarken samt til Telegrafstationerne i de Byer og Landdistrikter for övrigt, hvor Fiskeriinteresserne har större Betydning. Disse Telegrammer affattes efter de af Opsynsbetjentene i de forskjellige Fiskevær *hver Söveirsdags* Aften til mig indsendte telegrafiske Fiskeberetninger, hvilke de desuden samtidig telegraferer til samtlige Telegrafstationer *inden* Opsynsdistriktet, hvor de af den der stationerede Opsynsbetjent besörges opslaaede paa hensigtsmæssige Steder til Underrettelse for Kjöbere og Fiskere, saaledes att disse overalt inden Opsynsdistriktet til enhver tid holdes à jour med Fiskets Gang over hele Lofoten. Et udförligt Sammendrag af disse Telegrammer afsendes derpaa af mig i Regelen 3 Gange ugentlig til Indredepartementet og 52 Telegrafstationer *udenfor* Opsynsdistriktet paa samme Tid som Afskrift deraf ved Opsynschefens Foranstaltning besörges sendt fra nærmeste Telegrafstation pr Post til de Fiskevær, hvor der ikke er Telegrafstation. Man kan altsaa gaa ud fra at paa denne Maade kan Enhver der er interesseret i Lofotfiskeriet til enhver Tid holde sig bekjendt med Fiskerifor-

holdene der. Hver Fredag foretages derhos i ethvert Fiskevær af vedkommende Opsynsbetjent en nöiagtig Optælling af saltet og hængt Fisk, af Leverpartiet, Rognpartiet og Medicintranpartiet, hvorefter Resultaterne strax telegraferes til Opsynschefen, der udregner det samlede Kvantum af hver Sort og hver Lördag Morgen sender telegrafisk Beretning herom til förnævnte Telegrafstationer saavel *i* som *udenfor* Lofoten. Til Bestridelse af Udgifterne ved denne temmelig vidtlöftige Telegraferen bevilges aarlig Kr. 4,800, men paa Grund af at Telegraftaxten for enslydende Fiskeberetninger er meget lav—almindelig Telegramtaxt for 1 Station og kun 25 Öre pr Hundrade Ord for hver af de övrige — i Forbindelse med, at Afskrift af samtlige Fisketelegrammer sendes for Kr. 2:50 pr Kvartal til Enhver, som forlanger dem og altsaa for en billig Pris kan blive sendt pr Post fra nærmeste Telegrafstation paa Kysten til de Fiskevær, der ingen Telegrafstation har, andrager Opsynets Telegrafudgifter i Regelen kun til omkring Kr. 3,000 pr Aar. Som Regel afsendes meget udförlige Fisketelegrammer, da kun Statstelegraf benyttes og Udgiften saaledes igjenkommer til Indtægt i Statskassen. I det Hele taget tör det vistnok med Tryghet siges at alle Interesserede ved den af Opsynet besörgede Telegraferen til enhver Tid faar fuldt tilfredsstillende Besked om Fisket og der höres nu aldrig nogen Klage over manglende Underretning isaahenseende.

Ogsaa ved de övrige större Fiskerier — saavel Torske- som Sildfiskerier — foranstalter vedkommende Autoriteter lignende telegrafiske Fiskeberetninger bekjendtgjorte i de interesserede Distrikter.

Jeg haaber at disse Oplysninger vil være nogenlunde tilfredsstillende og kan de i nogen Maade være hr Doktoren til Nytte skal det glæde.

Deres med Höiagtelse ærbödige

C. Knap.

Bilaga C.

Fra
Opsynschefen ved
Vaarsildfiskeriet.

Horten den 22 Juli 1892.

Til

H. Hr Axel Vilh. Ljungman

Varekil.

I Besvarelse af Deres ærede Skrivelse af 14 dennes skal jeg anföre fölgende.

Rapportvæsenet under Vaarsildfisket henhörer under Opsynet, i det dette foruden Politistillingen har den Opgave mest muligt at være til Hjælp og Nytte for Alle i Fisket Interesserede; saaledes som Havnfoged, Forligelseskommissair og Rapportör etc.

Som Opsynschef sörger jeg da for daglig (tidligst muligt) at erholde telegrafiske Meddelelser fra ethvert Sted, hvor noget af Interesse vedkommende Fisket foregaar og telegraferer saa selv til Indre-Departementet, alle interesserede Byer samt de forskjellige Fiskevær i Distriktet, saa ofte jeg anser det hensigtsmæssigt — i Regelen en Gang daglig.

De i Aviserne indtagne Telegrammer er Aftryk af mine Telegrammer til vedkommende By.

Meningen med disse Telegrammer er at skaffe officielle faktiske Oplysninger om Fisket, for at enhver derefter kan tage sine Dispositioner. Jeg vedlægger en Telegrafblanket som af mig benyttet.

Ligeledes vedlægger jeg min Beretning for iaar.

Med særdeles Agtelse
ærbödigst
E. Bretteville.

Tydelig Haandskrift.
Fulstændig Adresse:

Indenlandsk Taxt:
50 Øre for 10 Ord og 5 Øre for hvert Ord mere.
Ord over 15 indtil 30 Bogstaver eller Tal over 5 indtil 10 Zifre regnes for 2 Ord o. s. v.
Sprogstridige Ordsammensætninger tilstedes ikke.

Angivelser som:
(Rp) eller Svar betalt
(Pp) „ Post betalt
(Pr) „ Post rekom.
(Xp) „ Expresse bet.
sættes *foran* Adressen; Forkortelserne taxeres for et Ord.

Afsenderens Adresse:

Blanket N:o 1.

Gebyrer: **Den Norske Stats-Telegraf** Sendt til

Kr.................. Kl...............

Modtaget ved: ....

af: /

Tjb.

N:o........ Klasse........ Ord.......... den / 189 Kl.......... midd.

Adresse og Text:

Opslag: Indredepartementet, Kristiania,
— » — Amtmanden, Bergen, Amtmanden, Stavanger.
— » — Flekkefjord, Soggendal, Ekersund, Hviddingsø, Skudesnæs, Kopervik,
— » — Akrehavn, Utsire, Vigsnæs, Røvær, Skonevik, Espevær, Brandesund, Kulleseid, Lervik, Sand, Florø, Kallevaag, Moldøen, Flaavær, Sandshavn,
— » — Farsund, Trondhjem, Christiansund, Aalesund, Fredrikshald, Fredrikstad, Laurvik, Fredriksværn, Langesund, Kragerø, Østerrisør, Arendal,
— » — Lillesand, Christiansand.

Om betydelsen af s. k. sillrapporter.

Smärre tidningsuppsatser*)

af

A. V. L.

I.

Under förra vintren började man för bohusländska sillfisket införa bruket af offentliga rapporter om sillfiskets utfall i afsigt, synes det, att gynna vissa ekonomiskt starkare intressen på de svagares bekostnad. Försöket mötte ock från många starkt ogillande, och detta äfven i tidningspressen, men skulle hafva gjort det i långt högre grad, om konjunkturerna för sillfångsten och sillsaltningen varit ogynsammare, än de voro. Klart är nemligen, att rapporter, hvilkas tolkande gifver så fritt spelrum åt fantasien, som de i vintras offentliggjorda, måste i hög grad bidraga till att *nedtrycka prisen* både å den färska sillen för fiskarena och sillförarne samt under fisketiden äfven å den saltade sillen för de salteriidkare, som då önska eller äro nödsakade att afyttra sin vara, under det att naturligen de, som hafva fördel af att då erhålla den färska eller den saltade sillen till möjligast *låga* pris, göra betydande vinst på fiskarenas och de mindre kapitalstarke salteriidkarnes bekostnad.

Bohusländska sillfiskets egendomliga beskaffenhet såväl med hänsyn till sjelfva fångsten, hvilken sker med både garn och vadar, som i fråga om afsättningen, hvilken är mer mångartad, än annorstädes, lägger vidare de största hinder

---

*) Göteborgs-Posten, 1892, N:o 164, 179, 186. — Bohusläningen, Uddevalla 1892, N:o 87, 97, 106.

i vägen för åstadkommandet af sådana rapporter öfver fiskets utfall, som icke skola blifva vilseledande. Då sålunda t. ex. i Skotland och Holland, der fångsten bedrifves hufvudsakligast blott med garn och landas i jemförelsevis få hamnar det är lätt nog att dag för dag erhålla rätt tillförlitliga uppgifter om den ilandförda fångstens myckenhet; så möter sådant deremot i Bohuslän nästan oöfvervinneliga svårigheter, enär största delen af fisket sker med vadar, ur hvilka fångsten än upptages genast, än först efter längre eller kortare tid eller under hand, samt vanligen kringföres med båtar till afsättning å de mest olika ställen och till användning för flerahanda ändamål. De bohuslänska sillförädlingsverken ligga ock såsom bekant spridda hela kusten utefter och icke såsom i Skotland samlade i några få städer.

Fångsten är vidare i Bohuslän af mer olikartad beskaffenhet än i t. ex. Skotland, hvadan tvänne väsentliga svårigheter te sig med hänsyn till bedömandet af fiskets utfall, nemligen ovissheten om icke blott verkliga mängden sill i vadstängen utan äfven den instängda sillens beskaffenhet. Om ett vadstäng t. ex. innehåller blott 300 eller ända till 30,000 hektoliter sill, derom lemna rapporterna ingen eller åtminstone ingen ens närmelsevis säker uppgift, och än mindre *kunna* de göra det i fråga om sillens beskaffenhet.

Då vidare i Skotland liksom under norska fetsillfisket hufvudmassan af fångsten beredes till saltad sill, så finner fångsten deremot i Bohuslän utom till saltning afsättning i hufvudsaklig mon äfven till utförsel färsk eller till forsling färsk inåt landet eller till tran- och guanofabriker, hvadan beräkningen äfven i afseende på omfattningen af sillsaltningen m. m. är ytterst vansklig att göra efter rapporterna.

Dessa här i största korthet helt ofullständigt berörda förhållanden, i förening med sillrapporternas egen art och bristande tillförlitlighet samt deras för de fleste åtminstone allt för sena emottagande, göra att rapporterna oftast gifva allt för liten ledning för en säker beräkning och allt för

stort spelrum för fantasien vid bedömandet af både fångstens och sillsaltningens myckenhet, hvilken i regeln blifver *öfverskattad.* Dessa rapporter komma dessutom de fleste af uppköparne utaf färsk sill alldeles *för sent* till handa för att kunna tjena till ledning vid uppköpen och blifva derför i regeln ej användbara till annat än som skäl för prisets nedslående vid aftal med fiskarena. Rapporterna tjenstgöra sålunda såsom ett prisen nedtryckande *tvångsutbud* från många håll på en och samma gång, gent emot hvilka fiskarena icke hafva annat medel att rädda sig, än genom att, då sådant är möjligt, låta fångsten qvarstå uti stängen i afvaktan på högre pris. Sillrapporterna komma sålunda att bidraga till ökande af det redan nog stora oskicket med de långvariga stängen*).

För salteriidkarne och särskildt för de smärre eller mindre kapitalstarke bland dem erbjuder det en synnerligt stor fördel att så fort som möjligt få till nöjaktiga pris afyttra åtminstone den tidigast saltade sillen, men detta motverkas, efter hvad erfarenheten redan visat, genom den nedtryckning af prisen å saltad sill, som rapporterna, under den tid fisket pågår och är rikt, oftast komma att föra med sig till följd af just sin nämnda beskaffenhet.

Täta berättelser om handels- och fraktmarknadens ställning må vara för affärslifvet och sjöfarten gagnliga, ja rent af oumbärliga; men detta endast under förutsättning att dessa berättelser äro tillförlitliga och icke lemna för stort spelrum åt fantasien. Hvarje allvarlig granskning af de bo-

---

*) Sillrapporterne höja icke priset å den färska sillen vid ringa fångst utöfver hvad sillen ändock under sådana förhållanden skulle betinga utan snarare tvärtom; ty de afhålla köparen såväl då de meddela mycket rik som blott helt ringa fångst och detta genom köparnes fruktan i förra fallet för prisens nedgående i följd af den myckna fångsten och i senare fallet för prisens allt för stora höjd för tillfället i följd af den ringa fångsten och i förhållande till ett möjligen förestående prisfall. Sillföraren afskräckes från att söka sillköp i skärgården, då han hör att fångsten är ringa och på grund deraf befarar stor risk vid köp för mycket hög betalning.

(Utg. anm.)

huslänska sillrapporterna skall emellertid genast ådagalägga, att de icke egt eller kunna väntas komma att ega sådan beskaffenhet att de gerna kunna gagna mer än blott några få på det stora flertalet producenters bekostnad genom nedtryckning af sillprisen. Rapporter af *sådan* beskaffenhet som de bohuslänska sillrapporterna afgifvas för öfrigt icke någonstädes med hänsyn till någon annan näring.

I Skotland och Holland afgifvas inga liknande vare sig dagliga eller veckorapporter af fiskeriadministrationen, och de förslag om sådana, hvilka framkommit i Skotland, hafva der af fiskeristyrelsen afvisats såsom stridande mot den noninterventionspolitik, som man i Skotland anser sig böra följa i afseende på näringslifvets administration*). De rapporter, rörande fiskets utfall m, m., som förekomma i skotska och holländska tidningar, äro af alldeles privat natur, fast i alla fall i tillförlitlighet och praktiskhet långt öfverträffande de bohuslänska sillrapporterna.

I Norge finnes emellertid ett utbildadt offentligt rapportsystem med hänsyn till torskfisket vid Lofoten, men det är af helt annat slag med helt annat syfte och helt annan verkan, än det för bohuslänske sillfisket inslagna. Sammalunda är ock fallet med det vid norska vårsillfisket förekommande rapportväsendet. Under norska fetsillfisket offentliggöras äfven åtskilliga telegram, af hvilka en del härröra från embetsmän; men äfven dessa telegram äro väsentligen olika de bohuslänska och för öfrigt af tvetydigt värde, för så vidt man kan döma efter de ganska hårda beskyllningar om deras förkastlighet och ruinerande verkningar, som med synbarlig sakkännedom ofta framhållits i t. ex. »Bergensposten». Äfven de rapporter till norska regeringen,

) De telegram, som under särskilda förhållanden af fiskeritjenstemännen i vissa distrikt sändas till angränsande orter med syfte att lemna fiskeriidkarne der upplysning om tilldragelser af vigt för näringsutöfningen, erbjuda tydligen ingen likhet med de bohuslänska sillrapporterna (Annual reports of the Fishery Board for Scotland, I, for 1889, sid. 47, for 1890, sid. 45*, 46*, for 1891, sid. 16*). *(Utg. anm.)*

som afgifvas af fiskeriinspektörerna under deras vidsträckta *resor* i skärgårdarne, äro af väsentligt annan art och verkan, än de bohuslänska sillrapporterna*).

Nöjaktigt tillförlitliga sillrapporters afgifvande skulle för öfrigt kräfva *stora* kostnader, då de förutsätta icke blott talrika inom hvar sitt lilla distrikt under fisket kringströfvande insamlare af uppgifterna och en eller ett par kringresande inspektörer till insamlingens öfvervakande, utan äfven en redaktör med stor kännedom om fisket och skärgårdsförhållandena, hvilken kan på ett tillfredsställande sätt sköta redaktionen.

På den befintliga fiskeriadministrationen inverkar rapportväsendet skadligt, så till vida att det måste nödga fiskeritillsyningsmannen att allt mer draga sig ifrån inspektionen af den praktiska fiskebedriften till blotta redaktionsbestyr i hemmet.

För fiskeriidkarne i skärgården måste rapportväsendet, såsom ofvan påvisats, ofta blifva till men och medföra kännbara förluster utan utsigt för dem att kunna få dessa förluster ersatta. Ur skärgårdens synpunkt äro sillrapporterna sålunda *icke* eftersträfvansvärda.

II.

Såsom var att vänta, har Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning uti en ledande uppsats den 28 sistlidne juli sökt genom hvarjehanda svängningar, obevista påståenden och dylikt försvara de af fiskeriföreningen i Göteborg genom fiskeritillsyningsmannen åvägabragta sillrapporterna under årets första månader.

---

*) De norska fiskerapporterna äro samtliga telegram direkt till fiskelägen eller fiskeplatser eller offentliga myndigheter, hvilka telegram anslås å lämpliga ställen för allmänhetens begagnande, men aldrig blotta tidningstelegram till allenast städerne. *(Utg. anm.)*

Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning börjar sin uppsats med det helt oblyga påståendet att »om någon åtgärd till sillfiskets främjande helsats med allmän belåtenhet *(sic!)*, så har det väl varit de sillrapporter, hvilka under senaste sillfiske anordnades af härvarande fiskeriförening och på dess bekostnad».

Då anordnarne sjelfve och ett jemförelsevis ringa fåtal affärsmän, som haft direkt fördel af dessa sillpriserna nedtryckande rapporter, undantagas, har nemligen *missbelåtenheten* med samma rapporter varit så genomgående *allmän* hos fiskeriidkarne som gerna kan vara möjligt.

Denna så allmänna missbelåtenhet gaf sig ock, såsom i förra uppsatsen nämndes, luft uti tidningspressen; och må ur en utförlig uppsats i Bohusläningen för den 23 sistlidne februari af en för mig okänd »praktiker» såsom bevis härpå anföras följande sanna anmärkningar:

»Det vore mycket bättre att icke alls offentliggöra några rapporter än att offentliggöra sådana de nu förekomma, ty dessa skada mycket mer än de gagna för såväl fiskaren som köpmannen och sillsaltaren. Synnerligen lida de senare ganska stora förluster derigenom. Största delen af den sill, som saltas i Bohuslän, exporteras nemligen till Tyskland och Ryssland. Köpmännen der läsa dessa rapporter och ha ej klart för sig huru stora stängen äro, utan tro och söka äfven i eget intresse göra troligt, att alla dessa uppräknade stäng hvar för sig äro ofantligt stora.»

»Att verkligen stora förluster härigenom uppstå, framgår deraf, att en af Tysklands största importfirmor af sill i sin senaste rapport af den 16 dennes, bland andra orsaker till nu rådande dåliga pris på sill, särskildt påpekar, att detta till en stor del har sin grund deruti att »enligt från Sverige ingångna rapporter derstädes ännu försiggår ett mycket stort sillfiske.» Men är detta sannt? Ja, att döma efter de offentliga rapporterna, skall man kunna tro det, men icke så, om man ser det i verkligheten; ty då får man

erkänna, att fisket nu är helt obetydligt mot hvad det var före jul samt icke kan få namn af ett mycket stort fiske.»

»Då man betänker att minst 100,000 tunnor sill per år exporteras från Bohuslän*) och att det ej vill mycket till, för att de durchdrifne tyske och ryske köpmännen — — skola få nog trumf på hand för att nedpressa priset ett par tre mark per tunna, samt att fall ofta förekommit, då priset genom mer eller mindre tillförlitliga rapporter om stort fiske på några dagar nedprutats ända till 7 à 8 mark per tunna; så får man en aning om hur ofantligt vigtig denna fråga är för hela bohuslänska skärgården.»

»Betänker man då, hur lättvindigt och utan vidare hörande af länets vare sig sillfiskare eller sillköpmän beslutet om desse rapporters utfärdande tillkom, samt att dessa kungöranden lades i en persons hand, som endast är teoretiker och icke besitter på långt när den praktiska erfarenhet i sillaffärer, som borde finnas hos en person, i hvars hand ett så stort förtroende är lagdt, så kan man icke värja sig för den tanken, att det måste finnas »something rotten» i det sätt, hvarpå det ofantligt värderika bohuslänska sillfisket nu ledes.»

Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning kommer derefter med en allt igenom falsk skildring af den historiska utvecklingen af förhållandena i bohuslänska skärgården, hvilka senare med hänsyn till sillfångstens afsättning förbättrats *icke* genom några sillrapporter *utan* genom ökadt antal salteriidkare och fiskhandlare, hvilka med allt större kapital och utrustning bedrifva sin rörelse, och genom så småningom förvärfvad större marknad för sillen både utom och inom landet samt genom förbättrad samfärdsel särskildt för snabba meddelanden mellan skärgårdens skilda delar både sinsemellan och med afsättningsorterna. Om sålunda afsättningen i förstone var mindre god, så var detta en följd af bristen på

*) Genom skrif- eller tryckfel torde den bohuslänska sillexportens betydenhet här vara alldeles för lågt upptagen. *(Utg. anm.)*

affärsmän, marknad och samfärdsel m. m. dylikt i tillräcklig omfattning, men alls icke af saknaden af s. k. sillrapporter, hvilka, när man slutligen en gång fick dem, hufvudsakligast voro till *skada* för det långt öfvervägande flertalet fiskeri-idkare.

Något »arbetande i mörkret», så länge man icke hade dessa sillrapporter, kan man lika litet tala om hos oss som i t. ex. Holland och Skotland, der man lyckligt nog alltid varit befriad från offentliga rapporter af *den art*, Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning vill hafva fram för att gynna sina skyddslingar.

Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning ordar vidare om huru, »så snart sillen går till vid norska kusten, fiskeri-inspektören genast infinner sig och rapporterar dagligen i telegram till Indredepartementet», men antyder dervid ej ens att dessa rapporter från fiskeriinspektörerna under deras *resor* i de vidsträckta skärgårdarne äro något helt annat, än hvad som beståtts bohusläningarne af den i Lysekil helt orörlig residerande fiskeritillsyningsmannen. De af de norska »Fiskeri-Opsynen» ombesörjda fiskerirapporterna äro ock, såsom i förra uppsatsen antyddes, »af helt annat slag, med helt annat syfte och helt annan verkan», än de i Bohuslän förra vintern anordnade s. k. sillrapporterna*).

Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning söker undanskjuta den ovederläggliga sanningen, att sillrapporterna sistlidne vinter tillkommo »i afsigt, synes det, att gynna vissa ekonomiskt starkare intressen på de svagares bekostnad», genom att framhålla, huru »de större affärsmännen redan förut skaffade sig privata meddelanden om fiskets gång, hvilket åter mindre stod i de smärre uppköparnes förmåga att göra»; men bestyrker derigenom snarare än veder-

---

*) Rapporternas anordnande har icke föregåtts af någon allvarlig utredning och ej heller har man tagit någon den ringaste hänsyn till vare sig erfarenheten från utlandet eller fiskarbefolkningens bästa.

(Utg. anm.)

lägger nämnda sanning. Genom den allt mer förbättrade samfärdseln får en hvar för sina egna affärer fortfarande skaffa sig de för dessa behöfliga underrättelserna samt göra sina anbud å eller utbud af den sill, han önskar köpa eller vill sälja, då sillrapporterna med hänsyn till verkliga affärers afslutande ju icke ens kunna vara till nämnvärd ledning, under det att samma rapporter deremot ega stor betydelse för dem, som önska bekomma stora sillmängder för möjligast *lågt* pris, hvilket nu börjar allt mer eftersträfvas af »de större affärsmännen», sedan konkurrensen i så hög grad tilltagit, att nettovinsten å affären börjar aftaga och det sålunda för dem blifvit ett behof att *nedtrycka* priset å den sill, fiskarena eller sillförarne hafva att utbjuda.

Att sillrapporterna ej vållade än värre skada, än de gjorde under sistlidne vinter, dertill har man att söka orsaken dels i de jemförelsevis gynsamma konjunkturerna i följd af mindre rik fångst i utlandet än vanligt, dels i rapporternas början först å nyåret, då många leveranser redan hunnit med fördel afslutas, och dels i den gynsamma ställningen i skärgården efter de under förra årets två sista månader, då rapporter ej förekommo, redan intjenta beloppen.

Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning söker inbilla allmänheten att rapporterna »bidraga till att locka köpare», under det att verkliga förhållandet tvärtom är att rapporterna afskräcka köparne och nedtrycka prisen, då de tidtals nära nog stänga marknaden för den saltade sillen*).

---

*) Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning yttrar att »säkert är att rapporterna ledt till att öka tillgången på köpanbud, mellan hvilka fiskarena haft att välja», och att »det är barnsligt att neka dertill, då sådant ligger i sakens natur»; men har icke och skall icke någonsin kunna påvisa hvari denna rapporternas egenskap att öka köpanbuden skulle bestå eller hvarur den skulle härleda sig, då rapporterne ju komma sillförarne alldeles *för sent* till handa för att kunna lända till någon den minsta anvisning för uppköpen. De flesta »stängen» torde nemligen i regeln vara sålda eller t. o. m. länsade, innan rapporterna erhållas, hvarförutom sillförarne icke behöfva begagna sig af rapporterne för annat ändamål än för att bevisa det sillen måste säljas billigt, emedan fisket är så rikt samt salteriidkare och exportörer derför äfven betala mindre för sillen.

Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning har ej kunnat i någon den minsta mon vederlägga påståendena om sillrapporternas *vilseledande* beskaffenhet med hänsyn till fångstens såväl mängd som qvalitet, men gör sig deremot skyldig till väl stark missuppfattning af förhållandena. »Att döma om den instängda sillens qvalitet lär vara den lättaste sak i verlden; det sker helt enkelt genom att ur vaden upptaga en eller annan hektoliter sill och undersöka den», låter den för sin farbroderlighet så kända tidningen allmänheten få veta, men glömmer försigtigt nog att äfven tala om af hvilka och med hvilken *rätt* en opartisk och dugande sådan undersökning af stängen skall förrättas samt tyckes vara i okunnighet om att sillen långt ifrån alltid står jemnt blandad inom stängen*).

Om det verkligen är så lämpligt att offentligen redogöra för mängden och beskaffenheten af de varor, som utbjudas, hvarför gör man då icke början med de stora varulagren i städerna och låter polismyndigheterna tillkännagifva att den ene handlanden har så och så mycket inne af god och den andre så och så mycket af sämre beskaffenhet o. s. v.? Eller är det blott skärgården, som skall vara underkastad ett slikt för densamma förderfligt förmynderskap? Hur är det möjligt att en fordom så frisinnad och frihan-

---

Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning yttrar vidare hånfullt att »det torde vara en ny nationalekonomisk upptäckt, att ökad tillgång på köpare medför prisfall», men glömmer dervid taga i betraktande att sillrapporterna hvarken ökat antalet köpare eller anbud, utan snarare minskat bådadera, hvarförutom de verkat »såsom prisen nedtryckande tvångsutbud från många håll på en och samma gång», hvilket senare påstående Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning ej velat ens ärligt refera, utan sökt vanställa genom att ändra ordet »utbud» till »anbud» för att det bättre skulle passa i stycke. *(Utg. anm.)*

*) Tvångsutbud med ty åtföljande tvångsvärdering är hvad Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning afser för de bohuslänske fiskarenas fångst, ehuru all erfarenhet och all eftertanke bära vitne om att sådant försäljningssätt medför lägre pris, än då egaren får fritt och sjelfständigt utbjuda sin vara. Bohuslänske fiskarena böra väl förunnas att lika väl som stadsborne sjelfve få bestämma om sättet för deras varors försäljande.

(Utg. anm.)

delsvänlig tidning som Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning nu kan komma med slika reaktionära och näringsfriheten inskränkande förslag som det om sillrapporterna?

Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning gör en stor sak af att i förra uppsatsen »ej andragits ett enda exempel, der rapporterna skulle i påfallande mon missvisat», men förgäter dervid att sådant var obehöfligt, då de gjorde det i så långt öfvervägande grad att särskilda exempel voro onödiga. Om den bristande tillförlitligheten och fullständigheten har näppeligen heller funnits mer än blott en enda mening inom skärgården. Att »ingen enda anmärkning från de i sillfisket intresserade» förekommit, är en redan ofvan vederlagd osanning. Sillrapporterna hafva ej heller »bidragit att minska hasarden i affären», för så vidt man nemligen icke dermed menar detsamma som att de »hjelpt tu och stjelpt sju».

Resultatet af talrika *sakskäl*, dem Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning ej förmått vederlägga, blef i förra uppsatsen att sillrapporterna ur skärgårdens synpunkt *icke* äro eftersträfvansvärda, ett resultat som än mer stärkts genom uppsatsen i Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning; ty det förmenta resultat, hvartill den stora tidningen nu vill komma, är tydligen grundadt blott på »tycke» och »subjektivt omdöme» för att icke säga något än värre.

»Hvilket värde kan tillmätas en på sådan lös grund bygd slutsats» som den Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning nu kommer med?

III.

Uti Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning för den 9 dennes har gjorts ett ytterligare försök att försvara de af fiskeriföreningen i Göteborg anordnade sillrapporterna genom att ur norska »Morgenbladet» aftrycka ett telegram till Indredepartementet från amtmannen i Nordlands amt af den 6 dennes; men tidningen förgäter dervid följande för sakens bedömande vigtiga förhållanden: nemligen 1:o) att ingen i Norge anser dylika offentliggöranden i tidningarna lända fisket till något gagn, 2:o) att man i Norge ofta klagar öfver tidningstelegrammens skadliga inflytande med hänsyn till den på fetsillfisket grundade affären, 3:o) att äfven det af Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning nu aftryckta exemplet står i afseende på affattningens praktiskhet ofantligt före de sistlidne vinter i Bohuslän offentliggjorda sillrapporterna samt 4:o) att slutsatsen, det de norska fiskerapporterna äro »af precis samma slag och innehåll som de, hvilka i vintras anordnades för Bohuslän», är förhastad och röjer en rent af *löjlig* obekantskap med norska rapportväsendet. Detta består nemligen i direkta telegram till fiskelägen och andra för fiskets utöfning betydande platser eller till offentliga myndigheter, hvilka telegram genom uppslående å lämpliga ställen äro för allmänheten kostnadsfritt tillgänglige, hvadan de ock först i andra hand komma tidningarne till del och i jemförelsevis ringa omfattning genom dem vinna sin för fisket afsedda spridning, under det att de bohuslänska sillrapporterna deremot uteslutande varit tidningstelegram till de tre tidningsutgifvande städerne, hvilka telegram sålunda först då de redan hunnit blifva för gamla kommit skärgården till handa.

Rapporterna i tidningarne komma den konsumerande allmänheten, sillhandlarne i inlandet och sillimportörerne i utlandet men ej fiskeriidkarne i skärgården till gagn och

måste redan på grund af denna deras egenskap gagna de förra genom prisens nedtryckande, under det de skada de senare.

Kan verkligen Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning inbilla sig att sillrapporterna i norska Morgenbladet kunna komma fiskeriidkarne i Nordlanden så tidigt till handa att de kunna begagna sig af dem eller att dessa rapporter eljes kunna vara fiskeriidkarne å fiskeplatserna till afsevärd nytta?

Af blott den omständigheten, att man i Norge har anordnat fiskerapporter, är man för öfrigt ej berättigad sluta till att man äfven i Bohuslän skulle hafva gagn af sådana rapporter, och allra minst kan man sluta till att den form för dylika rapporter, som äfven i Norge klandras, skall vara den enda lämpliga för oss. Norges föredöme är för öfrigt långt ifrån alltid värdt att efterlikna i fråga om fiskerinäringens administration, enär det i Norge är urgammal sed att fiskarenas och skärgårdarnes intressen tillbakasättas och uppoffras för de fiskhandel idkande städernes.

Man må ej heller vid jemförelsen med Norge förgäta att Norge är ett nästan blott sillproducerande land, under det att Sverige äfven är en vigtig konsumtionsort för sillen. I Norge var ock sillsalterinäringen en urgammal och stadgad näring, när sillrapporterna under förhållanden, som voro mycket olika de nu i Sverige rådande, infördes, under det att sillsaltningen i Bohuslän ännu är en jemförelsevis ny och outvecklad näring, som kanske just genom ett förhastadt införande af ett otillfredsställande rapportväsende blifver hämmad i sin utveckling till önsklig betydenhet.

Innebörden af bohusländska sillfiskets periodicitet bör ej heller förbises vid denna frågas bedömande. Det är nemligen fara för att salterinäringen och den på densamma grundade affären ej under den jemförelsevis korta perioden blifva så utvecklade och stadgade att sillhandlarne uti inlandet och å kontinenten tillräckligt lära känna de egendomliga bohusländska förhållandena för att kunna riktigt be-

döma rapporternas verkliga betydelse och rätta halten af deras innehåll.

Ofvanstående uppsatser afse naturligen fiskerapporterne *i den form,* de anordnats af Göteborgs fiskeriförening och länets fiskeritillsyningsman, samt tidningsrapporter om sillfisket i allmänhet, men alls icke sådana rapporter till och emellan fiskelägena och andra för fisket betydande platser, som afse meddelandet af nödiga upplysningar åt de fiskande eller åt uppköparne af den färska fisken.

Göteborgs och Bohus läns Fiskareförening.

1891—1892*).

Undertecknade, vid bolagsstämma med Göteborgs och Bohus läns Fiskareförening utsedde att granska föreningens räkenskaper och förvaltning under 1891, få häröfver afgifva följande

revisionsberättelse:

Under året hafva uti föreningen varit försäkrade 97 större och mindre fiskefartyg till ett värde af .... Kr. 300,478: 50.
Dessas redskap till .... „ 136,455: 50.
Summa försäkringsvärde Kr. 436,934: —

Inkomster:

Behållning från 1890	Kr.	16,617: 88	
Anslag ur »Fonden till förbättring af länets skärgårds- och kustallmoges ställning	„	350: —	
Årets inträdesafgifter	„	873: 88	
Räntor	„	685: 45	18,527: 21.

Utgifter:

Förvaltningskostnader	Kr.	1,685: 44	
Reservfond den 30 december 1891	„	16,841: 77	18,527: 21.

Af *reservfonden*
äro placerade .... Kr. 16,841: 77.

Å deposition i Bohusläns enskilda bank	Kr.	4,000: —
Genom utlemnade lån till fiskare och derå upplupna räntor...	„	12,043: 73

*) Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1891, sid. 230—232.

Obetalta inträdesafgifter.........	Kr.	14: 85	
Kassabehållning	„	783: 19	16,841: 77.

De här ofvan upptagne obetalte inträdesafgifter, kr. 14: 85, som varit utestående sedan 1890, anse revisorerne böra genom lagliga åtgärder indrifvas eller ock ur räkenskaperna afföras.

Såsom ett glädjande förhållande vilja revisorerne icke lemna obeaktadt, att de försäkrade fartygens antal under året ökats med 18 stycken och försäkringssumman stigit med omkring 68,000 kronor, äfvensom att några förluster bland försäkringstagare icke förekommit.

Då räkenskaperne äro förde med vanlig noggrannhet, utgifter så väl som inkomster med allegater styrkta och föreningens medel på ett betryggande sätt placerade, få vi, med vitsordande af styrelsens och tjenstemännens osparda nit för föreningens framgång, tillstyrka tacksam ansvarsfrihet för det år, revisionen omfattar.

Lysekil den 4 maj 1892.

J. E. Billström. Carl J. Ödman.

J. B. Jonsson.

På grund af Konungens befallningshafvandes förordnande i resolution den 30 nästlidne april har jag närvarit vid förestående revision.

N. J. Nielsen.

Föreningens **styrelse** har från och med början af år 1891 utgjorts af:

ordinarie ledamöter:

A. V. Ljungman (Lilldal, Varekil), ordförande.

A. Gullbring (Gullholmen), vice ordförande.

A. Hagberg (Grundsund).

L. Th. Wessberg (Kärringön).

F. Carlson (Lysekil).

suppleanter:

G. Hallgren (Gullholmen).
P. A. Berntsson (Smögen).
B. Söderberg (Kärringön).

Såsom föreningens **embetsmän** hafva under år 1892 tjenstgjort

i egenskap af kamrerare:

F. Carlson (Lysekil).

i egenskap af besigtningsmän:

för 2 distriktet: A. J. Kristensson (Ropekullen, Rönnäng).
J. Rafstedt (Ellingseröd, Hoga).
„ 3 „ J. S. Edström (Mollösund).
E. A. Söderström (Kärringön).
A. A. Halldin (Södra Grundsund).
„ 4 „ A. Schiller (Norra Grundsund, Lyse).
„ 5 „ J. Hansson (Grafvarne).
„ 6 „ C. A. Kjellman (Strömstad).

I föreningen hafva under innevarande år försäkrats 90 större eller mindre fiskefartyg för ett försäkringsvärde

å fartyg af......... Kr. 301,462: 25,
å redskap af...... „ 141,951: 85,
Summa Kr. 443,414: 10.

Under näst föregående år utgjorde de försäkrade fiskefartygens antal 97 och försäkringssumman kronor 436,934.

Ingen förlisning af i föreningen intaget fartyg har under året inträffat, hvadan ej heller någon uttaxering å delegarne behöfts.

Sedan förra årets bolagsstämma hafva lån af föreningens tillgångar beviljats åt tre fiskarelag med tillsammans kronor 3,550 emot med fullgod borgen försedda skuldförbindelser.

Från »Fonden till förbättrande af länets skärgårds- och kustallmoges ställning» har föreningen fått emottaga ett anslag för innevarande år af kronor 350.

Tryckning af revisorernes och styrelsens berättelser m. m. samt af särskilde komiterades förslag till reglemente för föreningar till försäkring af fiskemateriel för utdelning bland föreningens delegare har utan kostnad för föreningen ombesörjts af Bohuslänsk Fiskeritidskrift.

Styrelsen, som under tiden sedan näst föregående bolagsstämma hållit 9 sammanträden, har varit betänkt på att föreslå föreningen att å bolagsstämman besluta inrättandet af en fristående afdelning för försäkring af sillförarbåtar, men anser sig nu böra dessförinnan invänta de åtgärder och beslut från regeringen, hvartill nämnde komiterades förslag och skrifvelse till statsrådet och chefen för kongl. civildepartementet kunna föranleda.

Något om saltning af sill i Bohuslän.

Den tillstundande sillsaltningssäsongen ger anledning till reflektioner angående de framsteg, som redan äro gjorda, efter det den skotska sillsaltningen för 10 år sedan började införas i Bohuslän, och öfver hvad som ännu återstår, innan sillsaltningen här blifvit så pass fullkomnad, som man har rätt att fordra*).

Först och främst är det ett glädjande faktum, att salteriidkarne i Bohuslän allt mera vinlägga sig om en god och rationell behandling af sillen. Härtill hafva utan tvifvel de årligen införskrifna skotska »coopers» till stor del bidragit, men nekas kan ej, att åtminstone en del af de sig här under saltningsperioden uppehållande köparne från Ryssland och Tyskland genom den stränga kontroll, desamme underkastat beredningen af för dem bestämd vara, äfven utöfvat ett välgörande inflytande i denna riktning.

Det visar sig äfven vara just den af dessa personer förnämligast köpta varan, »tomsillen», som mest kommit i åtnjutande af den bättre behandlingen. Enligt fiskeritillsyningsmannens rapport för 1891—92, var all tomsill behandlad på skotskt vis, under det nära $^8/_{10}$ af fullsillen deremot var behandlad på norskt vis.

Våre sillsaltare äro icke så litet konservativa i sina åskådningssätt rörande sillsaltningen (detta gäller icke allenast de mindre eller s. k. fiskaresaltarne), och de gamla från Norge och norska förhållanden hämtade åsigterna om behandlingen af sillen, kärlens beskaffenhet etc. hafva endast så småningom och nödtvunget fått gifva med sig inför de nya och förbättrade arbetsmetoderna.

---

*) Jfr Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1890, sid. 1—30.
(Utg. anm.)

Den gamla sillsaltningen hade till en viss grad en skråmessig anda uti sig. Om den oinvigde sökte intränga i dess hemligheter, fick han oftast blott mystiska antydningar om, att det var något obegripligt svårt och att den eller den hade nu hållit på i så och så många år dermed, men kunde visst icke ännu salta en tunna sill fullkomligt väl. Nå, deri kanske låg mera sanning, än hvad sagesmannen sjelf menade. Var meddelaren riktigt liberal, kunde man få en half antydning om vissa finter och fabrikationshemligheter, som gjorde att just vederbörandes vara blef så mycket bättre än alla andras.

De gamla salterierna, hvilka man rent af tycktes bemöda sig om att klämma ihop i de obeqvämaste vrår eller på de knappaste bergspallar, tydligen efter mönster af de gamla packbodarne i Bergen eller andra norska städer, voro kuriöst bygda och inredda, och ett mystiskt halfdunkel rådde i de låga lokalerna äfven under den klaraste dag. De i öfvervåningarne i flera lag uppstufvade tunnorna med sill läto stundom sin salta lake i bittra tårar falla på den i undervåningen arbetande personalen. Trånga »smuttar» och lifsfarliga brobeläggningar hörde äfven till systemet.

Renligheten var på det hela taget en okänd lyx, och ända in i senaste tid har man kunnat få se salterier, som måtte haft en viss slägtskap med de sorgligt ryktbara korffabrikerna, att döma af beskrifningen å dessa. För gälningen begagnades fingrar eller fällknifvar, och det var just ej så noga *huru många* verkligt gälade sillar, som kommo i tunnan. Sorteringen skedde temligen »ad libitum», efter hvars och ens tycke och smak, — framför allt gällde det dock att få några hyggliga sillar, som kunde representera, öfverst i tunnan — en konst som nog ännu fortlefver på mer än ett ställe.

Det var gifvetvis nödigt att söka med ett öfvermått af starkt salt, om möjligt, återhålla den förstöring af varan, hvartill redan vid första behandlingen en början blifvit gjord.

Emellertid har nu öfvertygelsen om, att saltad sill likaväl som andra matvaror bör behandlas med snygghet och ordentlighet, så småningom fått mera insteg, och den ene efter den andre har bemödat sig om att införa det arbetssystem och den ordning, som synbarligen beredt dess utöfvare en öfverlägsenhet i marknaden genom högre försäljningspris och lättare afsättning af varan.

Sålunda har nu det »skotska systemet» till en god del undanträngt det gamla slentrialmessiga arbetssättet.

Vid sitt första införande för 10 år sedan var det likväl föremål för mycken misstro och förkastades snart igen nästan öfverallt*). Först på senaste åren har det kommit fullt till heders.

För att kunna upprätthålla den vid handteringen nödiga snyggheten och ordningen, fordras gifvetvis rymligare och bättre inrättade lokaler, än hvad de äldre salterierna kunde erbjuda.

De nya salterier, som nu uppföras till rätt stort antal, byggas väl äfven i allmänhet på ett riktigare sätt och med vederbörlig hänsyn tagen till befintligheten af nödigt ljusa lokaler, tillräckliga upplagsplatser m. m.; men i månget fall kunde de nog anordnats bättre, i synnerhet med hänsyn till beqvämare och lättare transporter, bättre tilläggsplatser för båtar och fartyg o. s. v.

Det är en sak af största vigt för industrier, som röra sig med jemförelsevis mycket skrymmande och tunga varor, hvartill ju saltad sill, salt och tomtunnor kunna räknas, att anordningar göras för ernående af i möjligaste mon *korta och beqväma* transporter, hvilka medgifva en hastig förflyttning af varorna, t. ex. vid skeppning, och så, att den ena transporten icke hindrar den andra.

Att utfinna de *bästa* anordningarne för vinnande af dessa mål under de mångfaldigt varierande förhållanden,

---

*) Jfr Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1889, sid. 179—180.
(Utg. anm.)

som vid olika fall kunna förekomma, fordrar mycken eftertanke och erfarenhet och låter sig knappast göra utan en fullständigt utarbetad plan öfver hela anläggningen. Kostnaden härför blifver en obetydlighet gent emot den vinst i sparade arbetskostnader, som kan åstadkommas. Just dessa transportkostnader representera en rätt betydlig utgiftspost, i synnerhet som under saltningstiden arbetskrafterna äro temligen dyra och på månget ställe svåra att anskaffa.

En god och fullständig arbetsplan underlättar äfven såväl beräknandet af nödig byggnadsmateriel och arbetets kostnad som utförandet samt förhindrar misstag, hvilka i annat fall kunna blifva svåra nog att rätta.

En vigtig sak är äfven, att för behandlingen af varan i alla stadier endast användes *fullt lämplig materiel.*

Materielen, liksom lokalens golf, böra dagligen efter slutadt arbete väl rengöras och spolas. När detta blifvit en vana och en regel, som *aldrig* upphäfves, går det lättare och med mindre tidsförlust, än man i början skulle vara böjd att tro.

Men, förutsatt att nu sillen blifvit i alla afseenden väl behandlad och innesluten i goda kärl, återstår dess försäljning, såvida ej denna gjorts redan före insaltningen, hvilket brukar benämnas försäljning *på leverans.*

I hvilket fall som helst är detta en operation, som gifvetvis hvar och en måste söka få utförd på för sig gynsammaste sätt, allt efter de omständigheter, under hvilka försäljningen sker.

Det skulle emellertid nog äfven vara till salteriidkares gemensamma bästa, om något sorts system, så långt det är möjligt att genomföra, härvidlag följdes. Jag afser härvid hufvudsakligen försäljningarne *på leverans.*

Åtskilliga af våra sillsaltare torde hafva en obehaglig erfarenhet af svårigheten vid slutuppgörelsen för sådana leveranser, som ingåtts utan noggranna bestämmelser angående varans godtagning och liqvidering m. m. I synnerhet

vid det inträffade prisfallet under sista säsongen lära ej så få tvistigheter med anledning häraf hafva uppstått, och nästan utan undantag fick härvid sillsaltaren draga det kortare stråt.

Det är nemligen gifvet, att då, i följd af bristande bestämmelser angående varans sortering, gälning, packning och saltning, kärlets beskaffenhet m. m., bedömandet af huruvida varan är acceptabel eller ej, blifver hufvudsakligen beroende på *köparens godtycke;* denne vid nedgående priser skall blifva frestad kassera varan, för att möjligen sedan, *mot nedsatt pris*, få öfvertaga densamma. Skulle nu en säljare, mot ett sådant påstående från köparens sida, vädja till gode mäns omdöme, blefve det i regeln för desse svårt, att icke säga omöjligt, gifva ett bestämdt utlåtande för hvarje fall, då ju ännu så mycket godtycke eller obestämdhet råder angående hvad som bör förstås med sill af *det* eller *det* märket.

Hvad K- och KK-märkena beträffa är deras *oefterrättlighet* så stor, att derom ej är värdt orda, och den, som förbinder sig leverera i enlighet med dem, har föga utsigter att sedan kunna häfda sin rätt.

En stor del af våra sillsaltare hafva tillgripit den egendomliga metoden, att märka sin vara med *engelsk beteckning* såsom »Large spents» och »Spents». Skulle det nu gälla att fastställa, hvad som under sådana märken bör anses fullgodt eller ej, finge man väl söka någon hållpunkt uti »skotska fiskeristyrelsens regler för märkning af silltunnor».

Dervid finna vi emellertid genast, att endast *ett* slag af tomsill, »Crown spent», kan komma i åtnjutande af den officiella vrakningen, och reglerna för godkännandet af denna sort (bland annat en minimilängd af $10\frac{1}{2}$ eng. tum = 267 mm.) passa ej för *någon* af de två sorter, i hvilka vår tomsill vanligen sorteras. Dessutom är det ju rent af *ett bedrägeri*, att märka varan så, att den för allmänheten måste te sig såsom något annat än svenskt fabrikat.

Man har ju på senare tid, både hos oss och annorstädes, börjat lagligen strängt beifra sådant förfarande på andra områden, och då kan det väl med så mycket större skäl böra anses orätt, att låta vår saltade sill gå under en falsk skylt.

Eller tro kanske vederbörande att dessa ord, hvilka för en del af desamme äro till sin mening obegripliga (löjliga exempel derå saknas ej), innehålla någon mäktig trollformel, hvilken kan tjena som pass för en dålig vara och förskaffa den högre pris. Åh nej! De som köpa *direkte* af sillsaltarne förstå nog bättre, än att »köpa varan efter etiketten».

Nu kan det visserligen hända, att dessa uppköpare *rent af fordra,* att få varan märkt på så sätt, men detta skulle nog icke så ofta ske eller så bestämdt vidhållas, *om* sillsaltaren hade sitt bestämda system att märka sillen, detta vore för alla svenska sillsaltare lika och strängt iakttoges. Det är för svenska sillsaltningens framtid af vigt, att *svensk vara* blifver känd under sitt *eget* märke och icke som nu under än det ena än det andra *lånta* märket. Följden kan blifva (såsom vi på smörmarknaden fått bevittna) att det *dåliga*, som kommer härifrån, får behålla sin nationalitet, under det allt det *bättre* får passera som *andra* länders produkt och sålunda åsigten om vår varas underlägsenhet bibehålles och befästes. För mellanhänderna *kan* detta vara en fördel, ty derigenom komma vi uti ett *ständigt* beroende af dem och förmå ej föra vår misskrediterade vara direkt i handeln.

Hvarföre då ej heldre använda de märken, som af »Föreningen till bohusländska fiskeriernas främjande» antogos år 1887 och hvilka äro för oss i alla afseenden lämpliga?

De borde emellertid kompletteras med en bestämmelse om den *största* och *minsta* längd, inom hvilken sill finge sorteras till hvarje märke.

Erfarenheten har visat följande sortering vara passande för vår sill.

Fullsill:

Märke						
Märke F*	med total längd	öfver 32 cm.				(nära 13 sv. v.-t.)
„ FA	„ „	„ från	32 cm.	till	29 cm.	($11^3/_4$ „)
„ FB	„ „	„ „	29 cm.	„	26 cm.	($10^1/_2$ „)
„ FC	„ „	„ „	26 cm.	„	23 cm.	($9^1/_4$ „)
„ M	„ „	„ „	23 cm.	„	20 cm.	($8^1/_8$ „)

Tomsill:

Märke					
Märke S*	med total längd	öfver 29 cm.			
„ SA	„ „	„ från	29 cm.	till	26 cm.
„ SB	„ „	„ „	26 cm.	„	23 cm.
„ SC	„ „	„ „	23 cm.	„	20 cm.

Derjemte borde bestämmelser träffas, angående sättet för sillens gälning, packning o. s. v., den ungefärliga nettovigten, och antalet sillar i tunnan för hvarje märke borde fastställas, allt med *så rymligt tilltagna variationer* som påfordras för att bestämmelserna verkligen må kunna under alla omständigheter iakttagas och efterföljas.

Det skulle då blifva klart, hvad som menas med *svensk* sill af det eller det märket, och vi skulle i marknaden kunna uppträda med en likformig och jemn produkt, hvilket alltid är en fördel.

Vore nu en sådan öfverenskommelse träffad mellan alla eller åtminstone de förnämsta af vestkustens sillsaltare, och om vid uppgörande af leverans eller annan försäljning af sill hänvisning till dessa bestämmelser gjordes, samt dessutom betalningsvilkoren, så vidt möjligt, likformigt bestämdes (helst genom användande af samma kontraktsblanketter); så skulle detta enligt mitt förmenande underlätta dessa uppgörelser och betrygga sillsaltarens rätt lika väl som köparens. Detta hufvudsakligen hvad tomsillen beträffar.

Fullsillens saltning går ännu till största delen i de gamla spåren, hvilket väl beror på, att denna vara till största

delen afsättes i Sverige, der man är van vid den *norska* behandlingen och icke fordrar någon bättre.

Emellertid erkännes ju äfven i Norge numera, att *en fullständigare gälning och omsorgsfullare behandling är nödig* för att tillförsäkra sillen större hållbarhet, och redan för länge sedan har inspektör S. A. Buch genom försök visat, att sålunda behandlad vara blifver icke allenast hållbarare utan får äfven en bättre smak än den enligt äldre metod beredda (se Norsk Fiskeritidskr. Häft. I 1884). Hos oss blifver dessutom en stor del af fullsillen rundsaltad och först sedermera underkastad en knapphändig gälning, hvilken i så fall är fullkomligt ändamålslös, enär då ingen blod längre kan afgå från sillen. Detta gäller väl hufvudsakligen den s. k. fiskaresillen, som saltas ombord å jakter eller å skären vid fångstplatserna, men äfven större salteriidkare begagna samma system.

Den hufvudsakligaste delen af fullsillen fångades under sista säsongen i trakterna kring Kosteröarne och var i synnerhet under den första tiden (senare hälften af november och början af december) full med »*åt*» till en grad, som väl sällan om någonsin här förut varit fallet.

Under sådana förhållanden hade naturligtvis en fullständig gälning, som aflägsnade äfven magsäcken med dess innehåll, varit synnerligen af behofvet påkallad och hade kunnat förhindra den senare inträffade förskämningen utaf betydliga qvantiteter af denna vid inköpet så högt betalda vara.

Det finnes för öfrigt intet skäl, hvarföre ej fullsillen, som i regeln måste hållas lagrad längre och är i sig sjelf ömtåligare än tomsillen, skulle i samma grad som denna senare behandlas med omsorg och iakttagande af alla mått och steg för sitt bevarande, och det så mycket hellre, som den representerar ett långt högre värde. Sker saltningen ombord å jakter eller på andra platser med trångt utrymme, kan en omständligare behandling naturligtvis icke företagas,

hvarföre sådan sill måste blifva *af mindre god beskaffenhet*, äfven om den nästan omedelbart efter upptagandet kommit i salt, hvilket i alla händelser *är en stor fördel.*

Den för närvarande, på grund af riklig fångst å andra håll, rådande öfverfyllnaden på sillmarknaden samt den genom kolerafarhågorna hämmade förbindelsen med utlandet torde nog i betydlig mon komma att mana till återhållsamhet och synnerlig *försigtighet* vid bedrifvandet af saltningen under kommande säsong. Under alla omständigheter är det tillrådligt, att behandla *framför allt fullsillen* så, att den utan skada *kan förvaras åtminstone ett år;* ty derigenom skulle sådana forcerade försäljningar, som här skett under sistlidne vår och sommar, med deraf följande pristryckningar icke blifva nödiga, och den ökade tryggheten skulle rikligen ersätta den högre beredningskostnaden.

Oktober 1892.

Ad. R.

Ordningsstadganden för bohuslänska skärgården.

Första samlingen*).

Orosts och Tjörns fögderi.

I.

OSCAR etc. Vår ynnest etc.

Med förmälan att I, efter vederbörandes hörande, genom utslag den 11 augusti 1885 förordnat, att hvad i helsovårdsstadgan för riket den 25 september 1874 vore föreskrifvet om stad skulle i tillämpliga delar gälla för fiskelägena Fiskebäckskil, Grundsund, Gullholmen, Käringön, Mollösund och Klädesholmen i kapellförsamlingarne af samma namn, Stora och Lilla Tjörnekalf äfvensom Åstol i Rönnängs kapellförsamling samt Helleviksstrand i Morlanda socken, under sistnämnda fiskeläge inbegripet hela det område, som vid hemmanen Hellevik Neder- och Mellangården år 1825 ågånget storskifte enligt den deröfver af kommissionslandtmätaren C. Wetterström upprättade karta afsatts af oskiftad mark såsom båda hemmanens gemensamma tillhörighet, hafven I uti skrifvelse den 26 november 1885, enligt föreskrifterna i § 26 af berörda stadga, underställt Edert beslut Vår nådiga pröfning**).

Efter det Vår Medicinalstyrelse häröfver afgifvit underdånigt utlåtande, hafve Vi låtit detta ärende Oss föredragas och dervid funnit godt Edert ifrågavarande beslut fastställa samt, med anledning af hvad I tillika föreslagit, vidare förordna:

---

*) Jfr Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1886, sid. 172—176; 1888, sid. 275—295.

**) Konungens Befallningshafvandes utslag öfverklagades från Fiskebäckskil, å hvilket läge man förmenade sig vara för fattig att kunna genomföra tillämpningen af helsovårdsstadgans bestämmelser för stad, men besvären lemnades utan afseende. *(Utg. anm.)*

att närmaste inseendet öfver och befattningen med allmänna helsovården å förenämnda fiskelägen skall tillkomma en för sådant ändamål för hvarje fiskeläge tillsatt helsovårdsnämnd, bestående af tre personer;

att ordförandena i Fiskebäckskils, Grundsunds, Gullholmens, Kärringöns och Mollösunds kapellförsamlingars kommunalnämnder skola vara sjelfskrifne ledamöter af helsovårdsnämnderna å fiskelägena med samma namn;

att de öfriga två ledamöterne i helsovårdsnämnden å nyss uppräknade fem fiskelägen äfvensom samtlige ledamöterne af helsovårdsnämnderna å fiskelägena Klädesholmen, Stora och Lilla Tjörnekalf, Åstol och Helleviksstrand skola af vederbörande kommunalstämmor väljas för hvarje fiskeläge bland der bosatta personer;

att för de valda ledamöterna skola utses suppleanter till lika antal;

att helsovårdsnämnderna ega att inom sig utse ordförande och vice ordförande på sätt i § 2 mom. 1 af helsovårdsstadgan sägs;

att helsovårdsnämndernas valde ledamöter och suppleanter skola i sina befattningar qvarstå under fyra år, börande, om någon af dem under tiden afgår, fyllnadsval för den återstående tjenstgöringstiden anställas på ofvan stadgadt sätt;

att i afseende på valbarhet till ledamot och suppleant i helsovårdsnämnderna äfvensom rätt att afsäga sig sådant uppdrag skall gälla hvad i § 1 mom. 4 och 5 af helsovårdsstadgan är bestämdt;

att i fråga om sättet för helsovårdsnämndens verksamhet och om vidden af dess befogenhet skall i tillämpliga delar lända till efterrättelse hvad helsovårdsstadgan föreskrifver om helsovårdsnämnd i stad;

att hvad i § 27 af helsovårdsstadgan finnes föreskrifvet om rätt för vederbörande provinsial- och distriktsläkare att, när kommunalnämnd på landet behandlar frågor om allmänna

helso- och sjukvården, deltaga i öfverläggningarna men icke i besluten, äfvensom att för behandling af dylikt ärende påkalla kommunalnämndens sammanträde, skall lända till efterrättelse jemväl för ifrågavarande helsovårdsnämnder; skolande i följd häraf sammanträde med helsovårdsnämnd, då sådant för behandling af helsovårds- eller sjukvårdsärende af ortens provinsial- eller distriktsläkare påkallas, skyndsamt ega rum och denne i god tid erhålla underrättelse om tiden och stället för sammanträdet;

att, i den mon sådant kan erfordras för utöfvande af den helsovårdsnämnderna tillkommande befattning med sundhetspolisen inom fiskelägenas områden eller med tillsynen öfver ordningen derstädes, hvad helsovården angår, äfvensom för verkställande af nämndernas beslut, nämnderna ega att påkalla och erhålla handräckning af ortens kronobetjening, hvilken handräckning då skall skyndsamt lemnas; dock att kronobetjeningen dervid skall ega enahanda rätt att vägra verkställande af nämndernas beslut, som enligt § 7 i helsovårdsstadgan tillkommer polisföreståndare i stad; börande kronobetjeningen ock sjelfmant vidtaga de åtgärder med anledning af helsovårdsstadgans föreskrifter, som kunna finnas nödiga och ligga inom dess befogenhet; samt

att de åligganden, som, enligt §§ 5, 7 och 24 i helsovårdsstadgan, uti stad tillkomma magistrat, stadsfullmäktige eller allmän rådstuga, skola å fiskelägena fullgöras, magistratens af kronofogden i orten och stadsfullmäktiges eller allmän rådstugas af vederbörande kommunalstämma.

Hvilket Vi Eder till kännedom och vederbörandes förständigande härigenom meddela. Stockholms slott den 29 januari 1886.

OSCAR.

C. G. Hammarskjöld.

II.

OSCAR etc. Vår ynnest etc.

Med förmälan att I, efter vederbörandes hörande, genom utslag den 26 oktober 1887 förordnat, att helsovårdsstadgan för riket den 25 september 1874, i hvad den afsåge stad, skulle i tillämpliga delar blifva gällande för fiskeläget Skärhamn, beläget å hemmanen Tubberöds och Nötsäters utmarker inom Stenkyrka kommun och begränsadt i norr och vester af saltsjön, i söder af hemmanet Nötsäters inegor samt i öster af en högre bergsträcka, kallad Hamneberget, hafven I uti skrifvelse den 12 sistlidne januari enligt föreskriften i § 26 af berörda stadga understält Edert beslut Vår nådiga pröfning.

Efter det Vår Medicinalstyrelse häröfver afgifvit underdånigt utlåtande, hafve Vi låtit detta ärende Oss föredragas och dervid funnit godt fastställa Edert omförmälda beslut; hvarjemte Vi med anledning af hvad I tillika på grund af nämnda § i helsovårdsstadgan föreslagit, velat i nåder förordna:

att närmaste inseendet öfver och befattningen med allmänna helsovården å fiskeläget Skärhamn skall tillkomma för sådant ändamål tillsatt helsovårdsnämnd, bestående af tre personer;

att helsovårdsnämndens ledamöter skola af Stenkyrka kommuns kommunalstämma väljas bland å fiskeläget bosatta personer;

att för de valda ledamöterna skola utses suppleanter till lika antal;

att helsovårdsnämnden eger att inom sig utse ordförande och vice ordförande på sätt i § 2 mom. 1 af helsovårdsstadgan sägs;

att helsovårdsnämndens ledamöter och suppleanter skola i sina befattningar qvarstå under fyra år; börande, om någon af dem under tiden afgår, fyllnadsval för den återstående tjenstgöringstiden anställas på ofvan stadgadt sätt;

att i afseende på valbarhet till ledamot och suppleant i helsovårdsnämnden äfvensom rätt att afsäga sig sådant uppdrag skall gälla hvad i § 1 mom. 4 och 5 af helsovårdsstadgan är bestämdt;

att i fråga om sättet för helsovårdsnämndens verksamhet och om vidden af dess befogenhet skall i tillämpliga delar lända till efterrättelse hvad helsovårdsstadgan föreskrifver om helsovårdsnämnd i stad;

att hvad i § 27 af helsovårdsstadgan finnes föreskrifvet om rätt för vederbörande provinsial- och distriktsläkare att, när kommunalnämnden på landet behandlar frågor om allmänna helso- och sjukvården, deltaga i öfverläggningarne, men ej i besluten, äfvensom att för behandling af dylikt ärende påkalla kommunalnämndens sammanträde, skall lända till efterrättelse jemväl för ifrågavarande helsovårdsnämnd; skolande i följd häraf sammanträde med helsovårdsnämnd, då sådant för behandling af helsovårds- eller sjukvårdsärende af ortens provinsial- eller distriktsläkare påkallas, skyndsamt ega rum och denne i god tid erhålla underrättelse om tiden och stället för sammanträdet;

att, i den mon sådant kan erfordras för utöfvande af den helsovårdsnämnden tillkommande befattningen med sundhetspolisen inom fiskelägets område eller med tillsynen öfver ordningen derstädes, hvad helsovården angår, äfvensom för verkställande af nämndens beslut, nämnden eger att påkalla och erhålla handräckning af ortens kronobetjening, hvilken handräckning då skall skyndsamt lemnas; dock att kronobetjeningen dervid skall ega enahanda rätt att vägra verkställande af nämndens beslut, som enligt § 7 i helsovårdsstadgan tillkommer polisföreståndare i stad; börande kronobetjeningen ock sjelfmant vidtaga de åtgärder med anledning af helsovårdsstadgans föreskrifter, som kunna finnas nödiga och ligga inom dess befogenhet, samt

att de åligganden, som, enligt §§ 5, 7 och 24 i helsovårdsstadgan, uti stad tillkomma magistrat, stadsfullmäktige

eller allmän rådstuga, skola å fiskeläget fullgöras, magistratens af kronofogden i orten och stadsfullmäktiges af Stenkyrka kommuns kommunalstämma.

Hvilket Vi Eder till kännedom och vederbörandes förständigande härigenom meddela. Stockholms slott den 18 februari 1888.

Under Hans Maj:ts
Vår allernådigste Konungs och Herres frånvaro
Dess tillförordnade Regering
GUSTAF.

HENRIK LOVÉN. C. V. OTTER. E. VON KRUSENSTJERNA.
NILS CLAËSON.

III.

OSCAR etc. Vår ynnest etc.

Sedan vid kommunalstämma med Stenkyrka socken samt Klädesholmens och Rönnängs kapell den 3 juni 1889 vissa personer blifvit utsedde att utgöra en särskild nämnd med åliggande, bland annat, att hos vederbörande myndighet utverka tillämpning af byggnadsstadgan och brandstadgan för rikets städer af den 8 maj 1874 å de till Klädesholmens församling hörande öarne Klädesholmen och Koholmen,

samt ledamöterne i berörda nämnd hos Eder ej mindre anhållit om att, som det för Klädesholmens fiskeläge, hvilket räknade omkring 800 invånare, alla boende å nämnda två helt små öar eller holmar, länge varit ett önskningsmål att icke blott få sina byggnadsförhållanden och sitt brandväsende bättre ordnade, än dittills under då rådande förhållanden kunnat ske, än äfven vinna lagligt medgifvande att sjelfva få handhafva åtskilliga kommunala angelägenheter, utan att

dervid nödgas bero af eller derför behöfva i kommunalt hänseende fullständigt skiljas från den för Stenkyrka, Klädesholmens och Rönnängs församlingar gemensamma kommunen, I måtten förordna att nämnda stadgar skulle gälla för öarne Klädesholmen och Koholmen, af hvilka den senare genom ett med Vår Lotsstyrelse den 26 juli 1888 afslutadt kontrakt öfverlåtits åt Klädesholmens församling till bebyggande, än äfven hemstält, att följande hufvudgrunder skulle gälla vid tillämpningen af byggnads- och brandstadgarne å ofvan nämnda två öar, å hvilka fiskeläget låge, nemligen: *att* handhafvandet af fiskelägets särskilda kommunala angelägenheter såsom ett enskildt samhälle skulle besörjas af egen styrelse, hvilken under benämning samhällsstyrelse skulle bestå af en ordförande och två ledamöter, af hvilka ordföranden, under benämning af ordningsman, förordnades af Eder samt de båda ledamöterna jemte två suppleanter för fyra år i sender utsåges af fiskelägets i kommunalt hänseende röstberättigade invånare vid allmänt sammanträde; *att* samhällsstyrelsen skulle handhafva debiteringen, uppbörden, vården och förvaltningen af de medel, som, oberoende af de kommunala utskylderna vid Stenkyrka, Klädesholmens och Rönnängs församlingars kommun, af fiskelägets i kommunalt hänseende röstberättigade invånare beslutades att utgå för bestridandet af utgifter till fiskelägets allmänna behof såsom enskildt samhälle; *att* de bestyr och åligganden, som enligt byggnadsstadgan och brandstadgan i stad tillhörde poliskammare, magistrat eller i dess ställe tillsatt stadsstyrelse eller drätselkammare, skulle inom Klädesholmens fiskeläge tillkomma och besörjas af samhällsstyrelsen; *att* för öfvervakande af byggnadsstadgans efterlefnad och utöfvande af närmaste inseendet öfver byggnadsväsendet inom fiskeläget derstädes skulle finnas en byggnadsnämnd med enahanda åligganden och befogenhet som dylik nämnd i stad, hvilken nämnd skulle bestå af tre ledamöter samt ett lika stort antal suppleanter, som valdes för fyra år i sender,

en af samhällsstyrelsen inom eller utom sig och de två öfriga af fiskelägets i kommunalt hänseende röstberättigade invånare vid allmänt sammanträde, med stadgande tillika att, om någon af ledamöterne eller suppleanterne i nämnden under tjenstgöringstiden afginge, fyllnadsval för den återstående tiden skulle på föreskrifvet sätt verkställas; och *att* allt, som jemlikt byggnadsstadgan och brandstadgan i stad ankomme på stadsfullmäktige eller allmän rådstuga, skulle inom fiskeläget, intill dess de kommunala förhållandena derstädes blefve annorlunda ordnade, tillkomma fiskelägets i kommunalt hänseende röstberättigade invånare vid allmänt sammanträde, utlyst af ordningsmannen, som dervid förer ordet;

så och efter det kronofogden i orten i anledning deraf sig yttrat,

hafven I genom utslag den 25 oktober 1889 Eder utlåtit att, som strandlägenheten*) Klädesholmen beboddes af en större sammanträngd befolkning, hvars bostäder vore belägna utan särskild ordning tätt intill hvarandra, samt till förekommande, så vidt möjligt vore, såväl af eldfara som af de olägenheter i sanitärt hänseende, hvilka på grund af anmärkta förhållanden och i anseende till det näringsfång, som af befolkningen hufvudsakligen idkades, på ifrågavarande plats kunde uppstå, det vore af stor vigt att sunda och bestämda föreskrifter rörande uppförande af byggnader derstädes blefve stadgade, alltså pröfvaden I skäligt förordna, att byggnadsstadgan och brandstadgan för rikets städer skulle i tillämpliga delar gälla för strandlägenheten Klädesholmen med dertill hörande Koholmen; i sammanhang hvarmed I, som saknaden stöd af lag för bifallande af framställningen om tillsättande för Klädesholmens fiskeläge af en särskild styrelse, hvilken under benämning samhällsstyrelse skulle handhafva lägets särskilda kommunala angelägenheter och besörja åtskilliga andra i ansökningen uppräknade bestyr,

---

*) Denna benämning ådagalägger allt för tydligt hur ringa länsstyrelsens kännedom om orten i verkligheten är. *(Utg. anm.)*

ansett Eder böra bestämma: *att* närmaste inseendet öfver ifrågavarande områdes bebyggande skulle utöfvas af en för sådant ändamål tillsatt byggnadsnämnd; *att* denna nämnd, hvars befogenhet sträckte sig öfver områdets hela vidd, skulle bestå af tre för fyra år i sender utsedde ledamöter, af hvilka församlingens kommunalnämnd skulle välja en och kommunalstämman de båda öfrige; *att* vid slutet af hvartdera af de tre första åren en af ledamöterne skulle efter lottning utgå, hvarefter val af ledamot i hans ställe skulle ega rum; *att* på enahanda sätt, som nyss vore nämndt, suppleanter till lika antal med ledamöterne skulle utses; *att* de åligganden, som enligt byggnads- och brandstadgarne i stad tillkomme magistrat, polismyndighet, drätselkammare, stadsfullmäktige eller allmän rådstuga, skulle beträffande Klädesholmen och Koholmen fullgöras, magistratens, polismyndighetens och drätselkammarens af församlingens kommunalnämnd och stadsfullmäktiges eller allmänna rådstugans af kommunalstämman; samt *att* förslag till byggnads- och brandordningar för det sålunda bestämda området skulle af kommunalstämman antagas och till Eder för fastställelse insändas.

Öfver detta utslag hafva ledamöterne i ofvan omförmälda nämnd A. J. Kristensson, Johan Nordström, Axel Vilh. Ljungman, Bernhard Andersson, Axel Berntsson och Berndt Persson i underdånighet anfört besvär med yrkande, att de uti den till Eder ingifna ansökningen föreslagne grunder för tillämpningen af ifrågavarande stadgar måtte af Oss ast ställas;

i anledning af hvilka underdåniga besvär I inkommit med vederbörandes förklaring samt eget underdånigt utlåtande af den 4 nästlidne februari.

Tillika hafven I uti underdånig skrifvelse af den 11 nästlidne februari understält Vår nådiga pröfning Edert i ärendet meddelade utslag.

Då Vi nu i nåder låtit detta ärende Oss föredragas, hafve Vi funnit godt fastställa Edert understälda beslut, att

byggnadsstadgan och brandstadgan för rikets städer skola i tillämpliga delar gälla för strandlägenheten Klädesholmen med dertill hörande Koholmen.

Beträffande frågan om de hufvudgrunder, som skola gälla för bringande till verkställighet inom nämnda öar af ofvannämnda författningar, hafve Vi, som, enär det i detta afseende endast tillkommer Eder att till Oss afgifva förslag, undanröjt Edert derutinnan meddelade beslut, funnit skäligt förordna

att hvad i byggnadsstadgan och brandstadgan för rikets städer är föreskrifvet om polismyndighet, magistrat eller i dess ställe tillsatt styrelse eller drätselkammare skall inom nämnda öar gälla för en särskild styrelse, hvilken skall utgöras af en utaf Eder förordnad ordningsman såsom ordförande samt två ledamöter, hvilka jemte två suppleanter för dem skola för fyra år i sender utses af öarnes röstberättigade invånare vid allmänt sammanträde; dock att de åligganden, som enligt 10 § af brandstadgan tillhöra polismyndighet och enligt 14 § af samma stadga magistrat eller poliskammare, öfverlåtas på länsmannen i orten;

att allt, som jemlikt byggnadsstadgan och brandstadgan ankommer på stadsfullmäktige eller allmän rådstuga, skall tillkomma öarnes invånare vid allmänt sammanträde;

att för utöfvandet af inseendet öfver öarnes bebyggande skall utses en byggnadsnämnd, bestående af tre ledamöter jemte tre suppleanter, valde för fyra år i sender på det sätt att en ledamot och en suppleant utses af ofvan omförmälda styrelse, inom eller utom styrelsen, och de två öfrige af öarnes invånare vid allmänt sammanträde; och skall, om någon af ledamöterna eller suppleanterna i nämnden under tjenstgöringstiden afgår, fyllnadsval för den återstående tiden anställas;

att byggnadsnämnden likväl icke skall ega den byggnadsnämnd i stad tillerkända rätt att genom föreläggande af vite göra sig hörsammad; samt

att förseelser emot byggnadsstadgan och brandstadgan samt derpå grundade byggnads- och brandordningar för öarne skola af allmän åklagare åtalas vid domstolen i orten;

Och vilje Vi härmed uppdraga åt Eder att, med tillämpning af dessa hufvudgrunder, till efterrättelse utfärda erforderliga bestämmelser i ämnet. Hvilket Eder till svar och efterrättelse samt vederbörandes meddelande i nåder tillkännagifves. Stockholms slott den 7 mars 1890.

OSCAR.

V. L. GROLL.

Till Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län, i fråga om tillämpning af byggnadsstadgan och brandstadgan för rikets städer vid strandlägenheten Klädesholmen med dertill hörande Koholmen.

IV.

OSCAR etc. Vår ynnest etc.

Sedan Vi genom nådigt bref den 7 mars 1890 dels faststält Edert underställda beslut, att byggnadsstadgan och brandstadgan för rikets städer skulle i tillämpliga delar gälla för strandlägenheten Klädesholmen med dertill hörande Koholmen, dels ock, beträffande de hufvudgrunder, som skulle gälla för bringande till verkställighet inom nämnda öar af ofvannämnda författningar, förordnat, bland annat, att hvad i byggnadsstadgan och brandstadgan vore föreskrifvet om polismyndighet, magistrat eller i dess ställe tillsatt styrelse, skulle inom nämnda öar gälla för en särskild styrelse, hvilken skulle utgöras af en utaf Eder förordnad ordningsman såsom ordförande samt två ledamöter, hvilka, jemte två suppleanter för dem, skulle för fyra

år i sender utses af öarnes röstberättigade invånare vid allmänt sammanträde,

samt I, efter det vederbörande derom gjort framställning, genom utslag den 23 december 1890 förordnat, att jemväl bestämmelserna i ordningsstadgan för rikets städer skulle i tillämpliga delar gälla för öarne Klädesholmen och Koholmen,

hafven I uti underdånig skrifvelse den 2 i denna månad underställt Vår pröfning Edert berörda utslag, hvilket enligt bifogade bevis blifvit uppläst från predikstolen i Stenkyrka socken den 1 februari innevarande år samt i Klädesholmens och Rönnängs kapell den 8 i samma månad, äfvensom på vederbörandes framställning föreslagit, att den styrelse, som för tillämpning af såväl ordningsstadgan som byggnads- och brandstadgarne å ifrågavarande öar borde utses, skulle utgöras af fem i stället för tre ledamöter.

Då Vi nu i nåder låtit detta ärende oss föredragas, hafve Vi funnit godt ej mindre gilla Edert underställda beslut, att ordningsstadgan för rikets städer skall i tillämpliga delar gälla för strandlägenheten Klädesholmen med dertill hörande Koholmen, än äfven förordna *dels*, med ändring af hvad i nådiga brefvet den 7 mars 1890 blifvit stadgadt rörande sammansättningen af den deri omförmälda särskilda styrelse, att denna styrelse skall utgöras af en utaf Eder förordnad ordningsman såsom ordförande samt fyra ledamöter, hvilke, jemte två suppleanter för dem, skola för fyra år i sender utses af öarnes röstberättigade invånare vid allmänt sammanträde, *dels ock* att följande hufvudgrunder skola gälla för bringande till verkställighet inom ofvannämnda öar af ordningsstadgan, nemligen:

att sagda styrelse jemväl skall behandla ärenden, som det enligt ordningsstadgan tillkommer polismyndighet, magistrat eller i dess ställe tillsatt stadsstyrelse att handlägga, dock med iakttagande, dels att styrelsen icke eger utöfva den rätt, som enligt 21 § af ordningsstadgan tillkommer

magistrat att i vissa der afsedda fall utfärda nya, med bötesbestämmelser förenade ordningsföreskrifter, utan bör styrelsen, der behofvet af sådan föreskrift finnes vara så trängande, att det i 20 § af ordningsstadgan föreskrifna förfaringssättet skulle medföra vådlig tidsutdrägt, genast underställa frågan Edert bepröfvande, dels ock att styrelsen icke heller eger utöfva den polismyndighet uti 22 § af ordningsstadgan tillerkända rätt att genom föreläggande af vite tillhålla den, som tredskas, att ställa sig en af samma myndighet gifven föreskrift till efterrättelse;

att allt, som jemlikt ordningsstadgan ankommer på stadsfullmäktige eller allmän rådstuga, skall tillkomma öarnes invånare vid allmänt sammanträde; samt

att förseelser mot ordningsstadgan och derpå grundade ordningsföreskrifter för öarne skola af allmän åklagare åtalas vid domstolen i orten;

Och vilje Vi härmed i nåder uppdraga åt Eder att, med tillämpning af dessa hufvudgrunder, till efterrättelse utfärda erforderliga bestämmelser i ämnet. Hvilket Eder till svar och efterrättelse samt vederbörandes förständigande i nåder meddelas. Stockholms slott den 17 april 1891.

OSCAR.

V. L. GROLL.

Till Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län, angående tillämpning af ordningsstadgan för rikets städer vid strandlägenheten Klädesholmen med dertill hörande Koholmen m. m.

V.

OSCAR etc. Vår ynnest etc.

Sedan Vi förordnat, dels den 29 januari 1886, att de i helsovårdsstadgan för riket gifna bestämmelser för stad skulle i tillämpliga delar gälla för Klädesholmens fiskeläge i Tjörns härad af det Eder anförtrodda län, dels den 7 sistlidne mars*), att byggnads- och brandstadgarne för rikets städer skulle i tillämpliga delar gälla för såväl förenämnda fiskeläge som för den till bebyggande af dess invånare i enlighet med nådiga brefvet den 14 juni 1888 från lotsverket förvärfvade Koholmen, så hafven I med skrifvelse den 2 nästlidne april underställt Vår nådiga pröfning ett af Eder, på gjord framställning af komiterade från Stenkyrke, Rönnängs och Klädesholmens kommun, den 23 december 1890 meddeladt utslag, hvarigenom förordnats, att helsovårdsstadgans bestämmelser för stad skola i tilllämpliga delar gälla äfven för Koholmen, och hafven I dervid tillika föreslagit, att den för Klädesholmen och Koholmen gemensamma helsovårdsnämnden måtte få utses af dessa öars kommunalt röstberättigade invånare inför den enligt nådiga brefvet den 7 mars innevarande år**) om tillämpning af byggnads- och brandstadgarne för rikets städer å samma öar förordnade styrelse; i hvilket ärende Vår Medicinalstyrelse afgifvit infordradt underdånigt utlåtande.

Vid föredragning häraf hafve Vi, med gillande af Edert underställda beslut, att helsovårdsstadgans föreskrifter för stad skola i tillämpliga delar gälla för den till Klädesholmen hörande Koholmen, funnit godt föreskrifva, att de i nådiga brefvet den 29 januari 1886 gifna närmare bestämmelser skola jemväl för Koholmen ega tillämpning, dock

---

*) Skall vara: den 7 mars förlidet år, d. v. s. den 7 mars 1890 (Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1892, sid. 213—218). *(Utg. anm.)*

**) Skall vara: den 7 mars förlidet år, d. v. s. den 7 mars 1890. *(Utg. anm.)*

med den ändring deruti, att lägenhetens helsovårdsnämnd, hvilken blifver gemensam för Klädesholmen och Koholmen, skall utses af dessa öars vid kommunalstämma röstberättigade invånare vid sammanträde inför den enligt nådiga brefvet den 7 mars innevarande år*), om tillämpning af byggnads- och brandstadgarne för rikets städer å samma öar, förordnade styrelse. Hvilket Vi Eder till kännedom och vederbörandes förständigande härigenom meddele. Stockholms slott den 29 maj 1891.

OSCAR.

G. Wennerberg.

Till Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län angående tillämpning å den till fiskeläget Klädesholmen hörande Koholmen af helsovårdstadgans föreskrifter rörande stad.

VI.

Konungens befallningshafvandes i Göteborgs och Bohus län utslag uppå den af rikdagsfullmäktigen doktor A. V. Ljungman och kronolänsmannen Johan Nordström, å Stenkyrka sockens med Klädesholmens och Rönnängs kapeller vägnar, skriftligen gjorda ansökning, att som Kongl. Maj:t i nådiga bref förordnat den 29 januari 1886 och den 29 maj 1891, att helsovårdsstadgans för riket bestämmelser för stad, samt den 7 mars 1890 och den 17 April 1891, att byggnadsstadgan, brandstadgan och ordningsstadgan

---

*) Skall vara: den 7 mars förlidet år, d. v. s. den 7 mars 1890. *(Utg. anm.)*

för rikets städer skulle i tillämpliga delar vara gällande för det af öarne Klädesholmen och Koholmen bestående fiskeläget Klädesholmen i Stenkyrke socken af Tjörns härad, samt för tillämpningen af isynnerhet sistnämnda stadga, enligt nådiga brefvet den 17 april 1891, särskilda af Konungens befallningshafvande faststälda ordningsföreskrifter vore af nöden, Konungens befallningshafvande måtte fastställa ett vid ansökningen fogadt förslag till ordningsföreskrifter för Klädesholmens fiskeläge; hvaröfver kronofogden i Orosts och Tjörns fögderi med infordradt yttrande inkommit, hvaruti han förklarat sig icke finna hinder möta för berörda förslags fastställande. *Gifvet Göteborg å Landskansliet den 29 augusti 1892.*

Konungens befallningshafvande har af här förvarade handlingar inhämtat, att

sedan Kongl. Maj:t genom nådigt bref den 7 mars 1890 dels faststält Konungens befallningshafvandes understälda beslut, att byggnadsstadgan och brandstadgan för rikets städer skulle i tillämpliga delar gälla för strandlägenheten Klädesholmen med dertill hörande Koholmen, dels ock, beträffande de hufvudgrunder, som skulle gälla för bringande till verkställighet inom nämnda öar af ofvannämnda författningar, förordnat, bland annat, att hvad i byggnadsstadgan och brandstadgan vore föreskrifvet om polismyndighet, magistrat eller i dess ställe tillsatt styrelse eller drätselkammare skulle inom nämnda öar gälla för en särskild styrelse, hvilken skulle utgöras af en utaf Konungens befallningshafvande förordnad ordningsman såsom ordförande samt två ledamöter, hvilke, jämte två suppleanter för dem, skulle för fyra år i sänder utses af öarnes röstberättigade invånare vid allmänt sammanträde;

och Konungens befallningshafvande, efter det vederbö-

rande derom gjort framställning, genom utslag den 23 december 1890 förordnat, att jämväl bestämmelserna i ordningsstadgan för rikets städer skulle i tillämpliga delar gälla för öarne Klädesholmen och Koholmen;

så och efter det Konungens befallningshafvande i underdånig skrifvelse den 2 april 1891 underställt Kongl. Maj:ts pröfning sitt berörda utslag, äfvensom på vederbörandes framställning föreslagit, att den styrelse, som för tillämpning af såväl ordnigsstadgan som byggnads- och brandstadgarne å ifrågavarande öar borde utses, skulle utgöras af fem i stället för tre ledamöter;

har Kongl. Maj:t i nådigt bref den 17 april 1891 funnit godt ej mindre gilla Konungens befallningshafvandes underställda beslut, att ordningsstadgan för rikets städer skulle i tillämpliga delar gälla för strandlägenheten Klädesholmen med dertill hörande Koholmen, än äfven förordna *dels* med ändring af hvad i nådiga brefvet den 7 mars 1890 blifvit stadgadt rörande sammansättningen af den deri omförmälda särskilda styrese, att denna styrelse skulle utgöras af en utaf Konungens befallningshafvande förordnad ordningsman såsom ordförande samt fyra ledamöter, hvilke, jämte två suppleanter för dem, skulle för fyra år i sänder utses af öarnes röstberättigade invånare vid allmänt sammanträde, *dels ock* att följande hufvudgrunder skulle gälla för bringande till verkställighet inom ofvannämnda öar af ordningsstadgan, nemligen

att sagda styrelse jämväl skulle behandla ärenden, som det enligt ordningsstadgan tillkomme polismyndighet, magistrat eller i dess ställe tillsatt stadsstyrelse att handlägga, dock med iakttagande dels att styrelsen icke egde utöfva den rätt, som enligt 21 § ordningsstadgan tillkom magistrat att i vissa der afsedda fall utfärda nya, med bötesbestämmelser förenade ordningsföreskrifter, utan egde styrelsen, der behofvet af sådan föreskrift funnes vara så trängande, att det i 20 § ordningsstadgan föreskrifna förfaringssätt

skulle medföra vådlig tidsutdrägt, genast underställa frågan Konungens befallningshafvandes bepröfvande, dels ock att styrelsen icke heller egde utöfva den polismyndighet i stad uti 22 § af ordningsstadgan tillerkända rätt att genom föreläggande af vite tillhålla den, som tredskades, att ställa sig en af samma myndighet gifven föreskrift till efterrättelse;

att allt, som jämlikt ordningsstadgan ankomme på stadsfullmäktige eller allmän rådstuga, skulle tillkomma öarnes invånare vid allmänt sammanträde; samt

att förseelse mot ordningsstadgan och derpå grundade ordningsföreskrifter för öarne skulle af allmän åklagare åtalas vid domstolen i orten;

hvarjämte Kongl. Maj:t i nåder uppdragit åt Konungens befallningshafvande att, med tillämpning af dessa hufvudgrunder, till efterrättelse utfärda erforderliga bestämmelser i ämnet.

Vid öfvervägande af hvad sålunda förekommit och efter granskning af det ingifna förslaget finner Konungens befallningshafvande skäligt att till efterrättelse utfärda följande

Ordningsföreskrifter för Klädesholmens fiskeläge.

§ 1.

1. För handhafvandet af vissa, i det följande närmare angifna kommunala angelägenheter inom det öarne Klädesholmen och Koholmen omfattande fiskeläget Klädesholmen skall finnas en *styrelse*, hvilken utgöres af en utaf Konungens befallningshafvande förordnad *ordningsman* såsom ordförande samt fyra ledamöter, hvilke jämte två suppleanter för dem skola för fyra år i sänder utses af fiskelägets röstberättigade medlemmar å allmänt sammanträde. Halfva antalet ledamöter och suppleanter utträder dock efter lottning vid slutet af andra året ifrån det dessa ordningsföreskrifter vunnit tillämpning.

2. Styrelsen utser inom sig en *vice ordförande* att föra ordet, när ordföranden har förhinder. Äro både ordföranden och vice ordföranden hindrade att bevista sammanträde, utses ordförande för tillfället.

§ 2.

1. Styrelsen sammanträder å det ställe och å de tider, hon sjelf bestämmer, samt deremellan så ofta ordföranden det nödigt finner eller då minst halfva antalet af de utaf fiskeläget utsedde ledamöterne derom göra framställning; och gälle för öfrigt om styrelsens sammanträden, arbetssätt, befogenhet m. m. i tillämpliga delar hvad för kommunalnämnd finnes stadgadt.

2. Ordförande, ledamot eller till tjenstgöring kallad suppleant, som utan anmäldt, af styrelsen godkändt förhinder från styrelsesammanträde sig afhåller, skall till fiskelägets kassa erlägga vite med två kronor och dubbelt så mycket, om sammanträdet måste i anseende till de närvarandes fåtalighet inställas eller upplösas.

§ 3.

1. Styrelsen skall under ansvar, som för kommunalnämnd finnes stadgadt, handhafva förvaltningen af de medel, som för verkställigheten inom fiskeläget af bestämmelserna i ordningsstadgan, byggnadsstadgan och brandstadgan för rikets städer i tillämpliga delar samt de på dessa stadgar grundade särskilda ordningar och föreskrifter erfordras, för hvilket ändamål styrelsen äfven eger rätt att inom sig utse en *kassaförvaltare;* skolande styrelsen årligen uppgöra och till granskning för fiskelägets invånare, på sätt för kommuns debiterings-, uppbörds- och fyrktalslängder är föreskrifvet, framlägga förslag för det följande året öfver inkomster och utgifter samt den uppbörd, som för nämnda verkställighet erfordras.

2. Styrelsen åligger tillse att det med Kongl. lotssty-

relsen den 26 juli 1888 afslutade kontrakt om öfvertagande af ön Koholmen till bebyggande i allt fullgöres.

3. Styrelsen handhafver inseendet öfver fiskelägets gator och allmänna platser samt bör noga tillse att de städse befinna sig i tillbörligt skick.

§ 4.

Hvarje år före utgången af oktober månad skall styrelsen till Stenkyrka, Klädesholmens och Rönnängs kommuns kommunalnämnd, hvilken verkställer debiteringen och uppbörden af de å allmänt sammanträde beslutade afgifter tillsammans med öfriga utskylder till kommunen, aflemna uppbördsförslaget för det nästföljande året, sedan detsamma ändrats i öfverensstämmelse med hvad å allmänt sammanträde vid granskningen kan hafva beslutats; skolande till grund för debiteringen af dessa afgifter läggas den för Stenkyrka, Klädesholmens och Rönnängs kommun gällande fyrktalslängd, hvaraf ett utdrag, innehållande samtlige de i längden upptagne personer, hvilke till fiskeläget erlägga utskylder, alltid bör finnas tillgängligt å det rum, hvarest allmänt sammanträde hålles.

§ 5.

Handlingar, hvilka angå fiskeläget, skola förvaras hos styrelsens ordförande, som jämväl skall emottaga och i enlighet med styrelsens beslut besvara alla ankommande, till styrelsen stälda skrifvelser, hvilka jämte öfriga undfångna handlingar rörande fiskeläget skola af honom uppföras å en förteckning.

§ 6.

1. Till att granska styrelsens och andra vid allmänt sammanträde utsedda nämnders och beställningsmäns räkenskaper och förvaltning väljas å allmänt sammanträde tre *revisorer*, hvilke inom förelagd tid böra sin berättelse till styrelsens ordförande aflemna. Ordföranden åligger att öfver

gjorda anmärkningar infordra vederbörandes förklaringar, hvarefter å det allmänna sammanträde, som eger rum i mars månad, bör beslutas huruvida anmärkning må förfalla eller laglig åtgärd för bevarande af fiskelägets rätt skall vidtagas.

2. Räkenskaperna skola för granskningen genom styrelsens försorg tillhandahållas revisorerne före den 1 februari.

§ 7.

1. För utöfvandet af inseende enligt särskild byggnadsordning öfver fiskelägets bebyggande skall utses en *byggnadsnämnd*, bestående af tre ledamöter med lika antal suppleanter, valde för fyra år i sänder på det sätt att en ledamot och en suppleant utses af styrelsen, inom eller utom henne, och de två öfrige med två suppleanter å allmänt sammanträde. En af ledamöterne och en af suppleanterne utträda dock efter lottning vid slutet af hvartdera af de tre första åren ifrån det dessa ordningsföreskrifter vunnit tillämpning.

2. Byggnadsnämnden utser inom sig ordförande för ett år i sänder. Är denne hindrad att bevista sammanträde, utses ordförande för tillfället.

§ 8.

För närmaste vården enligt särskild brandordning om fiskelägets brandväsende utses å allmänt sammanträde för fyra år i sänder dels en *brandbefälhafvare* med ställföreträdare, dels en *brandsynenämnd*, bestående, utom brandbefälhafvaren såsom ordförande och brandbefälhafvarens ställföreträdare såsom vice ordförande, af tre ledamöter med lika antal suppleanter. Af brandbefälhafvaren och hans ställföreträdare skall den ene efter lottning utträda vid slutet af andra året ifrån det dessa ordningsföreskrifter vunnit tillämpning samt af ledamöterne och suppleanterne likaledes en af hvardera vid slutet af hvartdera af de tre första åren ifrån nämnda tid.

§ 9.

Till att vaka öfver ordningen i fiskelägets hamn samt hålla hand öfver tillämpningen af den hamnordning, som, i öfverensstämmelse med kongl. förordningen den 8 maj 1874 angående hamnordningar och andra ordningsföreskrifter för allmänna hamnarne, kan framdeles varda faststäld till efterrättelse för fiskeläget, utser styrelsen, inom eller utom sig, för fyra år i sänder en *hamnmästare* med ställföreträdare.

§ 10.

1. För handhafvandet af närmaste inseende öfver befattningen med allmänna helsovården å fiskeläget utses å allmänt sammanträde en *helsovårdsnämnd*, bestående af tre ledamöter med tre suppleanter, valde för fyra år i sänder. En af ledamöterne och en af suppleanterne utträda dock efter lottning vid slutet af hvartdera af de tre första åren ifrån det dessa ordningsföreskrifter vunnit tillämpning.

2. Helsovårdsnämnden utser inom sig ordförande och vice ordförande för ett år i sänder. Äro begge hindrade att bevista sammanträde, utses ordförande för tillfället.

§ 11.

1. I afseende på vilkoren för valbarhet till ledamot eller suppleant i styrelse och nämnder eller till revisor eller till beställningsman, äfvensom angående rättighet att afsäga sig sådant uppdrag, gäller hvad förordningen om kommunalstyrelse på landet i § 14, byggnadsstadgan för rikets städer i § 3, mom. 7 och 8, samt helsovårdsstadgan för riket i § 1, mom. 4 och 5, föreskrifva.

2. Vid val af suppleanter bestämmes den ordning, i hvilken de skola inträda, vid öppen omröstning genom särskildt beslut, men vid sluten omröstning genom röstetalet. Vid lika röstetal skilje lotten.

3. Afgår ledamot eller suppleant i styrelse eller nämnd under tjenstgöringstiden, anställes fyllnadsval; och bör den

sålunda valde tjenstgöra under den tid, som för den afgångne återstått.

§ 12.

Hvad i byggnadsstadgan och brandstadgan för rikets städer är föreskrifvet om polismyndighet, magistrat eller i dess ställe tillsatt styrelse eller drätselkammare skall inom fiskeläget gälla för den enligt § 1 i dessa ordningsföreskrifter utsedda styrelsen, hvilken ock skall behandla de ärenden, som det enligt ordningsstadgan för rikets städer tillkommer polismyndighet eller i dess ställe tillsatt stadsstyrelse att handlägga; dock att de åligganden, som enligt 10 § af brandstadgan tillhöra polismyndighet och enligt 14 § af samma stadga magistrat eller poliskammare, äro öfverlåtna på *länsmannen* i orten, och att fiskelägets styrelse icke eger utöfva vare sig den rätt, som enligt 21 § af ordningsstadgan tillkommer magistrat att i vissa der afsedda fall utfärda nya med bötesbestämmelser förenade ordningsföreskrifter, utan bör styrelsen, då behofvet af sådan föreskrift finnes vara så trängande, att det i 20 § af ordningsstadgan föreskrifna förfaringssätt skulle medföra vådlig tidsutdrägt, genast underställa frågan Konungens befallningshafvandes bepröfvande, eller den polismyndighet uti 22 § af ordningsstadgan tillerkända rätt att genom föreläggande af vite tillhålla den, som tredskas, att ställa sig en af samma myndighet gifven föreskrift till efterrättelse.

§ 13.

1. Hvad i helsovårdsstadgan för riket enligt § 24 i stad tillkommer magistraten, skall å fiskeläget fullgöras af *kronofogden* i orten.

2. Hvad i 27 § af samma stadga finnes föreskrifvet om rätt för vederbörande *provinsialläkare*, att, när kommunalnämnd på landet behandlar frågor om allmänna helso- och sjukvården, deltaga i öfverläggningarna men ej i besluten, äfvensom att för behandling af dylikt ärende påkalla

kommunalnämndens sammanträde, skall lända till efterrättelse jämväl för fiskelägets helsovårdsnämnd; skolande i följd häraf sammanträde med fiskelägets helsovårdsnämnd, då sådant för behandling af helsovårds- eller sjukvårdsärende af ortens provinsialläkare påkallas, skyndsamt ega rum, och denne i god tid erhålla underrättelse om tiden och stället för sammanträdet.

3. I den mon sådant erfordras för utöfvandet af den helsovårdsnämnden tillkommande befattning med sundhetspolisen inom fiskelägets område eller med tillsynen öfver ordningen derstädes, hvad helsovården angår, äfvensom för verkställande af nämndens beslut, eger nämnden påkalla och erhålla handräckning af ortens *kronobetjening*, hvilken handräckning då skall skyndsamt lemnas; dock att kronobetjeningen dervid skall ega enahanda rätt att vägra verkställande af nämndens beslut, som enligt 7 § i helsovårdsstadgan tillkommer polisföreståndare i stad; börande kronobetjeningen ock sjelfmant vidtaga de åtgärder med anledning af helsovårdsstadgans föreskrifter, som kunna finnas nödiga och ligga inom hennes befogenhet.

§ 14.

Allt, som jämlikt ordningsstadgan, byggnadsstadgan och brandstadgan för rikets städer samt 1 § 2 mom. af helsovårdsstadgan för riket ankommer på stadsfullmäktige eller allmän rådstuga, skall tillkomma fiskelägets röstberättigade medlemmar vid *allmänt sammanträde;* men hvad som jämlikt 5, 7 och 24 §§ i helsovårdsstadgan ankommer på stadsfullmäktige eller allmän rådstuga, skall äfven för fiskeläget tillkomma Stenkyrka, Klädesholmens och Rönnängs kommuns kommunalstämma.

§ 15.

Tre ordinarie allmänna sammanträden skola årligen hållas, nemligen ett i mars, då beslut fattas i anledning af den berättelse öfver granskningen af föregående årets rä-

kenskaper och förvaltning, som de för samma granskning utsedde revisorerne hafva att aflemna; ett under förra hälften af oktober, då beslut fattas om utgifter för och uttaxeringar inom fiskeläget under kommande året, och ett i december, då val anställas till de befattningar inom fiskeläget, hvilka vid årets slut blifva lediga, äfvensom af revisorer.

§ 16.

Vid allmänt sammanträde föres ordet af styrelsens ordförande eller, i händelse af förfall för honom, af styrelsens vice ordförande. Äro både ordförande och vice ordförande hindrade att närvara, ega de tillstädeskomne utse annan person att för tillfället föra ordet.

§ 17.

Vid allmänt sammanträde tillkommer att föra talan och utöfva rösträtt allenast de å kommunalstämma inom Stenkyrka, Klädesholmens och Rönnängs kommun röstberättigade personer, hvilke det åligger att till fiskeläget erlägga utskylder och icke häfta för oguldna sådana; skolande rösterna beräknas efter den för Stenkyrka, Klädesholmens och Rönnängs kommun gällande fyrktalslängd i hvad den rör fiskeläget.

§ 18.

1. Vid allmänt sammanträde må till behandling företagas ofvan omförmälda ärenden, som afse verkställigheten i tillämpliga delar inom fiskeläget, på sätt och i den omfattning, i det föregående närmare angifvits, af bestämmelserna i ordningsstadgan, byggnadsstadgan och brandstadgan för rikets städer samt helsovårdsstadgan för riket; och gälle i öfrigt med hänsyn såväl till dylikt sammanträdes kungörande och befogenhet att ärenden till öfverläggning och beslut upptaga som till sättet och ordningen för ärendenas afgörande m. m. i tillämpliga delar hvad i berörda hänseenden finnes stadgadt om kommunalstämma.

2. Vid allmänt sammanträde må vidare fattas beslut om åtgärd, som påkallas med anledning af det med Kongl. lotsstyrelsen den 26 juli 1888 afslutade kontraktet om öfvertagande af ön Koholmen till bebyggande.

§ 19.

1. Den som är missnöjd med af fiskelägets röstberättigade medlemmar å allmänt sammanträde fattadt beslut, ege att deröfver kos Konungens befallningshafvande anföra besvär i den ordning, som för klagan öfver kommunalstämmas beslut finnes stadgadt.

2. Besvär öfver styrelsens beslut i frågor, som det, enligt hvad här ofvan är stadgadt, tillkommer styrelsen att pröfva och afgöra, må inom trettio dagar efter erhållen del af beslutet hos Konungens befallningshafvande anföras. Försummas det, må beslutet kunna gå i verkställighet.

§ 20.

1. Förseelser mot ordningsstadgan, byggnadsstadgan och brandstadgan för rikets städer samt helsovårdsstadgan för riket såväl som mot de på dessa stadgar grundade särskilda ordningar eller föreskrifter skola af allmän åklagare åtalas vid domstolen i orten; och gälle i fråga om klagan öfver domstolens beslut i dessa mål hvad i allmänhet angående besvär i brottmål är förordnadt.

2. Till böter och viten efter nämnda stadgar, ordningar och föreskrifter må icke för förseelse dömas i det fall att å densamma följer straff efter allmän lag.

3. Böter och viten, hvilka med anledning af ordningsstadgans, byggnadsstadgans och brandstadgans samt de å dem grundade ordningars och föreskrifters bestämmelser ådömas, tillfalla fiskelägets kassa; dock att allmän åklagare, då han utför åtal för förseelse mot brandstadgans eller brandordningens bestämmelser, eger att af beloppet undfå hälften. Böter och viten med anledning af helsovårdsstad-

gans bestämmelser tillfalla Stenkyrka, Klädesholmens och Rönnängs kommuns kassa.

4. Saknas tillgång till fulla gäldandet af berörda böter och viten, skola de förvandlas enligt allmän lag.

Ofvanstående bestämmelser skola lända till efterrättelse från och med den 1 december 1892.

G. Snoilsky.

Henr. Westin.

VII.

Konungens befallningshafvandes i Göteborgs och Bohus län utslag uppå den af folkskolläraren A. J. Kristenson i Rönnäng, riksdagsfullmäktigen doktor Axel Vilhelm Ljungman i Lilldal, kronolänsmannen Johan Nordström i Hoga samt fiskhandlandena Bernhard Andersson, Bernt Persson och Anders Johan Andersson från Klädesholmen, på uppdrag af Stenkyrka socken med Klädesholmens och Rönnängs kapeller, skriftligen gjorda ansökning, att, som Kongl. Maj:t i nådigt bref den 7 mars 1890 förordnat, att byggnadsstadgan för rikets städer skulle i tillämpliga delar gälla för det af öarne Klädesholmen och Koholmen bestående fiskeläget Klädesholmen i Stenkyrka socken, och för tillämpningen af nämnda stadga särskildt af Konungens befallningshafvande faststäld ordning vore af nöden, Konungens befallningshafvande måtte fastställa bifogadt förslag till byggnadsordning för Klädesholmens fiskeläge; öfver hvilken

ansökning kronofogden i Orosts och Tjörns fögderi blifvit hörd och yttrat, att han ej funne hinder möta för förslagets fastställande; *Gifvet Göteborg å Landskansliet den 20 september 1892.*

Konungens befallningshafvande finner, efter granskning af det ingifna förslaget, skäligt till efterrättelse fastställa följande

Byggnadsordning för Klädesholmens fiskeläge.

§ 1.

För utöfvandet af inseende öfver fiskelägets bebyggande skall finnas en *byggnadsnämnd*, bestående af tre ledamöter, valde för fyra år i sänder på det sätt att en ledamot och en suppleant ut ses af fiskelägets styrelse, inom eller utom henne, och de två öfrige med två suppleanter å allmänt sammanträde. En af ledamöterne och en af suppleanterne utträda dock efter lottning vid slutet af hvartdera af de tre första åren ifrån det denna byggnadsordning vunnit tillämpning. Afgår någon af ledamöterne eller suppleanterne i nämnden under tjenstgöringstiden, anställes fyllnadsval, och bör den sålunda valde tjenstgöra under den tid, som för den afgångne återstått.

§ 2.

1. Byggnadsnämnden utser inom sig ordförande för ett år i sänder. Är han hindrad bevista sammanträde, utses ordförande för tillfället.

2. Sammanträde, hvartill ordföranden kallar, hålles med nämnden, så ofta omständigheterna dertill föranleda. Dervid föres protokoll, hvars riktighet granskas senast vid nästa sammanträde.

3. Genom anslag å lämpligt ställe inom fiskeläget

kungöres af hvem, hvarest och på hvilka tider nämnden emottager anmälanden och skrifter.

4. Biträden antagas och entledigas af nämnden i mon af behof.

§ 3.

1. Ärende må icke af byggnadsnämnden företagas till afgörande, med mindre den är fulltalig.

2. Uteblifver ledamot af nämnden från sammanträde utan anmäldt och af öfriga ledamöter godkändt förfall, erlägge vite med två kronor.

§ 4.

Byggnadsnämnden öfvervakar efterlefnaden af denna byggnadsordning och byggnadsstadgan för rikets städer, så vidt denna senare skall inom fiskeläget tillämpas, samt upptager och afgör alla de ärenden, som enligt dem skola bedömas och ej på grund af föreskrift i nämnda stadga eller annan allmän författning tillhöra annan myndighets pröfning, men eger icke den byggnadsnämnd i stad tillerkända rätten att genom föreläggande af vite göra sig hörsammad.

§ 5.

Vården om och tillsynen öfver fiskelägets öppna platser, torg och gator samt hamn och bryggor tillkommer fiskelägets styrelse och ej byggnadsnämnden att utöfva.

§ 6.

1. För ön Klädesholmens ytterligare bebyggande länder till efterrättelse den af kommissionslandtmätaren B. Hansson år 1876 upprättade karta och för ön Koholmens bebyggande den af kommissionslandtmätaren A. A. Rönnbäck år 1888 uppgjorda byggnadsplan.

2. Yppas tillfälle till förbättrad reglering af olämpligen bebygdt område å ön Klädesholmen, bör sådan reglering genast i laga ordning verkställas.

§ 7.

Önskas nybyggnad i de utom byggnadsplanen belägna områden, som icke beqvämligen kunna till qvarter indelas, pröfve byggnadsnämnden, hvad som lämpligen bör i afseende på tomt m. m. iakttagas, samt göre, derest behof af ändring i eller tillägg till gällande tomtreglering skulle yppas, derom anmälan till fiskelägets styrelse, som har att i detta hänseende vidtaga nödiga åtgärder.

§ 8.

Fiskelägets styrelse har att vaka öfver byggnadsnämndens åtgöranden i fråga om qvarters indelande i tomter och jämkningar i gällande tomtindelning, så att byggnadsstadgans syfte att åvägabringa en möjligast väl ordnad tomtindelning ej må förfelas.

§ 9.

Tomt må ej så tätt bebyggas att deraf följer särskild fara vid eldsvåda eller olägenhet för sundheten.

§ 10.

Mot öppen plats eller torg uppföres byggnad intill denna eller detta, men vid gata må byggnaderna efter byggnadsnämndens beslut indragas en meter eller mer, dervid dock iakttages att indragningen hela gatan utefter varder lika bred och huslinien sålunda rak. Trappa må icke utan byggnadsnämndens särskilda medgifvande utbyggas å gata och i intet fall öfver en meter.

§ 11.

1. Boningshus må ej vid gata uppföras med mer än en våning eller med större höjd från den bredvidliggande gatan till takåsen än $8^1/_2$ meter. Äfven vid torg eller öppen plats må ej boningshus uppföras med mer än två våningar eller med större höjd till takåsen från den bredvidliggande platsen än 12 meter. Frontespis må ej finnas

å tvåvåningshus, men eljes må vindsrum inredas i boningshusen. Andra enskilda hus än boningshus må ej uppföras till större höjd, än för boningshus är bestämdt. Från dessa bestämmelser ege dock byggnadsnämnden att, då ökad fara vid eldsvåda och olägenhet för sundheten ej kunna deraf förväntas, i utomordentliga fall göra undantag.

2. Boningsrummens höjd från golf till tak bör vara $2^1/_2$ meter eller mer, men byggnadsnämnden eger medgifva lägre höjd fast dock ej under 2 meter.

§ 12.

1. Boningshus skall hvila på stenfot af minst 30 centimeters höjd öfver den bredvidliggande gatans eller platsens högsta punkt.

2. Uti stenhus skola alla murade väggar, skorstenspipor och eldstäder samt minst en trappa af sten uppföras på grundmur eller hvalf, som hvilar på grundmur.

3. Uti trähus eller af dermed jämförligt byggnadsämne uppfördt hus skall grundmur läggas under ytterväggar och invändiga knutar samt under skorstenspipor, eldstäder och annat tyngre murverk.

4. Innan byggnad uppföres, skall byggnadsnämnden hafva godkändt grundläggningen eller den s. k. knäppningen.

§ 13.

Trähus får icke uppföras närmare gränsen till bredvidliggande tomt än 2 meter. Derest sådant hus med byggnadsnämndens tillstånd dock förlägges intill gränslinien, skall det förses med brandmur, ehuru, der grannes hus ej möter på mindre afstånd än 4 meter, med brandmurs uppförande må anstå, till dess grannen motbygger, fast med vilkor att grund lägges till brandmuren och rum för dess uppförande lemnas. För vid hamnen omedelbarligen belägna salterier eller sjöbodar utan eldstäder må dock af byggnadsnämnden kunna medgifvas skäligt undantag från dessa bestämmelser.

§ 14.

1. Brandmur skall uppföras midt i tomtlinien och skall i tjocklek alltigenom och utan undantag hålla för tvåvåningshus minst en och en half sten mot våningarne och en sten mot vinden, men för envåningshus blott en sten mot såväl våning som vind. Den skall uppföras till 30 centimeters höjd öfver husets tak samt på öfverkanten täckas med plåt.

2. Brandmur mellan hus, som samtidigt och till lika höjd byggas, skall af husens egare till hälften hvar bekostas. Uppföras husen till olika höjd, bekoste den, som högre bygger, ensam den påmurning, som i anledning deraf påfordras. Om ny byggnad af trä uppföres intill ett före denna byggnadsordnings stadfästande uppsatt hus, bekostar den byggande ensam brandmuren. Är brandmur bygd eller skall på redan lagd grund uppföras med anledning deraf att granne motbygger, deltage då denne efter värdering enligt vid värderingen gällande priser till hälften i kostnaden för så stor del, han sig af brandmuren begagnar. Bygger grannen icke fram, men närmare gränsen än 2 meter, betale ändock hälften i den del af brandmuren, hvaraf han skulle hafva sig begagnat, om han bygt till tomtgränsen.

3. Hvad här stadgats angående brandmurs uppförande vid byggande af trähus, gäller äfven för stenhus, som uppföres intill tomtens gränslinie mot nästa tomt.

§ 15.

1. Eldstäder, skorstenar och eldrör skola, då de genomgå trossbottnar eller tak eller äro uppdragna utmed trävägg, förses med fodermur. Vid ledning genom trävägg skall eldrör inuti förses med jernrör.

2. Trävägg får icke finnas närmare bakugn än 30 centimeter eller spis än 18 centimeter.

3. Framför eldstad bör golfvet beläggas med stenhall, tegel, cement eller jernplåt till minst 40 centimeters bredd.

4. Eldstad, hvari stark eldning eger rum, skall förses

med derefter afpassadt, fast och tjockt murverk, ställas fri och tillgänglig på alla sidor samt med sorgfällighet kalkslås.

5. Fodermur bakom kakelugn eller kamin, stående å fri vägg, skall vara minst 8 centimeter tjock, och får ej kakelugnen eller kaminen ställas närmare denna fodermur än 5 centimeter.

6. Skorsten skall uppdragas genom takåsen eller så nära derintill som möjligt och hafva tillräcklig höjd öfver densamma.

7. Derest vid uppförande eller eljes rörledning eller skorsten skulle befinnas vara i ett eller annat afseende eldfarlige, må de ej bibehållas eller nyttjas, utan skall byggnadsnämnden desamma genast utdöma och tillse att ombyggnad inom utsatt kort tid verkställes.

§ 16.

1. Takresning får ej vara bruten och må i höjd ej öfverstiga en tredjedel af husets bredd, så framt ej byggnadsnämnden af särskild, giltig befunnen anledning ansett sig böra medgifva enstaka undantag härifrån.

2. Takafhäll mot angränsande tomt skall vid byggnads uppförande undvikas*).

3. Yttertak å tvåvåningshus bör förses med takfönster eller lucka af sådan storlek att en man derigenom kan uppkomma på taket, för hvilket ändamål äfven tjenlig trappa eller stege bör finnas att tillgå å vinden.

4. Yttertak må ej täckas med halm, rör, näfver, spån, torf eller andra lätt antändbara ämnen, utan skall till täckningen begagnas tegelpannor, skiffer, plåt eller tjenlig takpapp med underlag af bräder, så framt ej byggnadsnämnden medgifver användandet af annat ej eldfarligt taktäckningsämne.

---

*) Denna bestämmelse torde ej böra tolkas så att den innebär förbud mot byggnads förläggande med gafveln mot gatan, utan endast så att afledning af takvatten till olägenhet för angränsande tomt bör undvikas.
(Utg. anm.)

§ 17.

Byggnad för handtering af eldfarlig beskaffenhet må icke utan byggnadsnämndens särskilda medgifvande inom fiskelägets område anläggas och skall, enligt byggnadsnämndens noggranna föreskrift, förses med alla de mot eldfara tryggande inrättningar samt alla de försigtighetsmått vidtagas, som kunna anses erforderliga.

§ 18.

1. Boningshus må icke utan mellanliggande brandmur sammanbyggas med stall, fähus eller uthusbyggnad, afsedd till förvarande af foderämnen. Ej heller må upplag af foder eller andra lätt antändbara ämnen inrättas å vind öfver boningsrum.

2. I afseende å afträdeshus, fähus, stall, salterier, fabriker och dylika byggnader länder till efterrättelse hvad i helsovårdsstadgan föreskrifves.

§ 19.

1. Redan befintliga hus må, äfven om de icke öfverensstämma med föreskrifterna i denna byggnadsordning, fortfarande bibehållas, så länge våda för brand, säkerhet eller sundhet icke deraf vållas.

2. Sker tillbyggnad till eller större reparation å byggnad, som icke blifvit uppförd i enlighet med denna byggnadsordning, må byggnaden, i den mon sådant låter sig göra, bringas i öfverensstämmelse med samma byggnadsordnings föreskrifter.

§ 20.

1. Alla hus skola försvarligen underhållas och mot gata eller öppen plats vara i sådant skick, som öfverensstämmer med snygghet och god ordning.

2. Bofälligt hus, som anses medföra fara för eld eller olyckshändelse, skall nedrifvas, om det ej kan repareras

eller af byggnadsnämnden förelagd reparation icke inom ett år efter föreläggandet på föreskrifvet sätt verkställes.

§ 21.

1. Boningshus eller annan byggnad må icke inom fiskelägets område uppföras utan dertill af byggnadsnämnden lemnadt tillstånd.

2. Vid anhållan om tillstånd att uppföra byggnad skola nöjaktiga upplysningar i två lika lydande skrifter lemnas om byggnadens storlek, indelning i rum, blifvande användning m. m., hvarom byggnadsnämnden pröfvar nödigt erhålla kännedom på förhand.

3. Svar å begärdt tillstånd om byggnads uppförande skall af byggnadsnämnden meddelas senast åtta dagar efter det ansökan ingifvits eller framstälts.

4. Är byggnad ej uppförd inom två år efter erhållet tillstånd, anses detta förverkadt.

5. Vid tillbyggnad, förändring eller större reparation af byggnad förfares på enahanda sätt som vid nybyggnad.

6. Såväl vid nybyggnad som vid tillbyggnad, förändring eller sådan reparation, som icke utan erhållet tillstånd får ega rum, skola besigtningar af byggnadsnämnden företagas för att tillse, det den byggande i allt ställer sig till efterrättelse såväl byggnadsplanen som byggnadsordningens och byggnadsnämndens föreskrifter; och vare den byggande för den skull skyldig att hos byggnadsnämnden göra anmälan om arbetet icke blott vid dettas början och afslutande utan äfven under dess förlopp, då stenfoten lagts eller den s. k. knäppningen egt rum, då bjelklag öfver rum inlagts och då murning af eldstäder och skorstenspipor försiggått, men innan dessa rappats samt golf och tak anbringats.

§ 22.

1. Öfver byggnadsnämndens beslut må klagan föras hos Konungens befallningshafvande inom trettio dagar efter erhållen del af beslutet.

2. Innefattar byggnadsnämndens beslut förbud mot åtgärd eller fullföljd af sådan, hvilken anses stå i strid mot föreskrifterna i byggnadsordningen, går beslutet i verkställighet utan hinder af besvär, så framt icke byggnadsnämnden annorlunda förordnar.

§ 23.

1. Förseelse mot denna byggnadsordning straffas i de fall, då derå icke följer straff enligt allmän lag, med vite från 5 till 300 kronor, hvarförutom genom förseelsen uppkommen skada skall af den vållande ersättas och inom af byggnadsnämnden förelagd tid det försummade verkställas eller det felaktigt utförda ändras.

2. Böter eller viten, hvilka med anledning af byggnadsstadgans för rikets städer eller denna byggnadsordnings föreskrifter ådömas, tillfalla fiskelägets kassa.

3. Saknas tillgång till fulla gäldandet af berörda böter och viten, skola de förvandlas enligt allmän lag.

§ 24.

Förseelse mot denna byggnadsordning skall af allmän åklagare åtalas vid domstolen i orten, och gälle i fråga om klagan öfver domstolens beslut hvad i allmänhet angående besvär i brottmål är förordnadt.

Ofvanstående bestämmelser skola lända till efterrättelse från och med den 1 december 1892.

G. Snoilsky.

Henr. Westin.

VIII.

Konungens befallningshafvandes i Göteborgs och Bohus län utslag uppå den af folkskoleläraren A. J. Kristenson i Rönnäng, riksdagsfullmäktigen doktor Axel Vilhelm Ljungman i Lilldal, kronolänsmannen Johan Nordström i Hoga samt fiskhandlandena Bernhard Andersson, Bernt Persson och Anders Johan Andersson från Klädesholmen, på uppdrag af Stenkyrka socken med Klädesholmens och Rönnängs kapeller, skriftligen gjorda ansökning att, som Kongl. Maj:t i nådigt bref den 7 mars 1890 förordnat, att brandstadgan för rikets städer skulle i tillämpliga delar gälla för det af öarne Klädesholmen och Koholmen bestående fiskeläget Klädesholmen i Stenkyrka socken, samt för tillämpningen af nämnda stadga särskild af Konungens befallningshafvande faststäld ordning vore af nöden, Konungens befallningshafvande måtte fastställa bifogadt förslag till brandordning för Klädesholmens fiskeläge; öfver hvilken ansökning kronofogden i Orosts och Tjörns fögderi blifvit hörd och yttrat, att han ej funne hinder möta för förslagets fastställande. *Gifvet Göteborg å Landskansliet den 20 september 1892.*

Konungens befallningshafvande finner, efter granskning af det ingifna förslaget, skäligt till efterrättelse fastställa följande

Brandordning för Klädesholmens fiskeläge.

§ 1.

För närmaste vården om fiskelägets brandväsende skall finnas dels en *brandbefälhafvare* med ställföreträdare, dels

en *brandsynenämnd*, bestående af brandbefälhafvaren såsom ordförande och brandbefälhafvarens ställföreträdare såsom vice ordförande samt tre ledamöter med lika antal suppleanter, samtlige valde för fyra år i sänder. Af brandbefälhafvaren och hans ställföreträdare skall den ene efter lottning utträda vid slutet af andra året ifrån det denna brandordning vunnit tillämpning samt af ledamöterne och suppleanterne likaledes en af hvardera vid slutet af hvardtera af de tre första åren från nämnda tid.

§ 2.

1. Brandsynenämnden sammanträder så ofta denna brandordnings föreskrifter eller omständigheterna dertill föranleda, och må ej syneförrättning verkställas eller beslut fattas, derest icke minst tre af nämndens medlemmar äro närvarande. Äro vid sammanträde både ordförande och vice ordförande hindrade att deltaga, utses ordförande för tillfället. Uteblifver medlem af nämnden från sammanträde utan anmäldt och af öfrige ledamöter godkändt förfall, erlägge vite med 2 till 10 kronor.

2. Beslut fattas af nämnden medels öppen omröstning, dervid i händelse af lika röstetal den mening skall gälla, som biträdes af ordföranden. Vid alla förrättningar föres protokoll, hvars riktighet snarast möjligt granskas och bestyrkes.

3. Nämnden eger vid syneförrättningar tillkalla sakkunnigt biträde, som må för sitt besvär tilldelas ersättning ur fiskelägets kassa.

§ 3.

1. *Brandbefälhafvaren* utöfvar högsta befälet öfver brandstyrkan såväl vid öfning och mönstring som vid inträffande eldsvåda, handhafver vården om brandväsendets behöriga ordnande och utser brandstyrkans underbefäl, ansvarar för namnrullas upprättande öfver brandstyrkan, eger kalla brandkåren eller del af honom till tjenstgöring, besig-

tiga och profva såväl fiskelägets gemensamma som enskilde personers brandredskap samt göra framställning hos fiskelägets styrelse om anslag af medel till brandväsendet och om instruktioner för brandstyrkan eller om föreskrifter i brandordningen.

2. Bortreser brandbefälhafvare för längre eller kortare tid, vare han skyldig öfverlemna sitt befäl åt ställföreträdaren eller i dennes frånvaro till annan för befattningen lämplig person. Enahanda skyldighet åligger de särskilda afdelningarnes underbefälhafvare eller förmän. Den som sålunda träder i befälhafvares eller förmans ställe, inträder dermed i befälhafvares eller förmans rättigheter och skyldigheter, så länge han fortfar att utöfva befattningen.

3. Uraktlåter brandbefälhafvare eller hans ställföreträdare eller förman att, efter erhållen kunskap om eldsvåda, genast inställa sig å sin post eller att vid bortresa ställa sig till efterrättelse föreskriften i näst föregående moment, vare förfallen till vite af 2 till 10 kronor. Uteblifver befälhafvare eller förman alldeles utan giltigt förfall, vare vitet dubbelt större. Befälhafvare eller förman, som uteblifver från befälssammankomst, erlägge vite med 1 till 3 kronor.

§ 4.

1. Fiskelägets b r a n d s t y r k a utgöres af alla inom fiskeläget befintliga, icke vanföra män emellan 18 och 60 års ålder.

2. Brandstyrkan fördelas på tre särskilda afdelningar, nemligen eldsläckningsmanskapet för eldsläckning och vattenhemtning, bergningsmanskapet för räddning af lif och egendom samt reservmanskapet för vakthållning vid brandstället och vården om hemmen m. m. De två först nämnda afdelningarna tillsammans utgöra fiskelägets *brandkår.*

3. Ordnandet af fiskelägets brandstyrka i afdelningar med befäl och manskap för dem samt bestämmandet af i hvilken egenskap en hvar skall tjenstgöra, tillkommer brand-

befälhafvaren i samråd med hans ställföreträdare, och skall en hvar medlems befattning vara i särskild namnrulla angifven.

4. Mönstring och öfning med brandkåren verkställes minst en gång årligen på kallelse af brandbefälhafvaren.

5. Hvarje medlem af brandkåren är pligtig inställa sig till tjenstgöring, då brandbefälhafvaren, hans ställföreträdare eller brandsignal dertill kallar, vare sig det gäller utbruten eldsvåda eller blott öfning eller mönstring; skolande en hvar dervid infinna sig å den plats, som blifvit för honom af brandbefälhafvaren förut bestämd, och vara försedd med sådan redskap som bör af honom medföras.

6. Vid inträffande eldsvåda vare dessutom hvar och en af fiskelägets invånare, man eller qvinna, som från hemmet kan undvaras, pligtig att biträda, på sätt brandbefälet bestämmer.

7. Hvar och en af brandstyrkans medlemmar skall under tjenstgöring vid eldsvåda eller öfningsmöte ovilkorligen lyda förmans bud och tillsägelse samt emottaga och utföra det befäl, som förman af förekommande omständigheter kan finna för godt åt honom öfverlemna. Utan förmans tillstånd må han icke aflägsna sig från tjenstgöringsstället.

8. Till befäl och manskap utlemnad brandredskap vårdas på sätt och vid ansvar, allmän lag stadgar om anförtrodt gods.

9. a) Uraktlåter medlem af brandkåren att, efter det kunskap om eldfara genom brandsignal eller på annat sätt erhållits, genast inställa sig på sin post, vare förfallen till vite af från 1 till 5 kronor. Uteblifver medlem alldeles utan giltigt förfall, vare vitet dubbelt större.

b) Skulle medlem af reservmanskapet eller någon, som enligt momentet 6 är förpligtad efter särskild tillsägelse biträda vid eldsvåda, göra sig skyldig till dröjsmål eller uteblifvande, vare förfallen till vite af från 1 till 3 kronor.

c) För förfallolöst uteblifvande från mönstrings- och öf-

ningsmöte, sedan detsamma blifvit vederbörligen kungjordt, utgifves i vite hälften af det belopp, som för uteblifvande från eldsvåda finnes stadgadt.

d) Aflägsnar sig någon olofligen från anvisadt göromål vid eldsvåda eller öfningsmöte eller eljes derunder emot förmans bud visar olydnad och uppstudsighet, vare förfallen till vite af från 3 till 20 kronor.

e) Husbonde, som utan giltigt skäl vägrar tjenstehjon eller arbetare att inställa sig vid eldsvåda eller öfningsmöte, vare förfallen till vite af 3 till 15 kronor.

§ 5.

1. Då sådant anses af nöden, må fiskelägets röstberättigade invånare å allmänt sammanträde ega utfärda särskilda instruktioner för brandstyrkan och hennes befäl, för sotare eller andre, som med brandväsendet hafva befattning. I dessa instruktioner må dock ej böter, viten eller annan påföljd stadgas för underlåtenhet att fullgöra hvad deri föreskrifves, utan skola de bestämmelser derom, hvilka kunna anses erforderliga, införas i denna brandordning.

2. Brandstyrkans befäl, underbefäl och manskap åtnjuta under tjenstgöring det skydd emot våld och oförrätt, som enligt lag tillkommer dem, hvilka äro förordnade eller valde att offentligt tjensteärende förrätta eller kallade att vid offentlig förrättning tillhandagå.

§ 6.

1. Brandredskap till antal och beskaffenhet, som på förslag af brandbefälhafvaren och fiskelägets styrelse beslutas å allmänt sammanträde, anskaffas och underhålles på fiskelägets gemensamma bekostnad. Dessutom äro enskilde husegare pligtige att på egen bekostnad anskaffa och underhålla sådan brandredskap, som de särskilda brandstodsbolagen fordra, hos hvilka de hafva sin egendom försäkrad, eller som fiskelägets styrelse på brandbefälhafvarens eller

brandsynenämndens framställning med hänsyn till afsevärda omständigheter pröfvar nödigt böra finnas.

2. Allmänna brandredskapen förvaras i rum eller å ställen, som af fiskelägets styrelse bestämmes.

3. Besigtning och profning af all inom fiskeläget befintlig brandredskap verkställes minst en gång om året i samband med eldsläckningsmanskapets öfningar uppå kallelse af brandbefälhafvaren.

4. Har i brandspruta eller annan redskap, som till dels eller helt och hållet består af för rost utsatt metall, användts saltvatten, skall sköljning med sött vatten efter begagnandet snarast möjligt ega rum.

5. Redskap, som i öfrigt erfordras för elds släckande, såsom stegar, båtshakar, vattenämbar, segel och dylikt, tillsläppes af dem, som sådan ega, och skall, för den händelse den skadas eller går förlorad, ersättas med penningar ur fiskelägets kassa.

§ 7.

1. Hvarje år i augusti månad skall brandsyn hållas å förut kungjord tid. Denna syn förrättas af brandsynenämnden, hvilken, om den så pröfvar nödigt, eger för ändamålets bättre ernående tillkalla sakkunnigt biträde. Brandstodskomité eller annan motsvarande, i orten befintlig understyrelse för allmän brandstodsinrättning, hvars reglemente är af Kongl. Maj:t eller Dess befallningshafvande faststäldt, må genom en för ändamålet utsedd ledamot närvara vid brandsynerna med rätt att der göra erinringar, men ej att deltaga i besluten.

2. Vid brandsyn skola alla byggnader noga skådas och dervid tillses, huruvida allt blifvit iakttaget, som i denna brandordning samt brandstadgan för rikets städer och fiskelägets byggnadsordning eller eljes är föreskrifvet till förekommande af eldsvåda eller till lättnad vid vådelds dämpande. Sålunda skall bland annat anmärkas hvarje å bygg-

nad vare sig å eldstad, mur, rör, skorsten, tak eller annorstädes befintlig brist, som anses medföra fara för eld, samt efterses huruvida behörig sotning verkstälts och föreskrifven redskap finnes och i godt skick underhålles på hvarje ställe, der han skall finnas.

3. Bristfällighet skall vara afhulpen före nedan omförmälda efterbesigtning. Anser brandsynenämnden något böra tidigare bättras eller iakttagas, utsätte tid för fullgörandet deraf och underrätte derom skyndsamlingen fiskelägets styrelse, hvilken skall tillse att det anbefalda varder verkstäldt.

4. Befinnes eldstad, rör, mur, skorsten eller annat dylikt vara i så bristfälligt skick, att synnerlig våda för elden är för handen, eger brandsynenämnden, der så nödigt pröfvas, att genast låta rifva den eller de eldstäder, genom hvilkas begagnande eldsolycka kan befaras, eller vidtaga annan lämplig åtgärd, hvarigenom begagnandet kan hindras, till dess bristerna blifvit afhulpna.

5. I oktober månad skall brandsynenämnden hålla efterbesigtning på alla de ställen, der bristfälligheter vid brandsynen anmärkts. De bristfälligheter, som vid denna efterbesigtning finnas icke vara afhulpna, anmälas skyndsamligen hos fiskelägets styrelse, som skall tillhålla den försumlige att fullgöra hvad honom åligger.

6. Hvad vid brandsyn eller efterbesigtning anmärkes, skall skriftligen upptecknas; och åligger det brandsynenämnden att, innan hon aflägsnar sig, lemna husegaren eller den, som är i hans ställe, besked om den anmärkta bristen och angående hvad han har att iakttaga.

7. Är lägenhet, redskap eller annat, som skall af brandsynenämnden undersökas, icke för henne tillgängligt å den för brandsyn eller efterbesigtning kungjorda tid, skall ny tid utsättas för förrättningen eller den del deraf, som ej kunnat verkställas. Tredskas någon att lemna nämnden till-

träde till lägenhet eller annat, som skall undersökas, eger hon få handräckning af länsmannen i orten.

8. Vid förekommen anledning eger brandsynenämnden dessutom efter uppdrag af fiskelägets styrelse verkställa extra brandsyn och må dervid kunna med lika verkan som vid ordinarie brandsyn föreskrifva tid för befunna eldfarligheters botande; och gälle för extra brandsyn samma bestämmelser, som för ordinarie brandsyn.

9. Åt allt, som kan utgöra föremål för undersökning vid brandsyn, skall äfven fiskelägets styrelse egna uppmärksamhet och tillsyn, särdeles under de tider af året, då brandsyn eller efterbesigtning ej hålles. Arbete för anmärkta bristfälligheters afhjelpande, som ej verkställes till efterbesigtningen eller eljes inom föreskrifven tid, må fiskelägets styrelse låta verkställa mot lega på den försumliges bekostnad. Felande brandredskap eger styrelsen ock låta inköpa på den försumliges bekostnad, då dylik redskap ej vid efterbesigtning eller eljes inom föreskrifven tid anskaffats.

10. Underlåter någon att hafva de vid brandsyn anmärkta bristfälligheter afhulpna före efterbesigtningen eller inom annan tid, som blifvit af synemännen utsatt, eller tredskas någon vid brandsyn eller efterbesigtning lemna brandsynenämnden tillträde till lägenhet eller annat, som skall undersökas, vare förfallen till vite af från 5 till 50 kronor.

§ 8.

1. Sotning af eldstäder med tillhörande skorstenspipor verkställes minst en gång årligen, men nödigt oftare i fråga om eldstäder, i hvilka starkare eldning eger rum eller i högre grad sotbildande bränsle användes, efter ty fiskelägets styrelse uppå förslag af brandsynenämnden förordnar.

2. Sker ej föreskrifven sotning, vare den försumlige förfallen till vite af från 3 till 10 kronor, och må fiskelägets styrelse låta på den försumliges bekostnad verkställa den-

samma. Tredskas någon dervid lemna sotaren nödigt tillträde, ege styrelsen undfå handräckning af länsmannen i orten.

3. Det åligger sotare att väl fullgöra sotningen äfvensom att tillse, huruvida å eldstad, mur, rör, skorsten eller dylikt finnes felaktighet, som kan innebära eldfara, och då sådan felaktighet upptäckes, derom göra anmälan hos fiskelägets styrelse, som, i händelse anmälan finnes vara befogad, lemnar sotaren skälig ersättning för densamma ur fiskelägets kassa*).

§ 9.

1. Hvar och en, som inom fiskeläget bor eller vistas, vare pligtig att varsamt och försigtigt umgås med elden samt att tillse, det eldstäder och rörledningar för elden äro utan brister och att, när sådana uppstå eller varseblifvas, de ofördröjligen blifva afhulpna.

2. En hvar förbjudes att lemna lågande eld eller brinnande ljus eller lampa utan tillsyn eller att öfverlemna sig åt sömn, innan nyttjad eld är utsläckt, eller ljus eller lampa, om de behöfvas lysande, äro så stälda att det ej medför eldfara, eller att bära bart ljus eller lampa äfvensom att röka tobak i fähus eller lada eller å annat ställe, hvarest lätt antändbara ämnen finnas öppet förvarade eller upplagda. Ur eldstad tagna kol eller aska må ej, innan de slocknat eller afsvalnat, förvaras annorlunda än i metall- eller stenkärl.

3. Förråd af hö, halm, hyfvelspån eller dylikt må icke uppläggas å vindar öfver eller uti rum eller andra lägenheter, i hvilka eld uppgöres eller eldstad finnes, samt icke heller större förråd af bränsle i rum, der eldstad finnes och begagnas. Ej heller må lätt antändbara ämnen uppläggas i närheten af skorstenar, eldrör, spislar, bakugnar, kölnor och andra eldstäder eller stackar af hö eller halm uppsättas å tomts gårdsplats. I afseende på krut, dynamit och

---

*) Denna paragraf är faststäld genom särskildt utslag den 15 oktober 1892. *(Utg. anm.)*

andra sprängämnen samt eldfarliga oljor och vätskor länder till efterrättelse, hvad derom särskildt är stadgadt; dock må ej mera än ett kilogram krut inom samma lägenhet på en gång innehafvas af annan än försäljningsman.

4. Kokning eller uppvärmning af tjära, olja eller dylika eldfarliga ämnen må ej alls ega rum inomhus och utomhus endast på minst 50 meters afstånd från byggnad å plats, som af brandbefälhafvaren medgifves få för dylikt ändamål användas.

5. Den som för handtering eller hushållssyssla såsom brygg, bak, tvätt m. m. behöfver använda stark eldning, skall egna särskild uppmärksamhet derå att eldstäderne äro i fullgodt skick samt hålla noggrann tillsyn och vård om elden, synnerligast nattetid samt under blåst och stark torka, då äfven lämpligt förråd af vatten till släckning bör vara till hands.

6. Fabriks- och handtverksidkare skola särskildt vaka deröfver att de hos dem anstälde arbetare försigtigt umgås med elden.

§ 10.

1. Då eldfara eller eldsvåda yppar sig, åligger det den, som varseblifver faran, att omedelbarligen om henne lemna underrättelse åt dem, som närmast hotas af elden, samt, om farans undanrödjande påkallar hjelp, äfven åt ordningsmannen och brandbefälhafvaren eller dennes ställföreträdare, hvilke draga försorg om brandsignaler. Under särskilda förhållanden eger fiskelägets styrelse förordna om vaktgöring nattetid genom fiskelägets brandstyrka efter brandbefälhafvares fördelning.

2. Den, som varseblifvit yppad eldfara men uraktlåtit derom lemna föreskrifven underrättelse, vare liksom den, hvilken undandragit sig förelagd vaktgöring, förfallen till vite af från 5 till 100 kronor.

§ 11.

1. Alla inom fiskeläget befintliga brunnar eller dammar skola vid eldsvåda vara tillgängliga för hemtning af för släckning nödigt vatten.

2. Vid eldsvåda under stark köld må ingen på brandbefälhafvarens anmodan undandraga sig att, då han eger tillgång till större inmurad panna för kokning, i sådan låta uppvärma vatten för sprutornas behof. För sådan uppvärmning lemnas, om slikt påfordras, skälig ersättning ur fiskelägets kassa.

§ 12.

1. Vid eldsvåda, som eger rum efter mörkets inbrott, vare alla i närheten af brandstället samt utmed gata och andra ställen, der vatten hemtas eller forslas eller der bergningsarbete försiggår, boende skyldige att under behörig tillsyn ställa brinnande ljus eller lampa i fönstren; och eger brandbefälhafvaren förordna om i hvilken utsträckning sådant bör ske. Gator och vägar till och från brandställe få icke tillstängas genom upplag af undan elden bergadt gods, utan bör detta helst undanskaffas öfver andra gator än dem, som begagnas för eldsläckningen.

2. De personer, som under eldsvåda qvarstanna i hemmen för att vårda der befintlig egendom, böra tillse, att luckor, fönster och dörrar i såväl boningshus som i synnerhet uthus och vindar äro eller genast blifva stängda, att eldfängda ämnen bringas i säkert förvar, att befintlig brandredskap iordningställes för användande, att vatten hålles i beredskap för vindar och andra ställen, som äro utsatta för att antändas, och att för öfrigt alla åtgärder vidtagas, som till förekommande af antändning eller beredande af skyndsam släckning kunna erfordras. Är fara för antändning genom flygeld för handen, bör uppmärksamt gifvas akt uppå, hvarest flygbrand nedfaller, och densamma så vidt möjligt genast släckas. För öfrigt iakttages de föreskrifter och bud,

som brandbefälhafvaren eller förmannen för brandstyrkans reservmanskap meddela.

3. Finnes hus, der eldfara förmärkes, tillslutet, och kan inträde ej der beredas annorledes eller husfolket nattetid väckas så skyndsamt som är af nöden, må saklöst ytterdörr uppbrytas eller fönster inslås.

4. Vid eldsvåda eger brandbefälhafvaren för hämmande af eldens spridning låta, utan hinder af vägran, nedrifva byggnad, stängsel eller dylikt; skolande brandbefälhafvaren dock, då omständigheterna det medgifva, innan befallning om byggnads nedrifvande meddelas, derom rådgöra med sin ställföreträdare och förmännen för brandstyrkans afdelningar. För byggnad, stängsel och dylikt, som på brandbefälhafvarens befallning vid eldsvåda nedrifvits, njute egaren, för så vidt han icke godtgöres genom brandförsäkring, ersättning ur fiskelägets kassa; skolande dock vid ersättningens bestämmande frånräknas värdet af de i behåll varande materialier.

§ 13.

När eldsvåda timat, åligger det länsmannen i orten att ofördröjligen hålla noggrann undersökning för utrönande af orsaken till eldens uppkomst och spridning. Vid detta tillfälle skall ock undersökas, om föreskrifven brand- och räddningsredskap vid tiden för eldens utbrott förefunnits och varit i godt skick underhållen.

§ 14.

Nöjes ej den, som enligt ofvanstående bestämmelser anser sig berättigad till ersättning för vid eldsläckning eller bergning skadad eller förstörd redskap eller för vid eldsvåda nedrifven byggnad, stängsel eller dylikt, åt fiskelägets styrelses beslut i fråga om framställdt ersättningsanspråk, skall tvisten afgöras af skiljemän enligt lagen om skiljemän den 28 oktober 1887.

§ 15.

Den, som vid brandsyn fått sig förelagdt att något fullgöra, men ej nöjes med brandsyuenämndens beslut, eger att hos fiskelägets styrelse öfverklaga nämnda beslut inom fjorton dagar, efter det han deraf bevisligen fätt del, den dagen oräknad.

§ 16.

1. Förseelse mot denna brandordning skall af allmän åklagare åtalas vid domstolen i orten; och gälle i fråga om klagan öfver domstolens beslut i dessa mål, hvad i allmänhet angående besvär i brottmål finnes förordnadt.

2. Förseelse mot denna brandordning straffas i de fall, då derå icke följer straff enligt allmän lag eller ofvan annorlunda föreskrifvits, med vite från 1 till och med 100 kronor, hvarförutom genom förseelsen uppkommen skada skall af den vållande ersättas.

3. Böter eller viten, hvilka med anledning af föreskrifterna i denna brandordning eller brandstadgan för rikets städer ådömas, tillfalla fiskelägets kassa; och eger allmän åklagare, då han utför åtalet, att af beloppet undfå hälften.

4. Saknas tillgång till fulla gäldandet af berörda böter och viten, skola de förvandlas enligt allmän lag.

Ofvanstående bestämmelser skola lända till efterrättelse från och med den 1 december 1892.

G. Snoilsky.

Henr. Westin.

Handlingar rörande åtgärder till samfärdselns förbättrande i bohuslänska skärgården.

Tolfte samlingen*).

I.

Motion i Andra Kammaren, N:o 2, om ändring af §§ 5 och 6 regeringsformen, afseende inrättande af ett nytt statsdepartement för samfärdseln m. m.

Sedan det visat sig, å ena sidan, att den anordning af de olika statsdepartementen, som egde rum 1840, var otillfredsställande så till vida, att till särskildt ett par af dessa departement, nemligen civildepartementet och ecklesiastikdepartementet, förts mycket olikartade ärenden, hvilkas antal dessutom starkt ökades, och å andra sidan att den allt mer tilltagande omfattningen af samfärdseln inom riket jemte de för denna samfärdsel nödiga anstalterna och allmänna arbetena kräfde, det ett eget nytt statsdepartement inrättades för vården om de dessa anstalter och arbeten afseende regeringsärendena, aflät Kongl. Maj:t 1857 proposition till riksdagen om inrättandet af ett sådant departement för »*allmänna arbeten och kommunikationsanstalter*» samt ökandet i samband dermed af antalet ledamöter i statsrådet till *tolf*. Denna proposition bifölls vid slutlig behandling under 1859—1860 års riksdag utaf ridderskapet och adeln samt presteståndet, under det att borgareståndet biföll densamma med den af konstitutionsutskottet föreslagna ändringen, att antalet ledamöter i statsrådet nedsattes till *elfva*, men bondeståndet afslog densamma.

Efter den stora representationsreformens genomförande

---

*) Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1884, sid. 309—342; 1855, sid. 158, 211, 225—279; 1886, sid. 1—163, 211—274; 1887, sid. 95—142, 158—298; 1888, sid. 65—151, 177—274; 1889, sid. 1—99; 1890, sid. 49—104; 1891, sid. 253—311.

återupptogs saken å nytt, men sammankopplades olyckligt nog med frågorna om kommerskollegiets indragning och om införandet af s. k. ministerstyrelse (utan motsvarande ministeriel ansvarighet). År 1868 hemställde sålunda Kongl. Maj:t om inrättande af ett nytt statsdepartement för *»näringar och allmänna arbeten»*, under det att af enskilde motionärer föreslogs inrättandet af ett sådant departement 1868, 1874 och 1875 för *»jordbruk och kommunikationer»*, 1880 och 1881 för *»landtbruk och öfriga näringar»* samt 1884 för *»landtbruk och öfriga näringar samt allmänna arbeten»*; hvarefter Kongl. Maj:t slutligen 1885 hemställde om inrättandet af ett statsdepartement för *»landtbruk, industri och handel»*. Sistnämnda förslag förkastades emellertid vid 1888 års riksdag, dervid såsom skäl för yrkandena å afslag bland annat framhölls, att »åkerbruk, handel och industri sköta sig bäst sjelfva och icke behöfde något förmynderskap».

Uppfattningen om näringslifvets främjande hufvudsakligast genom *sjelfstyrelse och sjelfverksamhet i orterna* gjorde sig sålunda lyckligt nog gällande gent emot den vådliga åsigten om regeringens icke blott skyldighet att genom utöfvandet af ett omfattande statsförmynderskap draga försorg om näringarnes blomstring, utan äfven ansvarighet för näringarnes trefnad.

Sedan nu af riksdagen 1889 och 1891 å ordinarie stat uppförts anslag till de behöfliga centrala embetsverken för behandlingen af ärenden rörande näringarnes främjande, har det redan 1857 tillräckligt motiverade förslaget om en särskild målsman i statsrådet för samfärdsel och allmänna arbeten ändtligen återkommit i ett läge, som möjliggör en lösning utan sammankoppling med frågan om kommerskollegiets indragning och om förläggandet af näringarnes s. k. administration direkt till Kongl. Maj:ts kansli.

På grund af hvad sålunda anförts och med hänvisning till den förut af Kongl. Maj:t lemnade utredningen får jag alltså hemställa,

det riksdagen måtte antaga nedanstående förslag till ändring af §§ 5 och 6 regeringsformen att hvila till vidare grundlagsenlig behandling:

§ 5.

Statsrådet skall bestå af *elfva* ledamöter, bland hvilka Konungen utnämne en att vara statsminister och statsrådets främste ledamot. Desse ega att alla i statsrådet förekommande ärenden öfvervara. Ej må fader och son eller bröder på en gång vara ledamöter af statsrådet.

§ 6.

Af statsrådets ledamöter skola *åtta* vara chefer och föredragande, hvar för sitt departement, nemligen:

ministern för utrikes ärendena för utrikesdepartementet,

en chef för justitiedepartementet,

en för landtförsvarsdepartementet, hvilken tillika vare Konungens rådgifvare i kommandomål för armén,

en för sjöförsvarsdepartementet, hvilken tillika vare Konungens rådgifvare i kommandomål för flottan,

en för civildepartementet,

en för finansdepartementet,

en för ecklesiastikdepartementet *samt*

en för samfärdselsdepartementet.

Den närmare fördelningen af ärendena departementen emellan bestämmes af Konungen genom en särskildt utfärdad, offentligen kungjord stadga.

Stockholm den 20 januari 1892.

AXEL VILH. LJUNGMAN.

Riksdagens protokoll vid lagtima riksmötet år 1892. Andra Kammaren. Lördagen den 12 mars kl. 11 f. m.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

§ 10.

Härefter företogs handläggning af konstitutionsutskottets utlåtande N:o 1 i anledning af väckt motion om ändring i §§ 5 och 6 regeringsformen.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Utskottet hemställde emellertid, att motionen icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Emot denna utskottets hemställan hade reservationer afgifvits af herrar LJUNGMAN, BJÖRKMAN, BOSTRÖM i Bodbyn, DAHN, JOHNSSON i Bollnäs, WIKSTÉN, HEDIN och NILSON från Lidköping, som ansett, att utskottet bort med anledning af motionen hemställa,

> att riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t måtte anhålla, det Kongl. Maj:t, efter förnyad pröfning af frågan om lämpligaste antalet af och benämningarna å statsdepartementen, dervid icke blott inrättandet af ett nytt departement för samfärdseln och närstående ärenden utan äfven förenandet af landtförsvars- och sjöförsvarsdepartementen till ett departement borde tagas i öfvervägande, täcktes till riksdagen afgifva den proposition om ändring af regeringsformen, hvartill denna pröfning kan föranleda.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Efter föredragning af ärendet anförde:

Herr LJUNGMAN: Då, såsom herrarne kunna finna af betänkandet, de fleste af kammarens ledamöter inom konstitutionsutskottet reserverat sig mot det slut, hvartill utskottet kommit, anser jag mig vid frågans behandling här i kammaren böra yttra några få ord.

Då departementalstyrelsen infördes år 1840 och § 6 i regeringsformen erhöll sin nuvarande lydelse, skedde det på

riksdagens initiativ. Sedan dess hafva åtskilliga förslag blifvit väckta om förändring af nämnda § i den riktning, att man skulle erhålla ett nytt departement antingen för samfärdsel och allmänna arbeten eller för allmänna arbeten och näringarne, ehuru för öfrigt med alldeles liknande syfte. Af dessa förslag är tvifvelsutan det äldsta det bästa, d. v. s. det förslag som framkom, innan den häftiga striden om kommerskollegiets indragning utbröt, en strid som förvirrade denna fråga.

Utskottets majoritet har framstält den anmärkningen, att förhållandena nu äro annorlunda än år 1857, då Kgl. Maj:ts första proposition i detta ämne för rikets ständer framlades. Ja, det vill jag visserligen medgifva, att förhållandena äro förändrade; men jag anser att de äro det på ett sätt, som talar *för* min motion och icke mot densamma. Utskottet framhåller nemligen, att man nu skulle i statsdepartementen fått byråer med »fackkunskap» egande personer, hvilket skulle göra en förändring af departementsindelningen onödig. Ser man likväl efter, huru det förhåller sig i det departement, som frågan närmast gäller, eller civildepartementet, så skall man finna, att byråerne äro så få och de ärenden, som hvarje byrå har att handlägga, så olikartade, att det icke kan blifva fråga om någon egentlig »fackkunskap», utan endast om en i hög grad uppdrifven embetsmannarutin.

Vidare säger utskottet, att regeringen i de för alla förvaltningsgrenar inrättade centrala embetsverken erhållit en hjelp, som bör göra den ifrågasatta förändringen obehöflig. Om man åter i detta afseende ser efter, hurudana förhållandena äro, så finner man, att af de fem centrala embetsverk, som hafva att behandla ärenden rörande samfärdsel och allmänna arbeten, så funnos fyra (eller kommerskollegium, poststyrelsen, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt telegrafstyrelsen) redan år 1857, och det femte (eller jernvägsstyrelsen) var under bildande. Utskottets majoritet tyckes

äfven antaga, att allt är så väl beställdt, då det säger i betänkandet, »att vi för behandlingen af alla de frågor, som beröra detta intresse, redan ega särskilda centrala embetsverk, hvilka *genom chefen för civildepartementet* kunna få samtliga sina behof och önskningar hos Konung och riksdag framställda». Här synes likväl utskottets majoritet hafva förbisett, att just de centrala embetsverk, som i största beröring med hvarandra hafva med samfärdseln att beställa, höra under olika statsdepartement, nemligen post- och telegrafstyrelserna under finansdepartementet men jernvägsstyrelsen under civildepartementet, samt att det händt, att olika uppfattning rörande för samfärdseln gemensamma angelägenheter gjort sig gällande inom dessa båda statsdepartement*).

Hvad som talar mest för den motion, jag afgifvit, synes mig dock vara den omständigheten att samfärdseln år för år ökats i den grad, att det allt mer och mer kräfves *enhet och kraft i ledningen*, en enhet som icke kan existera, så länge samfärdselns angelägenheter skola vara delade mellan två olika statsdepartement och så länge det under dem finnas verk, som handla efter olika grundsatser. Det *samarbete*, som här är så nödvändigt, lärer näppeligen kunna vinnas på annat sätt än genom att förlägga samtliga hithörande angelägenheter under ett och samma departement.

Utskottets flertal har vidare i utlåtandet meddelat, att det saknat nödiga insigter för att bedöma denna fråga. Ja, helt visst är det lika sant som beklagligt att så är förhållandet, men det är icke något skäl att anföra *mot* motionen. När riksdagen hade insigt nog att först föreslå och derefter 1840 besluta en så stor förändring som departementalstyrelsens införande, och då konstitutionsutskottet senare ansett sig kunna både bedöma och behandla samt till riksdagen

---

*) Lotsstyrelsen, som äfven är ett centralt embetsverk för en särskild gren af samfärdseln, har här förbigåtts, emedan i motionen afsågs att denna styrelse fortfarande skulle lyda under sjöförsvarsdepartementet.

(Utg. anm.)

inkomma med förslag i frågan, så finner jag för min del icke något skäl, hvarför icke så äfven nu kunnat ske, i synnerhet som den fråga, hvilken nu föreligger, blifvit föremål för utredning i icke mindre än *tre* kungliga propositioner samt åtskilliga motioner och utskottsutlåtanden.

De här ifrågavarande ärendena utgöra för öfrigt *den största och mest betydande grupp af ärenden,* som inom rikets statsförvaltning förefinnes, utan att hafva fått en särskild egen målsman inom Konungens råd, hvadan utskottets invändning, att det icke vore klart, att »det företrädesvis skulle vara just kommunikationsväsendet, som borde få plats inom det nya statsdepartementet», icke heller kan vara befogad.

Hvad utskottet vidare yttrar i afseende derå, att jag i mitt förslag till förändring af § 6 regeringsformen uteslutit det nu befintliga stadgandet, »att bland de tre statsråden utan departement minst två böra hafva förvaltat civil beställning», så vill jag endast påpeka, att detta är ett gammalt förslag, De kongl. propositionerna af 1868 och 1885 hafva båda föreslagit denna uteslutning, och det af det enkla skälet, att denna bestämmelse i sjelfva verket är temligen betydelselös och af så ringa värde, att den snarare är till hinder än till gagn. Ser man efter i statskalendern, huru ofantligt både många och olikartade samt föga betydande civila beställningar som nu finnas, så blifver genast klart, att bestämmelsen i fråga icke innebär någon den ringaste garanti vare sig för insigter och erfarenhet eller för att besvärsmålen i statsrådet skola blifva bättre behandlade, om denna bestämmelse qvarstår, än om den uteslutes.

Utskottets majoritet slutar med att framhålla, att det skulle föranleda åtskilliga *kostnader*, om motionen bifölles. Ja, det kan icke bestridas, att, för den händelse motionen bifölles utan förändring och dess förslag blefve grundlag, sådant kunde medföra åtskilliga kostnader; men dessa skulle i alla fall blifva ringa i jemförelse med de förmoner äfven

i ekonomiskt hänseende, som en bättre anordning i afseende å den högsta ledningen af samfärdselns offentliga angelägenheter skulle medföra.

Ty det är gifvet, att om man med verklig framgång vill vara *sparsam*, för att hindra skattebördornas ökande, och med de nu utgående skatterna åstadkomma största möjliga resultat, så måste initiativet dertill komma från regeringen, som inom sig behöfver sakkunniga personer för att anordna de olika grenarne af förvaltningen på bästa sätt. Emellertid föreligger i detta fall en möjlighet, såsom reservanternas förslag utvisar, att kunna vinna det resultat, som närmast åsyftas, äfven utan att öka antalet af departementen eller öka kostnaderna. Men då godkännandet af ett sådant förslag som det föreliggande alltid skulle innebära en *förändring* i statsregleringen, så kan det vara en fördel, att proposition i ämnet kommer från regeringen, och att således initiativet tages af densamma, hvarför också de flesta af kammarens ledamöter i utskottet uti till utlåtandet fogad reservation hemstält, att riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t måtte anhålla, det Kongl. Maj:t, efter förnyad pröfning af frågan, täcktes till riksdagen afgifva den proposition om ändring af regeringsformen, hvartill denna pröfning kan föranleda. Jag ber derför, herr talman, att få yrka bifall till denna reservation*).

— — — — — — — — — — — — — — — — —

*) Denna hemställan bifölls efter votering med 109 röster emot 76 (Riksdagens protokoll. 1892. Andra kammaren. N:o 17, sid. 32).
(Utg. anm.)

II.

Bilagor till Kongl. Maj:ts nådiga proposition om statsverket år 1891.

Sjunde hufvudtiteln.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Extra anslag.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Anläggning af telefonledningar.

För anläggning af telefonledningar beviljade 1889 års riksdag ett extra anslag af 750,000 kronor, att utgå under fem år, af hvilket anslag hittills anvisats 150,000 kronor för hvartdera af åren 1890 och 1891. Enligt den för nyssnämnda riksdag framlagda plan borde i första rummet till anläggande förekomma linierna Stockholm—Malmö, Stockholm—Hernösand, Göteborg—Malmö, Göteborg—Jönköping och Göteborg—Uddevalla med föreslagna utgreningar.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Vidare har telegrafstyrelsen i underdånig skrifvelse af den 19 sistlidne december gjort framställning om anvisande utöfver den del af det utaf 1889 års riksdag för anläggning af telefonledningar beviljade anslag, som bör utgå under år 1892, eller 150,000 kronor, af ett särskildt anslag å sammanlagdt 116,000 kronor för åstadkommande af telefonförbindelse mellan Piteå och Haparanda samt för utsträckning af rikstelefonnätet från Uddevalla till Strömstad och från Örebro till riksgränsen vid Magnor.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Beträffande

2:o linien Uddevalla—Strömstad

anför telegrafstyrelsen, att denna telefonlinie skulle utgöra en naturlig fortsättning af den delvis redan utförda och i sin helhet beslutade vestkustlinien Malmö—Helsingborg—Halmstad—Göteborg—Uddevalla samt antagligen komma att i en icke aflägsen framtid fortsättas fram till Norges huf-

vudstad*). Telegrafstyrelsen förmenar, att denna linie, hvilken synes kunna fullt likställas med den äfvenledes beslutade ostkustlinien, är af allra största vigt för de bohuslänska kustplatserna med deras talrika skeppsrederier, storartade fiskerier och många badorter. Enligt kommerskollegii senaste berättelse uppgår lästetalet af de å den bohuslänska landsbygden hemmahörande fartygen till 35,854 tons eller till 6,916 tons mer än i något annat län och mångdubbelt mer än i flertalet af de andra länen. Fiskerierna hafva under fisketiden 1888—1889 lemnat en afkastning af omkring 2,500,000 kronor. Af landets badorter äro de förnämsta belägna inom Bohuslän**).

Behofvet af ifrågavarande interurbana telefonförbindelse inom länets norra del gör sig så mycket mer känbart, som denna länsdel är i saknad af jernvägar och äfvenledes under en stor del af året ytterst knapphändigt försedd med ångbåtslägenheter, så att till exempel postbefordringen, med undantag för Strömstad, inskränker sig till kärrpost tre gånger i veckan. Just under denna tid, eller vintermånaderna, är det som fiskebedriften hufvudsakligen pågår och nästan alla fraktslut ega rum, hvadan telefonförbindelsen i synnerhet

---

*) Linien Uddevalla—Strömstad var förutbestämd att erhålla dubbeltrådig telefonledning redan då kungliga propositionen till 1889 års riksdag om anslag af 750,000 kronor till rikstelefonnätet afgafs, och har denna telefonledning alldeles samma grund för sin jemförelsevis väl tidiga tillkomst som telegrafledningen Uddevalla—Strömstad. Det löjliga påståendet, att nämnda telefonledning skulle tillkommit på grund af Göteborgs fiskeriförenings eller skolföreståndaren HANS HOLMLIN'S initiativ (jfr Meddelanden från Göteborgs fiskeriförening. IV. Telefonnätets utvidgning i Bohuslän. Göteborg 1891, sid. 5), saknar derför all verklig grund (jfr Telegrafstyrelsens nedan under III införda utlåtande). *(Utg. anm.)*

**) Bohusläns betydelse för fiskerinäringen, sjöfarten och badortsväsendet är alldeles obestridlig, men motiverar naturligen rikstelefonnätets utsträckning i främsta rummet till de delar af landskapet, som ega största betydelsen för nämnda näringslif, d. v. s. till Bohusläns mellersta skärgård (Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1891, sid. 267—269, 270—272, 288—289, 293—307. — Handlingar rörande åtgärder till samfärdselns förbättrande inom bohuslänska skärgården. Elfte samlingen, sid. 15—17, 18—20, 36—37, 41—55). *(Utg. anm.)*

under nämnda årstid, då öfriga kommunikationer äro sämre, skulle varda till oberäknelig fördel*).

Derjemte ligger det, enligt telegrafstyrelsens mening, stor vigt uppå, att de nuvarande genom telegrafverkets försorg anlagda och staten tillhöriga, i skärgården spridda telefonstationerne varda sins emellan förbundna, så att derigenom erhölles ett fullständigt provinsnät med snabb kommunikation med de förnämsta afsättnings- och skeppningsorterna för fisken, bland hvilka särskildt böra nämnas Göteborg och Uddevalla**).

Telegrafstyrelsen har vidare meddelat, att det af styrelsen påräknade antalet abonnenter för upprättande af lokalnät i Strömstad och Grebbestad redan är fulltecknadt, men blott under vilkor att den föreslagna hufvudledningen Uddevalla—Strömstad kommer till stånd***).

Kostnaden för denna telefonlinie med utgreningar till Munkedal och Grebbestad samt med dubbel kopparledning af 2,5 mm. tjocklek och 113 km. i längd är af telegrafstyrelsen beräknad till 26,000 kronor†).

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Ex protocollo:
ADOLF VON HOFSTEN.

---

*) Samma grunder motivera i än högre grad rikstelefonnätets utsträckning till länets mellersta skärgård, d. v. s. Varekils och Lysekils telefonområden.

**) Att Uddevalla skulle utgöra en af »de förnämsta afsättnings- och skeppningsorterna för fisken» är en uppenbar och flera gånger påvisad osanning (Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1889, sid. 36; 1890, sid. 74).
(Utg. anm.)

***) Enligt en i januari 1891 till hushållningssällskapets förvaltningsutskott afgifven, af M. RUBENSON och H. HOLMLIN undertecknad ansökan om understöd till telefonnätens utvidgning i norra Bohuslän voro då 16 abonnenter tecknade i Strömstad och 6 (jemte 2 förväntade) i Grebbestad.
(Utg. anm.)

†) Det äskade anslagsbeloppet beviljades i riksdagens båda kamrar onsdagen den 18 februari 1891 (Riksdagens protokoll. 1891. Första Kammaren, N:o 6, sid. 25. Andra Kammaren, N:o 6, sid 49--54). Riksdagens skrifvelse N:o 37 (Bih. till Riksd. prot. 1891. 10 Saml. 1 Afd. 1 Band. 8 Häft.), sid. 15—17, 22. *(Utg. anm.)*

III.

Till Konungen.

Genom nådig remiss den 21 sistlidne februari har Eders Kongl. Maj:t anbefalt telegrafstyrelsen att afgifva underdånigt yttrande i anledning af hvad Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län anfört i underdånigt utlåtande öfver två särskilda hos Eders Kongl. Maj:t gjorda underdåniga ansökningar, *den ena* af fiskeriföreningen i Göteborg, innehållande förslag till utvidgning af Göteborgs och Bohus läns telefonnät: genom anläggning af en dubbel ledning af koppar från Göteborg öfver Hisingen och Inland till Uddevalla och med en enkel ledning från Varekil till Göteborg; medels likaledes en dubbel ledning af koppar från Uddevalla öfver Munkedal och Grebbestad till Strömstad, med enkelledningar från Munkedal till Lysekil och från Grebbestad till Fjellbacka äfvensom en enkel ledning från Bovallsstrand öfver Hunnebostrand till Grafvarne; och genom en kabelledning från Lysekil till Fiskebäckskil samt vidare enkla ledningar från Rönnäng på Tjörn öfver Hättan till Marstrand och från Göteborg till Kalfsund*); samt *den andra* ansökningen af Orosts och Tjörns fiskeriförening med hemställan, att på statens bekostnad, med anslag af riksdagen, måtte utföras följande telefonanläggningar i bohuslänska skärgården till hafsfiskebedriftens främjande, nemligen: nya tele-

*) Endast Ljungskile, Uddevalla, Munkedal, Grebbestad och Strömstad skulle sålunda blifva delaktiga i rikstelefonnätet, och hela den egentliga skärgården från och med Hafstenssund och söder ut till och med Marstrand icke blott blifva utestängd från rikstelefonnätet, utan hela den norr om Orost belägna delen af densamma äfven från duglig telefonförbindelse med Göteborg. Ursprungligen afsåg förslaget till och med endast en dubbeltrådig ledning från Uddevalla öfver Munkedal och Grebbestad till Strömstad samt enkeltrådiga ledningar från Grebbestad till Fjellbacka och från Lysekil till Munkedal, hvilken station redan förut hade telefonförbindelse med Uddevalla, samt från Göteborg till Kalfsund (jfr Bohusläningen, Uddevalla 1889, N:o 39); och var det först efter kraftigt framhållande i tidningspressen af förslagets otillfredsställande beskaffenhet och orättvisa, som man gaf något med sig (jfr Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1889, sid. 34—35; 1890, sid. 74—75, 78—79; 1891, sid. 271—272, 281). *(Utg. anm.)*

fonstationer å Resö, Homborgssund, Hunnebostrand, Gåsö, Kyrkesund, Skärhamn, Hättan, Tjufkilshufvud, Rörö och Hönö, samt föreningslinier emellan de redan befintliga telefonstationerne Bovallsstrand och Grafvarne å ena samt Rönnäng och Marstrand å andra sidan*).

Uti sitt ofvan åberopade underdåniga utlåtande har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, som från myndigheter och enskilde personer inom länet inhemtat yttranden rörande ärendet i fråga, för egen del anfört, att särskildt för detta län, der anläggning af jernvägar för närvarande icke syntes hafva någon utsigt att förverkligas och, äfven om så skulle ske, traktens beskaffenhet och fiskeplatsernas skilda och splittrade lägen omöjliggjorde för många af dem att af sådan anläggning skörda någon direkt förmon, det för samfärdselns befrämjande vore angeläget att af ett så vidt som möjligt utsträckt telefonnät komma i åtnjutande, men att det, för att statens bidrag för åstadkommande af ett sådant nät skulle kunna i större skala med framgång tagas i anspråk, fordrades, att deraf kunde påräknas några inkomster för bekostande af det framtida underhållet, hvarförutan fortsättning af det hittills följda systemet att anskaffa telefonstationer genom anslag af staten och kommuner till anläggningskostnaden måste möta svårigheter samt telefonnätets fullständigande förhindras. En öfvergång från anläggning af kostnadsfria samtalsstationer till abonnerade syntes derför Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande nödvändig, och hade såväl landstinget som länets hushållningssällskap i öfverensstämmelse med denna åsigt gjort sina anslag för bidrag till telefonanläggningar beroende på inrättande

---

*) Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1889, sid. 26—47; 1890, sid. 71, 72, 76, 80—81; 1891, sid. 207—208, 263—282, 285—307. — Handlingar rörande åtgärder till samfärdselns förbättrande inom bohuslänska skärgården. Nionde samlingen, sid. 26—47; Tionde saml., sid. 23, 24, 28, 32—33; Elfte saml., sid. 11—30, 33—55. — Upplysningar och handlingar rörande svenska fiskerinäringens och särskildt bohuslänska hafsfiskets understöd och administration. 1841—1891. Göteborg 1891, sid. 207—208.

(Utg. anm.)

af abonnementsstationer. På fastlandet torde ock telefonförbindelse mellan abonnent och närmaste centralstation kunna i regeln beredas utan understöd af staten, emedan anläggningskostnaden, af hvilken abonnementsafgiften är beroende, der icke varder särdeles betungande. Deremot skulle för alla de telefonstationer, som vore belägna ute i skärgården och till hvilka undervattenskablar erfordrades, abonnementsafgiften, om anläggningskostnaden dermed borde amorteras, sannolikt blifva så stor, att den ej kunde af abonnenterne bestridas, äfven om de erhölle understöd af landstinget eller hushållningssällskapet, och i dessa fall, likasom då centralstationer borde med hvarandra sammanbindas, torde understöd af allmänna medel icke kunna undvaras*). Beträffande de af begge fiskeriföreningarne framställda, sinsemellan skiljaktiga förslag rörande de ställen, emellan hvilka telefonledningar företrädesvis borde anläggas, måste, enligt den af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande uttalade åsigt, afgörandet af denna fråga vara beroende på utredning i hvilka trakter abonnenter i tillräckligt antal sig anmälde och genom sådan anmälan ådagalade det större eller mindre behofvet af telefonanläggningar; vid hvilket förhållande och då sådan utredning ännu icke förelåge derom, att behöfliga abonnenter kunde vinnas på de af fiskeriföreningarne föreslagna platser**), Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande för

---

*) Jfr Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1889, sid. 22—25, 45—47; 1890, sid. 65—69, 70—71, 84—85; 1891, sid. 276—278, 282—285, 286—288, 289—290, 291. — Handlingar rörande åtgärder till samfärdselns förbättrande inom bohuslänska skärgården. Nionde samlingen, sid. 22—25, 45—47; Tionde saml., sid. 17—21, 22—23, 36—37; Elfte saml., sid. 24—26, 30—33, 34—36, 37—38, 39. — Beklagligt är att ej såsom ett resultat af denna uppfattning följde ett tillstyrkande af utförandet på statens bekostnad af åtminstone de telefonanläggningar, som förordades uti den till hushållningssällskapets förvaltningsutskotts utlåtande den 20 september 1890 fogade reservationen (Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1890, sid. 84. — Handlingar rörande åtgärder till samfärdselns förbättrande inom bohuslänska skärgården. Tionde samlingen, sid. 36. — Bihang N:o 5 till Göteborgs och Bohus läns Hushållningssällskaps qvartalsskrift 1890, sid. 9—10).

(Utg. anm.)

**) All för ändamålet nödig utredning hade ganska lätt kunnat åstadkommas, om man blott velat det (Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1891, sid. 284, anm.) *(Utg. anm.)*

sin del icke kunde biträda deras förslag i vidsträcktare mon, än att, då ingen skiljaktighet rådde i afseende på behofvet af snar anläggning af undervattensledningar emellan Rönnäng och Hättan samt emellan Hättan och Marstrand, hvilket behof jemväl af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande vitsordades, och föga eller ingen utsigt funnes, att på denna led några abonnenter skulle anmäla sig, Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande ansåge sig böra såsom ett undantag från den uppställda regeln tillstyrka, att kostnaden för dessa ledningar måtte af statsmedel bestridas*).

Öfver den ena af nu förevarande underdåniga ansökningar, nemligen fiskeriföreningens i Göteborg, har telegrafstyrelsen, efter erhållen nådig remiss, redan den 13 september 1889 afgifvit underdånigt utlåtande**), och åligger

*) En uppenbar »skiljaktighet» förelåg emellertid deruti att Orosts och Tjörns fiskeriförening ej föreslagit att telefonstationen å Hättan skulle utgöra en blott mellanstation å linien Rönnäng—Marstrand (Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1889, sid. 45). Den föreslagna telefonstationen å Hättan förordades redan den 13 oktober 1886 af länsstyrelsen och fick på grund såväl deraf som af sin obestridda betydelse ingå bland de af regeringen till utförande under 1888 uti statsverkspropositionen till 1887 års båda riksdagar föreslagna nya telefonstationerne i bohuslänska skärgården (Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1886, sid. 161, 253, 254—255, 259, 264—265; 1887, sid. 98, 99, 100—101, 102, 109, 113, 115, 223—234, 261; 1889, sid. 42. — Handlingar rörande åtgärder till samfärdselns förbättrande inom bohuslänska skärgården. Tredje samlingen, sid. 161; Fjerde saml., sid. 43, 44—45, 49, 54—55; Femte saml., sid. 4, 5, 6—7, 8, 15, 19, 21; Sjette saml., sid. 66—67, 104; Nionde saml., sid. 42). *(Utg. anm.)*

**) Uti detta sitt utlåtande förklarar telegrafstyrelsen att den föreslagna dubbeltrådiga ledningen Göteborg—Uddevalla vore under då för handen varande förhållanden obehöflig samt yttrar dessutom följande: »Telegrafstyrelsen är icke i tillfälle att bedöma huruvida ytterligare anslag af statsmedel kunna beredas för de nu ifrågasatta nya telefonledningarne i Bohuslän, ej heller huruvida dessa ledningar äro särskildt för fiskerinäringen af den vigt och betydelse, som sökandena velat tillägga dem, men då i detta senare afseende olika meningar yppat sig inom länet och gifvit sig tillkänna genom tidningspressen och då uti flera motioner till Göteborgs och Bohus läns nu förestående landsting förslag blifvit väckta om anvisande af årliga bidrag för inrättande af allmänna telefonstationer i sådana socknar inom länet, som ännu äro deraf i saknad; torde en närmare utredning vara af behofvet påkallad i fråga om ytterligare telefonanläggningar inom nämnda län och de bidrag, som för detta ändamål kunna från länet påräknas, och en sådan utredning lämpligast verkställas af E. K. Maj:ts befallningshafvande, som bäst är i tillfälle att, efter från orterna inhemtade upplysningar, pröfva hvilka intressen härvid

det telegrafstyrelsen, enligt nådig remiss den 16 oktober 1889 att nu afgifva utlåtande jemväl beträffande den underdåniga ansökningen från Orosts och Tjörns fiskeriförening, hvarjemte Eders Kongl. Maj:t, genom ytterligare nådig remiss den 10 innevarande december, till telegrafstyrelsen öfverlemnat, för att tagas i öfvervägande vid afgifvande af de sålunda anbefallda utlåtandena, en från Orosts och Tjörns fiskeriförening nyligen inkommen skrift, med anhållan om nådigt bifall till den underdåniga ansökning, som, med syfte att utverka åtgärder till bohusländska hafsfiskebedriftens främjande, sistlidne maj månad från talrika skärgårdsbor inlemnades och hvari framhålles önskvärdheten af dels en dubbeltrådig telefonstamledning från Göteborg öfver Inland samt telegrafstationerne Varekil, Lysekil och Fjellbacka till Grebbestad och dels de för rörelsen mest betydande lokalledningarnes ombyggnad till dubbeltrådiga, deruti äfven inbegripen den till Marstrand från Göteborg gående enkeltrådiga ledningen *).

För sin del får telegrafstyrelsen i underdånighet anföra, att, då styrelsen redan den 18 innevarande månad, i sammanhang med sin begäran om anslag till vissa telefonförbindelser, i underdånighet hemstält om anordnande af en dubbeltrådig ledning Göteborg—Varekil—Lysekil och då en dubbeltrådig ledning från Göteborg till Marstrand redan är under anläggning och innan kort varder fullbordad, samt

kunna anses böra i främsta rummet tillgodoses.» — Jfr Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1889, sid. 22—25; 1890, sid. 65—69. — Handlingar rörande åtgärder till samfärdselns förbättrande inom bohusländska skärgården. Nionde samlingen, sid. 22—25; Tionde saml., sid. 17—21. *(Utg. anm.)*

*) Telegrafstyrelsen förbiser här, att såväl nämnda underdåniga ansökning från talrika skärgårdsbor som Orosts och Tjörns fiskeriförenings nämnda skrift äfven anhöllo om utförande på statsverkets bekostnad och utan bidrag från orten af de utaf samma fiskeriförening i hennes underdåniga ansökan den 12 oktober 1889 föreslagna nya telefonstationerne i skärgården (Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1891, sid. 207—208, 285—286, 291—292, 309—311. — Handlingar rörande åtgärder till samfärdselns förbättrande inom bohusländska skärgården. Elfte samlingen, sid. 33—34, 39—40, 57—59). *(Utg. anm.)*

dertill kommer att, på sätt styrelsen förut i sitt underdåniga utlåtande den 13 september 1889 framhållit, så olika meningar inom länet yppat sig, att en närmare utredning beträffande ytterligare telefonanläggningar måste anses behöflig, men vid den af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande verkställda och nu föreliggande utredning någon sammanjemkning af de olika intressena icke vunnits, och telegrafstyrelsen ännu mindre än Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande är i stånd att i detta afseende något uträtta, styrelsen anser sig icke under nuvarande förhållanden kunna i vidsträcktare mon, än som redan skett, förorda vissa platser i Bohuslän till erhållande af ytterligare telefonanläggningar med bidrag eller helt och hållet på bekostnad af statsmedel**).

Enär emellertid såväl de båda fiskeriföreningarne som Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet tillstyrkt anordnande af undervattensledning emellan Rönnäng och Hättan samt mellan Hättan och Marstrand, hvadan meningarne icke synas vara delade om vigten deraf att Hättan sättes i förbindelse med det öfriga telefonnätet, får äfven telegrafstyrelsen förorda en sådan förbindelse; men då det föreslagna sättet härför medels kabelledningar på ömse sidor om Hättan blefve synnerligen dyrbart och i tekniskt hänseende mindre tillfredsställande, torde i stället en direkt förbindelseledning från Hättan till Stockevik, som redan har telefonförbindelse med Varekil, böra föredragas**).

Under förutsättning att ofvan omförmälda linie Göte-

---

*) Helt annorlunda och bättre för bohuslänska skärgården hade telegrafstyrelsens utlåtande helt visst utfallit, om länsstyrelsen verkligen sökt åstadkomma en duglig utredning samt i sitt utlåtande tillstyrkt åtminstone de anläggningar till utförande på statsverkets bekostnad, hvilka förordades i reservationen till hushållningssällskapets förvaltningsutskotts yttrande den 20 september 1890 (Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1890, sid. 84. — Handlingar rörande åtgärder till samfärdselns förbättrande i bohuslänska skärgården. Tionde samlingen, sid. 36). *(Utg. anm.)*

**) Sammalunda lydde äfven telegrafstyrelsens underdåniga utlåtande den 9 november 1886 (Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1886, sid. 264—265. — Handlingar rörande åtgärder till samfärdselns förbättrande inom bohuslänska skärgården. Fjerde samlingen, sid. 54—55). *(Utg. anm.)*

borg—Varekil—Lysekil kommer till utförande äfvensom att nu ifrågavarande linie Hättan—Stockevik göres dubbeltrådig, skulle, enär det helt säkert ej kan dröja länge, innan den nuvarande enkeltrådiga förbindelseledningen från Stockevik till Varekil kommer att göras dubbeltrådig, Hättans telefonstation genom den sålunda föreslagna anordningen erhålla en beqväm förbindelse med alla de orter, som af sökandena afses genom den på andra sidan Hättan ifrågasatta kabelledningen till Marstrand. Kostnaden för en dubbeltrådig ledning Hättan—Stockevik beräknas till 8,000 kronor, medan kostnaden för en dubbeltrådig dylik ledning Rönnäng—Hättan—Marstrand beräknas till minst 20,225 kronor.

Slutligen får telegrafstyrelsen, med anledning af den från Orosts och Tjörns fiskeriförening senast inkomna ansökning, hänvisa till hvad ofvan anförts beträffande linierna Göteborg—Marstrand och Göteborg—Varekil—Lysekil.

Med stöd af hvad sålunda blifvit anfördt och enär telegrafstyrelsen, i betraktande af de redan från det allmännas sida nedlagda betydliga kostnader å telefonanläggningarne i Bohuslän, anser sig icke kunna för närvarande förorda anslag af allmänna medel för vidare utsträckning af dervarande nät eller detsammas ombyggnad till dubbeltrådigt, så framt icke genom anmälan af ytterligare abonnenter ådagalägges tillräckligt intresse derför hos befolkningen och derigenom beredas medel för det framtida underhållet, måste telegrafstyrelsen inskränka sig till att, för anordnande af en dubbeltrådig ledning Hättan—Stockevik, förorda anslag af statsmedel till belopp af åtta tusen kronor.

Samtliga remisshandlingar återfölja härjemte.

Underdånigst
Efter nådigste förordnande:
HERMAN UDDENBERG.

N. R. CURMAN. EDV. SVANBECK.
C. F. ENGSTRÖM.

Stockholm den 29 december 1891.

IV.

Bilagor till Kongl. Maj:ts nådiga proposition om statsverket år 1892.

Sjunde hufvudtiteln.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Extra anslag.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Anläggning af telefonledningar.

För anläggning af telefonledningar beviljade 1889 års riksdag ett extra anslag af 750,000 kronor, att utgå under fem år, af hvilket anslag hittills anvisats 150,000 kronor för hvartdera af åren 1890, 1891 och 1892. Enligt den för nyssnämnda riksdag framlagda plan borde i första rummet till anläggande förekomma linierna Stockholm—Malmö, Stockholm—Hernösand, Göteborg—Malmö, Göteborg—Jönköping och Göteborg—Uddevalla med föreslagna utgreningar.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

I underdånig skrifvelse den 22 sistlidne december har telegrafstyrelsen vidare gjort framställning om anvisande, utöfver den del af det utaf 1889 års riksdag för anläggning af telefonledningar beviljade anslag, som bör utgå under år 1893, eller 150,000 kronor, af ett särskildt anslag till belopp af sammanlagdt 250,000 kronor för åstadkommande af följande interurbana telefonlinier, nemligen:

1:o) Stockholm—Örebro—Karlstad;
2:o) Stockholm—Norrköping—Linköping;
3:o) Malmö—Kristianstad; samt
4:o) Göteborg—Varekil—Lysekil.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Till stöd för nu gjorda underdåniga framställning anför telegrafstyrelsen beträffande

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Hvad slutligen vidkommer

4:o) *linien Göteborg—Varekil—Lysekil*,

erinrar telegrafstyrelsen, att styrelsen i sin år 1890 afgifna underdåniga framställning om anslag till telefonlinien Uddevalla—Strömstad framhållit, hurusom det låge stor vigt uppå, att de nuvarande genom telegrafverkets försorg anlagda och staten tillhöriga, i bohusländska skärgården spridda telefonstationerne blefve sins emellan förbundna, så att derigenom erhölles ett fullständigt provinsnät med snabb kommunikation med de förnämsta afsättnings- och skeppningsorterna för fisket, bland hvilka särskildt borde nämnas Göteborg. I öfverensstämmelse med denna uppfattning anser telegrafstyrelsen fortfarande, att en telefonlinie Göteborg—Varekil—Lysekil är af nöden. Härigenom skulle den stora fördelen vinnas, att nyss nämnda skärgårds mest betydande men nu åtskilda telefonnät, de i Varekil och Lysekil, erhölle förbindelse med hvarandra och med Göteborg. Dessa båda nät ega nemligen de flesta telefonstationerne för allmänheten inom Göteborgs och Bohus län och förete redan nu ett jemförelsevis betydande antal abonnenter, hvilket antal torde komma att tilltaga, i den mon telefonens användbarhet ökas. Länets hushållningssällskap och landsting hafva ock under de senaste åren beviljat anslag, det förra med 4,000 kronor om året i fem års tid, och det senare med 3,000 kronor om året i lika lång tid eller båda tillsammans med i allt 35,000 kronor, allt för att understödja teckning af abonnenter och utvecklingen af länets telefonnät. Skäl finnas ock, enligt hvad telegrafstyrelsen anför, till det antagande, att dessa länets korporationer komma att fortsätta å den sålunda inslagna vägen att främja länets telefonväsende.

En dubbeltrådig telefonlinie Göteborg—Varekil—Lysekil skulle naturligtvis äfven blifva till stort gagn för Göteborgs stad, hvars telefonabonnenter och öfriga innevånare derigenom erhölle telefonförbindelse med de vigtigaste fiskestationerne inom länet. Samma förbindelse har af största

delen utaf länets kustbefolkning eftersträfvats såsom den numera mest vigtiga och behöfliga anläggning samt erbjuder vidare den förmonen åt bohusläänska telefonväsendet, att två förbindelsevägar komma till stånd emellan Lysekil och Göteborg, hvilken förmon vore ganska afsevärd, enär den förutvarande förbindelselinien öfver Uddevalla och Venersborg numera är strängt anlitad för annan korrespondens.

Den del af bohusläänska skärgården, som omfattas af Varekils och Lysekils telefonnät, eger den ojemförligt största betydelsen för fiskebedriften ej mindre inom Bohuslän än ock i hela riket samt utgör ett af de allra främsta fiskericentra. De flesta af länets stora fiskelägen tillhöra denna trakt, hvilken dessutom är den mest framstående inom länets skärgård i afseende äfven å skeppsrederi, badortsväsende och affärsrörelse i allmänhet samt derför redan besitter de flesta af just denna rörelse framkallade samfärdsanstalterna inom samma skärgård.

Hvilken stor betydelse Göteborgs och Bohus län eger för sjöfarten och fiskebedriften inom riket, framgår tillräckligt deraf, att enligt kommerskollegii senast offentliggjorda underdåniga berättelse öfver utrikes handeln och sjöfarten angifves hela landets handelsflotta för år 1889 hafva egt en drägtighet af 504,679 tons, af hvilka närmare tre tiondedelar eller 146,356 tons kommo på nämnda län. Under det att för samma år hela rikets utförsel af färsk fisk uppgick till 55,806,882 kilogram och af saltad sill till 20,494,685 kilogram, så hafva icke mindre än 53,543,086 kilogram af förra slaget och 18,905,919 kilogram af det senare utförts från sagda läns tullkammardistrikt och detta oberäknadt den ganska betydliga mängd af fisk, som från Bohuslän forslats till öfriga delar af riket för att der förbrukas*). Den bo-

---

*) En ej obetydlig mängd både färsk fisk och saltad sill, som forslats från Bohuslän, der den fångats, till andra hamnar inom riket, utföres sedan från dessa till utlandet. — Ofvan meddelade statistiska uppgifter äro för år 1889. *(Utg. anm.)*

huslänska hafsfiskebedriften uppgifves omfatta ett sillfiske, som är näst det på kusten af Skotland förekommande det största i verlden, samt en export af färsk fisk, som är den allra största, som finnes eller någonsin funnits till.

För ådagaläggande af den offervillighet, som är å dessa orter rådande för telegraf- och telefonväsendets utveckling derstädes, anför telegrafstyrelsen, hurusom en för telegraf- och centraltelefonstationen i Varekil nyuppförd, rymlig och för ändamålet lämplig byggnad med tillhörande tomt inom kort kommer att till telegrafverket med full eganderätt öfverlåtas af enskilda personer i orten*).

Äfven för den nu ifrågasatta linien anser telegrafstyrelsen böra användas dubbel kopparledning af 2,5 mm. diameter, och har densamma synts lämpligast böra uppläggas på telegrafverkets förutvarande stolplinie af 76 kilometers längd från Göteborg via Kungelf, Hålta och Svanesund till Varekil samt derifrån fortsättas äfvenledes på förut befintliga stolpar å en sträcka af 20 kilometer via Kårehogen till närheten af Fiskebäckskil, hvarifrån 13 kilometer ny stolplinie jemte en 3 kilometer lång kabelledning öfver Gullmarsfjorden i närheten af de så kallade Kopparnaglarne erfordras för liniens framdragande till Lysekil.

Kostnaden för linien Göteborg—Varekil utgör med inberäkning af kortare kabelledningar och apparater 20,580 kronor samt för linien Varekil—Lysekil, hvilkens längd utgör 36 kilometer, 17,355 kronor eller tillsammans för hela linien Göteborg—Varekil—Lysekil 37,935 kronor**).

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Ex protocollo:
FR. N:SON IHRFELT.

*) Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1890, sid. 87—89. — Handlingar rörande åtgärder till samfärdselns förbättrande inom bohuslänska skärgården. Tionde samlingen, sid. 87—89. *(Utg. anm.)*

**) Det äskade anslagsbeloppet beviljades af riksdagens båda kamrar onsdagen den 30 mars 1892 (Riksdagens protokoll 1892. Första Kammaren N:o 19. Andra Kammaren N:o 23). — Riksdagens skrifvelse N:o 68 (Bih. till Riksd. prot. 1892. 10 Saml. 1 Afd. 1 Band. 13 Häft.), sid. 16—20. *(Utg. anm.)*

V.

Till Göteborgs och Bohus läns landsting.

Sedan landstinget år 1889 på grund af fyra likalydande motioner beslutat afslå det förut af hushållningssällskapet biträdda förslaget om att med en viss bestämd andel (en fjerdedel) af anläggningskostnaden bidraga till utförandet af vissa för telefonväsendet behöfliga »förbindelse- eller stamlinier för länet i dess helhet» och i stället bifallit nämnda motioners förslag att, »på af förvaltningsutskottet fastställda vilkor, medels årliga bidrag understödja inrättandet och underhållet af för allmänheten mot viss billig afgift för hvarje samtal tillgängliga telefonstationer i sådana socknar inom länet, som då vore i saknad af telefonstation för allmänheten» (Landstingets tryckta handlingar år 1889, N:o 26, sid. 13, § 61), och sedan hushållningssällskapet följande året, med frånträdande af sitt förra beslut, bestämt sig för att ansluta sig till landstingets uppfattning, har länets telefonväsende raskt utvecklats i den riktning, att staten bekostat de behöfliga »förbindelse- eller stamlinierne för länet i dess helhet» utan något tillskott från orten till bestridande af den ifrågasatta fjerdedelen af anläggningskostnaden, under det de af landstinget och hushållningssällskapet beviljade anslagen fått användas uteslutande till åvägabringandet af lokalnät genom att understödja teckning af abonnenter för längre lokallinier*).

Genom ett sådant förfaringssätt har vunnits, icke blott att länet jemte nämnda »förbindelse- och stamlinier» erhållit värdefulla lokalnät, utan äfven att betydande belopp besparats länet derigenom att berörda linier undfåtts af staten

---

*) Göteborgs och Bohus läns landstings handlingar 1889, N:o 12, sid. 4—9, 21—22, 25—26. — Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1889, sid. 22—25; 1890, sid. 65—69. — Handlingar rörande åtgärder till samfärdselns förbättrande inom bohuslänska skärgården. Nionde samlingen, sid. 22—25; Tionde saml., sid. 17—21. *(Utg. anm.*

och de för deras utverkande afsedda bidragen från landstinget och hushållningssällskapet kunnat användas till understödjande af lokalnäten, för hvilkas åstadkommande eljes hade måst beviljas motsvarande anslag. Telefonväsendet i allmänhet och särskildt rikstelefon har ock härigenom med mindre kostnad för länet blifvit en för talrika orter tillgänglig förmon i stället för, såsom med det 1889 förkastade förslaget afsågs, ett slagt monopol för blott några få orter*).

Då nu hushållningssällskapet för telefonväsendets främjande på anförda grunder beviljat årsanslag att utgå under fem års tid, 1889 med 2,000 och 1891 med ytterligare 2,000 kronor eller tillsammans 20,000 kronor, men landstinget, hvilket dock främjandet af samfärdseln inom länet närmast åligger, årsanslag för fem års tid 1889, 1890 och 1891 med blott 1,000 kronor eller tillsammans 15,000 kronor**), och då ännu många orter inom länet sakna af behofvet påkallad telefonförbindelse; så torde skäl nog finnas för landstinget att än en gång bevilja ett årsanslag till telefonväsendets fortsatta utveckling.

Vid bestämmandet af ett sådant anslags användning torde dock nu något friare händer än tillförene kunna lemnas förvaltningsutskottet och nödig hänsyn tagas äfven till andra omständigheter, än den att telefonstation för allmänheten saknas inom socknegränsen.

På grund af hvad sålunda anförts, få vi alltså hemställa,

det måtte landstinget för hvartdera af åren

---

*) Jfr Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1889. sid. 26—38; 1891, sid. 291. — Handlingar rörande åtgärder till samfärdselns förbättrande inom bohuslänska skärgården. Nionde samlingen, sid. 26—38; Elfte saml., sid. 39. *(Utg. anm.)*

**) Göteborgs och Bohus läns Hushållningssällskaps qvartalsskrift, 1889, Bihang N:o 3, sid. 35—36 (§ 23); 1890, Bih. N:o 4, sid. 25 (§ 40), sid. 29—31 (§ 2), N:o 5, sid. 8—10 (§ 9); 1891, Bih. N:o 4, sid. 17—18 (§ 28). — Göteborgs och Bohus läns landstings handlingar, 1889, N:o 26, sid. 13 (§ 61, 3:o); 1890, N:o 26, sid. 12 (§ 55, 3:o); 1891, N:o 27, sid. 13—14 (§ 62, 5:o). — Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1890, sid. 81—86. — Handlingar rörande åtgärder till samfärdselns förbättrande inom bohuslänska skärgården. Tionde samlingen, sid. 33—38. *(Utg. anm.)*

1893, 1894, 1895, 1896 och 1897 bevilja ett reservationsanslag af 1,000 kronor att ställas till förvaltningsutskottets förfogande för att, på af utskottet bestämda vilkor, användas till att medels årliga bidrag understödja inrättandet och vidmakthållandet af nya, mot viss billig afgift för hvarje samtal tillgängliga telefonstationer för allmänheten*).

Tjörn den 8 augusti 1892.

AXEL VILH. LJUNGMAN. J. E. BILLSTRÖM.

J. L. KJELLBERG.

Arendal den 29 augusti 1892.

JOHAN OHLSSON.

VI.

Till Kongl. Telegrafstyrelsen.

Allt sedan telefonanläggningar på statens bekostnad först började utföras inom bohuslänska skärgården, har det inom den för sillfisket mest betydande delen af samma skärgård funnits en enstämmig önskan att erhålla en telefonstation för allmänheten å tull- och lotsplatsen Hättan i Stenkyrka socken af Tjörns härad.

Ansökningar om bland annat äfven denna telefonstations inrättande hafva derför ock ingifvits under åren 1886, 1887 och 1890 till Konungens befallningshafvande i länet, som i den 13 oktober 1886 och den 16 februari 1891 afgifna utlåtanden förordat denna önskan, samt under åren 1888 och 1889 till Kongl. Maj:t, hvarförutom Kongl. telegrafstyrelsen uti underdåniga utlåtanden den 9 november 1886, den 24

---

*) Förslaget tillstyrktes af vederbörande särskilda utskott och vann landstingets enhälliga bifall den 22 september 1892. Göteborgs och Bohus läns landstings handlingar, 1892, N:o 24, sid. 1, N:o 25, sid. 22 (§ 71). *(Utg. anm.)*

januari 1888 och den 29 december 1891 tillstyrkt bifall till samma önskan*). Uti Kongl. Maj:ts nådiga proposition om statsverkets tillstånd och behof till 1887 års båda riksdagar anfördes ock, vid äskandet af anslag till telefonanläggningar i bohusländska skärgården, Hättan bland de ställen, som företrädesvis ansågos förtjente af att till fiskerinäringens främjande erhålla telefonstation**); men då det af 1887 års senare riksdag beviljade anslaget icke räckte till äfven för anläggningen af den ifrågavarande stationen, och då Hättan, huru stor betydelse såsom tull- och lotsstation samt fiskeplats den än må hafva, dock icke är så lyckligt lottad, att den af egen kraft förmår skaffa sig telefonförbindelse genom abonnementsteckning; så har den ock fått förblifva i fortfarande saknad deraf.

Tull- och lotsplatsen Hättan är belägen uti en trakt, som enligt både innevarande och föregående sillfiskeperioders erfarenhet företett ett det allra ymnigaste sillfiske, samt är i besittning af det för inrättandet af en sillfiskets främjande afseende telefonstation för allmänheten lämpligaste läget i samma trakt, på samma gång som en sådan station der skulle erbjuda äfven en betydande förmon för sjöfarten från utrikes orter å Uddevalla. Saknaden af telefonstation på denna plats har derför länge utgjort en stor olägenhet, som särskildt för sillfiskebedriften varit känbar samt lagt hinder

*) Handlingar rörande åtgärder till samfärdselns förbättrande inom bohusländska skärgården. Tredje samlingen, Göteborg 1886, sid. 161; Fjerde saml., Göteb. 1887, sid 44—45, 49, 54—55, 59; Sjette saml., Göteb. 1888, sid. 66—67, 71—72, 73, 103—105, 107, 128, 130, 134, 135; Sjunde saml., Göteb. 1888, sid. 76; Nionde saml., Göteb. 1890, sid. 42, 47, 48; Tionde saml., Göteb. 1891, sid. 24; Elfte saml., Göteb. 1891, sid. 32, 33; Tolfte saml., Göteb. 1892, sid. 15, 17—18. — Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1886, sid. 161, 254—255, 259, 264—265, 269; 1887, sid. 223—224, 228—229, 230, 260—262, 264, 285, 287, 291, 292; 1888, sid. 140; 1889, sid. 42, 47, 48; 1890, sid. 72; 1891, sid. 284—285; 1892, sid. 271, 273—274. *(Utg. anm.)*

**) Handlingar rörande åtgärder till samfärdselns förbättrande inom bohusländska skärgården. Femte samlingen, Göteborg 1887, sid. 6—7, 15, 21. — Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1887, sid. 100—101, 109, 115. *(Utg. anm.)*

i vägen för uppkomsten af nödiga förädlingsverk i nejden för sillens beredning till handelsvara.

Enligt hvad Kongl. styrelsen förut påvisat, kan stationen i fråga lämpligast åvägabringas medels ledning från Varekil öfver Stockevik och Rönnäng, hvilken ledning för att i fullaste mått motsvara ändamålet redan från förstone bör göras dubbelträdig, så att den blifvande stationen å Hättan äfven varder intagen uti rikstelefonnätet.

Då bidrag från orten till ifrågavarande telefonstations åstadkommande, såsom äfven af Konungens befallningshafvande i länet framhållits, alls icke står att erhålla, får jag derföre äfven härmed vördsammast hemställa,

det måtte Kongl. styrelsen hos Kongl. Maj:t göra underdånig hemställan om för anläggningen af en dubbelträdig telefonledning Varekil—Stockevik—Hättan nödigt anslags äskande af riksdagen.

Stockholm den 10 november 1892.

Axel Vilh. Ljungman.
Riksdagsman för Orost och Tjörn.

VII.

Till Konungen.

Eders Kongl. Maj:t har genom remiss den 20 november nästlidne år nådigst anbefalt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen afgifva underdånigt utlåtande angående en af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län inlemnad underdånig framställning af länets landsting, att »Eders Kongl. Maj:t täcktes i nåder vidtaga åtgärder för upprensning på statens bekostnad af inomskärsfarleden längs bohuslänska kusten mellan Marstrand och Lysekil samt mellan Hunnebostrand och Fjellbacka till ett djup vid medelvattenstånd af minst 3,56 meter och i öf-

verensstämmelse med företedda undersökningshandlingar»*); och får styrelsen, sedan dels infordradt nytt kostnadsförslag inkommit från chefen i vestra väg- och vattenbyggnadsdistriktet, dels ock Eders Kongl. Maj:ts lotsstyrelse på styrelsens anmodan i ärendet afgifvit yttrande, nu efterkomma den nådiga befallningen och, jemte återställande af de remitterade handlingarne och dem åtföljande ritningar samt med öfverlemnande af föresagda kostnadsförslag och lotsstyrelsens yttrande, i underdånighet anföra:

Landstinget erinrar derom, dels att Eders Kongl. Maj:t den 18 november 1870 förordnat om upprensning af farleden innanför Hjerterön och Toftön vid Tjörns vestkust (hvilket arbete verkställdes med ett dertill anvisadt statsanslag af 4,000 kronor); dels att landstinget dragit försorg om utförandet af nödiga undersökningar för åstadkommande af en fullständig inomskärsfarled utanför bohuslänska kusten, dels ock att förrättaren af de under åren 1873—1883 utförda vetenskapliga undersökningarne rörande sillen och sillfisket vid Sveriges vestkust, filosofie doktorn A. V. Ljungman i en till Eders Kongl. Maj:ts civildepartement den 12 december 1881 afgifven promemoria påvisat angelägenheten af att utaf den ifrågasatta och undersökta fullständiga inomskärsfarleden längs genom bohuslänska skärgården särskildt sträckorna emellan Marstrand och Lysekil samt mellan Hunnebostrand och Fjellbacka voro eftersträfvansvärda för hafsfiskebedriften och allmänna rörelsen, och att han i egenskap af riksdagsman derom den 28 december 1885 gjort underdånig framställning, som af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande förordats, samt uti en ny skrifvelse af den 12 december 1888 närmare redogjort för de föreslagna farledsförbättringarnes betydelse för bohuslänska skärgårdens näringslif och den allmänna rörelsen.

---

*) Handlingar rörande åtgärder till samfärdselns förbättrande inom bohuslänska skärgården. Tionde samlingen, sid. 9—17. — Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1890, sid. 57—65. *(Utg. anm.)*

Öfver ofvansagda under den 28 december 1885 afgifna underdåniga hemställan har äfven styrelsen, efter erhållen remiss af den 3 mars 1886, den 15 derpå följande april afgifvit underdånigt yttrande.

Landstinget framhåller vidare, att Eders Kongl. Maj:t genom nådiga bref af den 31 december 1888 och den 5 september 1889 anbefalt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen vidtaga åtgärder för upprensandet af Hjerterö- och Toftösunden vid sagda kust till ett djup under medelvatten af 3,56 meter (= 12 fot) samt dertill anvisat 52,550 kronor från Handels- och Sjöfartsfonden.

Detta arbete, hvarom entreprenadkontrakt med kaptenen vid Eders Kongl. Maj:ts väg- och vattenbyggnadskår m. m. J. LAURELL afslutats, har så fortgått, att detsamma kan motses snart blifva fullbordadt, för en kostnad, som understiger det anvisade beloppet*).

De arbeten, som landstinget nu förordar såsom af behofvet mest påkallade och egande största betydelse icke blott för fiskerinäringen utan äfven för allmänna rörelsen, i anseende till den lifliga trafik, som eger rum utmed kusten från och med de ifrågavarande delarne af skärgården söder ut till Göteborg, äro: på leden

A) mellan Marstrand och Lysekil:

		kostnad enl. äldre förslag	kostnad enl. nytt förslag
Sundet mellan Tjörns hufvud och Tjörns kalf	kr.	14,900: —	20,790: —
Sundet Kyrkesunds ränna......	„	70,150: —	87,960: —
Sundet utmed Skaftölandets östra kust mellan Oxevikshamnen och Snäckedjupet...	„	37,500: —	51,840: —
Summa kronor		122,550: —	160,590: —

*) Uti en till herr statsrådet och chefen för Kongl. civildepartementet den 9 maj 1892 ingifven skrifvelse, angående fullbordandet af farleden genom Hjerterö- och Toftösunden; anföres:

»Härmed får Kongl. väg- och vattenbyggnadsstyrelsen äran meddela,

B) mellan Hunnebostrand och Fjellbacka:

		kostnad enl. äldre förslag	kostnad enl. nytt förslag
Sundet mellan Flatholmen och Qvarnmyre	kr.	5,200: —	8,240: —
Sundet mellan Hornön och fastlandet	„	8,400: —	12,850: —
Sundet mellan Homborgön och fastlandet	„	10,200: —	14,720: —
Summa kronor		23,800: —	35,810: —

Då styrelsen vid granskning af de under åren 1883 och 1887 uppgjorda förslagen funnit *dels* att massorna voro väl knappt beräknade, *dels ock* att de utförda arbetspriserna borde med hänsyn till under tiden inträffade prisstegringar höjas, infordrade styrelsen förslagsställarens yttrande härom med anmodan att göra de förändringar vid förslagen, som han numera kunde anse vara af nöden; och hafva i anledning häraf de förhöjningar i de beräknade kostnadssummorna vidtagits, som här ofvan antecknats.

Det djup, som enligt planerna förutsättes skulle blifva lika för alla sunden, är 3,56 meter (= 12 fot), och är bottenbredden antagen blifva för Tjörnskalfsundet 8,9 meter (= 30 fot), för Kyrkesundsrännan 23,75 meter (= 80 fot) och för alla de öfriga 14,85 meter (= 50 fot), samt sidodoseringarne utlagda med anlag lika med 2 gånger höjden; och har styrelsen vid granskning af de nu senast utlemnade förslagen icke haft något att anmärka.

Emedan styrelsen hyst tvifvel, huruvida Kyrkesundsrännan skulle vara lika angelägen att fördjupa, som de öfriga

---

att den af Kongl. Maj:t genom nådiga brefven af den 31 december 1888 och den 5 september 1889 anbefallda upprensningen af farleden genom Hjerterö- och Toftösunden i bohusländska skärgården nu är fullbordad och af distriktschefen, majoren m. m. ERNST ATTERBOM godkänd såsom utförd i öfverensstämmelse med faststäld plan för en kostnad af 42,280 kr. 56 öre, understigande den beräknade och fastställda kostnaden med ett belopp af 10,269 kr. 44 öre.» *(Utg. anm.)*

söder om Lysekil belägna sunden, hvilkas uppmuddring torde böra företagas före de norr derom varande, och huruvida ej den äfvenledes ifrågasatta upprensningen af Albrektssunds kanal, hvartill styrelsen erhållit Eders Kongl. Maj:ts nådiga befallning att vidtaga förberedande åtgärder genom upprättande af förslag, borde föregå de nu ifrågavarande företagen, har styrelsen härom meddelat sig med Eders Kongl. Maj:ts lotsstyrelse, som i skrifvelse till styrelsen af den 15 i denna månad uttalat den åsigt, att de tre sunden »söder om Lysekil böra i första rummet utvidgas och fördjupas» och att »frågan om rätning af segelrännan i Kyrkesundet är af allt för stor vigt för den allmänna sjöfarten för att böra undanskjutas för den mindre betydande rörande upprensning af Albrektsunds kanal».

Då företagens vigt för det allmänna sålunda synes vara otvifvelaktig, får styrelsen, under åberopande af hvad styrelsen i sitt underdåniga utlåtande af den 15 april 1886 anfört om omöjligheten att till utförandet erhålla bidrag af kommuner eller enskilde, om utförandet af arbetena genom styrelsens försorg och om det framtida underhållets besörjande af staten i underdånighet hemställa, att till upprensning af de tre mellan Marstrand och Lysekil varande sunden ett sammanlagdt belopp af 160,590 kronor måtte anvisas från Handels- och Sjöfartsfonden, att utgå med en tredjedel under hvartdera af åren 1892, 1893 och 1894 — eller om sagda fonds tillgångar icke skulle medgifva den ifrågasatta utgiften, att Eders Kongl. Maj:t täcktes till riksdagen göra framställning om anvisande af den erforderliga summan 160,590 kronor, att utgå på sätt ofvan föreslagits, samt att med fördjupningen af sunden mellan Hunnebostrand och Fjellbacka måtte få anstå, till dess att arbetena med de förstnämnda tre sunden söder om Lysekil blifvit utförda.

I händelse att medel blifva till de ifrågasatta företagen i nåder anvisade, torde, jemte det att planerna fastställas att tjena till efterrättelse vid arbetenas utförande, styrelsen

dels lemnas uppdrag att vidtaga de åtgärder, som äro erforderliga för verkställandet af de gillade planerna, och dels bemyndigas att af de anslagna medlen bestämma arfvode för utöfvandet af nödig kontroll öfver arbetena samt att vidtaga de mindre ändringar i de fastställda planerna, som under arbetenas fortgång kunna befinnas önskvärda såsom ledande till förbättring.

Stockholm den 31 oktober 1891.

Underdånigst

J. G. Richert.

Alb. Lindgren.

Bilaga A.

Kostnadsförslag

för upprensning af farled i sunden:

Tjörn—Tjörnskalf,
Kyrkesundsränna,
Skaftöland—fastlandet,
Flatholmen—Qvarnmyren,
Hornön—fastlandet, samt
Homborgön—fastlandet;

alla vid bohusländska kusten å sträckorna Marstrand—Lysekil och Hunnebostrand—Fjellbacka.

Farledsdjup = 3,56 m. (12 fot) vid medelvatten. Dragvägar & bankar: krönbredd = 1,5 à 2 m. (5,05 à 6,74 fot). Doseringar = 1 : 2.

1. Sundet mellan Tjörn och Tjörnskalf.
   Bottenbredd = 8,9 m. (30 fot). Inga s. k. sqvalpbankar. Fot af dragvägsbanksdosering minst 0,6 à 0,9 m. (2 à 3 fot) från rännans öfverkant.

	Kostnad kr.	S:a kr.
Muddring i sand och stenblandadt grus, transport och lossning, 8,300 kbm. à 1,75	14,525.	
Med undantag af den vid muddringen erhållna sten, som kan användas till stenbeklädnad, afläggas circa 3,700 kbm. i dragvägsbankar, hvaremot det öfriga transporteras till sjös och lossas.		
Stenbeklädnad af segelrännans sidolutningar jemte dosering af dragvägsbankar, med dels ofvannämnde, dels särskildt anskaffad sten	2,800.	
Utprickning af berggrund utanför sundets sydöstra ände, tillsyn, oförutsedda utgifter m. m. omkring 20 % af förestående	3,465.	20,790.
2. Kyrkesundsränna, mellan Herrön och Tjörnslandet. Bottenbredd = 23,75 m. (80 fot). Rensningsarbetet innefattar äfven ett grund i sjelfva Kyrkesundet.		
Muddring i lera, med transport till sjös och lossning, 73,300 kbm. à 1,00	73,300,	
Tillsyn, oförutsedda utgifter m. m. circa 20 % af förestående	14,660.	87,960.
3. Sundet mellan Skaftöland och fastlandet från Snäckedjupet till Oxevikshamnen. Bottenbredd = 14,85 m. (50 fot).		
Muddring i lera, med transport till sjös och lossning, 43,200 kbm. à 1,00	43,200.	
Tillsyn, oförutsedda utgifter m. m. omkring 20 % af förestående	8,640.	51,840.
4. Sundet mellan Flatholmen och Qvarnmyren. Bottenbredd = 14,85 m. (50 fot).		

	Kostnad kr.	S:a kr.
Muddring i lera, med transport till sjös och lossning, 5,850 kbm. à 0,90	5,265.	
Trälvägsbryggor af trä (öster sida)	1,600.	
Tillsyn, oförutsedda utgifter m. m. omkring 20 % af förestående	1,375.	8,240.

5. Sundet mellan Hornön och fastlandet. Bottenbredd = 14,85 m. (50 fot).

	Kostnad kr.	S:a kr.
Muddring i lera, med transport till sjös och lossning, 4,300 kbm. à 0,90	3,870.	
Muddring i stenblandad sand, med transport till sjös och lossning, 1,000 kbm. à 1,35	1,350.	
Muddring i stenblandad sand, med transport och uppläggning i dragvägsbank, 2,280 kbm. à 1,65	3,762.	
Trälvägsbryggor af trä (öster sida)	825.	
Stenbeklädnad af dragvägsdosering	900.	
Tillsyn, oförutsedda utgifter m. m. circa 20 % af förestående	2,143.	12,850.

6. Sundet mellan Homborgön och fastlandet. Bottenbredd = 14,85 m. (50 fot).

	Kostnad kr.	S:a kr.
Muddring i lera, med transport till sjös och lossning, 5,600 kbm. à 0,90	5,040.	
Muddring i lera, med transport och lossning inom sandfördämningar, till fyllning af i krönet 1,78 m. (6 fot) breda trälvägsbankar, 1,600 kbm. à 1,15	1,840.	
Sand till fyllning af nämnda fördämningar jemte bank-krön, 3,400 kbm. à 0,95 ..... (anskaffas genom schaktning eller muddring omkring N:o 22, vester sida).	3,230.	
Stenbeklädnad af trälvägsdoseringen	1,760.	

	Kostnad kr.	S:a kr.
Anordnande af trälväg omkring berget N:ris 13—14 (vester sida)	400.	
Tillsyn, oförutsedda utgifter m. m. omkring 20 % af förestående	2,450.	14,720.
	Summa kronor	196,400.

Göteborg den 18 juli 1891.

Ernst Atterbom.

Bilaga B.

Till Kongl. väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

Sedan Kongl. Maj:t genom nådig remiss den 20 november sistlidet år anmodat Eder att afgifva underdånigt utlåtande i anledning af en utaf Göteborgs och Bohus läns landsting gjord underdånig framställning om vidtagande af åtgärder för upprensning på statens bekostnad af inomskärsfarleden längs bohusländska kusten mellan Marstrand och Lysekil samt mellan Hunnebostrand och Fjellbacka till ett djup vid medelvattenstånd af minst 3,56 meter i öfverensstämmelse med plan och förslag af distriktschefen, majoren m. m. E. Atterbom,

samt majoren Atterbom af uppgifven anledning, på anmodan af Eder, upprättat nytt kostnadsförslag, deruti han till vissa af Eder uppgifna belopp beräknat kostnaderna för upprensning af ifrågavarande sund, nemligen: Tjörnskalfssundet, Kyrkesundsrännan, Skaftölandssundet, Flatholmssundet, Hornösundet och Homborgsundet,

hafven I uti skrifvelse den 5 innevarande oktober, under anförande att, enligt hvad I inhemtat, Kyrkesundet redan i sitt nuvarande skick skulle vara trafikabelt; att det derför torde vara angelägnare att, om medel dertill kunde anskaffas, först låta upprensa den numera bristfälliga Al-

brektsunds kanal, samt att det i allmänhet synts Eder som om de söder om Lysekil varande sunden företrädesvis borde utvidgas och fördjupas, begärt Kongl. lotsstyrelsens uttalande i denna fråga.

Med anledning häraf får Kongl. styrelsen, med återställande af de utaf Eder öfverlemnade handlingar och ritningar, äran till svar meddela, att, med hänsyn till önskvärdheten deraf att åtminstone *en* sammanhängande längre inomskärsled anordnas i Bohuslän och den påbörjade upprensningen i Hjerterösund utgör en afdelning af inomskärsleden mellan Lysekil och Göteborg, Kongl. styrelsen delar Eder åsigt att i första rummet sunden söder om Lysekil böra utvidgas och fördjupas, hvaremot Kongl. styrelsen för sin del anser frågan om rätning af segelrännan i Kyrkesund vara af allt för stor vigt för den allmänna sjöfarten för att böra undanskjutas för den mindre betydande rörande upprensning af Albrektsunds kanal, hvilken senare farled för öfrigt icke är föremål för landstingets förevarande framställning.

Stockholm den 15 oktober 1891.

Under generaldirektörens frånvaro:
M. D. RUUTH.
JOHAN KINANDER.

VIII.

Till Konungen.

Uti en af Göteborgs och Bohus läns landsting gjord, af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet den 17 november 1890 till Eders Kongl. Maj:t insänd underdånig ansökning har landstinget, jemte erinran hurusom Eders Kongl. Maj:t, jemlikt nådigt bref, dels af den 18 november 1870 förordnat om upprensning af farleden innanför Hjerterön och

Toftön vid Tjörns vestkust, dels ock af den 31 december 1888 och den 5 september 1889 förordnat om upprensning af Hjerterö- och Toftösunden till ett djup under medelvattenhöjden af 12 fot och för ändamålet anvisat 52,550 kronor att utgå från Handels- och Sjöfartsfonden, anfört, bland annat, att landstinget, som dragit försorg om utförande af nödiga undersökningar för åstadkommande af en fullständig farled inomskärs utmed bohuslänska kusten, ansåge de dervid ifrågasatta farledsarbetena mellan Marstrand och Lysekil samt mellan Hunnebostrand och Fjellbacka ega den största betydelse icke blott för fiskerinäringen utan äfven för allmänna rörelsen, samt derför vara af behofvet mest påkallade, enär trafiken utmed kusten vore lifligast från och med de ifrågavarande delarne af skärgården söderut till Göteborg; att de upprensningsarbeten, som erfordrades för farleden mellan Marstrand och Lysekil, afsåge dels sundet mellan Tjörns hufvud och Tjörns kalf, dels Kyrkesunds ränna, dels sundet utmed Skaftölandets östra kust mellan Oxevikshamnen och Snäckedjupet; samt att de arbeten, som behöfdes för farleden mellan Hunnebostrand och Fjellbacka afsåge sunden mellan Flatholmen och Qvarnmyre, mellan Hornön och fastlandet samt mellan Homborgön och fastlandet; och har landstinget med bifogande af ritningar och kostnadsförslag, uppgjorda af chefen i vestra väg- och vattenbyggnadsdistriktet, majoren m. m. E. ATTERBOM, för samtliga omnämnda arbeten med undantag för upprensningen af sundet mellan Tjörns hufvud och Tjörns kalf, öfver hvilket arbete ritning och kostnadsförslag redan tidigare inlemnats till Eders Kongl. Maj:t, samt med hänvisning till de handlingar, som åberopats i högstberörda nådiga bref den 31 december 1888, i underdånighet hemstält, det täcktes Eders Kongl. Maj:t i nåder vidtaga åtgärder för upprensning på statens bekostnad af inomskärsfarleden längs bohuslänska kusten mellan Marstrand och Lysekil samt mellan Hunnebostrand och Fjellbacka till ett djup vid medelvattenstånd af minst 3,56 meter

och i öfverensstämmelse med företedda undersökningshandlingar.

Uti häröfver på nådig befallning afgifvet underdånigt utlåtande har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, som infordrat nya kostnadsförslag beträffande de ifrågasatta upprensningsarbetena, enligt hvilka förslag kostnaden skulle uppgå för upprensningen af de tre sunden mellan Marstrand och Lysekil till 160,590 kronor, och för upprensningen af de tre sunden å farleden mellan Hunnebostrand och Fjellbacka till 35,810 kronor — efter inhemtande af yttrande från lotsstyrelsen, som ansett att de tre sunden söder om Lysekil borde i första rummet utvidgas och fördjupas, — uti den 31 sistlidne oktober afgifvet underdånigt utlåtande, under åberopande af hvad styrelsen i sitt underdåniga utlåtande den 15 april 1886, i fråga om åtgärder för åstadkommande af en sammanhängande farled utmed vestra kusten af Orosts och Tjörns fögderi, anfört, bland annat, angående omöjligheten att till utförandet erhålla bidrag af kommuner eller enskilda, hemstält, att till upprensning af de tre mellan Marstrand och Lysekil varande sunden ett sammanlagdt belopp af 160,590 kronor måtte anvisas från Handels- och Sjöfartsfonden, att utgå med en tredjedel under hvartdera af åren 1892, 1893 och 1894, eller om sagda fonds tillgångar icke skulle medgifva den ifrågasatta utgiften, att Eders Kongl. Maj:t täcktes till riksdagen göra framställning om anvisande af den erforderliga summan, att utgå på sätt sålunda föreslagits, samt att med fördjupningen af sunden mellan Hunnebostrand och Fjellbacka måtte få anstå, till dess arbetena med de förstnämnda tre sunden söder om Lysekil blifvit utförda; att i händelse medel blefve till de ifrågasatta företagen i nåder anvisade, de för desamma uppgjorda planerna måtte fastställas att tjena till efterrättelse vid arbetenas utförande; samt att styrelsen dels måtte erhålla uppdrag att vidtaga de åtgärder, som vore erforderliga för verkställande af de gillade planerna, dels bemyn-

digas att af de anslagna medlen bestämma arfvode för utöfvandet af nödig kontroll öfver arbetena samt att vidtaga de mindre ändringar i de fastställda planerna, som under arbetenas fortgång kunna befinnas önskvärda såsom ledande till förbättring.

Genom nådig remiss har jemväl statskontorets underdåniga yttrande i frågan blifvit infordradt; och får statskontoret, med remissaktens återställande, i underdånighet anföra följande.

Jemlikt ofvan åberopade nådiga bref den 18 november 1870, hvilket är ställdt till styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader, anvisades för öppnande af farled innanför Hjerterön i Bohusläns skärgård norr om Marstrand ett belopp af 4,000 kronor, att utgå af den för år 1871 beviljade fond till understödjande af mindre hamn- och brobyggnader samt upprensning af åar och farleder.

Enligt högstberörda nådiga bref den 31 december 1888 pröfvade Eders Kongl. Maj:t skäligt att, uppå gjord underdånig framställning om anslag af allmänna medel för åstadkommande af en sammanhängande och trygg inomskärsfarled utmed vestra kusten af Orosts och Tjörns fögderi, och enär öfriga då ifrågasatta arbeten med undantag af farledens genom Hjerterösund förbättrande för det dåvarande icke borde till någon åtgärd föranleda, till omförmälda arbetes utförande i hufvudsaklig öfverensstämmelse med upprättad plan och kostnadsförslag, beräknadt efter ett djup af 12 fot, anvisa ett anslag af högst 52,550 kronor, att utgå från Handels- och Sjöfartsfonden; hvarjemte väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anbefalldes draga försorg om arbetets utförande.

Slutligen fastställdes genom nådigt bref den 5 september 1889 dels en förändrad plan för förbättrandet af farleden genom Hjerterösund, hvarigenom den förut härför beräknade kostnaden nedbringades, och dels en plan för farledens genom Toftösund upprensning, hvarjemte väg- och vattenbyggnadsstyrelsen bemyndigades att ombesörja jemväl

sistnämnda farleds upprensning såvida det för farledens genom Hjerterösund förbättring anvisade anslaget lemnade tillgång äfven till nyssberörda arbetes utförande.

Då, enligt hvad inhemtats af högstberörda nådiga bref den 31 december 1888, ingen utsigt förefanns att till de då beslutade företagens utförande erhålla bidrag af kommuner eller enskilda, och förhållandet synes vara enahanda beträffande ifrågavarande af väg- och vattenbyggnadsstyrelsen nu förordade upprensningar; lärer annan utväg ej återstå, än att statsverket träder emellan.

Hvad då först vidkommer Handels- och Sjöfartsfondens ställning, från hvilken fond väg- och vattenbyggnadsstyrelsen alternativt föreslagit att det för ändamålet erforderliga belopp skulle utgå, får statskontoret meddela, att tillgångarne å fonden enligt senast afslutade rikshufvudbok vid nästlidet års slut uppgingo till ett belopp af 2,935,089 kronor 54 öre. Häraf finnes enligt denna dag upprättad utredning nu disponibelt:

kontant	38,826: 32.
samt i värdepapper, som utan svårighet kunna i penningar omsättas	553,500: —
säger kronor	592,326: 32.
Om härifrån afräknas år 1889 och innevarande år gjorda, ännu icke bestridda anvisningar	30,700: —
återstå kronor	561,626: 32.

Tillgång till bestridande af kostnaderna för ifrågavavarande arbete kan alltså från fonden beredas; men då densamma under de senaste fem åren, eller åren 1886—1890 tillvuxit med i medeltal omkring 52,061 kronor eller ungefärligen samma belopp, som under hvart och ett af de närmaste tre åren skulle för ifrågavarande ändamål erfordras, anser sig statskontoret vid det förhållande, att fonden under nämnda tid otvifvelaktigt måste tagas i anspråk för åtskilliga andra för dess uppgift lika angelägna ändamål som det

förevarande, icke kunna åtminstone i någon vidsträcktare mon tillstyrka nådigt bifall till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag i denna del.

Då på sätt ofvan anförts någon möjlighet icke finnes att för utförandet af nu ifrågavarande upprensningsarbeten erhålla bidrag af kommuner eller enskilda, lärer ej extra anslaget under sjette hufvudtiteln till understödjande af brobyggnader och mindre hamnbyggnader samt upprensning af åar och farleder härför kunna anlitas, enär för erhållande af understöd från detta anslag fordras, att en tredjedel af den för ett företag erforderliga summa af vederbörande inom orten tillskjutes; hemställande statskontoret vid sådant förhållande, huruvida Eders Kongl. Maj:t ej skulle finna skäl vara för handen att genom nådig proposition hos riksdagen äska beviljande af det utaf väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för ofvanberörda ändamål begärda anslaget 160,590 kronor, att, på sätt bemälda styrelse föreslagit, utgå under åren 1892, 1893 och 1894 med en tredjedel hvarje år.

Stockholm den 8 december 1891.

Underdånigst

ALB. ANDERSSON.

C. DRAKE.

E. AF SILLÉN.

IX.

Arbetsplan

för upprensning till 3,6 meters djup, vid dagligt vatten, af Metsundet mellan Marstrands Koö och Instön, jemte förbättringar af inomskärsfarleden genom Flatholmssundet, i Göteborgs och Bohus län

1892

af

ERNST ATTERBOM.

Härtill höra 2 häften ritningar.

Sedan, på anmodan af Göteborgs och Bohus läns landstings förvaltningsutskott, genom skrifvelse af den 19 april detta år från landstingets sekreterare, enligt uppdrag, företagits detaljerade undersökningar med upprättande af kostnadsförslag och ritningar för upprensning till 3,6 meters djup, vid dagligt vatten, af det mellan Marstrands Koö och Instön belägna Metsundet samt för af behofvet påkallad förbättring uti inomskärsfarleden genom Flatholmssundet, öfverlemnas härmed till förvaltningsutskottet ofvan nämnda kostnadsförslag och ritningar (4 st.) jemte ett titelblad och 2 st. topografiska kartor, å hvilka med röd färg inritats ifrågavarande företags ungefärliga lägen.

Beträffande först Metsundet, som nu endast med svårighet kan befaras med större segelbåtar, yttrar motionären herr doktor A. V. LJUNGMAN i sin motivering, att det »erbjuder den enda raka och vid den öfvervägande vindriktningen förmonliga farleden på sträckningen emellan Tjörns kalf och Långö, och att farlederna såväl öster om Instön som vester om Koön genom deras krokighet icke motsvara behofvet af en beqväm farled för segelbåtar. Farleden vester om Koön är för öfrigt icke nog skyddad, då den ju fordrar att åtminston Pjäskuddarne med utanför dem stundom rådande våldsamma sjögång måste passeras. Utom för

segelfarten inomskärs skulle en upprensad farled genom Metsundet äfven få betydelse för ångfartygslinien Göteborg—Stenungssund—Uddevalla, för hvilken färden genom Metsundet skulle erbjuda väsentliga fördelar»*).

På dessa af motionären anförda skäl synes högst önskligt att upprensning af detta sund kunde komma till utförande. För vinnande af det åstundade djupet måste (såsom af ritningarne inhemtas) rensas å två skilda ställen, nemligen i sundets sydliga och mellersta delar. Ehuru af jemförelsevis ringa längd, blifva dock dessa rensningsarbeten tyvärr ganska kostsamma till följd af den myckenhet berg af stor utsträckning, som på ifrågavarande djup anträffades. I sundets sydliga del måste till och med en mindre klippholme genomsprängas, för att ej få farleden alltför krokig.

Upprensningen måste alltså ske genom både muddring och sprängning. För de muddrade sträckorna har såsom normalmått antagits 15 meters bottenbredd med sidolutningar 1 : 3, samt för de sprängda 8,6 meters bottenbredd med sidolutningar 4 : 1.

På plankartan (Blad 3) antyder en prickad röd linie den föreslagna farledens medellinie; fulldragna röda åter utmärka de blifvande bottenkanterne af de upprensade rännorna.

Rörande vidare Flatholmssundet och der önskad förbättring af farleden yttrar motionären i sin motivering, att det »vore ur ångbåtstrafikens synpunkt af vigt, att en utskjutande obetydlig bergsvada i det strax söder om Hjerterösundet belägna trånga Flatholmssundet blefve nödigt afsprängd, så att den icke vidare, såsom nu är fallet, erbjöde faror för ångfartygens propellrar.»

Det utskjutande undervattensgrundet befinnes i norra

---

*) Handlingar rörande åtgärder till samfärdselns förbättrande inom bohuslänska skärgården. Elfte samlingen, sid. 4—6. — Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1891, sid. 256—258. *(Utg. anm.)*

änden af sundets trängsta del, utmed Flatholmslandet, såsom synes af ritningens (Bl. 6) plankarta, hvarå med fulldragna röda linier angifvas de ungefärliga konturerna af den föreslagna bortsprängningen, till 3,6 meters djup under dagligt vatten och med antagen sidolutning åt landsidan af 2 : 1.

För den dryga kostnadens skull har jag ej velat föreslå större afsprängning, än som bör kunna anses »nödig» för uppgifna ändamål. Den beräknade kostnaden går ändock till 3,600 kronor, och finge för en ytterligare bortsprängning inåt land af t. ex. 3 meter antagas till minst 5,000 kronor högre.

I båda sunden torde de sprängda rännorna böra utprickas genom i de qvarstående bergkanterne inborrade och fästade, öfver högsta vattenytan synliga jernstänger; äfvensom några ringbultar här och der i bergen torde böra anbringas.

Mansdagspenningen i orten torde kunna antagas till minst 2,25 kronor för vanlige arbetare.

Göteborg i september 1892.

ERNST ATTERBOM.
Distr.-chef.

Kostnadsförslag

för upprensning till 3,6 meters djup, vid dagligt vatten, af Metsundet i Göteborgs och Bohus län.

Muddring i lera, med transport till sjös och lossning, 4,500 kbm. à 2 kr. .... kr. 9,000.
Bergsprängning, 1,200 kbm. à 30 kr................ » 36,000.
Tillsyn, diverse redskap och materialier samt transporter, jernprickar och ringbultar i bergen, möjliga prisstegringar och andra oförutsedda utgifter m. m. 20 % af förestående .... » 9,000.

Summa kronor 54,000.

Göteborg i september 1892.

ERNST ATTERBOM.
Distr.-chef.

Kostnadsförslag
till förbättring af inomskärs-farleden genom Flatholmssundet i Göteborgs och Bohus län.

Bergsprängning, 75 kbm. à 40 kr................. kr. 3,000.
Tillsyn, diverse redskap och materialier samt transporter, jernprickar och ringbultar i bergen, möjliga prisstegringar och andra oförutsedda utgifter m. m. 20 % af förestående.............. » 600.

Summa kronor 3,600.

Göteborg i september 1892.

ERRST ATTERBOM.
Distr.-chef.

X.

Riksdagens underdåniga skrifvelse (N:o 62), i anledning af väckt fråga om uppgörande af plan för framtida jernvägsanläggningar samt sättet för deras utförande.

S. A. K.

Med anledning af inom riksdagen väckt fråga om uppgörande af plan för framtida jernvägsanläggningar samt sättet för deras utförande har riksdagen, bland annat, tagit under öfvervägande gjorda framställningar om godkännandet af vissa jernvägslinier, hvilka för landets utveckling i industrielt hänseende kunna anses vara af behofvet mest påkallade, och hvilkas utförande till följd deraf borde af staten på tjenligt sätt uppmuntras*); och har riksdagen med

*) Redogörelse för samtliga de talrika motionerna i riksdagens båda kamrar finnes uti statsutskottets betänkande n:o 66 (Bih. till Riksd. prot. 1869. 4 saml. 1 afd. 36 häft.). — Jfr vidare: Betänkande, angående den beslutade planen för Göteborgs och Bohus läns Landstings verksamhet att befordra anläggandet af för Bohns läns utveckling oumbärliga jernvägar. Stockholm 1886, sid. 5—7. *(Utg. anm.)*

afseende å behofvet deraf att möjliggöra införandet af ett nytt system för privatbanors anläggning funnit uppgörandet af en sådan plan vara desto mera angeläget, som, efter det statens förnämsta behof af jernvägar blifvit fyldt, de hädanefter erforderliga jernvägsbyggnaderna skulle utgöras af en stor mängd ortsbanor, hvar för sig hufvudsakligen betjenande särskilda landsdelars lokala behof. Alla dylika jernbanor, som för närvarande äro ifrågasatta eller framdeles kunna blifva föreslagna, äro naturligtvis icke af lika vigt. Det blir således i afseende på privatbanorna nödvändigt att klassificera dem under flera afdelningar. För den närmaste framtiden kan understöd icke afses för andra än de vigtigaste. Enligt riksdagens åsigt böra i första rummet upptagas de banor, som afse bergsbrukets befordrande, hvilket vid stambanornas anläggande icke i någon väsentlig mon kunnat afses. De bergslager, som företrädesvis äro i behof af lättade kommunikationer, äro otvifvelaktigt Vestmanlands, Nerikes och Dalarnes. Detta länge insedda behof har framkallat en mängd förslag till jernvägsanläggningar i dessa orter. Då likväl riksdagen icke funnit sig böra närmare ingå i bedömandet af banornas läge, utan endast för frågans skyndsammare afgörande uttrycka hvad riskdagen anser för dessa bergslager behöfligt och således angifva ungefärliga beloppet af det understöd, som för berörda orters jernvägsanläggningar må kunna beviljas, får riksdagen här angifva dem, hvilka riksdagen anser vigtigast, nemligen:

Bana från *Frövi* till *Falun* med grenbana till *Insjön;*

Uttersbergsbanans förlängning till trakten af Ludvika; samt

Bana från *Ludvika*-trakten till *Norbergs* bergslag.

Näst bergslagsbanorna torde böra ifrågakomma:

1:o. *Köping—Hultbanans utsträckning från Köping till Norra stambanan;*

2:o. Jernväg från *Vexiö* till *Kalmar* och *Karlskrona;*

3:o. Jernväg från *Nässjö* till *Vestervik* eller *Oskarshamn;*

4:o. *Jernväg från norska gränsen i riktning mot Fredrikshall till någon punkt på Uddevalla—Venersborgs jernväg*, så belägen att banan kan sträckas till *Göteborg* och längs vestra kusten till *Helsingborg;* samt

5:o. Jernväg från *Södra stambanan* till lämplig hamn på *vestra kusten*.

Det vore visserligen önskligt, om de ifrågavarande banorna kunde utan statens biträde komma till stånd. Detta torde dock, åtminstone under närvarande förhållanden, icke kunna påräknas; och då det icke lärer förnekas, att staten genom banornas anläggning tillskyndas betydande fördelar, torde det icke kunna anses såsom ett för staten fremmande åliggande att på lämpligt sätt befrämja deras anläggning. Detta kan ske hufvudsakligen på tre sätt, nemligen genom *låneunderstöd*, genom *räntegaranti* eller genom direkt *anslag*. Af dessa har det första blifvit under den förflutna tiden begagnadt för understödjandet af privata bolagsbanor; men det torde numera knappast vara användbart, synnerligast då fråga är om jernvägsanläggningar i större skala. En af de förnämsta orsakerna dertill ligger i den omständigheten att, då, såsom billigt är, staten fordrar ränta på sina utlånta medel, dessa räntebetalningar under första tiden efter jernvägens anläggande blifva svåra att verkställa och ej kunna, såsom räntan på delegarnes egna tillskott, innestå till dess jernvägstrafiken med tiden kan dem ersätta. Då, såsom hittills vanligast egt rum, bolagsmännen sjelfva endast tillsläppt en tredjedel af anläggningskostnaden och staten såsom lån lemnat de öfriga två tredjedelarne, har det belopp, staten fått för detta ändamål anskaffa, uppgått till allt för stor summa samt såmedels i betydlig mon ökat statsskulden.

Det andra sättet, eller att genom *räntegaranti* understödja jernvägsanläggningar, är, om garantien motsvarar full ränta å byggnadskapitalet, ett säkert medel att få banorna

anlagda; men detta sätt har olägenheten af statens inblandning uti kontrollering utaf enskildas affärer, dervid det vanligen blir staten som förlorar. Staten torde nemligen sällan kunna påräkna att erhålla den nedsättning i sin utgift, som borde densamma tillfalla, i den mon jernvägstrafiken ökas. Åtminstone blir detta händelsen vid sådana jernvägar, som icke äro lönande, enär det är ganska lätt att, genom den ringa behållningens användande direkt för jernvägen, undandraga staten den del af inkomsterna, som bör förminska räntegarantien. Full räntegaranti verkar äfven till framkallande af omogna och mindre nödvändiga företag. Gifves åter räntegarantien till ett belopp, som understiger den vanliga räntan, så befordrar den naturligtvis endast i mindre mon banornas anläggning af enskilde.

Genom räntegaranti, som ej motsvarar den allmänna räntan, kunna dock jernvägsbolagen icke befrias från den stora och ofta oöfvervinneliga svårigheten att anskaffa hela byggnadskapitalet. Erfarenheten har visat, huru svårt det är för bolag att få de sista delarne af detta kapital tecknadt. Bolagen hafva till följd deraf, för att kunna utföra de afsedda arbetena, ofta nödgats genom lån, utfärdande af preferensaktier och andra dylika åtgärder anskaffa de erforderliga medlen, hvilket stört affärens jemna gång och dess ordnande till alla delegarnes lika fördel.

Af alla dessa skäl anser riksdagen det lämpligaste sättet att uppmuntra enskilda jernvägsanläggningar vara, att staten understödjer dem med direkt anslag till viss del af den beräknade anläggningskostnaden. Att staten dock icke kan utfästa sig att obetingadt lemna understöd för alla de jernvägsanläggningar, som kunna ifrågakomma, torde knappt behöfva erinras. Det blir derföre nödigt, icke blott att meddela föreskrift om huru stor del af kostnadssumman må i form af anslag högst kunna beviljas, utan ock att en viss årlig summa härtill anslås, samt att riksdagen bestämmer

hvilka bansträckningar, som anses vara af den vigt, att de må af ett sådant understöd komma i åtnjutande.

Riksdagen anser visserligen, att det obestridligt vore ur mera än en synpunkt önskligt, om staten på förhand anvisade en viss summa att årligen under någon längre tid utgå till understöd för enskilda jernvägsanläggningar, helst det svårligen kan antagas, att bolag skola, i beräkning på möjligheten att erhålla sådant understöd, uppstå, om icke fonder dertill finnas på förhand anslagna, och riksdagen skulle derför icke tvekat att redan nu härtill anvisa erforderliga medel. Men då nödig utredning saknas, om de jernvägssträckningar, som borde ifrågakomma att af sådant understöd erhålla del, samt om det belopp, som för sådant ändamål kan behöfva anvisas, äfvensom rörande de vilkor, som för understödets tillgodonjutande må föreskrifvas, får riksdagen nu endast i underdånighet anhålla, det Eders Kongl. Maj:t måtte pröfva, dels hvilka jernvägsanläggningar må anses för utveckling af landets industri mest af behofvet påkallade under den närmaste tiden af 12 till 15 år samt den ungefärliga kostnad, hvartill deras anläggning kan antagas uppgå, dels lämpligaste sättet att befordra deras utförande genom ett eller flera enskilda bolag, vare sig genom direkt anslag till belopp af högst en fjerdedel af anläggningskostnaden eller på annat sätt; samt att Eders Kongl. Maj:t derefter behagade till nästkommande riksdag aflåta nådig framställning i ämnet; och har riksdagen för bestridande af de härmed förenade kostnader till Eders Kongl. Maj:ts nådiga disposition anvisat tjugufemtusen riksdaler.

Riksdagen framhärdar etc.

Stockholm den 12 maj 1869.

XI.

Till Konungen.

Hos Eders Kongl. Maj:t få undertecknade härmed i underdånighet anhålla om koncession för anläggning af en jernväg från Uddevalla stad till sjön Lelången i Dalsland; och tillåta vi oss att för bifall till vår underdåniga ansökan anföra följande:

Jernvägen afser att upprätta en gen förbindelse mellan Uddevalla stads utskeppningshamn samt det stora och vidtomfattande område af Dalslands och Vermlands län, som genomskäres af de stora sinsemellan förbundna sjöarne Laxsjön, Lelången, Foxen, Vester- och Östersilen samt Stora Le, hvilket område innefattar omkring fjorton socknar med ett ytinnehåll af ej mindre än c:a tjugutvå qvadratmil; och torde den derför blifva af synnerlig betydelse för såväl nämnda båda län som Uddevalla stad och den bohuslänska skärgården.

Berörda skogsområde samt de mera sädesproducerande många socknarne inom Valbo härad på Dal komme nemligen genom jernvägen att erhålla en under alla årstider tillgänglig förbindelse med Uddevalla stad, som är Dalslands naturligaste och genaste utfartsort vid hafvet; och då Uddevalla hamn genom en liflig trafik af ångfartyg å in- och utrikes orter numera, äfven under stränga vintrar, hålles öppen, så torde den tilltänkta jernvägen komma att kraftigt medverka till utveckling af ifrågavarande områdens naturliga rikedomar och näringskällor.

För bohuslänska skärgården med dess storsjöfisken och och rika sillfiske blifver denna jernvägsförbindelse af stor betydelse, då den å ena sidan kommer att kraftigt befrämja afsättningen af nämnda skärgårds produkter uppåt de stora områden, som genom jernvägen snabbt och beqvämt förbindas med kusten, samt å andra sidan bereder skärgården

billigare tillförsel af skogsprodukter, hvilket för dess mångfaldiga behof af dylikt material till hus- och båtbyggnader samt för dess storartade tunnbinderier m. m. är af i ögonen fallande vigt*).

För Uddevalla stad slutligen skulle jernvägen med densamma åtföljande telegrafförbindelse och dagliga postgång blifva till gagn och betydelse derigenom att den komme att underlätta och utvidga den handel jemte utbyte af varor, som sedan gammalt eger rum mellan Uddevalla och ifrågavarande områden.

Intresset för denna jernväg, hvilken för ett tiotal af år sedan varit påtänkt, har nu jemväl visat sig vara synnerligen lifligt inom de orter, som af jernvägen komme att mera eller mindre beröras, ity att såväl Uddevalla stad som Elfsborgs län och Göteborgs och Bohus läns landsting äfvensom landskommuner och enskilda redan beslutat aktieteckning till betydande belopp i detta företag.

Vi bifoga de för jernvägen uppgjorda plan- och profilritningar samt kostnadsförslaget, hvaraf inhemtas:

att banans hela längd är 91,6 kilometer;

att spårvidden är 0,891 meter; samt

att skenvigten är 14,5 kilogram pr meter.

Byggandet af jernvägen beräknas taga sin början före 1892 års slut samt afslutas under år 1895.

Med stöd af hvad ofvan anförts våga vi i underdånighet anhålla om Eders Kongl. Maj:ts nådiga tillstånd att

dels anlägga och trafikera en jernbana om 0,891 meters spårvidd med lätt öfverbyggnad från Uddevalla stad till lämplig punkt vid sjön Lelången i Dalsland, i enlighet med

---

*) Det behöfver väl knappast sägas och är för öfrigt redan många gånger framhållet, att Uddevalla stad *icke* eger någon större betydelse för bohuslänska skärgården i annan mon än genom de *hinder*, den städse lagt emot utvecklingen af samfärdseln inom samma skärgård och hvilka hinder kunna antagas komma att ytterligare ökas, sedan Uddevalla fått *sina* önskningar uppfylda i afseende på jernvägsförbindelser samt derigenom äfven erhållit större medel att värna det monopol å sådana samfärdsmedel, det nu faktiskt innehar uti Bohuslän. *(Utg. anm.)*

närslutna förslag, med rätt för oss eller ett blifvande inhemskt bolag att inom jernvägens ändpunkter företaga sådane mindre ändringar i jernvägens riktning, som icke öfverstiga sexhundra (600) meter på ömse sidor af den å planritningen utlagda banan, äfvensom att beträffande stationers och hållplatsers antal och lägen framdeles få till Eders Kongl. Maj:t inkomma med förslag till de ändringar, som kunna af omständigheterna påkallas;

dels genom expropriation inlösa den för jernvägens anläggning erforderliga, enskilde personer, myndigheter eller inrättningar tillhöriga mark, äfvensom i banans omedelbara närhet befintliga grustägter;

dels att erhålla kostnadsfri upplåtelse af all kronan tillhörig mark, som står under dess omedelbara disposition, hvilken till jernvägens anläggning kan finnas erforderlig;

dels att likaledes afgiftsfritt få begagna de å kronans mark, som står under dess omedelbara disposition, befintliga kalkbrott, stenbrott samt grustägter, som för banans byggande erfordras;

dels ock att tilltänkta jernvägen, med hvad till densamma kommer att höra, måtte komma i åtnjutande af samma skydd mot åverkan, som är statens jernvägar tillförsäkradt.

Uddevalla den 13 oktober 1891.

Underdånigst:

G. Snoilsky.
adr. Göteborg.

L. W. Lothigius.

Rob. M. Thorburn.
adr. Uddevalla.

J. N. Sanne.
Ledamot af Riksd. 1:sta kam.

C. W. Collander.
Ledamot af Riksd. 2:dra kam.

John Peterson.
adr. Uddevalla.

Adolf P. Zachau.
adr. Uddevalla.

Svante Natt och Dag.
adr. Uddevalla.

P. Malmberg.
adr. Uddevalla.

David Thorburn.
adr. Uddevalla.

Gustaf Mellin.
f. d. riksdagsman.

J. Edv. Jansson.
adr. Ellenö.

M. Andersson.
Ledamot af Riksd. 2:dra kam.

N. Persson.
Tångelanda.

C. Norder.
Kyrkoherde i Torps pastorat,
regementspastor,
adr. Ryr, Enkelsrud.

Fredr. Pettersson.
Ledamot af Riksd. 1:sta kam.

J. A. Johansson.
Ledamot af Riksd. 2:dra kam.

P. Andersson.
Ledamot af Riksd. 2:dra kam.

XII.

Till Konungen.

Hos Eders Kongl. Maj:t har ett flertal för saken intresserade personer från Göteborgs och Bohus län samt Elfsborgs län den 24 sistlidne oktober gjort underdånig ansökan om erhållande af koncession för anläggning af jernväg mellan staden Uddevalla och sjön Lelången i Dalsland; och har sedermera för sagda företag härstädes bildat sig ett bolag, hvars af aktietecknare den 27 i samma månad utsedda interimsstyrelse hos Eders Kongl. Maj:t den 31 i s. m. sökt nådig stadfästelse af antaget förslag till bolagsordning för »Uddevalla—Lelångens jernvägs aktiebolag».

Sedan berörde koncessionsansökare, enligt här bilagda handling, till sistnämnda jernvägsaktiebolag öfverlåtit koncessionen, under förutsättning att densamma varder af Eders Kongl. Maj:t beviljad, så hafva undertecknade, utgörande

ofvannämnda interimsstyrelse, äfven erhållit i uppdrag att ingå till Eders Kongl. Maj:t med underdånig ansökan om erhållande af statslån för ifrågavarande jernvägsföretag, till hälften af den beräknade anläggningskostnaden, enligt det kostnadsförslag, som Eders Kongl. Maj:t finner skäligt fastställa.

Uti de berörda koncessionsansökan bilagda handlingar, plan- och profilritningar samt kostnadsförslag är anläggningskostnaden, rullande materiel inbegripen, beräknad till 2,495,000 kronor, hvadan alltså, om detta vinner Eders Kongl. Maj:ts stadfästelse, det nu af oss i underdånighet sökta statslånet skulle utgöra kronor 1,247,500.

Enligt den uppgjorda planen skulle jernvägen blifva 91,6 kilometer lång med 0,891 meters spårvidd samt hafva skenor af 14,5 kilograms vigt per meter, syllar af 1,6 meters längd, skrädda till 0,13 meters tjocklek, ballast med krönbredd 2 meter och banvallens krönbredd 3,6 meter, största lutning 16,67 ‰ med undantag af sjelfva uppgången från Uddevalla, der stigningen utgör 20 ‰, minsta krökning i hufvudspåret 180 meters radie.

Den föreslagna jernvägen, som utgör en föreningslänk mellan det stora sjöområdet i Dalsland och Vermland samt Uddevallas utskeppningshamn, genomlöper och på närmare håll berör följande socknar i Bohus län: Bäfve och Ryr i Lane härad, Krokstad, Sanne och Hede socknar i Sörbygdens härad, samt inom Dalsland: Torp och fortsättande öfver flottleden Ellenö- och Östersjöarne till Ödeborg, Fergelanda, Högsäter, Rennelanda, Råggärd och Jerbo i Valbo härad och Bäcke, der Fredrikshald—Sunnanå jernväg korsas, vidare genom Ödsköld, Steneby, Laxarby och Ärtemark i Vedbo härad fram till Bengtsfors, der banan kommer i beröring med det vidsträckta skogsområdet kring sjöarne Lelången, Laxsjön, Foxen, Vester- och Östersilarne och Stora Le, hvilket sinsemellan förbundna sjöområde omgifves af, förutom de fyra sistnämnda socknarne, Fröskog, Håbol,

Torskog och Vårvik i Dalsland samt Trankil, Fogelvik, Blomskog, Silbodal, Sillerud och Karlanda i Nordmarks härad af Vermlands län, hvilka alla i mer eller mindre mon kunna anses bilda trafikområde för banan ifråga och genom densamma vinna den, från sitt aflägsna och instängda läge, genaste, billigaste och beqvämaste, för att icke säga enda utfartsväg hela året om till och från hafvet.

Utgående från den redan befintliga Uddevalla jernvägsstation, blifva de föreslagna stationerna och hållplatserna längs banan följande: Kopperöd, Nättjebacka, Ellenö, Fergelanda, Hjertsäter, Högsäter, Stora Torp, Bäckefors, Iväg, Billingsfors, Dingelvik och Bengtsfors; och utvisa de understrukna namnen stationerna.

Med Uddevalla—Venersborg—Herrljunga-banans station i Uddevalla och Fredrikshald—Sunnanå-banans station vid Bäckefors, är samtrafik föreslagen.

Innevånarnes antal inom det antagna trafikområdet, som utgör circa 27 qvadratmil, kan uppskattas tiil omkring 60,000 personer, hvaraf på Bohus län och Vermlands län komma ungefär $^1/_5$ för hvardera och öfriga $^3/_5$ på Dalsland.

Folktätheten utgör alltså i genomsnitt omkring 2,200 på qvadratmilen; men är då härvid ej medtaget det stora, tätt befolkade område af Bohusläns mellersta skärgård, som af denna nu föreslagna jernvägskommunikation skulle för omsättning af sina oftast rika fisken och åter för billigt tillgodoseende af sina trävarubehof, som nu till stor del hemtas från Norge, tillskyndas stora och vigtiga fördelar genom nya och vidgade handelsområden till befolkningarnes ömsesidiga förkofran.

Taxeringsvärdet, inom trafikområdet, uppgår för jordbruksfastighet till omkring 20 millioner kronor samt för annan fastighet till omkring 8 millioner kronor.

Såväl uti koncessionsansökan som uti det betänkande, hvilket vid uppgörandet af kostnadsförslaget blifvit afgifvet af kaptenen vid väg- och vattenbyggnadskåren ALB. AMUND-

son, och till hvilka handlingar vi underdånigst i sådant afseende anhålla få hänvisa, har blifvit utförligare framhållen den stora vigten och betydelsen af ifrågavarande jernvägsförslaget för näringslifvet inom de orter, som komma att utgöra banans trafikområde; och den offervillighet, som landstingen, kommuner och enskilde ådagalagt genom redan tecknade belopp i detta företag, vittnar nogsamt om att den föreslagna samfärdsleden kommer att, som man säger, fylla ett länge kändt behof.

Det är emellertid så, att denna offervillighet inom orter, som ej äro tillräckligt kapitalstarka, ej ensamt förmår genomföra ett företag af den omfattning som det föreliggande, utan endast kan hoppas nå målet genom statens kraftiga understöd; och våga vi härvid i underdånighet framhålla, att under närvarande tidpunkt, då arbets- och materialpriser ej äro högt uppdrifna, en sådan mellankomst från statens sida i än högre grad skulle lemna oss utsigt att kunna realisera detta jernvägsförslag.

Rörande den föreslagna banans räntabilité, har följande trafikberäkning blifvit uppgjord:

Inkomst.

Af persontrafik, 35,000 resande à 1 kronas afgift	kr.	35,000.
» post	»	3,000.
» boskap, hästar, åkdon och resegodsöfvervigt	»	5,000.
» spannmål, 2,500 tons à 40 öre	»	10,000.
» skogseffekter såsom: sågblock, grufstöttor, plank, bräder, staf m. m. c:a 70,000 kbm., motsvarande c:a 40,000 tons à 35 öre per 100 kg	»	140,000.
» brukseffekter såsom: pappersmassa, papper m. m.	»	10,000.
» sill och andra fiskvaror	»	5,000.
» stenkol, salt, gödningsämnen, oljor och andra handelsvaror samt ilgods	»	20,000.
Summa trafikinkomster	kr.	228,000.

Utgift.

Driftkostnader antagas uppgå till c:a 53 % af inkomstbeloppet........................... kr. 121,000.

Nettoinkomst af trafiken kr. 107,000.

Denna beräkning utvisar per bankilometer en inkomst af kr. 2,489 och en nettobehållning af kr. 1,168 af trafiken. Hela nettoinkomsten, kr. 107,000, utgör i förhållande till byggnadskostnaden, eller kr. 2,495,000, omkring 4,29 %.

Vi äro fullt öfvertygade om att förestående inkomstberäkning blifvit mycket måttligt att ej säga lågt uppgjord samt att derföre banan efter endast få års trafik skall lemna ej obetydligt högre inkomster, samt tillåta oss i underdånighet att till stöd för sådant antagande anföra några synpunkter.

Då nemligen de smalspåriga jernbanorna inom landet i genomsnitt utvisa en trafikinkomst per bankilometer af omkring 2,600 kronor, så torde man tryggt kunna antaga att den föreslagna jernvägens trafikinkomst snarare borde komma öfver denna medelinkomst, än som ofvan blifvit beräknadt lägre än samma, ty erfarenheten visar att de jernbanor, som tillkommit hufvudsakligast för transport af större varumängder från skogs- och bruksdistrikter eller andra mera betydande industriela områden i regeln visa större förmåga af bärighet, än de banor, som äro hänvisade hufvudsakligast för transport af jordbrukets alster.

Vid en sådan jemförelse ställer sig det föreliggande jernvägsförslaget synnerligen gynsamt, enär, såsom en blick på kartan genast visar, hufvudmassan af de effekter, som skola transporteras till utskeppningsorten, ha att betala trafikafgift för hela banlängden.

Ehuru vid uppgörande af trafikberäkningen jemväl är antaget att en hel del skogsprodukter komma att tillföras banan från Valbo härad, som dock öfvervägande frambringar ladugårdsalster och säd, vilja vi dock särskildt påpeka,

att de varumängder från oftaberörde skogs- och sjöområde i Dalsland och Vermland, hvilka genom Dalslands kanal transporterats, i medeltal under de senaste fem åren uppgå till omkring 4 gånger så mycket som trafikberäkningen för jernbanan upptagit; och det synes ej heller som skogarne blifvit allt för hårdt anlitade, då under de 22 år Dalslands kanal trafikerats, trävarutransporten derå icke visat något nedgående utan tvärtom, hvilket förhållande framgent ej heller torde komma att förändras, särskildt med hänsyn till trafiken i allmänhet, då erfarenheten lärer oss, att der jernväg tillkommit, välmågan och företagsamheten ökats och allt större behofver af olikartade kommunikationer göra sig gällande.

Under femårsperioden 1872—76 fördes genom kanalen i medeltal circa 3,200,000 kubikfot trävirke mot circa 9,800,000 kubikfot i medeltal under 1886—90; år 1880 transporterades 3,765 tons pappersmassa, men år 1890 hade den ökats till 10,460 tons, allt endast under den tiden af året, som sjökommunikationer till följe af isförhållande kunna uppehållas.

Af den för banans trafik ofvan beräknade qvantiteten af trävaror nedföres redan nu $^1/_4$—$^1/_3$ deraf till Uddevalla från nyssnämnde sjöområde för utskeppning, ehuru sådant till följd af omvägar och omlastningar får ske till mycket betungande transportkostnader.

Från samma skogsområde söka sig dessutom sedan äldre tider betydliga virkesqvantiteter utfart från norsk utskeppningsort, men om någon del deraf, till följd af ny och förmonligare trafikled inom Sverige ned till hafvet, i stället kan blifva skeppad från svensk hamn, så är ju detta, från nationel synpunkt sedt, endast en önskvärd sak.

Sannolikheten af att, om denna trafikled kommer till stånd, en fortsättning deraf inåt vestra Vermlands skogs- och bruksdistrikter nog ej låter länge vänta på sig, gör

ifrågavarande jernvägsförslag ännu mera till ett verkligt statsintresse, värdt ett understöd från det allmännas sida.

På grund af hvad vi i underdånighet anfört och då sistlidne riksdag, till understödjande af enskilda jernvägsanläggningar medels lån, stält till Eders Kongl. Maj:ts förfogande ett belopp af fem millioner kronor, våga vi i underdånighet anhålla:

att Eders Kongl. Maj:t täcktes i nåder, på de af riksdagen för sådant understöds åtnjutande föreskrifna vilkor, anvisa ett belopp af en million tvåhundrafyratiosjutusen femhundra kronor såsom lån åt »Uddevalla—Lelångens jernvägsaktiebolag», att utgå med omkring en tredjedel under hvartdera åren 1892, 1893 och 1894, dock så att, hvad som ej ena året häraf åtgår, får lyftas under följande år; allt under den förutsättning, att Eders Kongl. Maj:t dels finner skäligt bevilja den sökta koncessionen och dels att stadfästa den för anläggningen uppgjorda planen samt kostnadsförslaget.

Uddevalla den 9 november 1891.

Underdånigst:

L. W. Lothigius.
J. N. Sanne.
Svante Natt och Dag.
David Thorburn.
P. Malmberg.
M. Andersson.

Rob. M. Thorburn.
C. W. Collander.
John Peterson.
P. Andersson.
J. Edv. Jansson.
N. Persson.

XIII.

Till Konungen.

Hos Eders Kongl. Maj:t hafva landshöfdingen m. m. L. W. Lothigius, R. M. Thorburn, C. W. Collander m. fl. i underdånighet anhållit, att Eders Kongl. Maj:t täcktes i nåder, på de af riksdagen för sådant understöds åtnjutande föreskrifna villkor, anvisa ett belopp af 1,247,500 kronor såsom lån åt »Uddevalla—Lelångens jernvägsaktiebolag», att utgå med omkring en tredjedel under hvartdera af åren 1892, 1893 och 1894, dock så att hvad som ej ena året häraf åtginge, finge lyftas under följande år, allt under den förutsättning att Eders Kongl. Maj:t funne skäligt dels bevilja det af sökandene begärda tillståndet till jernvägsanläggning och dels stadfästa såväl den för anläggningen uppgjorda planen med kostnadsförslag som ock förslaget till ordning för ofvannämnda aktiebolag.

Genom nådig remiss den 17 sistlidne november har Eders Kongl. Maj:t anbefalt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att öfver detta ärende afgifva underdånigt utlåtande, till åtlydnad hvaraf styrelsen får, med remisshandlingarnas återställande, i underdånighet anföra följande.

Sökandene hafva vid sin underdåniga ansökan fogat dels transsumt af protokoll, hållet vid sammanträde med aktietecknarne i »Uddevalla—Lelångens jernvägsaktiebolag» i Uddevalla den 27 oktober 1891, hvaraf inhemtats, att beslut fattats om att dels hos Eders Kongl. Maj:t söka fastställelse å bolagsordning dels ock ingå till Eders Kongl. Maj:t med underdånig ansökan om statslån å hälften af anläggningskostnaden för jernvägen i enlighet med det kostnadsförslag, som af Eders Kongl. Maj:t kunde blifva fastställdt, dels ock en förklaring, att sökandene till nyssnämnda jernvägsaktiebolag öfverlåta den koncession, som på grund af deras ansökan kan dem tillkomma, samt tillika bland

annat anfört, *att* jernvägen genomlöper eller på närmare håll berör 5 socknar i Göteborgs och Bohus län och 12 socknar i Elfsborgs län, *att* den kommer i beröring med det vidsträckta skogsområdet kring sjöarne Lelången, Laxsjön, Foxen, Vester- och Östersilarne samt Stora Le, som utgöres af 4 socknar i Dalsland och 6 i Vermlands län, och *att* alla dessa socknar i mer eller mindre mon kunna anses bilda trafikområde för banan i fråga och genom densamma vinna den genaste, billigaste och beqvämaste förbindelse med hafvet.

Styrelsen, som ej har något att anmärka mot de af sökandene här ofvan framhållna omständigheter, har uti underdånigt utlåtande den 3 sistlidne december anfört, *att* banan Uddevalla—Lelången skulle blifva en väl behöflig kommunikationsled för utmed densamma belägna trakter samt för mellersta och öfre Vermland komma att utgöra en 28 kilometer kortare utfartsväg till hamn vid hafvet, än hvad förut funnits, och *att* banan sålunda bör verksamt bidraga till nämnda orters förkofran och nytta, med anledning hvaraf styrelsen i underdånighet hemstält, att åt sökandene måtte beviljas tillstånd till ifrågavarande jernvägsanläggning.

Styrelsen har ej något att anmärka mot kostnadsförslagets slutsumma 2,495,000 kronor, utan anser i likhet med sökandene, att detta belopp bör läggas till grund vid bestämmandet af ett möjligen blifvande statsbidrag för jernvägen.

Interimsstyrelsen för jernvägen har genom sin vice ordförande, R. M. Thorburn, till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen inlemnat härhos bifogad skrifvelse, hvari anföres, *att* å teckningslistor, som redan till interimsstyrelsen inkommit, aktier till belopp af 721,000 kronor tecknats, *att* anledning finnes till antagandet, att å utevarande listor torde, delvis såsom ersättning för jordlösen, kunna påräknas närmare 200,000 kronor, hvarjemte från utlandet motses en teckning af omkring 100,000 kronor, och *att* interimsstyrelsen ansett sig böra påpeka, att en del kommuner och för saken lifligt

intresserade enskilda personer afvaktade koncessions beviljande och bestämmelse om statslån, innan de fattade beslut om hvad de, hvar för sig, borde och kunde teckna, för att ernå målet att få denna jernvägsanläggning till stånd.

På grund af hvad som ofvan anförts, får styrelsen såsom sin åsigt uttala, att den ifrågavarande jernvägen Uddevalla—Lelången är förtjent att, derest medel kunna beredas, hugnas med statsbidrag i form af lån, och synes enligt styrelsens beräkningar trafiken å banan böra blifva så stor, att säkerheten för annuiteterna å statslånet blifver fullt nöjaktig. Huruvida jernvägen i någon mon kan komma att minska trafiken å Dalslands kanal och Dalslands jernväg, torde vara svårt att förutse, men, om ock en eventuel minskning i trafiken kunde motses, torde detta likväl i intet fall böra utgöra hinder för de ifrågavarande vidsträckta områdenas ändamålsenliga förkofran genom en tidsenlig kommunikationsled.

Då såsom styrelsen i föregående underdåniga utlåtande påpekat, ansökningar om statslån för jernvägsanläggningar uppgå till ett större belopp, än hvad som finnes att tillgå, har styrelsen icke ansett sig kunna afgöra, huruvida nu ifrågavarande jernväg kan anses vara af den vigt, att den bör få företräde framför öfriga föreslagna banor.

För den händelse emellertid, att Eders Kongl. Maj:t skulle finna skäligt bevilja sökandenes anhållan om såväl koncession som lån, torde, som ofvan är nämndt, beloppet för detsamma böra beräknas efter en kostnad af 2,495,000 kronor.

Stockholm den 23 februari 1892.

Underdånigst
J. G. Richert.
J. Marcks von Würtemberg.

XIV.

Till Konungen.

Interimsstyrelsen för Uddevalla—Lelångens jernvägs-aktiebolag, som hos Eders Kongl. Maj:t sökt erhålla statslån för anläggning af jernväg mellan Uddevalla stad och sjön Lelången i Dalsland, för hvilken anläggning Elfsborgs läns samt Göteborgs och Bohus läns landsting, kommuner och enskilde tecknat aktier till belopp motsvarande halfva anläggningskostnaden enligt faststäldt kostnadsförslag, får härmed hos Eders Kongl. Maj:t i underdånighet hemställa, att det förhållande, att aktieteckningens belopp icke genast kan styrkas, enär ej alla kommuners beslut om teckning ännu vunnit laga kraft, och den mark, som till stor del kommer att afstås mot betalning i aktier, ej ännu kunnat af vederbörligen förordnad expropriationslandtmätare approximativt uppskattas, icke måtte utgöra hinder för nådigt bifall till förutnämnda underdåniga ansökan; viljande interimsstyrelsen förbinda sig att inom viss utfäst tid, för lånemedlens lyftande, i behörig ordning styrka, att bolagets aktiekapital uppgår till minst hälften af stadfästade anläggningskostnaden.

Stockholm den 21 mars 1892.

Underdånigst

å interimsstyrelsens vägnar

L. W. Lothigius.

J. N. Sanne. C. W. Collander.

P. Andersson.

XV.

Kongl. Maj:ts
nådiga resolution på en af landshöfdingarne grefve G. Snoilsky och L. W. Lothigius, Rob. M. Thorburn, J. N. Sanne, C. W. Collander, John Peterson, Adolf P. Zachau, Svante Natt och Dag, P. Malmberg, David Thorburn, Gustaf Mellin, J. Edv. Jansson, M. Andersson, N. Persson, C. Norder, Fredr. Pettersson, J. A. Johansson och P. Andersson gjord underdånig ansökning om tillstånd att, i enlighet med bifogade, af kaptenen P. Oterdahl upprättade plan- och profilritningar jemte af kaptenen A. Amundson uppgjordt kostnadsförslag, anlägga och trafikera jernväg från Uddevalla stad till lämplig punkt vid sjön Lelången i Dalsland, att genom expropriation inlösa den för jernvägens anläggning erforderliga, enskilde personer, myndigheter eller inrättningar tillhöriga mark samt i banans omedelbara närhet befintliga grustägter, att erhålla kostnadsfri upplåtelse af all kronan tillhörig, under kronans omedelbara disposition stående mark, som vore för jernvägens anläggning erforderlig, samt att afgiftsfritt få begagna för banans byggande erforderliga kalk- och stenbrott samt grustägter, som vore belägna å under kronans omedelbara disposition stående mark, äfvensom att jernvägen med tillbehör måtte komma i åtnjutande af samma skydd mot åverkan, som vore statens jernvägar tillförsäkradt;

i anledning af hvilken ansökning väg- och vattenbyggnadsstyrelsen afgifvit underd. utlåtande,

hvarefter och sedan invånarne i de orter, genom

hvilka den ifrågavarande jernvägen är afsedd att framdragas, lemnats tillfälle att vid utlyst sammanträde yttra sig angående jernvägens nytta och lämplighet för orten, Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län samt i Elfsborgs län med eget yttrande öfverlemnat det vid berörda sammanträde förda protokoll;

hvarjemte chefen för generalstaben sig yttrat.

Gifven Stockholms slott den 29 april 1892.

Kongl. Maj:t har låtit handlingarna i detta ärende sig föredragas och dervid inhemtat hufvudsakligen:

att enligt planen jernvägen vore afsedd att utgå från Uddevalla invid Uddevalla—Venersborg—Herrljunga jernvägs station och hamnspår samt framgå i nära nordlig riktning förbi Fagerhult, Ellnesjön, Ödeborgs, Fergelanda och Högsäters kyrkor, vidare genom Jerbo och Bäcke socknar fram till Bäckefors station å Dalslands jernvägsaktiebolags jernväg, som den derstädes skulle korsa i plan, hvarefter banan skulle fortsätta förbi Ödskölds kyrka och söder om Ivägsjön samt framgå genom Steneby socken till Billingsfors bruk och erhålla sin ändpunkt vid Bengtsfors å södra stranden af sjön Lelången; att banan, som skulle erhålla en spårvidd af 0,891 meter och en längd af 91,65 kilometer, förutom sidospår å stationer och hållplatser samt ett 0,43 kilometer långt spår från Billingsfors till Laxsjön, vore ämnad att byggas med stålskenor af 14,5 kilograms vigt för meter och med syllar, som, skrädda på två sidor, hölle 1,6 meter i längd och 0,13 meter i tjocklek, och hvilka skulle utläggas på ett afstånd från hvarandra af högst 0,76 meter; att banans största lutning skulle blifva 16,64 millimeter på metern utom vid uppgången från Uddevalla, der lutningen föreslagits till 20 millimeter på metern; att banans minsta krökningsradie skulle blifva 180 meter i hufvudspåret och 100 meter i sidospår; att ballastens krönbredd skulle blifva 2 meter och dess djup från syllens öfverkant till balansplanet 0,4

meter; att banvallen skulle erhålla en bredd i krönet af 3,6 meter; att jordskärningarna skulle få en bredd i balansplanet af 6 meter med sidolutningar af 1 : 1,5 samt bergskärningarna en bredd i balansplanet af 3,7 meter med sidolutningar af 10 : 1; att å banan förekomme åtta broar, nemligen en öfver Ellenösundet med 15 meters spann, en öfver Valboån med 12 meters spann, en öfver Ivägsån med 2 spann, hvartdera om 6 meter, en med 6 meters och fyra med 3 meters spann hvar; att samtliga broarne föreslagits att byggas med murverk af tuktad sten i kallmur och de två öfversta skiftena i cementbruk samt med öfverbyggnad af jern; att i förslaget upptagits föreningsstationer i Uddevalla och Bäckefors, ändstation i Bengtsfors, mellanstationer vid Ellenö, Fergelanda och Högsäter, sju hållplatser, tre vattenstationer, 19 vaktstugor, två lokomotivstall för tillsammans sex maskiner, två vägportar, en vägbro, stängsel, telegraf och signaler; att den rullande materielen skulle utgöras af 5 lokomotiv, 9 personvagnar och 105 godsvagnar; samt att jernvägsanläggningen beräknats kosta 2,495,000 kronor med rullande materiel och 2,221,000 kronor utan dylik materiel eller i förra fallet 27,223 kronor och i det senare 23,785 kronor för hvarje kilometer;

att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, som funnit den föreslagna nedgången till Uddevalla icke erbjuda erforderlig trygghet och beqvämlighet, enär tågen, efter att hafva nedgått från en två kilometer lång lutning af 20 millimeter på metern skulle stanna på ett 400 meter långt spår i lutning af 1,4 millimeter på metern och derifrån backa in på stationen, öfverlemnat en efter framstäld anmärkning om berörda förhållande från sökandena erhållen, af kaptenen OTERDAHL uppgjord planritning jemte utlåtande, utvisande att undersökning i syfte att förekomma de af styrelsen anmärkta olägenheterna ledt till det resultat, att en ny linie blifvit uppgången närmast Uddevalla, hvilken linie, å nämnda planritning streckad med röd färg, styrelsen funnit utgöra en stor

förbättring såväl i tekniskt hänseende som för trafikens säkerhet; att styrelsen i afseende å de tekniska bestämmelserna föreslagit den förändring att syllarnes tjocklek borde ökas till 0,15 meter, hvarjemte styrelsen hemstält om meddelande af vissa bestämmelser i syfte att göra jernvägen användbar för rikets försvar och för transport af mindre truppstyrkor; samt att styrelsen tillstyrkt beviljande af koncession å jernvägsanläggningen och fastställelse af den derför uppgjorda plan med den ändring, som å planschen I blifvit af styrelsen med röd linie utmärkt;

att vid ofvannämnda sammanträde med invånarne i orten enhälligt uttalats den mening, att jernvägen vore af framstående vigt för de orter, den skulle genomlöpa;

att Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län samt i Elfsborgs län hemstält om nådigt bifall till ansökningen; samt

att chefen för generalstaben tillstyrkt koncessionens beviljande med iakttagande af de utaf väg- och vattenbyggnadsstyrelsen af militära hänsyn föreslagna bestämmelser.

Detta med hvad mera handlingarne innehålla har Kongl. Maj:t tagit i nådigt öfvervägande, och finner Kongl. Maj:t godt ej allenast bevilja sökandene rättighet att anlägga och till allmänt begagnande mot afgift upplåta jernväg af 0,891 meters spårvidd från Uddevalla till sjön Lelången i Elfsborgs län, utan äfven till efterrättelse vid jernvägsanläggningens utförande fastställa ofvan omförmälda, derför upprättade, medels plan- och profilritningar åskådliggjorda plan, med iakttagande af den förändring, som blifvit af väg- och vattenbyggnadsstyrelsen å planschen I med röd linie utmärkt, under förklarande:

dels att broarnes öfverbyggnad skall förfärdigas med sådan styrka och bärighet, att de kunna uppbära hälften af de belastningar, som vid statens jernvägar äro föreskrifna;

dels att mötesstationer skola anordnas på ett afstånd af högst 24 kilometer på det sätt, att fripålarne mellan

hufvudspåret och närmast derintill liggande sidospår komma på ett afstånd från hvarandra af minst 135 meter;

dels att vid dessa mötesstationer lastkaj med full höjd skall anbringas på lämplig plats utmed spår;

dels att normalsektionen för det fria rummet skall göras lika med den, som gäller för Vestervik—Åtvidaberg—Bersbo jernväg;

dels att den rullande materielen jemväl skall inrättas efter samma system i afseende å kopplingsinrättningar och buffrarnes höjd som å den nämnda jernvägen;

dels att anordningar skola vidtagas i syfte att vattentillgången må kunna uppbringas så, att den blir tillräcklig för en trafik af 8 tåg om dygnet i hvardera riktningen;

dels att frågorna om anordningarne och vilkoren för jernvägens inledning på Uddevalla—Venersborg—Herrljunga jernvägs station i Uddevalla och för dess korsning med jernvägen Sunnanå—norska gränsen och inledning på denna jernvägs station vid Bäckefors må afgöras medels öfverenskommelse mellan koncessionshafvarne och egarne af omförmälda jernvägar, under iakttagande att, der sådan öfverenskommelse icke kan bringas till stånd, koncessionshafvarne skola vara underkastade de bestämmelser i ämnet, som Kongl. Maj:t förbehåller sig att för sådant fall efter anmälan meddela;

dels att, der jernvägen kommer att, enligt den fastställda planen, öfvergå eller beröra kronan tillhörig mark eller lägenhet, särskild fullständig plan och beskrifning öfver jernvägsanläggningen derstädes jemte uppgift å densamma angränsande byggnader, verk och inrättningar skola, innan jernvägsarbetet må på sådant kronans område påbörjas, ingifvas till Kongl. Maj:t, som, utan hinder af nu meddelade stadfästelse å planen, då vill förordna om de afvikelser i jernvägens sträckning eller de ändringar i planen för öfrigt, som af sådan anledning kunna finnas erforderliga för tillgodoseende af Kongl. Maj:ts och kronans rätt och fördel;

dels att nu gifna fastställelse af plan för jernvägsanläggningen icke utgör hinder för pröfning i laga ordning af framdeles möjligen uppkommande frågor angående omläggning af vägar, som jernbanan öfvergår, eller om vattenuppdämning å egor och hinder i flottled eller farled till följd af jernvägsanläggningen;

dels att vid jernvägsanläggningens utförande koncessionshafvarne må ega att, i afseende å banans läge, göra smärre afvikelser inom ett afstånd af 600 meter från den fastställda sträckningen samt att i banans balanslinie och i planens detaljer för öfrigt vidtaga sådana smärre förändringar, som kunna finnas nödiga eller ändamålsenliga, under vilkor att fastställda kröknings- och lutningsförhållanden för banan derigenom icke försämras samt att, innan dylika afvikelser eller förändringar vidtagas, de anmälas hos och godkännas af chefen i vestra väg- och vattenbyggnadsdistriktet, hvilken kommer att under väg- och vattenbyggnadsstyrelsen å statens vägnar i vanlig ordning utöfva tillsyn å jernvägsarbetet och kontrollera, att detsamma varder enligt faststäld plan och med användande af fullgoda materialier utfördt;

dels att, innan anläggningen af stationer och hållplatser eller uppförandet af broar å banan företages, fullständiga ritningar för dessa anläggningar skola genom koncessionshafvarnes försorg uppgöras samt för pröfning och godkännande underställas kontrollerande ingeniören, hvilken dervid har att tillse, att åt stationer och hållplatser gifves det omfång, att enhvar af dem blifver för det närvarande tillräcklig och framgent kan motsvara en möjligen växande trafiks fordringar på ökadt utrymme, äfvensom att broarne erhålla föreskrifven bärighet;

dels att, sedan ritningar ej mindre öfver sådana möjligen ifrågakommande smärre afvikelser från det fastställda läget för banan eller ändringar i banans balanslinie eller i planens detaljer för öfrigt, än ock öfver stationer, hållplatser och broar blifvit kontrollerande ingeniören, såsom ofvan

är sagdt, underställda och af honom godkända, kopior af dessa ritningar skola af koncessionshafvarne ofördröjligen tillställas kontrollerande ingeniören, som har att samma kopior, försedda med behörig påskrift om godkännandet, insända till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för att der förvaras;

dels att det åligger koncessionshafvarne att för granskning ej mindre af ifrågasatta smärre ändringar i afseende å banans läge och balanslinie samt planens detaljer för öfrigt än äfven af ritningar till stationer, hållplatser och broar ersätta statens kontrollerande ingeniör i enlighet med gällande taxa på arvode för förrättningar, som verkställas af tjenstemännen i väg- och vattenbyggnadsdistrikten;

dels ock att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har att förse de nu ingifna ritningarne med påskrift, att desamma blifvit af Kongl. Maj:t, på sätt och med vilkor här förut nämnts, fastställda att lända till efterrättelse vid arbetets utförande.

Derjemte vill Kongl. Maj:t *icke allenast* berättiga koncessionshafvarne att, i enlighet med gällande författning om jords eller lägenhets afstående för allmänt behof, inlösa och med full eganderätt besitta den enskilda personer, menigheter eller inrättningar tillhöriga mark, som för jernvägens anläggning enligt fastställd plan erfordras, samt medgifva, att koncessionshafvarne erhålla upplåtelse af den för samma anläggning behöfliga, kronan tillhöriga jord utan annan kostnad än att, hvad angår boställsjord eller annan åt enskild person med åborätt eller annorledes upplåten kronojord, ersättning derför lemnas i enlighet med hvad kongl. förordningen den 14 april 1866 i sådant afseende stadgar, äfvensom att koncessionshafvarne må ega för anläggningen kostnadsfritt begagna sådana å kronans egor belägna kalk- och stenbrott samt grustägter, som kunna vara disponibla, *utan ock* i nåder förordna, att jernvägsanläggningen med dertill hörande telegraf- och telefoninrättningar skall åtnjuta samma

skydd, som enligt 19 kap. 11, 12, 13 och 21 §§ strafflagen tillkommer dylika af staten utförda anläggningar.

För tillgodonjutande af de koncessionshafvarne sålunda förunnade rättigheter och förmoner stadgar Kongl. Maj:t följande vilkor och förbehåll, nemligen:

1:o) att arbetet å jernvägsanläggningen skall börja senast den 31 december 1893 samt derefter så bedrifvas, att jernvägen i sin helhet, äfven hvad den i förslaget upptagna trafikmateriel angår och, i händelse trafikmateriel utöfver hvad förslaget upptager måste för jernvägen anskaffas, jemväl hvad sådan materiel beträffar, må, derest öfverenskommelse om banans trafikerande med annan jernvägs materiel icke träffats, vara färdig att för trafik upplåtas senast den 1 oktober 1896;

2:o) att koncessionshafvarne icke ega begagna den dem tillerkända rätt att inlösa den för anläggningen erforderliga jord eller att å sådan mark börja jernvägsarbetets utförande förr än, på derom gjord framställning och sedan koncessionshafvarne visat skälig anledning till antagandet, att de äro i stånd utföra jernvägsanläggningen, Kongl. Maj:t uti ifrågavarande hänseende lemnat särskildt tillstånd;

3:o) att kongl. kungörelsen den 21 okt. 1864 angående vissa bestämmelser i fråga om begagnande och underhåll af enskilda bolags för allmän trafik upplåtna jernvägar, med deri sedermera vidtagna ändringar, skall vara tillämplig på nu ifrågavarande jernvägsanläggning, hvars egare äro underkastade kontroll från statens sida, såväl i afseende å banans byggande som i fråga om dess underhållande för all framtid, samt pligtige att verkställa de förbättringar derå, som för vinnande af nödig trafiksäkerhet kunna föreskrifvas; allt vid äfventyr att trafiken å banan inställes, intill dess sådan föreskrift fullgjorts; förbehållande Kongl. Maj:t sig rätt att, derest erforderliga förbättringar icke inom af Kongl. Maj:t bestämd tid verkställas, förklara denna koncession förverkad och låta för egarnes räkning försälja jernvägen i dess helhet

med allt tillbehör, med rättighet för köparne att åtnjuta de förre egarne tillförsäkrade fördelar mot fullgörande af deremot svarande skyldigheter;

4:o) att afgifterna för transporten å banan skola utgå enligt taxa, som Kongl. Maj:t, efter pröfning af dertill utaf koncessionshafvarne afgifvet förslag, vill i nåder fastställa, och hvilken taxa i allmänhet bör å vissa tider, som Kongl. Maj:t bestämmer, lämpas efter sig då företeende omständigheter; skolande koncessionshafvarne vara pligtige ställa sig till efterrättelse de bestämmelser i fråga om samtrafik med statens eller enskilda jernvägar och om afgifterna derför, som kunna af Kongl. Maj:t utfärdas, äfvensom i öfrigt alla de vilkor och kontroller, som af Kongl. Maj:t pröfvas lämpliga och nödiga;

5:o) att det åligger koncessionshafvarne ej mindre att å jernvägen fortskaffa trupper, fångar och allmänna posten samt ombesörja alla andra för kronans eller det allmännas räkning ifrågakommande person- och varutransporter emot den ersättning, som enligt gällande eller blifvande bestämmelser utgår för dylika transporter å de enskilda jernvägarne i riket, än äfven att i krigstid, då Kongl. Maj:t sådant fordrar, ställa jernvägen med rörlig materiel och tjenstepersonal till Kongl. Maj:ts förfogande mot den godtgörelse, som af Kongl. Maj:t bestämmes, skolande vederbörande länsmän eller tillsyningsmän för allmänna ordningens upprätthållande ega att, hvar inom sitt tjenstgöringsområde, åtnjuta fria resor å jernvägen;

6:o) att, derest koncessionshafvarne skulle underlåta att uppehålla trafiken å banan i det omfång, som af Kongl. Maj:t pröfvas skäligt, Kongl. Maj:t eger, om Kongl. Maj:t dertill finner skäl, förordna, att trafiken tills vidare må besörjas af staten eller annan med användande af jernvägens materiel och öfriga tillhörigheter, med rätt för jernvägens egare att uppbära den behållna afkomsten af banan; förbehållande sig Kongl. Maj:t dessutom att, om rättelse icke

följer inom af Kongl. Maj:t förelagd tid, förklara denna koncession förverkad och låta försälja jernvägen på sätt i punkten 3:o här ofvan sägs;

7:o) att koncessionshafvarne skola före den 1 december 1893 till Kongl. Maj:t inlemna bevis, att de, till säkerhet för fullgörandet af sålunda stadgade vilkor för denna koncession, nedsatt i statskontoret ett belopp af sjuttiofemtusen kronor antingen i kontanta penningar eller i sådana värdepapper, som kunna af Kongl. Maj:t godkännas, och hvilken deposition koncessionshafvarne, derest densamma icke, på sätt i punkten 8:o sägs, delvis eller i sin helhet förverkats, ega att återlyfta, sedan i statskontoret blifvit styrkt, att jernvägen är i allo fullbordad, afsynad och för trafik fullständigt upplåten;

8:o) att förevarande koncession, hvilken icke må utan Kongl. Maj:ts samtycke på annan öfverlåtas, skall anses förverkad, förutom i de fall, hvarom i punkterna 3:o och 6:o här ofvan sägs, jemväl i händelse *antingen* den i näst föregående punkt föreskrifna deposition icke inom stadgad tid fullgöres; *eller* arbetet å jernvägsanläggningen icke, enligt vederbörande kronofogdes bevis, som till Kongl. Maj:t ingifves, blifvit senast den 31 december 1893 påbörjadt, i hvilket fall äfven en fjerdedel af det deponerade beloppet skall vara förverkadt till svenska statskassan, men vederbörande ega att återlyfta öfriga tre fjerdelar deraf; *eller ock* arbetet, ehuru i rätt tid påbörjadt, likväl finnes icke vara å utsatt tid fullbordadt, eller sådana afvikelser från den fastställda planen vidtagits i afseende å anläggningen, att åsyftad trygghet och ändamålsenlighet derigenom förminskats, hvilka förhållanden derjemte medföra förlust af hela det deponerade beloppet; skolande tillika, om koncessionshafvarne icke inom ett år från den dag, jernvägen skall vara färdig att för trafik upplåtas, fullborda den eller de delar af jernvägen, som vid besigtning eller afsyning tilläfventyrs funnits ofulländade, eller icke inom samma tid rättat vid besigtningen eller af-

syningen anmärkta felaktigheter, på Kongl. Maj:t ankomma att låta för vederbörande egares räkning försälja jernvägen i dess helhet jemte allt tillbehör uti befintligt skick, med rättighet för köparen att åtnjuta de förre egaren tillförsäkrade fördelar, men med skyldighet för köparen att inom viss tid fullborda jernvägsanläggningen;

9:o) att, i händelse annan jernväg skulle komma att med nådigt tillstånd anläggas så, att den nu ifrågavarande deraf beröres, denna senares egare skola vara underkastade de bestämmelser, som Kongl. Maj:t kan finna nödigt af sådan anledning meddela;

10:o) att svenska staten, der så erfordras, skall ega att utefter jernvägen, utan ersättning till dennas egare, anlägga och begagna telegraf- och telefonledning med dertill hörande inrättningar;

11:o) att svenska statsverket är berättigadt att inlösa ifrågavarande jernväg med tillhörigheter och trafikmateriel mot ett penningebelopp,

a), som, om sådant sker inom tio år, efter det jernvägen i sin helhet eller till någon del blifvit öppnad för allmän trafik, motsvarar hvad jernvägen med tillhörigheter och trafikmateriel enligt räkenskaper, som Kongl. Maj:t godkänner, kostat med tillägg af ränta efter fem för hundra om året efter afdrag af den nettoinkomst, banan under tiden lemnat; och

b), som, om inlösen sker efter tio år, från det banan blifvit i sin helhet eller till någon del upplåten för allmän trafik, skall, allt efter det sätt, som finnes vara för koncessionshafvarne förmonligast, *antingen* beräknas så, att detsamma motsvar två gånger summan, enligt af Kongl. Maj:t godkända räkenskaper, af hela den under de tio år, som förflutit närmast före det år, hvarunder lösningsanspråket blifvit väckt, uppkomna nettobehållning af trafiken, innefattande alla under samma tio år gjorda utdelningar till delegarne i jernvägen jemte ränte- och kapitalafbetalningar å

upptagna lån samt afsättning af kontanta medel eller öfverförande af säkra fordringar till befintlig reserv- eller förnyelsefond, *eller ock* bestämmas af fem gode män, utaf hvilka Kongl. Maj:t utser två och koncessionshafvarne två, hvarefter de fyra sålunda valde tillkalla den femte; skolande lösesumman för jernvägen af svenska statsverket erläggas vid tillträdet af den inlösta egendomen och anses utgöra inlösningsvärdet af hela jernvägsbyggnaden med alla dess fasta och lösa tillhörigheter af hvad slag de vara må, äfvensom af hela den i behåll varande reserv- och förnyelsefonden, utan annat undantag än af de för trafikens behof i förråd befintliga förlags- och konsumtionsartiklar, såsom obegagnade syllar och skenor med tillbehör, stenkol, oljor och dylikt; och skall egendomen till statsverket afträdas skuldfri eller ock behörigt afdrag å löseskillingen vid afträdandet göras för beloppet af den i jernvägen intecknade skuld; hvaremellertid det åligger koncessionshafvarne att årligen, efter det behörig revision af jernvägens förvaltning och räkenskaper egt rum, insända till Kongl. civildepartementet, för att der förvaras, fullständig uppgift å beloppet af de utdelningar till jernvägens delegare, de kapital- och ränteafbetalningar å upptagna lån samt de öfverföringar af medel till reserv- eller förnyelsefonden, som för det år, revisionen omfattar, blifvit af öfverskott å jernvägens trafikinkomster bestridda;

12:o) att koncessionshafvarne åligger att till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen inlemna *dels* före mars månads början hvarje år under byggnadstiden fullständig berättelse om arbetets fortgång under nästföregående år, *dels*, efter det banan blifvit öppnad för allmän trafik, årligen före mars månads ingång redogörelse för de arbeten, som å banan blifvit under det föregående året utförda, äfvensom särskild uppgift å banans rullande materiel, sådan den befanns vid det föregående årets slut, *dels* inom tre månader, efter det banan afsynats och godkänts, öfversigtskarta och detaljerad uppgift å anläggningskostnaden, *dels ock* de upplysningar

angående banan och dess trafikerande, som framdeles kunna af bemälda styrelse äskas;

13:o) att koncessionshafvarne äro pligtige att före december månads utgång hvarje år tillhandahålla generalstaben statistiska uppgifter angående banan, uppställda enligt derifrån meddeladt formulär, samt att inom en månad, efter det jernvägen blifvit afsynad, kostnadsfritt inlemna till generalstaben afskrift af syneinstrumentet samt kopior af plan- och profilritningarne öfver banan jemte planritning af stationer och hållplatser samt spårutläggningen å dem, utvisande i allo det skick, hvari banan vid afsyningen befunnits, äfvensom att lemna de officerare, hvilka kunna erhålla ordres att studera banans trafikförhållanden, alla af dem äskade upplysningar samt fritt tillträde till jernvägens lokaler;

14:o) att det åligger koncessionshafvarne föranstalta, *dels* att, i god tid före banans öppnande för trafik, ett efter banans förhållanden lämpadt förslag till tjenstsöringsreglemente varder inlemnadt till Kongl. jernvägsstyrelsen, som efter pröfning af förslaget har att utfärda dylikt reglemente med iakttagande, att deri inflyta alla sådana bestämmelser i fråga om säkerhets- och försigtighetsmått vid handhafvandet af bantågens gång, som kunna finnas erforderliga för trafikens betryggande; *dels ock* att, i den mon jernvägen varder för trafik öppnad, sådana uppgifter angående banan och trafiken derå, som för upprättandet af allmän svensk jernvägsstatistik äro behöfliga, blifva till samma styrelse ingifna å behöriga tider och i enlighet med formulär, som af bemälda styrelse tillhandahålles;

15:o) att koncessionshafvarne skola inom tre månader efter delfåendet insända afskrift af kostnadsförslaget samt kopior af de nu fastställda ritningarna för jernvägsanläggningen till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, för att i denna styrelses arkiv förvaras;

16:o) att Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län samt i Elfsborgs län skola, derest sådant be-

finnes nödigt, ega att hvar inom sitt län, för vidmakthållande af ordning och skick bland de vid jernvägsanläggningen anställde arbetare, tillförordna en eller flere extra länsmän, hvilkas aflönande helt och hållet åligger koncessionshafvarne, som det jemväl tillkommer att vidkännas de kostnader, som kunna föranledas af behofvet att anordna nödig religions- och sedlighetsvård åt bemälde arbetare;

17:o) att, derest, för transporter för kronans eller det allmännas räkning eller för beredande af genomgående bantåg till befordrande af resande eller allmänna posten å nu ifrågavarande och med densamma i förbindelse varande jernvägar, Kongl. Maj:t finner att tågen å Uddevalla—Lelångens jernväg böra med hänsyn till tiderna eller eljes på visst sätt ordnas, koncessionshafvarne skola vara skyldige att ställa sig till efterrättelse hvad Kongl. Maj:t i sådant afseende bestämmer; samt

18:o) att, i fråga om tolkningen af denna koncessions rätta mening, koncessionshafvarne äro underkastade Kongl. Maj:ts afgörande.

Hvilket Eder till egen och vederbörandes kännedom härigenom i nåder meddelas.

Under Hans Maj:ts
Min Allernådigste Konungs och Herres frånvaro
enligt Dess nådiga beslut:
GUSTAF.

V. L. Groll.

XVI.

Kongl. Maj:ts
nådiga resolution på en af landshöfdingen L. W. Lothigius, Rob. M. Thorburn, J. N. Sanne, C. W. Collander, Svante Natt och Dag, John Peterson, David Thorburn, P. Andersson, P. Malmberg, J. Edv. Jansson, M. Andersson och N. Persson gjord underdånig ansökning, att Kongl. Maj:t måtte af det utaf 1891 års riksdag till understödjande af enskilda jernvägsanläggningar medels lån anvisade belopp af fem millioner kronor tilldela det för anläggning af jernväg från Uddevalla till sjön Lelången i Elfsborgs län bildade Uddevalla—Lelångens jernvägsaktiebolag för utförande af berörda jernvägsanläggning ett låneunderstöd af 1,247,500 kronor;

i anledning af hvilken ansökning väg- och vattenbyggnadsstyrelsen afgifvit infordradt underd. utlåtande; hvarefter interimsstyrelsen för Uddevalla—Lelångens jernvägsaktiebolag ingifvit en till Kongl. Maj:t ställd skrift i ärendet; *Gifven Stockholms slott den 3 juni 1892.*

Kongl. Maj:t har i nåder låtit detta ärende sig föredragas och dervid inhemtat hufvudsakligen:

att sökandene med flere den 29 april 1892 erhållit koncession å anläggning af ofvan berörda jernväg, hvilken, enligt den i sammanhang med koncessionens beviljande fastställda plan för anläggningen, skulle få en längd af 91,65 kilometer och en spårvidd af 0,891 meter;

att enligt koncessionen, hvilken icke finge utan Kongl. Maj:ts samtycke på annan öfverlåtas, arbetet å jernvägen skulle börja senast den 31 december 1893 och derefter så bedrifvas, att jernvägen i sin helhet kunde vara färdig att för trafik upplåtas senast den 1 oktober 1896;

att koncessionshafvarne, enligt en ansökningen bilagd handling, den 27 oktober 1891, under förutsättning att koncession å jernvägsanläggningen blefve beviljad, öfverlåtit rättigheten till samma anläggning å det då bildade Uddevalla—Lelångens jernvägsaktiebolag;

att enligt det vid ansökningen om koncession fogade, af kaptenen A. Amundson upprättade kostnadsförslaget jernvägen beräknats i anläggning kosta 2,495,000 kronor med rullande materiel; samt

att vid granskningen af detta förslag väg- och vattenbyggnadsstyrelsen icke haft något att anmärka mot förslagets slutsumma utan ansett, att, om lån beviljades, detta borde beräknas efter en kostnad af 2,495,000 kronor.

Detta med hvad mera handlingarna innehålla har Kongl. Maj:t tagit i nådigt öfvervägande, och finner Kongl. Maj:t godt att — jemte fastställande af förut nämnda kostnadsförslag att, såvidt den deri upptagna kostnaden må tagas till grund för bestämmande af det sökta statslånets belopp, sluta å 2,495,000 kronor — härigenom bevilja Uddevalla—Lelångens jernvägsaktiebolag för utförande af omförmälda jernvägsanläggning ett lån af en million tvåhundrafyrtiosjutusen kronor att af de medel till belopp af 5,000,000 kronor, som 1891 års riksdag stält till Kongl. Maj:ts förfogande till låneunderstöd för enskilda jernvägsanläggningar, utgå med femtiotusen kronor af 1894 års anslag, etthundranittiosjutusen kronor af 1895 års anslag och en million kronor af 1896 års anslag.

För tillgodonjutande af denna bolaget sålunda förunnade förmon stadgar Kongl. Maj:t, i enlighet med riksdagens beslut och på grund af hvad härvid i öfrigt förekommit, följande vilkor, nemligen:

1:o) att bolaget skall före den 1 december 1892 inför Kongl. Maj:t, på sätt som kan af Kongl. Maj:t godkännas, styrka, dels att bolaget fått den å ifrågavarande jernvägsanläggning meddelade koncession med Kongl. Maj:ts sam-

tycke på sig öfverlåten, dels ock att bolaget förfogar öfver ett kapital, som jemte statslånet är fullt tillräckligt till jernvägsanläggningens utförande enligt den af Kongl. Maj:t fastställda arbetsplanen och det godkända kostnadsförslaget, skolande minst så stor del af detta kapital, som motsvarar hälften af den beräknade anläggningskostnaden för banan, utgöras af tecknadt eller inbetaldt aktiekapital eller eljes utan återbetalningsskyldighet lemnadt tillskott till jernvägsanläggningens utförande;

2:o) att bolaget skall icke allenast i öfverensstämmelse med faststäld plan och under iakttagande af de föreskrifter, som för arbetets verkställande i öfrigt meddelas, utföra och fullborda jernvägsanläggningen äfvensom anskaffa den transportmateriel, som enligt planen erfordras, utan ock derefter för allmän trafik öppna samt för all framtid, utan ytterligare bidrag af allmänna medel, underhålla jernvägen med hvad dertill hörer i sådant skick, att den kan för allmänna rörelsen begagnas;

3:o) att de handlingar, som innefatta aktietecknarnes förbindelser att fullgöra dem åliggande skyldighet att inbetala tecknade aktiebelopp, skola insättas hos Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län;

4:o) att annuiteten för låneunderstödets återgäldande beräknas till fem procent å ursprungliga försträckningsbeloppet, af hvilken annuitet först godtgöres ränta efter fyra och en half för hundra å oguldet kapitalbelopp och återstoden utgör afbetalning derå;

5:o) att anstånd med räntans erläggande medgifves för tre år från lyftningsdagen, dock icke utöfver ett år från den dag, den 1 oktober 1896, då jernvägen enligt den meddelade koncessionen senast skall vara färdig och för trafik öppnad; skolande beloppet af den ränta, med hvars erläggande anstånd sålunda medgifvits, inbetalas till staten, sedan genom de stadgade annuitetsliqviderna all öfrig ränta, med hvilken anstånd icke beviljats, blifvit gulden och kapitalet

godtgjordt, så att efter nämnda tids förlopp med annuitetens erläggande fortfares så länge, till dess äfven beloppet af den ränta, med hvars erläggande anstånd medgifvits, blifvit till staten inbetaldt;

6:o) att kapitalafbetalningen skall vidtaga den 1 oktober 1899 och i sammanhang dermed godtgörelse ske af derförinnan upplupen obetald ränta, för så vidt uppskof med densammas erläggande icke beviljats; skolande annuiteten sedermera erläggas samma dag hvarje år, till dess försträckningen och all derå upplupen ränta blifvit till fullo gulden;

7:o) att, derest till betalning förfallet belopp icke i föreskrifven ordning erlägges, bolaget skall derå gälda sex procent årlig ränta, intill dess samma belopp varder behörigen inbetaldt;

8:o) att jernvägsanläggningen med alla dertill hörande byggnader och materiel äfvensom all bolagets öfriga egendom skall utgöra säkerhet för den af staten lemnade försträckning och staten till säkerhet för sin fordrans utbekommande erhålla inteckning i jernvägen med förmonsrätt framför hvarje annan fordran;

9:o) att i bolagets styrelse en af Kongl. Maj:t förordnad ledamot eller suppleant för denne skall ega säte och stämma med den befogenhet, särskild instruktion, som af Kongl. Maj:t kommer att utfärdas, bestämmer, samt att i hvarje revision af bolagets förvaltning och räkenskaper en af Kongl. Maj:t förordnad revisor skall deltaga; åliggande bolaget att bekosta arfvoden till bemälde ledamot och revisor med belopp, som, derest vederbörande ej derom åsämjas, af Kongl. Maj:t bestämmas;

10:o) att, innan någon del af låneunderstödet får lyftas, bolaget skall hafva ej mindre fullgjort det här ofvan i punkten 1:o stadgade vilkor än äfven till riksgäldskontoret aflemnat:

a) i bestyrkt afskrift ett emellan bolaget och väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, å Kongl. Maj:ts och kronans vägnar,

afslutadt, behörigen undertecknadt kontrakt att utföra jernvägsbyggnaden och fullborda dertill hörande anläggningar samt anskaffa erforderlig trafikmateriel, allt i den ordning och inom den tid, som i arbetsplanen eller annorledes bestämmes;

b) skuldebref, af bolaget utfärdadt, af beskaffenhet att kunna af fullmäktige i riksgäldskontoret godkännas;

c) bevis att den i tredje punkten omförmälda insättning hos Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län egt rum;

d) bevis att arbetet inom föreskrifven tid påbörjats äfvensom att detsamma fortsatts och pågår; och

e) särskild säkerhetsförbindelse för behörigt användande af försträckningsbeloppet äfvensom af de utaf delegarne i bolaget tecknade aktiebelopp;

hvarförutom bolaget, hvarje gång lyftning af låneunderstödet ifrågakommer, skall dessförinnan till riksgäldskontoret ingifva bevis, att delegarne i bolaget inbetalt af det tecknade aktiekapitalet åtminstone så stor del, att förhållandet emellan det sålunda inbetalda beloppet, å ena sidan, och beloppet af den till lyftning ifrågakommande andel af försträckningen, sammanräknadt med förut möjligen lyftade andelar deraf, å andra sidan, blifver detsamma, som emellan det tecknade aktiekapitalet, å ena, och försträckningsbeloppet, å andra sidan; skolande derjemte af fullmäktige i riksgäldskontoret beträffande utbetalningen af låneunderstödet iakttagas: *att* en tredjedel af lånet skall innestå, till dess inteckning i jernvägen med den i punkten 8:o stadgade förmonsrätt meddelats för förut lyftade andelar af lånet; *att* denna tredjedel ej må utbekommas förr, än inteckning för dess belopp med förmonsrätt framför hvarje annan fordran än statens blifvit i jernvägen behörigen meddelad; samt *att* en tiondedel af försträckningen, eller etthundratjugufyratusen sjuhundra kronor, skall innestå, till dess besigtning af jernvägsanläggningen blifvit i öfverensstämmelse med § 2 mom. 2

af kongl. kungörelsen den 11 december 1874, angående ordningen för afsyning och besigtning af enskilda jernvägar och deras upplåtande för allmän trafik, förrättad samt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen meddelat tillstånd till banans öppnande för allmän trafik;

11:o) att, i händelse den för jernvägsanläggningen fastställda arbetsplan icke behörigen följes eller skedd afvikelse derifrån icke varder på föreskrifvet sätt rättad eller ock arbetet på anläggningen icke i stadgad ordning fortsättes samt inom derför bestämd tid fullbordas, Kongl. Maj:t eger inställa vidare utbetalning af det beviljade låneunderstödet samt återfordra hvad deraf utbekommits att på en gång eller efter hand till riksgäldskontoret inbetalas inom den termin, Kongl. Maj:t kan finna godt i nåder stadga;

12:o) att, derest behållna inkomsten af jernvägsrörelsen, efter afdrag af de årliga inbetalningarna ej mindre å den bolaget nu beviljade försträckning än äfven å lån, som bolaget möjligen kan för anskaffande till fullo af beräknadt anläggningskapital komma att upptaga, skulle öfverstiga sex procent å det belopp, som för jernvägens byggande blifvit af aktieegarne tillskjutet, det skall ankomma på Kongl. Maj:t att, jemte begagnande af den Kongl. Maj:t förbehållna rätt att bestämma afgiftstaxan, föreskrifva huru stor del af detta öfverskott bör afsättas till underhålls- och nybyggnadsfond;

13:o) att i alla till jernvägens anläggning och trafikerande hänförliga eller ur bolagskontraktet härflytande rättsförhållanden, som kunna uppstå mellan bolaget, å ena, samt svenska staten eller enskilde medborgare, å andra sidan, eller mellan bolagsmännen inbördes, bolaget skall lyda under svensk domstol och vara underkastad svensk lag;

14:o) att, i fråga om begagnandet och underhållet af jernvägen med hvad dertill hörer, de föreskrifter och stadganden, som Kongl. Maj:t kan finna godt meddela, skola tjena bolaget till ovilkorlig efterrättelse; varande bolaget och dess biträden pligtige att iakttaga och fullgöra hvad som

med hänsigt till den staten tillkommande kontrollerande vård om jernbanan och tillsyn å trafiken på densamma kan varda i vederbörlig ordning föreskrifvet;

15:o) att, i sammanhang med pröfningen, huruvida bolaget fullgjort det under punkten 1:o här ofvan stadgade vilkor, Kongl. Maj:t vill meddela närmare bestämmelser i fråga om tiderna för lyftning af det beviljade låneunderstödet; samt

16:o) att, i fråga om tolkningen af de rörande jernvägen gällande bestämmelser, jernvägens egare äro underkastade Kongl. Maj:t afgörande.

Slutligen vill Kongl. Maj:t, som nu anbefaller och bemyndigar väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att med Uddevalla—Lelångens jernvägsaktiebolag afsluta och å Kongl. Maj:ts och kronans vägnar underteckna kontrakt i två exemplar om jernvägsanläggningens utförande, uti hvilket kontrakt böra intagas bolagets alla förbindelser och rättigheter enligt meddelade beslut, i nåder föreskrifva, att förslag å lämplige personer att å kronans vägnar vara ledamot i bolagsstyrelsen och suppleant för denne skall afgifvas af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län, som jemväl har att år efter år föreslå revisor att å kronans vägnar deltaga i revisionen af bolagets förvaltning och räkenskaper.

Hvilket Eder till egen och vederbörandes kännedom härigenom meddelas.

Under Hans Maj:ts
min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:
GUSTAF.

V. L. Groll.

XVII.

Kongl. Maj:ts nådiga resosution på en af L. W. Lothigius, Rob. M. Thorburn, J. N. Sanne, Svante Natt och Dag, John Peterson, C. W. Collander, David Thorburn, M. Andersson, J. Edv. Jansson, N. Persson och P. Andersson gjord underdånig ansökning om fastställelse af ordning för »Uddevalla—Lelångens jernvägsaktiebolag» i enlighet med ett den underdåniga ansökningen bilagdt förslag; *Gifven Stockholms slott den 10 juni 1892.*

Kongl. Maj:t, som låtit detta ärende sig föredragas, vill härmed i nåder fastställa följande

Bolagsordning
för
»Uddevalla—Lelångens jernvägsaktiebolag».

§ 1.

Detta bolag, som benämnes »Uddevalla—Lelångens jernvägsaktiebolag», är grundadt på aktier med begränsad ansvarighet i enlighet med kongl. förordningen angående aktiebolag den 6 oktober 1848.

§ 2.

Bolagets ändamål är att, efter erhållen öfverlåtelse af beviljad koncession, anlägga jernväg från Uddevalla till lämplig punkt vid sjön Lelången i Dalsland, samt att å denna bana mot afgift underhålla regelbunden trafik med lokomotiv till personers och varors fortskaffande; skolande bolaget i afseende å sträckningen och anläggningen samt trafikerande af ifrågavarande jernväg vara underkastadt de föreskrifter, som Kongl. Maj:t meddelat eller kan komma att meddela.

§ 3.

Bolagets styrelse har sitt säte i Uddevalla.

§ 4.

Bolagets aktiekapital skall utgöra minst en million kronor och högst en million femhundra tusen kronor, fördeladt i aktier, hvarje å tvåhundra kronor.

§ 5.

Bolaget må icke träda i verksamhet förr, än minimikapitalet blifvit fulltecknadt, tjugu procent deraf inbetalts samt aktietecknarnes förbindelser för återstoden till styrelsen aflemnats.

Utöfver minimikapitalet må inom den i § 4 stadgade begränsning nya aktier efter bolagsstämmas beslut kunna utsläppas, dock hvarje gång endast i den mon förut tecknadt aktiekapital visat sig icke motsvara rörelsens växande behof.

För de aktier, som utöfver minimikapitalet må komma att utfärdas, skall aktietecknare vid teckningen, för att den skall anses giltig, kontant inbetala tjugu procent samt derjemte afgifva sin skriftliga förbindelse för återstoden.

§ 6.

Af oguldet aktiebelopp vare aktietecknare skyldig att på de tider, styrelsen bestämmer samt i allmänna tidningarna och i en eller flera af ortens tidningar minst en månad förut kungör, inbetala, mot erhållande af styrelsens interimsbevis, hvarje gång högst tjugu procent å aktiebeloppet, dock med iakttagande deraf att en tid af minst tre månader skall förflyta mellan hvarje inbetalning; samt att inbetalningen skall vara i allo verkställd, hvad ursprungliga aktierna beträffar, sist inom två år från det bolaget trädde i verksamhet och, hvad aktier utöfver minimikapitalet angår, sist inom två år från teckningsdagen.

Uraktlåter aktietecknare att å föreskrifven tid fullgöra

föreskrifven inbetalning och dröjer han dermed utöfver en månad, sedan han blifvit derom bevisligen påmind, eger bolagets styrelse förklara hans aktierätt med hvad å förbindelsen blifvit till bolaget inbetaldt förverkad; varande sålunda utesluten aktietecknare ej befriad från skyldigheten att infria den af honom afgifna förbindelsen.

§ 7.

Då tecknadt aktiebelopp blifvit till fullo inbetaldt, erhåller aktieegare, mot interimsbevisens återställande, af styrelsen utfärdadt aktiebref, försedt med ordningsnummer och stäldt till innehafvaren. Aktiebrefven kunna omfatta en eller tio aktier. Med hvarje aktiebref följa talong jemte tio utdelningskuponger, hvardera för ett års utdelning. Efter dessa kupongers inlösen undfår aktieegare, mot talongens återställande, ny talong med tio utdelningskuponger, på hvilket sätt förfares, tills bolaget varder upplöst.

§ 8.

Aktie är i förhållande till bolaget odelbar, hvadan endast en person kan för aktie föra talan vid bolagsstämma.

§ 9.

Alla aktier skola hos styrelsen införas efter ordningsföljd i en särskild, för en hvar vid anfordran tillgänglig registerbok, som för hvarje aktie upptager:

a) dess ordningsnummer;

b) ursprungliga egarens namn och hemvist;

c) å aktien verkställda inbetalningar; samt

d) alla för styrelsen anmälda förändringar af eganderätten till aktien.

§ 10.

All bolaget tillhörig egendom skall vara under gemensam förvaltning, så att aktieegares andel i bolaget icke får utbrytas eller någon bolagets egendom för aktieegares enskilda skuld utmätas eller intecknas.

§ 11.

Aktieegare är icke skyldig till någon betalning utöfver tecknadt aktiebelopp eller förbunden till ansvarighet för bolagets skulder med mera än han i bolaget insatt eller åtagit sig att insätta, derest han icke till vidare ansvarighet sig särskildt utfäst; men hafva aktieegare såsom ledamöter af bolagets styrelse eller vid bolagsstämma deltagit i beslut, stridande mot denna bolagsordning eller gällande förordning om aktiebolag, vare de, som beslutet fattat, en för alla och alla för en, skyldige att ersätta all derigenom uppkommande skada.

§ 12.

Om aktiebref förloras, bör egaren låta efterlysa detsamma tre gånger i allmänna tidningarne och göra anmälan derom hos styrelsen. Visas anledning, att aktiebrefvet blifvit förstördt, så att det icke kan mot bolaget göras gällande, eger styrelsen, sedan ett år efter sista efterlysningen förflutit, låta utfärda nytt aktiebref under benämning »duplettaktiebref» och försedt med samma nummer som det förlorade; egande styrelsen, dervid för öfrigt vidtaga de åtgärder och föreskrifva de vilkor, som kunna anses erforderliga, i händelse det såsom förloradt ansedda aktiebrefvet framdeles tillrättakommer och anspråk på grund af detsamma lagligen kan mot bolaget göras gällande.

Hvad nu är sagdt om aktiebref gäller ock i tillämpliga delar, om vinstutdelningskupong går förlorad.

Blifver aktiebref så skadadt, att det ej kan begagnas, må det hos styrelsen utbytas mot qvitto derå och nytt aktiebref; och skall det gamla aktiebrefvet förvaras till nästa revision, men derefter genast förstöras.

§ 13.

Om för utförandet af jernvägen statslån beviljas bolaget, skall bolaget vara skyldigt att till säkerhet för statens

fordran inteckna bolagets jernväg, med förmonsrätt för samma fordran framför hvarje annan fordran hos bolaget.

§ 14.

Bolagets styrelse skall bestå af minst fem och högst nio aktieegare, hvilke, jemte suppleanter till ett antal af högst tre, väljas första gången vid den konstituerande bolagsstämma, som hålles efter det denna bolagsordning vunnit stadfästelse.

Styrelsens ledamöter och suppleanter, hvilke, med det undantag, som i § 15 omförmäles, utses för ett kalenderår i sänder, skola vara i Sverige bosatte svenske undersåtar.

Styrelsen utser inom sig ordförande och vice ordförande samt verkställande direktör.

På kallelse af ordföranden ega suppleanterne att i frånvarande ledamöters ställe i styrelsens öfverläggningar och beslut deltaga.

§ 15.

De först valde ledamöterne i styrelsen jemte deras suppleanter fortfara med utöfvandet af dem lemnadt uppdrag intill den ordinarie bolagsstämma i november, som hålles näst efter det bolagets jernväg blifvit färdigbygd samt af vederbörande myndighet fullständigt afsynad och godkänd; egande styrelsen att vid ledamots eller suppleants afgång under nämnda tid genom omröstning efter hufvudtalet utse annan ledamot eller suppleant.

§ 16.

Styrelsen bestämmer tiden för sina ordinarie sammanträden. Extra sammanträde utsättes af ordföranden eller den hans ställe företräder.

Är hvarken ordförande eller vice ordförande vid sammanträde närvarande, föres ordet af den, som dertill af ledamöterne för tillfället utses.

§ 17.

För att styrelsen skall kunna fatta giltigt beslut, fordras att minst fem ledamöter eller suppleanter äro närvarande. Då vid skiljaktiga meningar inom styrelsen rösterna äro lika fördelade, gälle den mening, som af ordföranden biträdes.

§ 18.

Vid styrelsens sammanträden skall föras protokoll, som, senast vid nästa sammanträde, på behörigt sätt justeras; egande ledamot, som ej instämt i beslutet, att få sin skiljaktiga mening derom i protokollet intagen.

§ 19.

För handhafvandet och redovisningen af de styrelsen ombetrodda uppdrag ansvara dess ledamöter gemensamt, med den inskränkning, att för fattade beslut endast de blifva ansvarige, som i desamma deltagit, samt att, om något försummas eller obehörigen tillgöres af ledamot i sådant uppdrag, som å bolagsstämma blifvit denne ensamt öfverlemnadt, han derför äfven ensam ansvarar.

§ 20.

Styrelsen eger att med bolagets makt handla uti allt hvad till förvaltningen af dess angelägenheter hörer, såsom emottagande och förvaltande af tecknadt aktiekapital; afslutande och uppbärande af det eller de lån, som i och för jernvägsbyggnaden upptagas; utfärdande af aktiebref och försäljning af aktier efter deras nominela värde, intill dess jernbanan blifvit färdigbygd samt af vederbörande myndighet fullständigt afsynad och godkänd; öfverlåtande af särskilda uppdrag till en eller flera af styrelsens ledamöter för utförande af förvaltningsbestyr; betalning af förberedande kostnader; inköp af jord; anläggande af jernvägen och underhållande af trafiken derå; antagande och entledigande af bolagets tjenstemän och betjening, jemte bestämmande af

deras skyldigheter och aflöning, eller, med andra ord, att bolaget i alla afseenden fullständigt företräda, allenast med den inskränkning, som i denna bolagsordning bestämmes.

§ 21.

Styrelsen eger att, genom någon dess ledamot eller särskildt befullmäktigadt ombud, i alla förekommande fall å bolagets vägnar tala och svara.

§ 22.

Alla skriftliga afhandlingar, som styrelsen ingår för bolaget, skola undertecknas å bolagets vägnar och med utsättande af dess antagna benämning, vid äfventyr att de styrelsens ledamöter, som afhandlingen underskrifvit, skola för fullgörande af bolagets derpå grundade förbindelse ansvara såsom för egen skuld, en för alla och alla för en.

Bolagets firma tecknas af den eller de styrelsens ledamöter, som dertill af styrelsen utses.

§ 23.

Till bolaget inflytande medel skola insättas i någon af landets bankinrättningar mot den ränta, som kan betingas, intill dess de för bolagets ändamål erfordras.

§ 24.

Verkställande direktören åligger att egna sig åt och vaka öfver jernvägens anläggning, vård och ändamålsenliga förvaltning i öfverensstämmelse med styrelsens beslut samt att hafva tillsyn öfver bolagets tillhörigheter.

Verkställande direktören erhåller från och med jernvägsarbetets början årligt arfvode, som under byggnadstiden bestämmes af styrelsen och sedermera af bolagsstämma.

§ 25.

Arfvoden för styrelsens öfrige ledamöter, liksom för bolagets revisorer, bestämmas vid ordinarie bolagsstämma; kun-

nande beslut derom fattas för ett eller flera år i sänder, dock högst för fem år.

§ 26.

Öfver bolagets inkomster och utgifter skall styrelsen låta föra ordentliga räkenskaper, som uti fullständigt bokslut för hvarje kalenderår sammanföras; börande bokslutet vara färdigt till granskning innan den 15 mars nästföljande år.

§ 27.

Bolagets räkenskaper jemte öfriga förvaltningen rörande handlingar skola genast efter det bokslutet blifvit verkstäldt för granskning tillhandahållas de af bolaget utsedde revisorer, hvilke på styrelsens kallelse sammanträda i Uddevalla.

Granskningen bör vara afslutad och berättelse deröfver till styrelsen aflemnad före den 1 påföljande maj, så att berättelsen, tillika med styrelsens förklaring öfver möjligen gjorda anmärkningar, må kunna vid ordinare bolagsstämma i sistnämnda månad framläggas.

Särskildt åligger det en af revisorerne att öfvervara den inventering af de bolagets i böckerna såsom behållning den 31 december upptagna förråd, som bör företagas under förra hälften af derpå följande januari månad.

§ 28.

Ordinarie bolagsstämmor hållas årligen, en i maj och en i november uti Uddevalla å tid och plats i öfrigt, som styrelsen bestämmer.

Extra bolagsstämma hålles i Uddevalla eller å det ställe invid jernvägslinien, som styrelsen för särskildt ändamål finner lämpligt, då styrelsen aktar nödigt, eller aktieegare, representerande minst en tiondel af tecknade aktier, påfordra extra stämmas sammankallande. I sistnämnda fall är styrelsen pligtig att inom fjorton dagar, efter det framställning derom blifvit hos styrelsen skriftligen gjord, utfärda kallelse till stämma i den ordning, som i § 29 föreskrifves.

§ 29.

Kallelse till såväl ordinarie som extra bolagsstämma sker genom kungörelse i allmänna tidningarne tre gånger, sista gången minst fjorton dagar före den för bolagsstämman utsatta dag. I kallelse till extra bolagsstämma skall alltid föremålet för densamma uppgifvas.

§ 30.

Bolagsstämma öppnas af styrelsens ordförande eller vid förfall för honom af annan styrelseledamot. Sedan bolagsstämma af tillstädeskomne aktieegare förklarats vara i behörig ordning utlyst samt röstlängden blifvit uppläst och godkänd, företages val af ordförande för stämman genom omröstning efter hufvudtalet.

Öfver besluten föres protokoll, som justeras antingen inför stämman eller sedermera af dertill bland de i stämman deltagande utsedde personer.

§ 31.

Hvar och en, som vid bolagsstämma vill föra talan, skall före stämman, å tid och ställe, som i kallelsen tillkännagifvits, hos styrelsen eller den person, styrelsen inom sig dertill utser, nedsätta, under byggnadstiden interimsqvitto och sedermera talongerna till de aktier, för hvilka han ämnar föra talan. Äro aktiebref i bank eller annorstädes i allmänt förvar nedsatta, må egaren, om han deröfver företer vederbörligt bevis, innefattande tillika, att aktiebrefven icke före bolagsstämmans slut skola utlemnas, för dessa aktier föra talan.

För aktieegare må, på grund af skriftlig fullmakt, talan föras af annan aktieegare.

För aktier, som innehafvas af landsting, kommuner eller bolag, må talan föras af den eller de personer, som dertill blifvit af landsting, kommunalstyrelse eller bolagsstyrelse utsedde, vare sig dessa ombud äro aktieegare eller icke;

dock skall, derest flera ombud sändas, uti deras fullmakt vara utsatt, huru stor andel af det vederbörande tillkommande röstetal hvartdera ombudet skall representera.

§ 32.

Vid bolagsstämma må icke någon föra talan för aktie, å hvilken icke alla förfallna inbetalningar blifvit verkställda.

§ 33.

Med iakttagande af hvad i § 32 är föreskrifvet beräknas vid omröstning å bolagsstämma en röst för hvarje aktie, dock att icke någon må utöfva rösträtt för sammanlagdt mer än en tiondel af tecknade aktieantalet.

I följd häraf skall, derest landsting, kommun eller bolag representeras af flera ombud, dessa ombuds röster beräknas som om endast en person förde hufvudmannens talan och det antal aktier, för hvilket hvartdera ombudet eger rösta, i enlighet dermed jemkas.

§ 34.

Alla val vid bolagsstämma äfvensom öfriga omröstningar skola ske med slutna sedlar, då sådant af någon äskas.

Utom i de fall, som i § 41 omförmälas, bestämmas bolagets beslut genom enkel röstpluralitet. I händelse rösterna å ömse sidor utfalla lika, eger stämmans ordförande afgöra hvilken mening skall gälla såsom bolagets beslut, utom i fråga om val, då lottning skall ske.

§ 35.

Vill aktieegare till behandling vid ordinarie bolagsstämma framställa fråga eller förslag, som icke af förhandlingarne under bolagsstämma föranledes, vare han skyldig att minst fjorton dagar före den månad, då stämman skall hållas, till styrelsen inlemna skriftlig framställning i ärendet.

§ 36.

Vid ordinarie bolagsstämma i maj månad skola följande ärenden behandlas:

a) styrelsens berättelse om förvaltningen, särskilda yttranden om jernbanans, byggnaders och den rullande materielens beskaffenhet, samt redogörelse för bolagets ställning, jemte deraf möjligen föranledda förslag från styrelsens sida;

b) revisorernes berättelse jemte styrelsens förklaring öfver de anmärkningar samt yttrande öfver de förslag, som möjligen blifvit i revisionsberättelsen framställda;

c) frågan om ansvarsfrihet för styrelsens förvaltning under den tid, revisionen omfattat; skolande, om ansvarsfrihet vägras, mot styrelsen inom tre månader efter bolagsstämmans slut vidtagas de lagliga åtgärder, bolagsstämman beslutar, enär i annat fall styrelsen skall anses hafva erhållit full ansvarsfrihet för ifrågavarande förvaltning;

d) af aktieegare i behörig tid och ordning afgifna skriftliga framställningar och förslag tillika med styrelsens deröfver afgifna utlåtanden; samt

e) frågan om tillgängliga vinstmedels användande.

§ 37.

Vid ordinarie bolagsstämman i november månad skola följande ärenden behandlas:

a) förslag, som styrelsen kan hafva funnit anledning framställa, eller som af aktieegare, på sätt i föregående § under d) omnämnes, blifvit afgifna;

b) bestämmandet af antalet ledamöter och suppleanter i den styrelse, som vid stämman skall utses, med iakttagande af hvad i §§ 14 och 15 stadgas;

c) bestämmande af arfvoden till styrelsen och revisorerne, med iakttagande af hvad i §§ 24 och 25 föreskrifves;

d) val af styrelse för nästföljande kalenderåret samt af tre revisorer med två suppleanter för granskning af det löpande kalenderårets förvaltning.

§ 38.

Efter hvarje val till ledamöter eller suppleanter i styrelsen skall om valens utgång, genom styrelsens försorg,

behörig anmälan ske i enlighet med lagen angående handelsregister, firma och prokura af den 13 juli 1887.

§ 39.

Efter det af hvarje års bruttoinkomst alla trafikförvaltnings- och underhållskostnader, annuiter å upptagna lån samt öfriga utgifter blifvit bestridda, skall till en reserv- och reparationsfond afsättas ett så stort belopp, som anses motsvara jernvägens och materielens slitning och värdeförminskning. Sedan af den derefter uppkomna behållningen utdelning i hela procenttal skett å aktierna, skall ytterligare möjligen befintligt öfverskott tillföras nämnde fond.

Till större förbättringar, såsom nya broar, längre sträckors förseende med nya skenor och den rullande materielens förstärkande genom anskaffande af nya lokomotiv och jernvägsvagnar, må reserv- och reparationsfonden anlitas.

Vid bestämmandet af utdelning till aktieegarne skall iakttagas att, så länge bolagets verksamhet fortfar och innan alla dess gällande skulder blifvit godtgjorda, bolaget icke må af tillgångarne göra vidare utdelning, än att, enligt sista bokslutet, och det ej äldre än för nästföregående år, utöfver tecknadt aktiekapital alltid finnes öfverskott, motsvarande minst två procent deraf.

§ 40.

Om tvist uppkommer mellan aktieegare, i följd af deras förhållande såsom delegare i bolaget, eller mellan bolaget och aktieegare, på grund af deras delaktighet i bolaget, eller mellan bolaget och styrelsen, skall sådan tvists afgörande hänskjutas till gode män, hvilke utses en å hvardera sidan, hvarefter de sålunda valde tillkalla den tredje. Om någondera af parterna med afseende å sakens vigt påyrkar, att ett större antal gode män skall utses, böra två väljas å hvardera sidan och dessa fyra tillkalla den femte. Vägrar någondera parten att utse gode män eller dröjer han dermed utöfver fjorton dagar, sedan han blifvit underrättad om

motpartens val af gode män, eller kunna de af parterna utsedde gode män icke om valet af den tredje eller femte gode mannen sig förena, förfares såsom lagen om skiljemän af den 28 oktober 1887 stadgar.

Gode männen sammanträda å det ställe, hvarom de flesta af dem sig förena, och höre parterna, om någon af dem sådant åstundar.

§ 41.

Är förslag väckt angående ändring i denna bolagsordning, om bolagets upplösning, om jernvägens öfverlåtande till annan egare eller om jernvägens utsträckning eller om inköp af annan jernbana, skall sådan framställning, jemte styrelsens och revisorernes hvar för sig deröfver afgifna yttrande, hållas för aktieegarne tillgänglig å styrelsens kontor i Uddevalla minst två månader före den bolagsstämma, som skall behandla sådant ärende, derom tillkännagifvande bör senast samtidigt med dessa handlingars tillhandahållande i allmänna tidningarne införas.

För att dylikt förslag skall såsom antaget anses, erfordras, att det biträdts af två tredjedelar af de vid bolagsstämman afgifna rösterna.

Beslutad ändring af bolagsordningen eger icke giltighet, med mindre Kongl. Maj:ts stadsfästelse derå erhålles.

§ 42.

Då bolaget upplöses, skall, sedan räkenskaperna för sista tiden blifvit behörigen afslutade, årsstämning å bolagets okände borgenärer ofördröjligen sökas.

Det åligger bolaget att ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, som för aktiebolag finnas meddelade i lagen angående handelsregister, firma och prokura den 13 juli 1887; skolande sökandena inom två månader härefter in-

gifva bestyrkt afskrift af denna resolution till Kongl. civildepartementet. Hvilket vederbörande till underdånig efterrättelse länder.

Under Hans Maj:ts
min allernådigste Konungs och Herres frånvaro
GUSTAF.

V. L. Groll.

XVIII.

Till herr statsrådet och chefen för Kongliga civildepartementet.

Den allt större betydenhet, bohuslänska skärgården och hafsfiskenäringen under det senaste årtiondet tillvunnit sig, i förening med den synnerliga vigten för nämnda skärgård och näring af att den förra af dem må komma i omedelbar förbindelse med statens jernvägsnät genom dettas utsträckning till Bohusläns bästa uthamnar, föranleda oss, såsom riksdagsmän från Bohuslän, att vördsammast fästa uppmärksamheten å i hvilken utomordentligt hög grad samma skärgård och näring är i behof af och i sin utveckling skulle främjas af en sådan statsbanenätets utsträckning.

För en tidsenlig utveckling af fiskfångstens afsättning och för fiskarsamhällenas förkofran till den ekonomiska sjelfständighet och kraft, som utgöra förutsättningen för en högt stående och blomstrande hafsfiskebedrift, är nemligen, enligt utlandets mest lärorika erfarenhet, jernvägsförbindelser af tillfredsställande beskaffenhet säkraste, ja i de flesta fallen rent af enda medlet. Danmarks, Tysklands, Nederländernas, Storbritanniens och Norra Amerikas hafsfiskeförhållanden vitna mer än tillräckligt både att så är fallet och huru hafsfiske kommit till stånd och städer helt hastigt vuxit upp, der en jernväg dragits ut till en såsom ändpunkt vid sjön lämplig hamn.

Med klar insigt härom har Göteborgs och Bohus läns landsting och hushållningssällskap anslagit medel till sakens omsorgsfulla utredning, hvarefter, sedan sådan egt rum, samma landsting i underdånig ansökan hos Kongl. Maj:t den 29 oktober 1886 hemställde om de för bohuslänska fiskerinäringens och skärgårdens förkofran vigtigaste jernvägsliniernas utförande på statsverkets bekostnad, en hemställan som landstinget den 23 september 1891 förnyade. Uti en till Kongl. Maj:t den 28 september 1888 afgifven underdånig skrift från länets jernvägskomité såväl som uti till Kongl. Maj:t under förra året från hundratals skärgårdsbor ingifna underdåniga ansökningar har denna landstingets hemställan ytterligare motiverats och framhållits till behjertande*).

En omständighet, hvilken nu, jemte hvad ofvan anförts, förmått oss att å nyo fästa uppmärksamheten å saken i fråga, är att, då statens verksamhet för jernvägsbyggande i Norrland synbarligen om ett eller ett par år når sin afslutning, tiden synes oss särskildt läglig för att bohuslänska skärgårdens önskningar må tillgodoses och derigenom ett det kraftigaste näringslif med ty åtföljande välstånd utvecklas inom en redan allt för länge tillbakasatt landsdel.

På grund af hvad sålunda anförts, få vi alltså härmed vördsammast hemställa

om vidtagande af nödiga åtgärder för det slutliga bifallandet af Göteborgs och Bohus läns landstings omförmälda ansökan.

Stockholm den 12 maj 1892.

Axel Vilh. Ljungman. A. Andersson.
C. T. Lind. C. Maur. Ekström.
Johan Sjöholm. J. W. Lyckholm.

---

*) Handlingar rörande åtgärder till samfärdselns förbättrande inom bohuslänska skärgården. Fjerde samlingen, sid 13—21; Åttonde saml., sid. 24—54; Elfte saml., sid. 1—4. — Upplysningar och handlingar rörande svenska fiskerinäringens och särskildt bohuslänska hafsfiskets understöd och administration, I, 1841—1891. Göteborg 1891, sid. 204—207, 212. — Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1886, sid. 223—231; 1888, sid. 200—230; 1891, sid. 204—207, 212, 253—256. *(Utg. anm.*

XIX.

Till Göteborgs och Bohus läns landsting.

Sedan landstinget den 23 september 1885 beslutat 1:o) »att understödja ett successivt genomförande af en landstingsområdet i dess helhet afseende jernvägsplan af beskaffenhet att den, med iakttagande af nödig begränsning i anseende till utförbarheten, dels på bästa sätt tillgodosåge det stora flertalets intressen med hänsyn till såväl länet i dess helhet som hvart och ett af dess fögderier, dels förlänade åt hvart och ett af dessa en så vidt möjligt i förhållande till deras både betydenhet och behof rättvist afpassad jernvägssträcka», och 2:o) »att i främsta rummet understödja utförandet af en genom åtminstone största delen af länet gående längdbana såsom en oundgänglig del af antydda jernvägsplan», samt 3:o) »att, med fästadt afseende å fördelen för länets blifvande jernvägsföretag, uttala sig för Uddevalla—Venersborg—Herrljunga-banans inlösen till staten och utläggning till normal spårvidd utan utgift för landstinget»*), och sedan den för samma jernvägsplans utarbetande tillsatta komitén fullgjort sitt uppdrag och inkommit med ett utförligt betänkande samt landstinget med anledning af detta den 22 september 1886 beslutat, »att vidhålla sitt i fråga om jernvägsbyggnader inom länet förut fattade beslut» och »att för det successiva genomförandet af landstingets jernvägsplan inom en närmare framtid uti skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om anläggandet såsom normalspåriga

*) Göteborgs och Bohus läns landstings handlingar. 1885. N:o 26, sid. 9—10 (§ 42). — Bohuslänsk Fiskeritidskrift. 1885, sid. 272; 1886, sid. 212. — Handlingar rörande åtgärder till samfärdselns förbättrande inom bohuslänska skärgården. Andra samlingen, andra häftet, sid. 48; Fjerde samlingen, sid. 2. — Betänkande angående den beslutade planen för Göteborgs och Bohus läns landstings verksamhet att befordra anläggandet af för Bohus läns utveckling oumbärliga jernvägar. Stockholm 1886, sid. 18—19. *(Utg. anm.)*

statsbanor af de på hushållningssällskapets och landstingets bekostnad redan fullständigt undersökta samt särskildt för hafsfiskebedriftens och skärgårdens utveckling den största betydelsen egande linierna Uddevalla—Torp—Dragsmark—Morlanda—Ellös och Torp—Saltkällan—Rabbalshede—Norra Litsleby—Grebbestad—Krossekärr i förening med Uddevalla—Venersborg—Herrljunga-banans inlösen till statsverket och dermed följande utläggning till normal spårvidd *); har landstinget icke vidtagit någon som helst ytterligare åtgärd för det så högeligen önskliga genomförandet af landstingets nämnda beslut den 23 september 1885, i hvad detta afsåg Bohuslän**).

Att det stränga vidhållandet af fattade besluts helgd i afseende på genomförandet af anförda jernvägsplan är alldeles nödvändigt, torde vara tydligt redan deraf att samma genomförande i så hög grad påkallar understöd från statsverket, ett understöd hvars erhållande icke torde stå att vinna, om landstinget och befolkningen vackla mellan stridiga uppfattningar. En sådan vördnad för egna beslut är så mycket mer af nöden i föreliggande fall som landstingets nämnda beslut af den 22 september 1886 i väsentlig mon erhållit understöd från Elfsborgs och Skaraborgs läns landsting, en omständighet som, med hänsyn till Bohusläns i afseende på rikets jernvägsnät isolerade läge och hufvud-

*) Göteborgs och Bohus läns landstings handlingar. 1886, N:o 24, sid. 12 (§ 48). — Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1886, sid. 222, 223—231; 1887, sid. 128; 1888, sid. 117—118, 200—230. — Handlingar rörande åtgärder till samfärdselns förbättrande inom bohuslänska skärgården. Fjerde samlingen, sid. 12, 13—21; Femte saml., sid. 34; Sjunde saml., sid. 53—54; Åttonde saml., sid. 24—54. *(Utg. anm.)*

**) Landstingets beslut den 18 september 1890 att bevilja 60,000 kronor för aktieteckning i ett blifvande bolag för byggande af jernvägslinie mellan Strömstad och Mon och den 24 september 1891 att bevilja 60,000 kronor för aktieteckning i ett bolag för en jernväg mellan Uddevalla stad och lämplig punkt vid sjön Lelången stodo såsom bekant *i strid* med landstingets berörda beslut af den 23 september 1885 (Göteborgs och Bohus läns landstings handlingar. 1890, N:o 26, sid. 17, § 64; 1891, N:o 27, sid. 20, § 68). *(Utg. anm.)*

sakligen blott lokal betydelse egande jernvägsönskningar, ingalunda är att underskatta*).

Uti till landstinget afgifvet utlåtande hade en den 18 september 1884 tillsatt äldre jernvägskomité bland annat anfört, hurusom för det framtida genomförandet af en för jernvägsbyggandet inom länet gemensam plan och särskildt underlättande af ränteliqvider och amortering af de lån, landstinget för jernvägsbyggnader kan komma att upptaga, det syntes vara fördelaktigt, att en derför afsedd fond på det sätt bildades, att ett visst belopp årligen afsattes, samt med anledning deraf hemstält, »att landstinget måtte besluta att årligen från och med år 1886 afsätta 25,000 kronor till en jernvägsfond, hufvudsakligen afsedd för ränta och amortering af blifvande jernvägslån, och dermed fortfara till en början under fem år»; men detta förslag vann ej då landstingets bifall**).

Då emellertid genomförandet i verkligheten af landstingets nämnda, obestridligen lika kloka som rättvisa beslut af den 23 september 1885 utan allt tvifvel påkallar uppoffringar från länets sida, och det äfven om staten skulle kunna förmås att öfvertaga byggandet af alla eller någon större del af de linier, som med nämnda beslut afsågos; och då länets hushållningssällskap den 27 sistlidne juli med liknande syfte som landstinget beslutat anslå ett belopp af 15,000 kronor att årligen utgå för bildande af en jernvägsfond***); så få vi alltså, med hänvisning till den af lands-

*) Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1886, sid. 236—238; 1888, sid. 117, 197—201; 1891, sid. 212, 253. — Handlingar rörande åtgärder till samfärdselns förbättrande inom bohuslänska skärgården. Fjerde samlingen, sid. 26--28; Sjunde saml., sid. 53; Åttonde saml., sid. 21—25; Elfte saml., sid. 1.
(Utg. anm.)

**) Göteborgs och Bohus läns landstings handlingar. 1885, N:o 13, sid. 5, 6, N:o 26, sid. 10 (§ 42). — Handlingar rörande åtgärder till samfärdselns förbättrande inom bohuslänska skärgården. Andra samlingen, forts., sid. 47, 48. — Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1885, sid. 271, 272
(Utg. anm.)

***) Göteborgs och Bohus läns hushållningssällskaps qvartalsskrift, 1892, Bihang, N:o 3, sid. 1—2 (§ 2); Bihang, N:o 4, sid. 9—11, § 20.
(Utg. anm.)

tingets jernvägskomité afgifna utförliga utredningen*), härmed hemställa,

det måtte landstinget, med vidhållande af sina den 23 september 1885 i ämnet fattade beslut, för dessas genomförande besluta *dels* att årligen från och med år 1893 afsätta 15,000 kronor till en jernvägsfond och dermed fortfara till en början under fem år, *dels ock* att till denna jernvägsfond öfverlåta de aktier i jernvägsföretag inom länet, landstinget eger eller inom årets slut kommer att förvärfva sig**).

Ellös den 4 augusti 1892.

AXEL VILH. LJUNGMAN. AXEL HAGBERG.

NICLAS OLSSON.

Kungelf, *Tunge*, den 15 augusti 1892.

PEHR ANDREASSON.

---

*) Betänkande angående den beslutade planen för Göteborgs och Bohus läns landstings verksamhet att befordra anläggandet af för Bohusläns utveckling oumbärliga jernvägar. Stockholm 1886. *(Utg. anm.)*

**) Motionen bifölls den 23 september 1892 så till vida att landstinget vidhöll sina den 23 september 1885 och den 22 september 1886 fattade beslut i afseende på såväl längdbanan som utfartsbanorna till Morlanda—Ellös och Grebbestad—Krossekärr (Göteborgs och Bohus läns landstings handlingar. 1892, N:o 24, sid. 5, N:o 25, sid. 22—23, § 73). *(Utg. anm.)*

Bilaga.

Tabell, utvisande hur lång sträcka jernväg hvart och ett af Göteborgs och Bohus läns fem fögderier komme att erhålla efter genomförandet af samma läns landstings jernvägsplan.

	Längd i kilometer på					Summa längd i kilometer
	Göteborgs stad och fögderi	Inlands fögderi	Orosts och Tjörns fögderi	Sunnervikens fögderi	Norrvikens fögderi	
Vestra Stambanan	15,00	—	—	—	—	15,00
Uddevalla—Venersb.—Herrljungajernv.	—	—	—	13,05	—	13,05
Bergslagernas jernväg	5,53	—	—	—	—	5,53
Göteborg—Hallands jernväg	15,80	—	—	—	—	15,80
Göteborg—Borås jernväg	31,00	—	—	—	—	31,00
Uddevalla—Lelångens jernväg	—	—	—	14,26	—	14,26
Linien Göteborg—Tingstad	1,25	—	—	—	—	1,25
" Tingstad—Jörlanda	16,27	16,73	—	—	—	33,00
" Jörlanda—Källsnäs	—	3,20	—	—	—	3,20
" Jörlanda—Ucklum—Ljungskile	—	30,80	—	—	—	30,80
" Ljungskile—Uddevalla	—	12,47	—	4,36	—	16,83
" Uddevalla—Herrestad	—	—	—	7,00	—	7,00
" Herrestad—Morlanda—Ellös	—	—	9,26	24,30	—	33,56
" Herrestad—Lågum	—	—	—	22,60	—	22,60
" Lågum—Bovallsstrand—Grafvarne	—	—	—	33,00	—	33,00
" Lågum—Norra Litsleby	—	—	—	12,40	17,36	29,76
" Norra Litsleby—Krossekärr	—	—	—	—	6,64	6,64
" Norra Litsleby—Hjeltsgård	—	—	—	—	26,54	26,54
" Hjeltsgård—Strömstad	—	—	—	—	7,14	7,14
" Hjeltsgård—Svinesund	—	—	—	—	21,46	21,46
	84,85	63,20	9,26	130,97	79,14	367,42

Obs. 1. För de under utförande varande Göteborg—Borås och Uddevalla—Lelångens jernvägar är exakta längden ännu icke fullt känd. För linien Lågum—Bovallsstrand—Grafvarne, som med en del af sin sträckning ligger i sjelfva gränsen mellan Sotenäs och Qville härader, har längden ej kunnat med säkerhet uppgifvas, enär fullständig undersökning ännu ej egt rum.

Obs. 2. Väljes för södra delen af längdbanan alternativet Jörlanda—Stenung—Ljungskile, ökas samma banas längd genom Inlands fögderi med 1,22 km., och väljes för norra delen af längdbanan alternativet genom Bulllaredalen, ökas längden jernväg i planen för Sunnervikens fögderi med 6,01 km. och för Norrvikens fögderi med omkring 3 km., ovissheten beroende derpå att bibanelinien Bramseröd—Lur—Hjeltsgård—Strömstad endast till dels blifvit fullständigt undersökt. Linien Lågum—Tingvall—Vassbotten mäter nemligen 43,11 km., af hvilka 18,41 km. komma på Sunnervikens fögderi och 24,70 km. på Norrvikens fögderi, och Linien Tingvall—Bramseröd—Krossekärr 27,30 km.

Obs. 3. För Bergslagernas jernväg har den 3,81 km. långa sträckningen genom den till Hisings vestra härad fordom hörande delen af Nödinge socken i tabellen utlemnats, hvilket äfven är fallet med hamnspåren i både Göteborg och Uddevalla.

XX.

Till Göteborgs och Bohus läns landsting.

Uti tvänne likalydande motioner (N:r 2 och 15) hafva herrar A. V. Ljungman, J. E. Billström, J. L. Kjellberg och J. Ohlson hemstält, »det måtte landstinget för hvartdera af åren 1893, 1894, 1895, 1896 och 1897 bevilja ett reservationsanslag af 1,000 kronor att ställas till förvaltningsutskottets förfogande för att, på af utskottet bestämda vilkor, användas till att medels årliga bidrag understödja inrättandet och vidmakthållandet af nya, mot viss billig afgift för hvarje samtal tillgängliga telefonstationer för allmänheten».

Då den hittills i öfverensstämmelse med 1889 års landstings beslut bedrifna verksamheten att medels anslag från länets landsting och hushållningssällskap främja telefonväsendets utveckling inom länet obestridligen medfört synnerligen godt resultat, då ännu talrika socknar inom länet äro i saknad af nödiga telefonstationer för allmänheten och de jemförelsevis mindre lyckligt lottade trakterna ej böra undandragas en förmon, som redan kommit de mer gynnade till del, och då ett fortsatt understödjande af lokalnätens ut-

veckling är af nöden för framkallandet af ytterligare behöfliga förbindelseledningar, samt då de skilda socknarnes inom länet olika storlek och folkmängd gör, att en stor och folkrik socken med en telefonstation i t. ex. ena hörnet kan med hänsyn till en större del af sin folkmängd vara lika illa tillgodosedd som en liten socken med vida mindre folkmängd än den nämnda, så att större frihet än enligt besluten åren 1889—1891 bör lemnas förvaltningsutskottet vid bidrags utdelande, får utskottet alltså hemställa,

det ifrågavarande förslag måtte af landstinget bifallas*).

Uti särskilda motioner har hemstälts

dels af herr O. E. Gädda (N:o 1) »att landstinget från och med år 1893 måtte årligen afsätta 25,000 kronor till en jernvägsfond och dermed fortfara till en början under fem år för att användas till jernvägsbyggnad» enligt den 23 september 1885 fattadt beslut;

dels af herrar P. Andreasson (N:o 5) samt A. V. Ljungman, A. Hagberg och N. Olsson (N:o 8) »det måtte landstinget, med vidhållande af sina den 23 september 1885 i ämnet fattade beslut, för dessas genomförande besluta, dels att årligen från och med år 1893 afsätta 20,000 kronor till en jernvägsfond och dermed fortfara till en början under fem år, dels ock att till denna jernvägsfond öfverlåta de aktier i jernvägsföretag inom länet, landstinget redan eger eller inom årets slut kommer att förvärfva sig»;

dels af herrar W. T. Lundgren och J. H. Sylvander (N:o 12) med hänsyn till jernvägsförslaget Strömstad—Mon »att landstinget måtte besluta höja sin förut beslutade aktieteckning till 100,000 kronor och åt sitt förvaltningsutskott

---

*) Hemställan bifölls enhälligt den 22 september 1892 (Göteborgs och Bohus läns landstings handlingar. 1892, N:o 25, sid. 22, § 71).
(Utg. anm.)

uppdraga att vidtaga de i följd af sådant beslut nödiga åtgärder»;

dels af herrar H. W. Lindeberg, R. M. Thorburn, P. Malmberg, S. Natt och Dag, J. Larsson, D. W. Flobeck och J. Ohlsson (N:o 17) »att landstinget måtte anslå ett belopp af 7,000 kronor per bankilometer till understödjande af det eller de bolag, som bildas för utförande af jernvägsföretag inom Bohuslän, hvilka afse fullbordandet af en genom hela länet gående längdbana (Göteborg—Svinesund—Berg) med dermed i samband stående utfartsbanor, och under förutsättning att för dessa medel erhålles motsvarande belopp i aktier, tillhörande den förmonligaste serie, som för dylik jernvägs åstadkommande utfärdas, samt besluta att till bestridande af de utgifter, som sålunda kunna ifrågakomma, med vederbörligt tillstånd upptaga ett lån att amorteras genom årliga afbetalningar under 40 år»*).

dels ock af herrar F. D. Carlborg och A. Lydén (N:o 18) »att, såvida innevarande års landsting beviljar anslag till jernvägsanläggningar inom länet, landstinget beslutar att för understödjande af sådana anläggningar utfärda obligationer intill ett belopp af en million femhundra tusen kronor, hvilka bära en årlig ränta af 4 1/2 procent och inlösas genom högst 40 års amortering med landstingsmedel eller andra sådana tillgångar, som landstinget dertill anvisar; att, såvida ofvanberörda obligationslån kommer till stånd, förbinda sig att för en genom hela länet från Göteborg till lämplig punkt å norska gränsen gående bredspårig längdbana med dertill erforderliga utfartsbanor, ehvad bolag bildas för utförande af samtliga eller vissa delar af dessa längd- och utfartsbanor, genom utbyte af obligationer al pari mot aktier i företaget bidraga till detsamma med sju tusen kronor för hvarje inom länet före år 1901 färdigbyggd eller i sådant hänse-

---

*) Motionen afsåg tydligen såsom hufvudsyfte att omintetgöra landstingets ansökan år 1886 till Kgl. Maj:t om byggandet af statsbanor i Bohuslän. *(Utg. anm.)*

ende betryggad bankilometer; att hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, att, jemte godkännande af landstingets beslut uti erforderliga delar, till nästkommande riksdag nådig proposition måtte aflåtas dels om bidrag utan återbetalningsskyldighet till minst dubbla beloppet af landstingets bidrag och dels om lån på billiga vilkor till halfva kostnaden för ifrågavarande jernvägsbyggnader; att landstinget måtte uppdraga åt sitt förvaltningsutskott att, derest landstingets beslut rörande obligationslånet vinner vederbörligt godkännande, å landstingets vägnar taga jernvägsfrågan om hand och således, med tillämpning af landstingets beslut, teckna aktier i berörda företag, utfärda obligationer och utbyta sådana mot aktiebref, för såvidt sådant under tiden intill nästa landsting kan ifrågakomma».

Utskottet har vid närmare granskning af dessa motioner funnit sig böra tillstyrka landstinget att understödja tingets ansökan till Kongl. Maj:t år 1886 om anläggande på statsverkets bekostnad af tvänne för särskildt fiskerinäringen och sjöfarten inom länet betydande linier genom att, på sätt vid statens jernvägsbyggande i öfre Norrland egt rum, tillskjuta de belopp, som behöfvas för att inköpa den för dessa liniers anläggning behöfliga jord och hvilka beräknats uppgå till något öfver 2,340 kronor för kilometer eller inalles 233,200 kronor, samt att för öfrigt främja genomförandet af landstingets åberopade beslut i ämnet den 23 september 1885 medels beviljande af ett visst belopp för kilometer till understödjande af hufvudsakligast smalspåriga jernvägars anläggning inom länet*); och får utskottet såsom skäl för dessa sina förslag anföra följande.

För särskildt hafsfiskebedriftens och skärgårdens önsk-

---

*) Normalspåriga jernvägar såsom enskilda företag ansåg utskottet nemligen inom Bohuslän endast kunna komma till stånd såsom bibanor åt de af staten på grund af landstingets hemställanden der bygda jernvägslinierne; och ansåg utskottet för öfrigt, såsom nedan synes, att landstinget borde söka stycke efter stycke utverka allt mer statsjernvägar åt länet.
(Utg. anm.)

liga förkofran är, såsom af landstingets år 1885 tillsatta jernvägskomité ådagalagts, en oumbärlig förutsättning att erhålla de för nämnda bedrift mest betydande delarne af bohuslänska skärgården medels normalspåriga jernvägar bragta i direkt förbindelse med det inre landets jernvägsnät, men då skärgården sjelf saknar förmåga att, äfven med understöd af landstinget, såsom enskilda företag åstadkomma de för ändamålets vinnande behöfliga jernvägslinierna och dessutom en sådan lösning af skärgårdens jernvägsfråga långt ifrån vore den ur synpunkten af skärgårdens näringslif mest önskliga*); så har landstinget 1886 beslutat hos Kongl. Maj:t hemställa om samma liniers byggande på statens bekostnad i förening med Uddevalla—Venersborg—Herrljunga jernvägs i följd deraf nödiga inlösande till statsverket och utläggning till normal spårvidd. Utskottet synes ock det god förhoppning förefinnes att Kongl. Maj:t, sedan stambanebyggandet i öfra Norrland afslutats, kommer att gå landstingets önskningar till mötes, och att det till och med är möjligt, att Bohusläns tre nordliga fögderier på sådant sätt kunna erhålla både den eftersträfvade längdbanan och de mest vigtiga utfartsbanorna af staten, hvarföre en sådan följd af landstingets ifrågavarande ansökan ock bör på nämnda sätt främjas på samma gång som landstinget begär ett slutligt svar å sin hemställan inom loppet af de närmaste fem åren. Vid denna tidpunkt bör man nemligen enligt utskottets tanke hafva bragt byggandet af den smalspåriga längdbanan genom södra Bohuslän så långt att en fortsättning genom norra Bohuslän omedelbart kan ega rum, i händelse riksdagen ej skulle lemna sitt bifall till Kongl. Maj:ts emot-

---

*) Betänkande angående den beslutade planen för Göteborgs och Bohus läns landstings verksamhet att befordra anläggandet af för Bohus läns utveckling oumbärliga jernvägar. Stockholm 1886, sid. 82—83. — Handlingar rörande åtgärder till samfärdselns förbättrande inom bohuslänska skärgården. Fjerde samlingen, Göteborg 1887, sid. 14—15; Åttonde samlingen, Göteborg 1889, sid. 47—49. — Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1886, sid. 224—225; 1888, sid. 223—225. *(Utg. anm.)*

sedda proposition med anledning af landstingets merabemälda ansökan.

Beträffande Bohusläns tillgodoseende med nödiga jernvägsförbindelser har vidare hos utskottet den öfvertygelsen gjort sig gällande, att det icke vore möjligt att under den närmare framtiden vare sig af staten utverka byggandet af *hela* längdbanan genom Bohuslän såsom statsbana eller åstadkomma samma längdbana såsom enskildt företag, i händelse man fasthölle vid normal spårvidd och afsåge att få till stånd en med den befintliga delen af vestkustbanan genom Elfsborgs län om genomgångstrafiken till och från Norge konkurrerande linie*). Utskottet anser ock att en smalspårig jernväg af sådan beskaffenhet att den får tillräcklig trafikförmåga och medgifver nödig tåghastighet bör fullt motsvara bohusländska landsbygdens behof och äfven skall i öfverensstämmelse med den liknande Stockholm—Rimbo-banan, *om den erhåller Göteborg såsom utgångspunkt*, lemna ett i ekonomiskt hänseende *mycket godt* resultat. En sådan jernväg bör ock kunna åstadkommas för föga mer än hälften af den kostnad för kilometer, som en normalspårig jernväg kräfver i utförande. Denna jemförelsevis billiga anläggningskostnad underlättar ock åvägabringandet af bibanor till hufvudlinierna.

Att genom en sådan förhållandenas utveckling man finge en normalspårig jernväg längs norra Bohuslän, hvilken öfver Uddevalla i Öxnered träffade den redan befintliga vestkust-

---

*) Betänkande angående den beslutade planen för Göteborgs och Bohus läns landstings verksamhet att befordra anläggandet af för Bohus läns utveckling oumbärliga jernvägar. Stockholm 1886, sid. 12. 85. — Göteborgs och Bohus läns landstings handlingar 1889, N:o 18, sid. 4, 5—7. — Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1889, sid. 54—55, 57—59. — Handlingar rörande åtgärder till samfärdselns förbättrande inom bohusländska skärgården. Nionde samlingen, Göteborg 1890, sid. 54—55, 57—59.

Såsom skäl för de ringa utsigterna för den normalspåriga längdbanans åstadkommande såsom enskildt, på aktieteckning grundadt företag, framlades i utskottet bland annat här bifogade tvänne tabeller öfver folkmängden i de delar af länet, längdbanan komme att enligt de olika förslagen genomlöpa.
(Utg. anm.)

banan, under det att den genom landstingets medverkan tillkomna smalspåriga Uddevalla—Lelångens jernväg blefve med samma spårvidd fortsatt genom södra Bohuslän till Göteborg, anser utskottet knappast för en olägenhet och i alla händelser icke en så betydande dylik, att man för dess undvikande bör för en antagligen rätt lång tid fördröja genomförandet snarast möjligt af södra Bohusläns jernvägsönskningar. Den smalspåriga längdbanan genom södra Bohuslän bör ock kunna på sådant sätt utföras att en framdeles möjligen behöflig utläggning till normal spårvidd kan jemförelsevis lätt ega rum.

Det understöd, landstinget kan lemna enskilda jernvägsföretag inom länet, anser utskottet deremot, med hänsyn till behofvet äfven af *bibanor* till längdbanan samt den redan synnerligt *höga landstingsskatten*, icke gerna kunna utgå med större belopp än 4,000 kronor för kilometer smalspårig och 7,000 kronor för kilometer normalspårig jernväg, enär ett sådant bidrag för allenast smalspåriga linien Göteborg—Ljungskile—Uddevalla kommer att uppgå till 324,000 kronor och för en smalspårig linie Göteborg—Uddevalla—Rabbalshede—Strömstad till 696,000 kronor.

På grund af hvad sålunda anförts får utskottet alltså med anledning af de ifrågavarande motionerna hemställa,

det måtte landstinget, med vidhållande af sina den 23 september 1885 i ämnet fattade beslut om bland annat understödjande af en genom Bohuslän gående längdbana med nödiga bibanor, för dessa besluts genomförande

dels 1:o) i skrifvelse till Kongl. Maj:t meddela, att landstinget är villigt betala de kostnader, som äro förenade med anskaffandet af nödig jord åt de af landstinget år 1886 såsom statsbanor begärda jernvägslinierna Uddevalla—Torp—Munkeby—Ellös och Torp—Saltkällan—Grebbestad

—Krossekärr, i händelse beslut om dessa liniers byggande fattas före utgången af år 1897;

dels 2:o) understödja byggandet af jernvägar med 891 eller 1,435 millimeters spårvidd inom länet för de delar deraf, som icke undfå statsbanor, med ett belopp för kilometer af 4,000 kronor för den förra och 7,000 kronor för den senare spårvidden samt att för sådant understöds utgående redan nu fastställa följande vilkor, nemligen: att jernvägen i fråga är afsedd för ordnad jernvägstrafik med minst en station (eller hållplats) å milen och eger för den afsedda trafiken lämplig byggnad med tillräckligt långa krökningsradier och ej för branta stigningar; att aktier i jernvägen af förmonligaste serien erhållas för understödsbeloppet samt att utbetalning af någon del af nämnda belopp ej får ske förr, än vederbörlig koncession å jernvägen erhållits och bolag med af Kongl. Maj:t fastställd bolagsordning finnes bildadt samt förmår styrka att, landstingets bidrag inberäknadt, aktieteckning af godkänbar beskaffenhet finnes, motsvarande halfva anläggningskostnaden;

dels 3:o) till en jernvägsfond, hvars afkastning skall användas till understödjande af jernvägsförbindelsernas utsträckning till allt fler delar af länet, öfverlåta de aktier i enskilda jernvägar, landstinget redan eger eller intill slutet af år 1900 kan komma att förvärfva sig;

dels ock 4:o) på de ofvan under 2:o anförda vilkor för understöds utgående bifalla herrar W. T. Lundgren's och J. H. Sylvander's motion om höjning till 100,000 kronor af förut beslutad teckning af aktier i en jernväg af 891 millimeters spårvidd mellan Strömstad och Mons jern-

vägsstation å Dalslands-banan, varande detta beslut dock bindande endast under förutsättning att före 1893 års utgång aktier tecknats för ett belopp af minst halfva anläggningskostnaden för den ifrågasatta jernvägen*).

Göteborg den 20 september 1892.

På utskottets vägnar:
AXEL VILH. LJUNGMAN.

---

*) Punkten 3 afslogs, punkterna 2 och 4 biföllos med obetydlig ändring och punkten 1 bifölls med ett tillägg om längdbanan, hvarigenom den erhöll följande lydelse: »1:o) i skrifvelse till Kongl. Maj:t meddela, att landstinget är villigt betala de kostnader, som äro förenade med anskaffande af nödig jord åt *såväl* de af landstinget år 1886 såsom statsbanor begärda jernvägslinierna Uddevalla—Torp—Munkeby—Ellös och Torp—Saltkällan—Grebbestad—Krossekärr *som äfven för längdbanans fortsättning å ena sidan till vestkustbanan vid Göteborg och å andra sidan till norska gränsen, allt* i händelse beslut om dessa liniers byggande fattas före utgången af år 1897».

Besluten fattades den 23 september 1892 (Göteborgs och Bohus läns landstings handlingar. 1892, N:o 25, sid. 22—23, § 73). Hufvudsakligaste motståndet kom från Uddevalla och afsåg att omintetgöra landstingets ansökan år 1886 till Kgl. Maj:t om byggandet af statsbanor i Bohuslän.
(Utg. anm.)

Bilaga A.

Uppgift å folkmängden den 31 december 1891 i de härad och städer inom landstingsområdet, hvilkas områden genomlöpas eller icke af de skilda bohuslänska längdbaneförslagens linier.

Askim	14,474		—	—	—	—
Säfvedal	13,687	28,161	—	—	—	—
Östra Hising	7,500		—	—	—	—
Vestra Hising	8,536	16,036	8,536	8,536	8,536	8,536
Kungelf	947		—	—	—	—
Marstrand	1,495		—	—	—	—
Inlands södre	9,288		9,288	9,288	9,288	9.288
Inlands nordre	11,277		11,277	11,277	11,277	11,277
Inlands Torpe	5,096		—	—	—	—
Inlands Fräkne	5,807	33,910	5,807	5,807	5,807	5,807
Tjörn	10,084		—	—	—	—
Orosts vestra	12,706		—	—	—	—
Orosts östra	8,101	30,891	—	—	—	—
Uddevalla	7,735		—	7,735	—	7,735
Lane	10,530	18,265	10,530	10,530	10,530	10,530
Tunge	7,210		7,210	7,210	7,210	7,210
Sörbygden	5,080		—	—	—	—
Stångenäs	9,743		—	—	—	—
Sotenäs	9,431	31,464	—	—	—	—
Qville	8,168		8,168	8,168	—	—
Tanum	9,066		9,066	9,066	—	—
Vette	10,839		10,839	10,839	—	—
Bullaren	4,535		—	—	4,535	4,535
Strömstad	2,608	35,216	—	—	—	—
			80,721	88,456	57,183	64,918
Folkmängden i ej genomlupna härad och städer			113,222	105,487	136,760	129,025
Landstingsområdets folkmängd	193,943	193,943	193,943	193,943	193,943	193,943

Bilaga B.

Uppgift å folkmängden den 31 december 1891 i de pastorat inom landstingsområdet, hvilkas områden genomlöpas eller icke af de skilda bohuslänska längdbaneförslagens linier.

Styrsö	2,108	—	—	—	—	—	—	—	—
Nya Varfvet	360	—	—	—	—	—	—	—	—
V:tra Frölunda	3,974	—	—	—	—	—	—	—	—
Fässberg	8,032	—	—	—	—	—	—	—	—
Landvetter	4,982	—	—	—	—	—	—	—	—
Örgryte	8,699	—	—	—	—	—	—	—	—
Lundby	7,500	—	—	—	—	—	—	—	—
Torslanda	3,793	—	—	—	—	—	—	—	—
Säfve	4,217	4,217	4,217	4,217	4,217	4,217	4,217	4,217	4,217
Kongelf	3,218	3,218	3,218	3,218	3,218	3,218	3,218	3,218	3,218
Romelanda	3,464	3,464	3,464	3,464	3,464	3,464	3,464	3,464	3,464
Torsby	4,079	—	—	—	—	—	—	—	—
Marstrand	1,495	—	—	—	—	—	—	—	—
Solberga	5,235	5,235	5,235	5,235	5,235	5,235	5,235	5,235	5,235
Spekeröd	2,858	2,858	2,858	—	—	2,858	2,858	—	—
Ödsmål	3,184	—	—	3,184	3,184	—	—	3,184	3,184
Hjertum	5,096	—	—	—	—	—	—	—	—
Forshälla	5,807	5,807	5,807	5,807	5,807	5,807	5,807	5,807	5,807
Tjörn	10,084	—	—	—	—	—	—	—	—
Morlanda	8,480	—	—	—	—	—	—	—	—
Tegneby	5,999	—	—	—	—	—	—	—	—
Myckleby	6,328	—	—	—	—	—	—	—	—
Bokenäs	2,332	—	—	—	—	—	—	—	—
Uddevalla	11,315	11,315	—	11,315	—	11,315	—	11,315	—
Skredsvik	4,618	4,618	4,618	4,618	4,618	4,618	4,618	4,618	4,618
Foss	7,210	7,210	7,210	7,210	7,210	7,210	7,210	7,210	7,210
Krokstad	5,080	—	—	—	—	—	—	—	—
Bro	9,743	—	—	—	—	—	—	—	—
Tossene	9,431	—	—	—	—	—	—	—	—
Qville	8,168	8,168	8,168	8,168	8,168	—	—	—	—
Tanum	9,066	9,066	9,066	9,066	9,066	—	—	—	—
Skede	10,170	10,170	10,170	10,170	10,170	—	—	—	—
Näsinge	3,277	3,277	3,277	3,277	3,277	—	—	—	—
Nafverstad	4,535	—	—	—	—	4,535	4,535	4,535	4,535
	193,943	78,623	67,308	78,949	67,634	52,477	41,162	52,803	41,488

XXI.

Till Konungen.

En från länets landsting hit inkommen, till Eders Kongl. Maj:t stäld och af bilagor åtföljd underdånig skrifvelse*), innefattande anmälan om landstingets beslut den 23 sistlidne september i fråga om tillhandahållandet af nödig jord till statsbanor inom länet m. m., får landshöfdinge-embetet härhos i underdånighet öfverlemna. Göteborg å landskansliet den 20 oktober 1892.

Underdånigst
Landshöfdinge-embetet
HENR. WESTIN. V. BILLMANSON.

Bilaga.

Till Konungen.

Uti underdånig skrifvelse den 29 oktober 1886 har Göteborgs och Bohus läns landsting hos Eders Kongl. Maj:t anhållit, »det täcktes Eders Kongl. Maj:t i nåder vidtaga nödiga åtgärder för anläggandet såsom normalspåriga statsbanor af de på Göteborgs och Bohus läns hushållningssällskaps och landstings bekostnad undersökta samt särskildt för bohuslänska hafsfiskebedriftens och skärgårdens förkofran den största betydelsen egande linierne Uddevalla—Torp—Munkeby—Malösund—Ellös och Torp—Saltkällan—Rabbalshede—Grebbestad—Krossekärr i förening med Uddevalla—Venersborg—Herrljunga jernvägs inlösen till stats-

---

*) Endast en bilaga medföljde landstingets skrifvelse såsom nedan synes. Den ytterliga knapphändigheten af landshöfdinge-embetets skrifvelse ådagalägger mer än väl länsstyrelsens fullständiga likgiltighet för Bohusläns bästa. *(Utg. anm.)*

verket och dermed följande utläggning till normal spårvidd»*); och hafva Skaraborgs läns landsting uti skrifvelse den 22 september och Elfsborgs läns landsting uti skrifvelse den 19 oktober, allt samma år, i underdånighet likaledes hemstält om sistnämnda jernvägs »inlösen för statens räkning» och »utläggning till spårvidd lika med den å statens jernvägar»**).

Uti sitt öfver Göteborgs och Bohus läns landstings ansökan den 19 november 1886 afgifna underdåniga utlåtande har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Göteborg dels med hänsyn till Uddevalla—Venersborg—Herrljunga jernväg förklarat, att »landstingets hemställan om åtgärder för denna jernvägs inlösen af staten och utläggning till normal spårvidd syntes i hög grad förtjent af Eders Kongl. Maj:ts uppmärksamhet», dels med afseende på den begärda utfartsbanan till Orost »icke tvekat att på det kraftigaste förorda bifall till landstingets hemställan om åstadkommande af jernvägsförbindelse emellan Uddevalla och Ellös», dels ock i fråga om den begärda grenbanan från nämnda utfartsbana till norra Bohuslän framhållit att, om »jernvägens ändpunkt förlades till Strömstad i stället för till Grebbestad och det sedan skulle med tiden visa sig, att hafsfisket för nödig utveckling och förkofran i och för sig påkallade särskilda anordningar för fiskprodukternas aflemnande i Grebbestad för hastigare befordran inåt landet, det icke torde vara med särdeles stora svårigheter förenadt att åstadkomma en bibana från lämplig punkt på den förenämnda stambanan till Grebbestads hamn», samt derefter hemstält »huruvida och i hvad utsträckning Eders Kongl. Maj:t täcktes finna lands-

---

*) Handlingar rörande åtgärder till samfärdselns förbättrande inom bohuslänska skärgården. Fjerde samlingen, sid. 13—21. — Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1886, sid. 223—231. *(Utg. anm.)*

**) Handlingar rörande åtgärder till samfärdselns förbättrande inom bohuslänska skärgården. Fjerde samlingen, sid. 26—28; Åttonde saml., sid. 21—24. — Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1886, sid. 236—238; 1888, sid. 197—200. *(Utg. anm.)*

tingets underdåniga ansökning om beredande af en jernväg inom länet jemväl i nordlig riktning nu borde till nådigt bifall föranleda»*).

Slutligen har äfven Göteborgs och Bohus läns landstings jernvägskomité, hvars utförliga betänkande af år 1886 såsom saklig utredning bifogats landstingets ifrågavarande ansökan, genom sin ordförande uti underdånig skrifvelse den 28 september 1888 ytterligare motiverat samma ansökan**).

Landstinget, som fortfarande vidhåller sina år 1886 uttalade önskningar och åsigter, har nu, för att än ytterligare lägga i dagen både sitt varma intresse för de redan 1886 såsom statsbanor, i förening med Uddevalla—Venersborg—Herrljunga jernvägs inlösen till statsverket, begärda jernvägslinierna från Uddevalla till skärgården och sin offervillighet att, i händelse »staten skulle åt Bohuslän liksom åt så många andra af sina provinser bekosta utförandet af de vigtigaste hufvudlinierne och derigenom en nu saknad samverkan mellan de skilda intressena inom länet åstadkommes, anstränga sig så långt krafterna räcka för att vidare utveckla de jernvägsförbindelser, staten sålunda gifvit det», beslutat »dels att i skrifvelse till Kongl. Maj:t meddela, att landstinget vore villigt betala de kost-

---

*) Handlingar rörande åtgärder till samfärdselns förbättrande inom bohuslänska skärgården. Fjerde samlingen, sid. 21—25. — Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1886, sid. 231—235. *(Utg. anm.)*

**) Handlingar rörande åtgärder till samfärdselns förbättrande inom bohuslänska skärgården. Åttonde samlingen, sid. 24—25. — Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1888, sid. 200—230.

Den 23 september 1891 beslöt landstinget, med anledning af infordradt yttrande öfver ansökningar hos Kongl. Maj:t om åtgärder till bohuslänska hafsfiskebedriftens upphjelpande, att förorda bifall till bland annat sin den 29 oktober 1886 ingifna ansökan om jernvägarne till Ellös och Krossekärr (Göteborgs och Bohus läns landstings handlingar, 1891, N:o 23, sid. 2, N:o 27, sid. 17, § 65. — Handlingar rörande åtgärder till samfärdselns förbättrande inom bohuslänska skärgården. Elfte samlingen, sid. 1—4. — Upplysningar och handlingar rörande svenska fiskerinäringens och särskildt bohuslänska hafsfiskets understöd och administration, I, 1841—1891. Göteborg 1891, sid. 204—207, 212. — Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1891, sid. 204—207, 212, 253—256. *(Utg. anm.)*

nader, som äro förenade med anskaffande af nödig jord åt såväl de af landstinget år 1886 såsom statsbanor begärda jernvägslinierne Uddevalla—Torp—Munkeby—**Ellös** och Torp—Saltkällan—Grebbestad—**Krossekärr**, som äfven för längdbanans fortsättning å ena sidan till vestkustbanan vid Göteborg och å andra sidan till norska gränsen, allt i händelse beslut om dessa liniers byggande fattas före utgången af år 1897, dels ock att understödja byggandet af jernvägar med 891 eller 1,435 millimeters spårvidd inom länet för de delar deraf, som icke undfinge statsbanor, med ett belopp för kilometer af 4,000 kronor för den förra och 7,000 kronor för den senare spårvidden»*).

Med åberopande af ofvan anförda underdåniga skrifvelser och dem bifogad utredning får Göteborgs och Bohus läns landsting nu härmed i djupaste underdånighet meddela Eders Kongl. Maj:t sitt sistnämnda beslut såsom ett ytterligare stöd för landstingets förut i underdånighet framförda önskningar.

Tryckt exemplar af landstingets handlingar 1892, N:o 24, innefattande särskildt utskotts utlåtande i ämnet, bifogas i underdånighet.

Underdånigst
På Göteborgs och Bohus läns landstings vägnar:
G. Snoilsky.
Peter Lamberg.

Göteborg den 23 september 1892.

---

*) Göteborgs och Bohus läns landstings handlingar, 1892, N:o 25, sid. 22—23 (§ 73). — Handlingar rörande åtgärder till samfärdselns förbättrande inom bohusländska skärgården. Tolfte samlingen, sid. 108—113. — Bohusländsk Fiskeritidskrift, 1892, sid. 364—369. *(Utg. anm.)*

Berättelse öfver Föreningens till bohuslänska fiskeriernas främjande verksamhet och förvaltning under nionde året af Föreningens tillvaro*).

1892.

Föreningen har under *nionde* året af sin tillvaro på samma sätt som tillförene fortfarit med sina sträfvanden till bohuslänska fiskeriernas och skärgårdens förkofran.

Föreningens **verksamhet** har liksom under de föregående åren måst afpassas efter Föreningens ringa ekonomiska krafter, hvilka icke medgifvit att »anställa nödigt aflönte personer för utförandet af en väl behöflig verksamhet till fiskerinäringens förkofran eller lemna någon ersättning för sådant arbete som för genomförandet af Föreningens syftemål är oumbärligt»; men Föreningen har icke dess mindre kunnat genom sina egna ledamöters frivilliga arbete uträtta åtskilligt till främjande af Föreningens syfte. Af förekommen anledning får derför än ytterligare framhållas att Föreningens förtroende- eller embetsmän samt utgifvaren af Bohuslänsk Fiskeritidskrift *icke* uppburit något det ringaste arfvode för sin verksamhet såsom sådane, hvadan anspråken å dem äfven böra vara helt måttliga.

Föreningen har under det förflutna året liksom under de föregående utverkat anslag till anställande af skotske undervisare i sillsaltning och sökt sprida ökad kännedom uti salterinäringen samt har genom sina funktionärer tillhandagått dem med råd och upplysningar, som sådana önskat, o. s. v.

---

*) Jfr Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1884, sid. 361—380; 1885, sid. 363—368, 1886, sid. 275—280; 1887, sid. 354—362; 1888, sid. 337—340; 1889, sid. 152—155; 1890, sid. 134—138; 1891, sid. 233—236.

Föreningens **ekonomi** är allt fortfarande inskränkt till helt små förhållanden. Enligt den af Föreningens revisorer afgifna berättelsen öfver Föreningens ekonomiska förvaltning under tiden från och med den 1 september 1891 till och med den 31 augusti 1892 befans resultatet af denna förvaltning vara följande*):

Föreningens egna medel:

Inkomster:

Behållning från förra räkenskapsåret	Kr. 1,115: 25	
Räntor	„ 40: 28	1,155: 53

Utgifter:

Åtskilliga omkostnader		67: 73
Behållning till nästa räkenskapsår		Kr. 1,087: 80.

Hushållningssällskapets anslag:

Inkomster:

Behållning från förra räkenskapsåret	Kr. 334: 12	
Anslaget för 1892......	„ 1,000: —	1,334: 12
Återbetaldt förskott till coopers		45: 27
Anslag till skotske coopers:		
från hushållningssällskapet	Kr. 3,500: —	
från staten	„ 3,500: —	7,000: —
		8,379: 39

Utgifter:

Anställning af skotske coopers	Kr. 6,335: 67	

*) Redogörelse för uppburne *årsafgifter* och ytterligare omkostnader under året för Bohuslänsk Fiskeritidskrift kommer att lemnas nästa år.

Återremitteradt öfverskott	Kr. 664: 33		
	Kr. 7,000: —		
Bohuslänsk Fiskeritidskrift	„ 1,175: 75	8,175: 75	
Behållning till nästa räkenskapsår		Kr.	203: 64.
		Summa behållning Kr.	1,291: 44.

Föreningens *tillgångar:*

Innestående i Bohusläns Enskilda Bank	Kr. 1,309: 69	

Föreningens *skulder:*

Förskott af Föreningens skattmästare	„ 18: 25	
Tillgångar utöfver skulderna	Kr.	1,291: 44.

Föreningens **arbetsafdelningar** och **styrelse** utgöras efter senaste val af följande ledamöter, nemligen:

Arbetsafdelningen för fiskfångst och fiskeredskap:
J. Peterson (Uddevalla), ordförande.
G. Hallgren (Gullholmen), vice ordförande.
N. Olsson (Glimsås, Kårehogen).

Arbetsafdelningen för fiskberedning och fiskhandel:
C. W. Collander (Uddevalla), ordförande.
A. Hagberg (Grundsund), vice ordförande.
A. Rydholm (Källviken, Uddevalla).

Arbetsafdelningen för fiskevård:
G. J. von Yhlen (Känsö, Styrsö), ordförande.
W. Gibson (Jonsered), vice ordförande.
A. H. A. Malm (Lysekil).

Arbetsafdelningen för fiskarevård och skärgårdens förkofran:

A. V. LJUNGMAN (Lilldal, Varekil), ordförande.
J. N. SANNE (Uddevalla), vice ordförande.
S. HEDSTRÖM (Varekil).

Ledamöter i styrelsen jemte de fyra arbetsafdelningarnes ordförander:

W. T. LUNDGREN (Strömstad).
J. N. SANNE (Uddevalla).
A. HAGBERG (Grundsund).
A. H. A. MALM (Lysekil).
D. THORBURN (Uddevalla).

Suppleanter i styrelsen jemte arbetsafdelningarnes vice ordförander:

A. W. RYDHOLM (Uddevalla).
M. JANSSON (Stenungssund).
G. HALLGREN (Gullholmen).
S. HEDSTRÖM (Varekil).
J. COLLANDER (Uddevalla).

Inom Föreningens styrelse äro utsedde till ordförande och skattmästare herr C. W. COLLANDER (Uddevalla), till vice ordförande herr J. N. SANNE (Uddevalla) och till sekreterare doktor A. V. LJUNGMAN (Lilldal, Varekil).

Uddevalla i december 1892.

AXEL VILH. LJUNGMAN.

Berättelse öfver Orosts och Tjörns Fiskeriförenings verksamhet under år 1892*).

Fiskeriföreningen har under det förflutna året på samma sätt som hittills verkat för förbättrad utöfning af storsjöfisket och för skärgårdens utveckling till högre välstånd och ett kraftigare näringslif genom åvägabringandet af en tidsenlig samfärdsel, hon har vidtagit förberedande åtgärder för åstadkommandet af ett mer omfattande försäkringsväsende i skärgården och för en förbättrad fiskerilagstiftning samt för tilllämpningen å fiskelägena af gällande allmänna ordningsstadganden för rikets städer, och hon har genom sina funktionärer tillhandagått dem med råd och upplysningar, som för sådanas erhållande vändt sig till Föreningen, o. s. v.

Föreningen har äfven under det förflutna året fått från länets hushållningssällskap emottaga ett anslag af 1,000 kronor, hvilket användts till anskaffande af fiskeriliteratur, till understödjande af den för telegraf- och telefonväsendet inom orten nödiga stationsbyggnaden å Varekil och till genomförandet af ordningsföreskrifter i skärgården samt till åtskilliga andra praktiska ändamål. Föreningens funktionärer hafva för sin verksamhet såsom sådana *icke* mottagit något det minsta arfvode eller något slags ersättning.

Ellös i december 1892.

AXEL VILH. LJUNGMAN.

---

*) Jfr Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1889, sid. 156—177; 1890, sid. 130—156; 1891, sid. 237—250.

Bilaga.

Till Konungens befallningshafvande öfver Göteborgs och Bohus län.

Genom nådiga bref den 29 januari 1886, den 18 februari 1888 och den 29 maj 1891 har Kongl. Maj:t förordnat, att helsovårdsstadgans bestämmelser för stad skola tillämpas å de flesta af fiskelägena inom Orosts och Tjörns fögderi, och genom nådigt bref den 17 april 1891 har Kongl. Maj:t förordnadt, att ordningsstadgan för rikets städer i tillämpliga delar skall vara gällande för Klädesholmens fiskeläge inom Stenkyrka socken af samma fögderi; men ännu har sådan förmon icke kommit det gamla fiskeläget Ellös i Morlanda socken af Orosts vestra härad till del, hvartill skälet väl är att söka deri att Ellös efter förra sillfiskeperiodens upphörande nedsjunkit till en jemförelsevis mindre betydenhet, från hvilken det först under senaste årtiondet börjat kraftigt höja sig.

Såsom skäl för tillämpningen af den anförda lagstiftningen äfven å Ellös fiskeläge, hamn- och handelsplats kan anföras

1:o) *att* Ellös under de senaste åren visat en stark tillväxt genom oafbrutet tilltagande bebyggande, så att på det ifrågavarande helt ringa området redan finnas omkring 50 boningshus och en deremot svarande talrik befolkning;

2:o) *att* Ellös utgör en vigtig hamnplats och ångbåtsstation, som får ökad betydelse genom den nyanlagda vägen Gilleby—Rålanda—Husebyklef—Ellös och den till utförande fastställda vägen Rålanda—Eskekärr—Lunden;

3:o) *att* Ellös derför redan blifvit platsen för talrika handtverkare, betydande brädhandel, minut- och spanmålshandel, salterier, varm- och kallbadhus m. m.;

4:o) *att* Ellös utgör platsen för Orosts enda, talrikt besökta

månadsmarknad samt hufvudorten för utbytet mellan skärgårdens och det inre Orost-landets produkter;

5:o) *att* Ellös, till följd af tilltagande betydelse för sillfisket och särskildt för fiskebedriften tjenlig belägenhet, redan 1886 erhöll allmän telefonstation samt efter föregången noggrann utredning befunnits vara enda fullt lämpliga ändpunkten vid hafvet för den jernväg från det inre landet till uthamn i Bohusläns mellersta skärgård, om hvars utförande på statens bekostnad länets landsting nämnda år ingaf en utaf Konungens befallningshafvande på det kraftigaste förordad underdånig ansökan*);

6:o) *att* föregående århundradens erfarenhet bär vitne om att Ellös under sillfiskeperioderne ernått större betydenhet, efter hvilken ännu minnesmärken finnas, samt att Ellös på grund deraf under Bohusläns norsk-danska tid hade egen tullplats**);

7:o) *att* Ellös, hvilket i motsats mot de stora fiskelägena inom Orosts vestra härad icke utgör egen kommun, är i starkt behof af att genom tillämpning af ordningsstadgan för rikets städer undfå icke blott en kommunal myndighet å platsen jemte all den kommunala sjelfstyrelse, som är möjlig att erhålla, utan att läget blifver egen kommun, utan äfven rätt att enligt kungl. förordningen den 8 maj 1874 angående hamnordningar på ett tillfredsställande sätt ordna sina hamnförhållanden; samt

*) Betänkande, angående den beslutade planen för Göteborgs och Bohus läns landstings verksamhet att befordra anläggandet af för Bohusläns utveckling oumbärliga jernvägar. Stockholm 1886, sid. 50—57, 66, 67—68, 76—77, 89—90. — Handlingar rörande åtgärder till samfärdselns förbättrande inom bohuslänska skärgården. Andra samlingen, forts., sid. 36—38; Fjerde saml., sid. 13—25; Femte saml., sid. 41—42; Åttonde saml., sid. 39—44, 50; Nionde saml., sid. 70, 73; Elfte saml., sid. 1—4; Tolfte saml., sid. 108—113, 116—119. — Bohuslänsk Fiskeritidskrift, 1885, sid. 203, 260—262; 1886, sid. 110, 144, 223—235; 1887, sid. 135—136, 343—344; 1888, sid. 134, 215—220, 226; 1889, sid. 70, 73; 1891, sid. 204—207, 212, 253—256; 1892, sid. 364—369, 372—375.

(Utg. anm.)

**) Gamla pergamentsbref finnas ännu i behåll, hvilka utfärdats å »Toldboden» i Ellös. *(Utg. anm.)*

8:o) *att* den inom ett föga vidsträckt område boende, starkt tilltagande befolkningen och den oafbrutet växande rörelsen på platsen i förening med den sannolikt förestående koleraepidemien göra det i hög grad önskligt att genom tillämpningen af helsovårdsstadgans bestämmelser för stad erhålla egen helsovårdsnämnd och en kraftigare sundhetsvård å läget.

Det läget lämpligen tillräknade, föga vidsträckta området å hemmanen Vestra Slätthults och Glimsås' samt Lilla och Mellan Husebys (Huseby Hällas) egor utmed Ellösfjorden begränsas i vester af denna fjord samt i öfrigt från norr räknadt af bergen Svaleberget, Tullbodsberget, Värshäller och Sandviksberget å Vestra Slätthults och af berget Hundås å hemmanet Glimsås' egor, intill dess hemmanet Mellan Husebys egor vidtaga, då hemmansskilnaden utgör gräns intill häradsvägen, hvilken sedan utgör gräns, till dess hemmanet Stora Husebys egor vidtaga, derifrån egoskilnaden mellan sistnämnda hemman och Huseby Hälla utgör gräns mot söder ned till Ellösfjorden. Öfver området är karta under utarbetning af kommissionslandtmätaren A. A. RÖNNBÄCK, hvilken karta, så snart den erhållits, skall till Konungens befallningshafvande insändas.

Med hänsyn både till hvad ofvan blifvit anfördt och till den så uppenbarligen stora fördelen af ifrågavarande lagstiftnings tillämpning å Ellös redan före den ifrågasatta jernvägens utförande, få vi undertecknade invånare å platsen eller egare af det till läget räknade området, med åberopande af 30 § i ordningsstadgan för rikets städer den 24 mars 1868 och 26 § i helsovårdsstadgan för riket den 25 september 1874, härmedels vördsammast hemställa,

det måtte Konungens befallningshafvande skyndsammast möjligt förordna, det å fiskeläget, hamn- och handelsplatsen Ellös med ofvan närmare angifna område skola vara gällande såväl ordningsstadgan för rikets städer i tillämpliga delar som

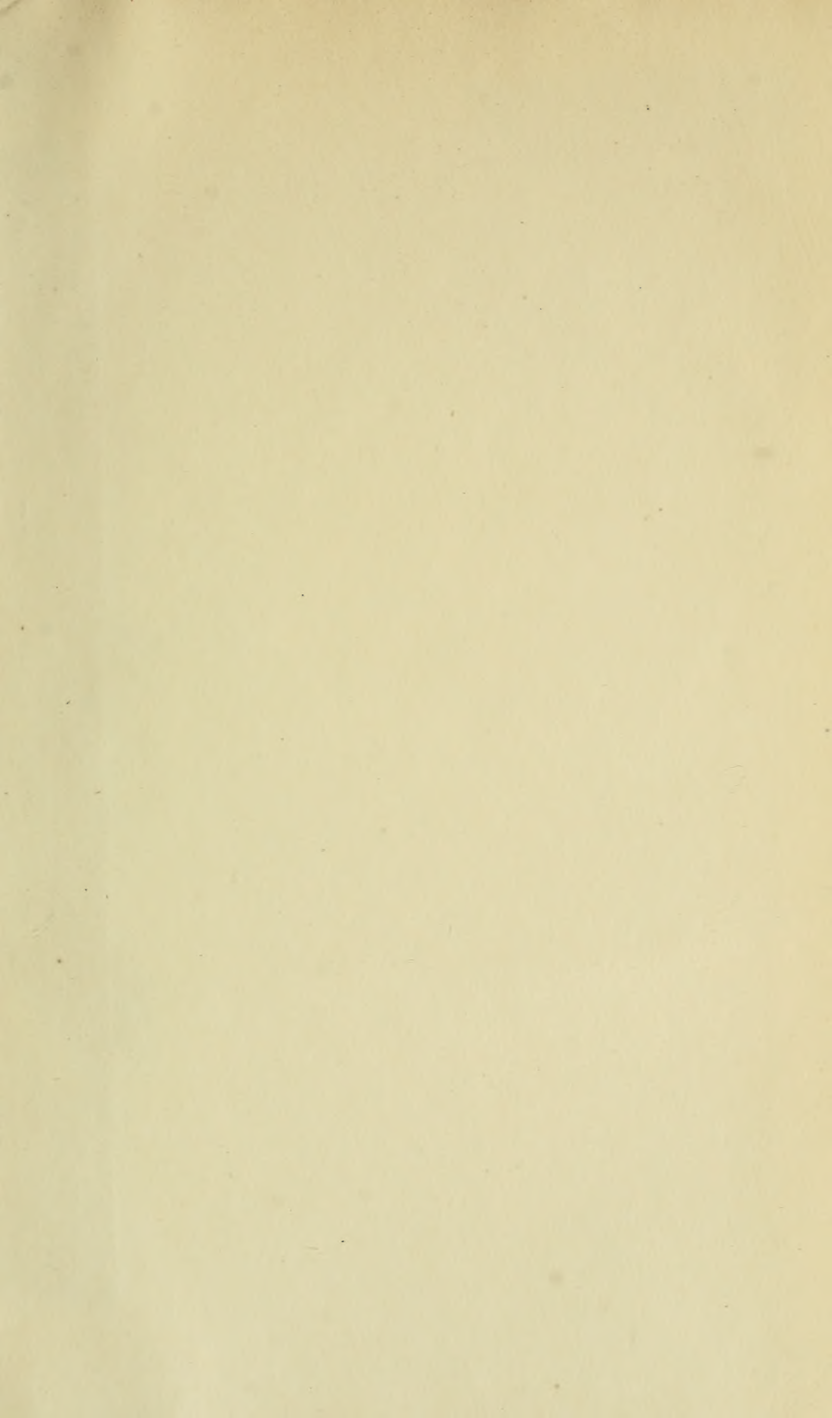
ock helsovårdsstadgans bestämmelser för stad, samt i sin underdåniga skrifvelse till Kongl. Maj:t om fastställelse af detta förordnande med förslag till hufvudgrunder för ordningsstadgans genomförande anhålla, det samma hufvudgrunder måtte i nåder förordnas skola gälla för Ellös, som i nådiga brefvet den 17 april 1891 föreskrifvits för fiskeläget Klädesholmen i Tjörns härad.

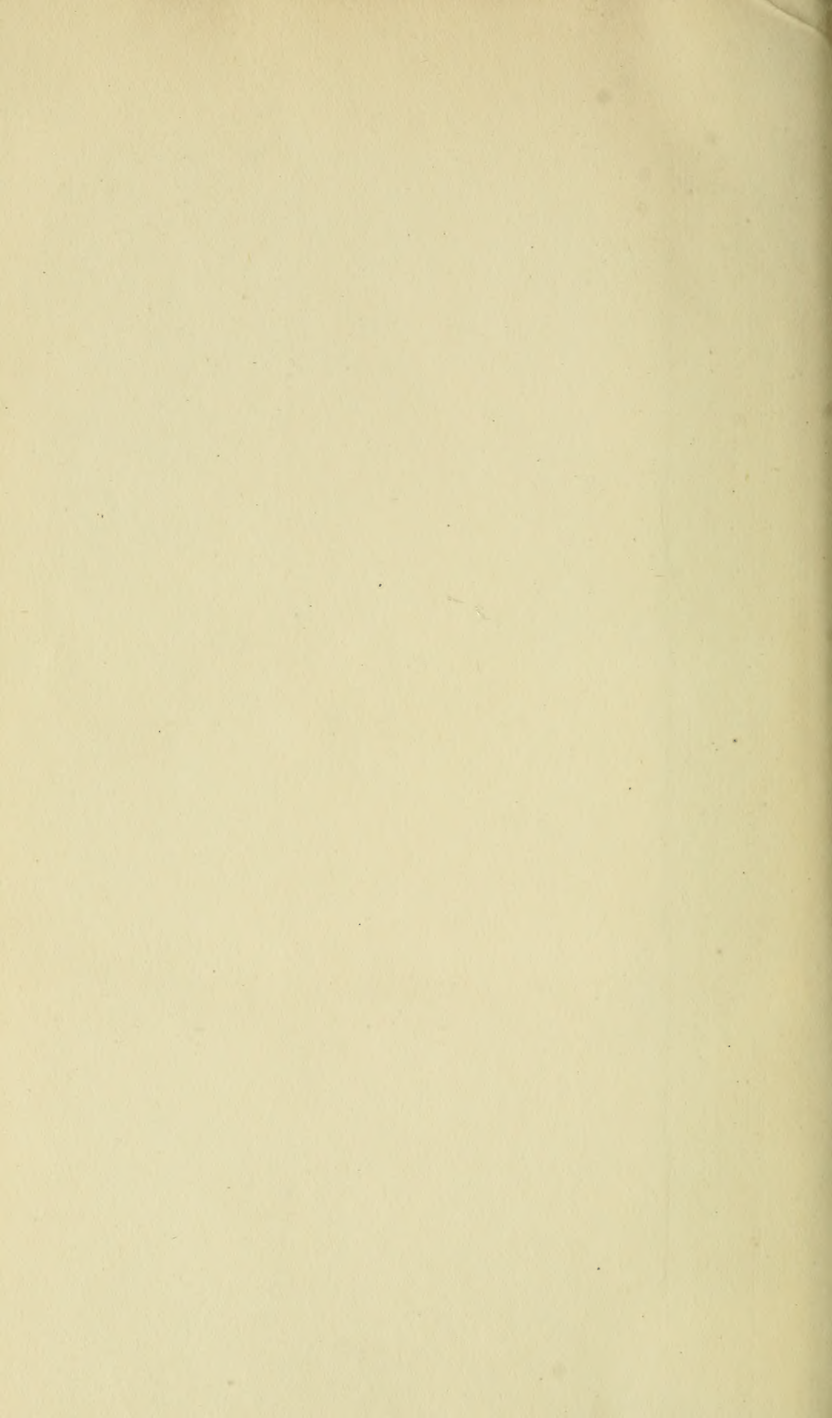
Ellös den 1 september 1892.

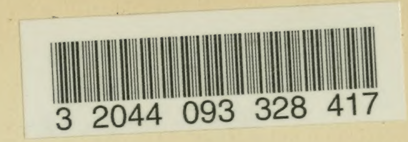
(Underskrifter.)

3 2044 093 328 417

